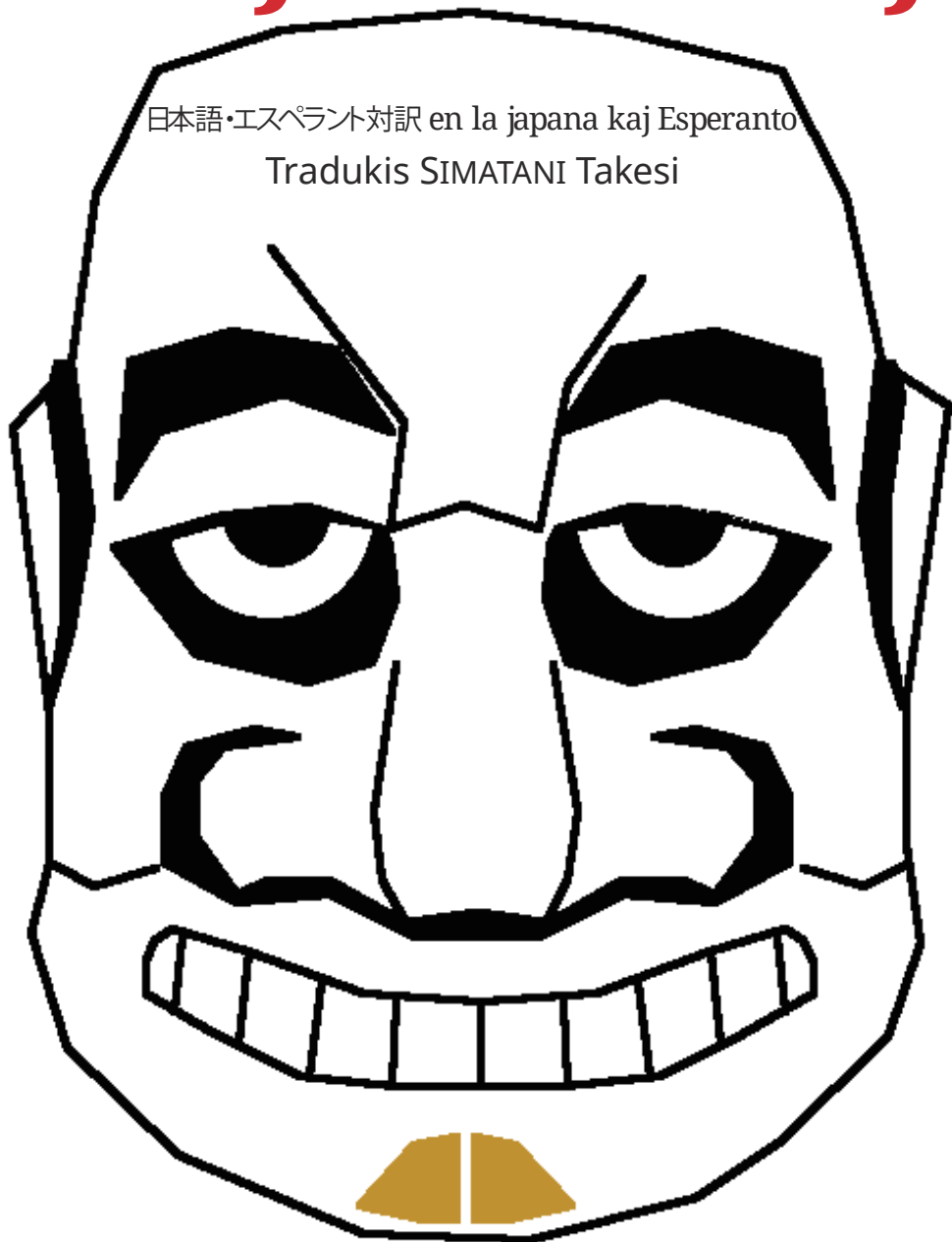

エスペラント狂言

Noaj Komedioj

日本語・エスペラント対訳 en la japana kaj Esperanto

Tradukis SIMATANI Takesi

ENHAVO (目次)

附子 (ぶす) 諸流	Akonito (laŭ kuranta skolo)	4
棒縛 (ぼうしばり) 狂言記拾遺 卷三の一	Baston-Ŝnurado	14
居杭 (いぐひ) 諸流	Igui (laŭ kuranta skolo)	20
しびり 狂言記外五十番卷二の四	Podagro	31
抜殻 (ぬけがら) 狂言記 卷一の四	Ŝelo	34
樋の酒 (ひのさけ) 狂言記拾遺 卷一の七	Sakeo pere de tubo	38
貰智 (もらいむこ) 狂言記 卷一の五	Bofilo	43
武悪 (ぶあく) 狂言記 卷五の四	Buaku	47
こんくわい (釣狐) 狂言記 卷二の二	Onklo-Vulpo	54
伯母ヶ酒 (おばがさけ) 狂言記 卷二の四	Sakeo de Onklino	60
二千年紀 (じせんねんき) 新作狂言	Du Jarmiloj (originala)	62
(2000 年に熊本市で開催された第 87 回 日本エスペラント大会閉会式で上演。		
Ĉe ferma ceremonio de la Japana Esperanto-Kongreso en Kumamoto)		
菌山伏 (くさびら) 狂言記外五十番 卷一の四	Fungoj	65
くさびら 山本東 (あまつ) 本 (大蔵流) 一部略	Fungoj	67
いろは 狂言記 外五十番 卷二の二	ABĈĈ	71
縄綱 (なわない) 諸流	Ŝnurumo	73
仏師 (ぶっし) 狂言記 卷三の十	Statu-metiisto	87
柿山伏 (かきやまぶし) 狂言記 卷三の五	Jamabuŝo sur persimon-arbo	91
針立雷 (はりたて いかつち) 続狂言記 卷一の九	Tondro kaj akupunkturo	94
蝸牛 (かぎゅう) 山本東本 (大蔵流)	Heliko	100
布施無経 (ふせない) 狂言記拾遺、卷五の七	Almozo	108
鬼清水 (おにしみず) 狂言記外五十番の五	Fonto	115
川上地蔵 (かわかみ) 狂言記外五十番卷三の五	Kawakami	118
盆山 (ぼんさん) 狂言記外五十番卷三の六	Miniaturo	121
口真似 (くちまね) 大蔵虎寛本『能狂言』	Imito	124
ザメンホフ 新作狂言	Zamenhof (originala)	127
鈍根草 (どごんさう) 狂言記 卷三の三	Miogo kaj Akvopipro	130
鬼の養子 (おんじ) 続狂言記 卷三の五	Adoptito de Demono	136
竹生島詣 (ちまぶし) 狂言記外五十番 卷三の一	Ĉikubu	141
附子 (ぶす) 狂言記 卷三の四	Akonito	146
庭鳥智 (にわと) 狂言記外五十番 卷二の八	Kokeriko!	150
能舞台	Noa Teatro	3
狂言について	Pri noaj komedioj	5
能と狂言との違い	Diferencoj inter la artoj	46
第一版 (2001 年) の編集メモ	Notoj pri manuskripto (2001) ...	63
狂言の装束	Vestoj en Komedio	64

附子 (ぶす)(諸流)

登場人物：主、太郎冠者、次郎冠者

主 (熨斗目(のめ)、長袴(ながか)、小刀(こが)、扇)「これはこの邊(あた)りの者でござる。召使ふ者呼び出だいて、申しつくる事がござる。太郎冠者居(い)るかやい。」

シテ (太郎冠者。縞熨斗目(しろめ)、狂言袴(かみ)、腰帶(こし)、扇)「はあ。」

主「次郎冠者をも呼べ。」

シテ「畏(かし)まつてござる。次郎冠者召す。」

次郎冠者 (シテに同じ)「心得た。」

二人「兩人ともにお前(まえ)に。」

主「汝(な)らを呼び出(だ)だすは別(べ)の事でも無い。某(それ)はさる方(かた)へ遊山(ゆさん)に行く程(ほど)に、兩人ともによろ留守をせい。」

二人「畏(かし)まつてござる。」

主「それについて汝らに預くる物がある程に、それに待て。」

二人「はあ。」

主 (腰桶(こし))を持ち出る)「やい〜。これを汝らに預くる程によろ番をせい。」

シテ「してあれは何でござる。」

主「あれは附子(とら)ぢやよ。」

シテ「それならば兩人に一人なあ。」

次「お供(と)に伺候(し)致しませう。」

主「汝らは何と聞いたぞ。」

シテ「あれが留守ぢやと仰(お)せられまするによつて兩人に一人お供に参らうとの申(ま)し事でござる。」

主「それは汝らが聴きやうが悪い。あれは附子と言うて人の身に大毒(た)の

Akonito(laŭ kuranta skolo)

tradukis SIMATANI Takesi 1996

Mastro: (Kun longa *KAMISIMO*, mallonga glavo kaj faldita ventumilo) Mi estas loĝanto en ĉi tiu loko. Nun mi ion ordonos al la servistoj. Mi voku: Kie estas *Tarookazya*?

Tarookazya:(Kun *KYOOGEN*-stila *KAMISIMO* kaj ventumilo) ♪ Jen, antaŭ vi!

M: Venu ankaŭ *Zirookazya*.

T: Laŭ via ordono! *Zirookazya*! Tuj venu!

Zirookazya: (same kiel *Tarookazya*) ♪ Jen!

Ambaŭ: Ni ambaŭ estas antaŭ vi!

M: Mi havas ion ordoni: Hodiaŭ mi iros ekskursi. Vi ambaŭ bone gardu la domon dum mia for-esto.

Ambaŭ: Laŭ via ordono!

M: Dum mia foresto mi deponos ion al vi. Atendu momenton!

Ambaŭ: Jes, Sinjoro!

M: (Alportas nigran tinon) Mi metas ĉi tion sub via gardo. Estu bonaj gardantoj.

T: Kio do ĝi estas, Sinjoro?

M: Ĝi estas akonito.

T: Do, unu el ni, ĉu ne?

Z: Jes, sekvos vin.

M: Kion vi aŭdis?

T: Vi diris, ke ĝi estas akompananto. Do, unu el ni devos sekvi vin por gardi ĝin.

M: Ha, vi aŭdis tute erare! Ĝi estas ne akompananto, sed akonito: Plej

狂言について

狂言は能の一部として前段と後段をつなぐ間(あ)狂言と、独立した演劇としての狂言があり、どちらも狂言方(か)と呼ばれる役者が演じます。

最近では狂言のみを鑑賞することも多くなりましたが、元々は能を主として、能と狂言を交互に演じるのが伝統的な上演形態でした。

能が伝説上の死者の幽玄を演ずるのに対して狂言は(中世の)現在を生きている人々の日常生活を明るく描いています。

物で、あの方から吹く風に當つてさへ、たちまち滅却(めきやく)する程に、必らず側へ寄らぬやうにしてよう番をせい。」

シテ「してその大毒の物を何とてこなたにはもて扱ひをなされますぞ。」

主「不審尤(もつ)もぢや。あれは主(ぬ)を思ふ物で、その主が取り扱へば何事も無し、餘人が取り扱へばそのまま滅却する程に、必らず側へ寄らぬやうにして番をせい。」

シテ「その儀ならば」

二人「畏(かし)まつてござる。」

主「やがて戻らうぞ。」

二人「やがてお歸りなされませい」

(兩人主を見送る)

シテ「いやなう〜。今日は頼(たの)うだ人のお留守ぢやによつて、ゆるりとみて話さうぞ。」

次「何がさてゆるりとみて話さうとも。」

シテ「まづ下におりやれ。」

次「心得た。」

シテ「いやなう。何と思はしますぞ。いづ方へお出(い)でなさるとあつて

Pri noa komedio

Noa komedio(*KYOOGEN*) estas foje nur unu parto de noo liganta la unuan kaj duan aktojn, foje memstara komedio. En ambaŭ ludas aktoroj tiel nomataj *KYOOGEN-KATA*.

Lastatempe oni ofte prezentas nur noajn komediojn. Sed en malnova tempo nooj kaj noaj komedioj estis alterne ludataj.

En nooj aperas fantomoj de famaj herooj en la historio, dum en noaj komedioj aktivis tiamaj ordinariaj homoj (en Mez-Epoko).

danĝera al homo. Eĉ vento de ĝia direkto tuj pereigos vin. Ne pre restu for dum gardado.

T: Kial vi povas senpere porti ĝin tiel danĝeran?

M: Prava demando! Ĝi estas lojala al sia mastro, sed pereiga al aliaj, kiuj tuŝas ĝin. Ne pre restu for dum gardado.

T: Ni ambaŭ bone...

Ambaŭ: komprenis vin!

M: Baldaŭ mi revenos!

Ambaŭ: Ni atentos vin sopire!

(Foriras la Sinjoro.)

T: Hej, amiko! Hodiaŭ forestas la Sinjoro. Ni parolu senĝene.

Z: Jes, ni parolu tute libere!

T: Antaŭ ĉio ni sidiĝu.

Z: Jes, ni sidiĝu.

T: Kiel vi pensas? Ien ajn li iras kun unu el ni. Tiu akonito estas tiel

も、兩人に一人お供に召(め)連れられぬといふ事は無いが、今日は兩人ともにお留守に置かせらるるは、あの附子はよく〜大切な物と見えておりやる。」

次「わごりよの言ふ通り、兩人に、お留守に仰(おほ)せつけらるるは、よく〜大事の物と見えておりやる。」

シテ「そりや〜。」(と、飛びのく)

次「これは何事でありやる。」

シテ「あの方から暖かな風が吹いて来たによつて、すは滅却する事かと思うて驚いたよ。」

次「今のは風では無かつたよ。」

シテ「それなればようおりやる。さて某(それ)はあの附子をちと見て置かうと思ふ。

次「はてさてわごりよはむさとした事をおしやる。頼うだ人の仰(おほ)せらるるは、その主が取り扱えば何事も無し、餘人(よじん)が取り扱へばたちまち滅却すると仰せられたによつて、これは要らぬものでおりやる。」

シテ「そなたのおしやるは尤(もつ)もなれども、さりながら自然(ぜん)どなたぞ、そちがところには附子と言ふ物があると開いたがいかやうな物ぢや、と仰(おほ)せられた時、いや何とござるをも存(ぞん)ぜぬと申してはいかがぢや程に、ちよつと見て置かうと思ふ。

次「わごりよのおしやるも尤(もつ)もなれども、あの方から吹く風に當つてさへそのまま滅却すると仰せられた程に、これは無用にさしませ。」

シテ「さればその事ぢや。風に當れば滅却するによつて、風に當らぬやうにこなたから煽ぎながら見ようではないか。」

次「煽(あ)ぎながらな。」

シテ「なか〜。」

grava, ke ni ambaŭ restu hejme por gardi ĝin!

Z: Vi pravas. Tiu akonito estas plej kara, ke ni ambaŭ gardu ĝin!

T: Ve, Danĝere! (Iras al PONTO)

Z: Kio okazis?

T: Vento venis de ĝia direkto! Mi preskaŭ pereis.

Z: Tute ne blovas vento.

T: Do, ni estas sekura. Mi nun volas vidi tiun akoniton.

Z: Kiel absurde vi parolas! Sinjoro diris: Kvankam tute sekura al la mastro, eĉ simpla tuŝo tuj pereigos la aliajn. Tial ne faru absurdaĵon.

T: Kvankam vi pravas, mi ne povus respondi, se oni demandos, kia estas tiu akonito en mia domo. Nepre vidi akoniton mi devas.

Z: Mi bone komprenis vin. Sed, pensu, eĉ vento de ĝia direkto pereigos vin. Tial vi ne povas vidi ĝin.

T: Vento pereigos nin. Ni do povas kontraŭ-ventumi kaj vidi ĝin.

Z: Kontraŭ-ventumi kaj vidi ĝin?

T: Jes, tiel ni povas vidi ĝin!

次「これは一段とようおりやらう。」
シテ「それならば某が煽がう程に、わごりよ紐(むす)を解かします。」
次「某の紐を解かう程に、随分煽いでくれさします。」
シテ「心得た。」
次「煽げ煽げ。」(さし足で行く)
シテ「煽ぐぞ〜。」
次「煽げ〜。」
シテ「煽ぐぞ〜。」
次「解くぞ〜。」
シテ「解け〜。」
次「解くぞ〜。」(紐を解く)
シテ「解け〜。」
次「さあ解いたは。」(と言ひながら元の場所に戻る)
シテ「出かさしました。ついでに蓋(ふた)をも取らします。」
次「某が紐を解いた程に、わごりよ蓋を取らします。」
シテ「それならば身共が蓋を取らう程に、随分煽がします。」
次「心得た。」
シテ「煽げ〜。」
次「煽ぐぞ〜。」
シテ「煽げ〜。」
次「煽ぐぞ〜。」
シテ「取るぞ〜。」
次「取れ〜。」
シテ「取るぞ〜。」
次「取れ〜。」
シテ「さあ取つたは」(蓋を取り、逃げ戻る)
次「出かさしました。」
シ「まづは生類(しやうるい)では無いと見えた。」
次「それはなぜに。」
シテ「生類ならばそのまま飛んでも出さうなものぢやが、まづは生類では無いと見えた。」

Z: Bona ideo!
T: Mi do ventumos dum vi malligos la tinon.
Z: Mi malligos la tinon dum vi ventumos.
T: Konsentite!
Z: Ventumu, ventumu! (Iras štelpaŝe)
T: Ventumas, ventumas!
Z: Ventumu, ventumu!
T: Ventumas, ventumas!
Z: Malligos, malligos!
T: Malligu, malligu!
Z: Malligas, malligas! (Malligas)
T: Malligu, malligu!
Z: Jen, mi malligis la tinon! (Reiras)
T: Bone vi malligis! Nu do vi forigu la kovrilon de la tino.
Z: Mi ja malligis la tinon. Nun vi forigu la kovrilon.
T: Mi do forigos la kovrilon. Vi ventumu fortege!
Z: Konsentite!
T: Ventumu, ventumu!
Z: Ventumas, ventumas!
T: Ventumu, ventumu!
Z: Ventumas, ventumas!
T: Forigos, forigos!
Z: Forigu, forigu!
T: Forigas, forigas!
Z: Forigu, forigu!
T: Jen, mi forigis la kovrilon! (Forigas la kovrilon kaj tuj reiras)
Z: Bone vi forigis.
T: Mi povas diri, ke ĝi ne estas vivaĵo.
Z: Kial vi pensas tiel?
T: Vivaĵo elsaltus for. Ĝi ne povas esti vivaĵo.

次「その通りでおりやる。」
シテ「これからとつくりと見ようではな
いか。」

次「ようおりやらう。」
シテ「随分煽がしませ。」
次「ぬかる事ではない。」
シテ「煽げ〜。」
次「煽ぐぞ〜。」
シテ「煽げ〜。」
次「煽ぐぞ〜。」
二人「煽げ〜〜。」

シテ「さあ見たは〜。」
次「何と見さしました。」
シテ「某は白う、どんみりと見ておりや
る。」

次「身共は鼠色(ねずみ)にどんみりと見
ておりやる」
シテ「さて某(それ)はあの附子をちと食
ひたうなつた。」

次「はてさて、わごりよはむさとした事
をおしやる。風に當つてさへ滅却する
と仰(おほ)せられた物を、何と聊爾
(りよ)に食はるるものでおりやる。」

シテ「いや〜某は附子に領じられたや
ら、しきりに食ひたうなつた。いて食
ふぞ。」

次「これ〜まづ待たしませ。頼うだ人
のお留守に凶事があつては某(それ)一
人の迷惑ぢや程に、これは要らぬもの
でおりやる。」

シテ「いやいや苦しい。放さしませ。」
次「某のこれにある中はやる事はならぬ。
要らぬものでおりやる。」

シテ「いや苦しい。放さしませ。」
次「はてさて要らぬものでおりやる。」
シテ「放さしませと言へば。」
次「要らぬものでおりやる。」(と袂を
持つ)

シテ「へ名残の袖をふり切つて、へ附

Z: Vi pravas!
T: Nun ni vidu bone.

Z: Jes, ni vidu la enhavon de la tino.
T: Vi ventumu fortege!
Z: Mi ne fuŝos la aferon.
T: Ventumu, ventumu!
Z: Ventumas, ventumas!
T: Ventumu, ventumu!
Z: Ventumas, ventumas!
A m b a ŭ: Ventumu, ventumu,
ventumu!

T: Jen, mi vidis! Mi ja vidis!
Z: Kion vi vidis?
T: Ion nebule blankan.

Z: Mi ja vidis ion nebule grizan.

T: Nun mi volas manĝi akoniton.

Z: Kian absurdaĵon vi eldiris! Eĉ
vento de ĝia direkto, Sinjoro diris,
pereigos vin. Kiel vi povus manĝi
ĝin senpripense.

T: Jam mi estas tute obsedita de
akonito. Nepre mi iros kaj manĝos
ĝin!

Z: Ne iru! Oni riproĉos min, se
okazos io malbona dum foresto de
Sinjoro. Ne faru absurdaĵon!

T: Ne gravas! Lasu min iri!

Z: Mi ne lasos vin iri. Ne faru
absurdaĵon!

T: Ne gravas! Lasu min iri!

Z: Ne faru absurdaĵon!

T: Mi diras: Lasu min iri!

Z: Ne faru absurdaĵon! (Kaptas la
manikon.)

T: ♪ Forskuinte la manikon, ♪ mi

子の側にぞ寄りける。」(袖を振り放し、腰桶の側へ行く)

次「これはいかな事。たつた今に滅却(めきやく)致すでござらう。さても〜 苦苦(にがにが)しい事でござる。」

シテ(扇を逆さに持ち、附子をすくつてなめ、舌打ちして左の手で頭を打つて坐(す)る)「さあたまらぬは〜」

次「やい〜何としたぞ〜。」

シテ「氣づかひさしますな。うまうてたまらぬ。」

次「何ぢや、うまうてたまらぬ。」

シテ「なか〜。」

次「して何でおりやる。」

シテ「砂糖でおりやる。」

次「何ぢや砂糖ぢや。」

シテ「なか〜。」

次「どれどれ某(それ)もねぶつて見よう。」

シテ「わごりよもなめて見さしませ。」

次(シテの通りなめてみる)「まことこれは砂糖でおりやる。頼うだ人にだまされておりやる。」

シテ「いやなう〜。そなた一人なめずともこちへおこさしませ。(桶を脇座の方に持つていきなめる)さても〜うまい事ぢや。手も離さるる事では無い。」

次「いやなう〜。そなた一人なめずともこちへおこさしませ。」(と言ひながら橋掛かりへ持つて行きなめる)

シテ「これはいかな事。又どちへやら持つていた。(と言ひながら次郎冠者の側へ行く)いやなう〜。そなた一人なめずともこちへおこさしませ。」(舞台の眞中へ持つて行く)

次「又どちへやら持つていた。(とシテの側へ行き)いやなう〜。わごりよ一人なめずともこちへおこさしませ。」

rapidu al akonito!

Z: Kiel terure! Li tuj pereos. Kia malĝojo!

T: (Uzas ventumilon kiel kuleron, klakas per lango, batas la kapon kaj sidiĝas) Toleri mi ne povas!

Z: Kiel vi sentas?

T: Lasu min! Netolereble... bonguste.

Z: Kion vi diris? Netolereble bonguste?

T: Jes, bonguste!

Z: Kio ĝi do estas?

T: Nur sukero!

Z: Ĉu sukero?

T: Jes, sukero!

Z: Ankaŭ mi volas manĝi.

T: Ankaŭ vi povas manĝi.

Z: Vere ĉi tio estas sukero! Ni estis trompitaĵ de Sinjoro.

T: Ne manĝu vi sola. Transdonu ĝin al mi. (Kun la tino iras al WAKIZA kaj manĝas sukeron) Kiel bonguste! Eĉ ripozi mi ne povas!

Z: Ne manĝu vi sola. Transdonu ĝin al mi. (Kun la tino iras al PONTO kaj manĝas sukeron)

T: Kio okazis?! Kien vi formetis la tinon? (Iras al Ziroomkazya) Ne manĝu vi sola. Transdonu ĝin al mi. (Kun tino iras al la mezo de la podio)

Z: Kien vi formetis la tinon? (Iras al T) Ne manĝu vi sola. Transdonu ĝin al mi.

シテ「これはいかな事。又どちへやら持つていた。いやなう〜。そなた一人なめずともこちへおこさしませ。」

次「こちへおこさしませ。」

シテ「こちへおこさしませ。」

二人「こちへおこさしませ〜〜。」(兩人競ひ合ひ中を見て)

シテ「ほう。よい事をさしました。皆(みな)になつておりやる。」

次「まこと皆になつておりやる。」

シテ「頼うだ人のお歸りなされたならば、眞直(まっ)ぐに申し上げう。」

次「わごりよがねぶり初(そ)めて置いて、某の眞直ぐに申し上げる。」

シテ「これは戯(ぎ)れ事(じ)でおりやる。さて何としたものであらうぞ。」

次「何としたならばよからうぞ」

シテ「まづ下におりやれ。」

次「心得た。」

シテ「さてなう。頼うだ人のお歸りなされたならば、何と申し上げたものでおりやらうぞ。」

次「されば何と申し上げたならばようおりやらうぞ。わごりよ分別(ぶん)をして見さしませ。」

シテ「いやなう〜。よい事を思ひ出した。あの床(と)の掛け物を破らしませ。」

次「はてさてわごりよはむかつな事を言ふ人ぢや。あの附子を食ふさへあるに、何と御祕藏の掛け物が破らるるものぢや。」

シテ「いや〜言譯(いひ)の種になる程に平(ひら)に破らしませ。」

次「何ぢや言譯の種になる。」

シテ「なか〜。」

次「それならば破らいで何とするものぢや。さら〜〜。」

シテ「ほう、よい事をさしました。頼う

T: Kio okazis?! Kien vi formetis la tinon? Ne manĝu vi sola. Transdonu ĝin al mi.

Z: Transdonu ĝin al mi.

T: Transdonu ĝin al mi.

Ambaŭ: Transdonu ĝin al mi. Transdonu ĝin al mi. (Rigardas en la tinon)

T: Vi ja faris: La tino estas tute malplena!

Z: Vere malplena!

T: Kiam revenos Sinjoro, senkaŝe mi diros, kion vi faris.

Z: La unua manĝis vi mem! Mi diros ĉion al Sinjoro!

T: Mi ŝercis! Ni tamen devas iel elturniĝi.

Z: Kiel ni elturniĝu?

T: Antaŭ ĉio ni sidiĝu.

Z: Jes, ni sidiĝu.

T: Ni devos iel senkulpigi nin, kiam revenos Sinjoro.

Z: Jes, ni devos iel senkulpigi nin. Eble vi havas bonan ideon.

T: Jes, mi havas bonan ideon: Volu disŝiri tiun kakemonon en la tokonomo.

Z: Ha, vi diras absurdaĵon! Aldone al formanĝo de akonito, kiel mi povus disŝiri la kakemonon, la ŝatatan trezoron de Sinjoro!

T: Tio estas por senkulpigo! Nepre disŝiru.

Z: Ĉu por senkulpigo?

T: Jes, por senkulpigo!

Z: Mi do volonte disŝiru. Riĉ-raĉ, riĉ-raĉ!

T: Vi ja faris! Kiam revenos Sinjoro,

だ人のお歸りなされたならばそのまま
申し上ぐるぞ。」

次「わごりよが破れと言うて破らせて置
いて某の眞直ぐに申し上ぐる。」

シテ「これも戯れ事でおりにやる。」

次「それなればようおりにやる。」

シテ「さてあの臺子(だいす)臺天目(だいてんもく)をも打ち割らしませ」

次「いやなう。わごりよは氣でも違ひは
せぬか。あの御祕藏の掛け物を破るさ
へあるに、何とあの臺子臺天目が打ち
割らるるものか。」

シテ「いや〜。これも言譯の種になる。
某も手傳(てでん)ふ程に打ち割らしま
せ。」

次「それならば打ち割らいで何とするも
のぢや。」

シテ「まづこの天目から、打ち割らう。」

次「ようおりにやらう。」

シテ「からりちん。」

次「ちんからりん」(二人笑う)

シテ「微塵(みじん)になつておりにやる。」

次「その通りでおりにやる。」

シテ「臺子をも踏み碎(くだ)かう。」

次「ようおりにやらう」

二人「めり〜。めり〜〜。めり。」
(笑)

シテ「微塵になつておりにやる。」

次「その通りでおりにやる。」

シテ「頼うだ人のお歸りなされたならば、
さめざめと泣いてみよう。」

次「泣けば濟む事か。」

シテ「なか〜。濟む事ぢや。やう〜
お歸りなされう程にこれへ寄つてお
りやれ。」

次「心得た。」

主「ゆるりと遊山(ゆうざん)を致(いた)いて
ござる。急(いそ)いで宿(やど)へ罷(ま)
り歸らうと存(ぞん)ずる。兩人の者ど

senkaŝe mi diros, kion vi faris.

Z: Vi mem ordonis! Mi diros ĉion al
Sinjoro!

T: Mi ŝercis!

Z: Ne ŝercu!

T: Nun, volu disrompi ankaŭ tiun
tason de *TENMOKU* KUN SUBPLADO.

Z: Ha, vi diras absurdaĵon! Aldone
al disŝiro de la trezora kakemono,
kiel mi povus disrompi la tason de
TENMOKU KUN SUBPLADO!

T: Ankaŭ tio estas por senkulpigo!
Ĉifoje mi helpos vin; ni kune
disrompu ilin.

Z: Mi do volonte disrompu!

T: Unue disrompu la tason de
TENMOKU.

Z: Konsentite!

T: Krak, krak!

Z: Krak, krak! (Ambaŭ ridas)

T: Tute frakasita!

Z: Jes, tute!

T: Nun ni distretu ankaŭ la breton.

Z: Konsentite!

Ambaŭ: Krak, krak! Krak, krak!
(Ili ridas)

T: Tute frakasita!

Z: Jes, tute!

T: Kiam revenos Sinjoro, ni ploru
kun senĉesaj larmoj.

Z: Ĉu larmoj utilos?

T: Jes, utilos multe. Baldaŭ li revenos.
Ni sidiĝu ĉi tie.

Z: Konsentite!

Mastro: Sufiĉe longe mi ekskursis.
Nun mi rapidu hejmen. Min
atendas la servistoj. Hej,

もが待ちかねて居るでござらう。やい
〜太郎冠者次郎冠者。戻つたぞ戻つ
たぞ。」

シテ「お歸りなされた。泣け〜。」

次「心得た。」(二人泣く)

主(舞臺へ入り、兩人の泣いてゐる體
(てい)を見て)「これはいかな事。某の
戻つたと言ふ事を聞いたならば、その
まま飛んでも出さうなものぢやが、さ
め々 と泣くは何事ぢやぞ。」

シテ「そなた申し上げさしませ。」

次「わごりよ申し上げさしませ。」

主「どちらからなりとも早う言はぬか。」

シテ「それならば私の申し上げませう。
お留守になつてござれば餘り淋しうな
りましたによつて、次郎冠者が相撲
(すま)を取らうと申します程に、私
はつひに取つた事が無いと申してござ
れば、是非ともにと申して腕(かひ)を
取つて引き立てまするによつて、それ
が餘り迷惑さのままあの床の掛け物に
取りついてござれば、あの如(ごと)く
になあ。」

次「なか〜」

二人「裂けましてござる。」(泣く)

主「これはいかな事。某(それ)の祕藏の
掛け物をあの如くに引き裂いて、ただ
置く事では無いぞ。まだあらば早(はや)
う言へ。」

シテ「それより右左へ取つて引き廻し、
あの。臺子臺天目の上へ、ずでいどう
と投げられてござるによつて、あの如
くになあ。」

次「なか〜。」

二人「打ち割れましてござる。」(泣く)

主「さても〜憎い奴ぢや。臺子臺天目
をもあの如くに打ち割つて、ただ置く
事では無い。まだあらば早う言へ。」

*Tarookazya, Zirookazya, mi estas
hejme! Mi estas hejme!*

T: Li revenis! Ploru, ploru!

Z: Konsentite! (Ili ploras)

M: (Iras en podion kaj vidas, ke la
servistoj ploras) Kio okazis? Vi
ne venas renkonti min, sed nur
ploras!

T: Vi klarigu ĉion al Sinjoro.

Z: Ne mi, sed vi klarigu.

M: Iu ajn el vi tuj klarigu!

T: Mi do klarigos: Dum via foresto ni
sentis solecon. *Zirookazya* proponis
lukti sumoon. Mi ne scipovas lukti
sumoon kaj hezitis. Sed *Zirookazya*
kaptis min ĉe brako kaj starigis. Mi
faletis, kaptis tiun kakemonon en
la tokonomo kaj tiel...

Z: Vere tiel...

Ambaŭ: Disŝiris ĝin! (Ploras)

M: Ha, vi disŝiris mian ŝatatan
kakemonon! Neniam mi pardonos
vin! Ĉu vi havas ankoraŭ alian
kulpon?

T: Li ĉirkaŭtenis kaj ĵetis min sur la
tason de *TENMOKU SUR TABLETO*.
Kaj tiel...

Z: Vere tiel...

Ambaŭ: Disrompis ĝin! (Ploras)

M: Vere malamindaj! Vi ja disrompis
mian ŝatatan tason de *TENMOKU
SUR TABLETO*! Ĉu vi havas
ankoraŭ alian kulpon? Neniam mi
pardonos vin!

シテ「この上は生(い)けては置かせられまいと存(ぞん)じて、附子を食うて死なうと思つてなあ。」

次「なか〜。」

シテ「へ一口(ひとくち)食へども死なれもせず。」

次「へ二口食へどもまだ死なず。」

シテ「へ三口四口。」

次「へ五口。」

二人「へ十口(とち)餘り皆(みな)になるまで食うたれども、死なれぬ事の出たさよ。あら頭(かし)かたや侯(きさぎ)。」

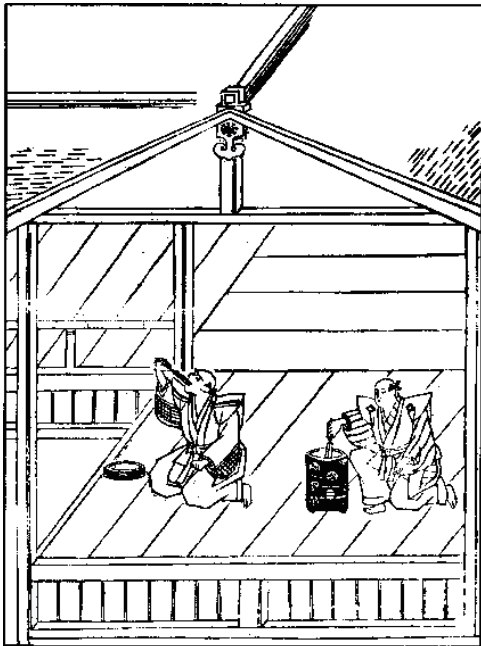
主(肩を脱ぎ、扇子で打つ)「なんのおのれ、頭かたや。」

二人(逃げ入る)「眞平(まら)許(ゆる)いて下されい〜。」

主(追い入る)「あの横着者(おうちや)。人たらし。どちへ行くぞ。捕へてくれい。やるまいぞ〜。」 (終わり)

※床の掛け物：床の間の絵や書。

※台天目(だいてんもく)：天目台がついた天目茶碗。黒い鉄釉をかけた陶器。

附子 Akonito

T: *Îar ni estis certaj, ke vi ne lasos nin vivaj, ni volis morti kaj manĝis akoniton.*

Z: *Jes, ni manĝis akoniton.*

T: *♪ La unua manĝo ne mortigis nin.*

Z: *♪ La dua manĝo ne mortigis nin.*

T: *♪ La tria, la kvara,*

Z: *♪ La kvina manĝo...*

Ambaŭ: *♪ Eĉ la deka manĝo ne mortigis nin, sed malplenigis la tinon. Kaj restas ni tute sanaj.*

M: *(Nudigas la ŝultron kaj batas per ventumilo) Vi restas tute sanaj?!*

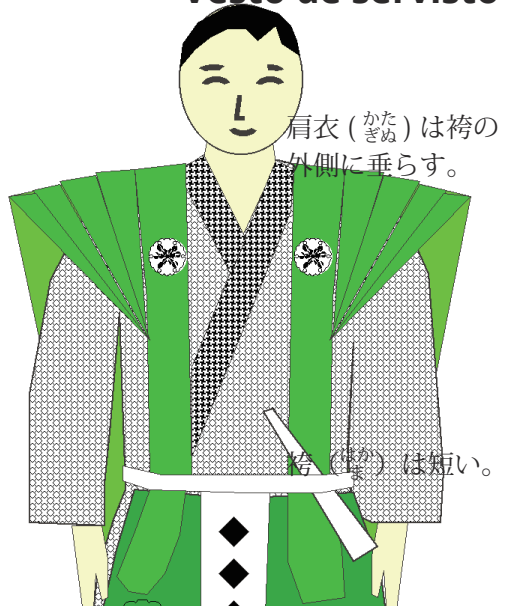
Ambaŭ: *Pardonon ni petas! (Ripetas pardonpeton kaj forkuras)*

M: *Kiaj ruzuloj! Trompuloj! Kien vi iras? Kaptu ilin! Mi ne pardonos vin! Mi ne pardonos vin! (fino)*

※ *Kakemono en tokonomo: Bildo aŭ kaligrafajo en ornama niĉo.*

※ *TENMOKU KUN SUBPLADO: Nigra te-taso kun fera glazuro kun Subplado.*

Vesto de servisto

肩衣(かたぎぬ)は袴の外側に垂らす。

袴(はかま)は短い。

棒縛 (ぼうしぼり)

狂言記拾遺卷三の一

登場人物: 主、太郎冠者、次郎冠者 (ㄥ)

主「罷出 (まいり) たる者は此当 (この) りに住居 (すま) 致す者でござる。それがし今日は (に) 去方 (さかた) へ用事有て参る。それにつき、身 (み) どもの遣ふ兩人の者共 (もの) が、留主になれば酒を盗ふで食 (く) ろふ。憎い事で御座る。今日は思案の致した事がござる。酒を得 (え) 飲まぬやうに致しやうがござる。やい、太郎冠者有 (あ) か。」

太「はあ、御前 (おま) におります。」

主「汝 (なん) を呼び出 (い) す事、別 (ち) の事でない。今日は (に) 去方へ参る程 (ほど) に、よふ留主をせい。」

太「畏 (かしこ) てござる。」

主「それにつき、留主になれば次郎冠者が酒を盗ふで飲むと聞いた。何とぞして飲まぬやうに異見 (いけん) のせふと思ふが何とあろふ。」

太「さればで御座る、御留主になれば酒を食べます。私がいゝ異見致せど聞きませぬ。身共 (みど) の存 (ぞん) ますは、きやつが頃日 (ころ) 棒を稽古致して遣 (つか) ます程に、唯今 (いま) これへ呼び出 (い) し棒をつかはしてみさせられ、すきを見て棒縛りになされましたら、よふござりましょ。」

主「是 (これ) はよひ事を思ひ寄つた。それなら兩人して捕 (と) 糸棒縛りに致そふ。呼び出 (い) せ。」

太「畏 (かしこ) てござる。」

主「かならずぬかるな。」

太「心得 (こころえ) ました。やい、次郎冠者、召すは。」

シテ「何と、召すか。心得た。はあ、御

Baston-Ŝnurado

el “Kyoogenki Syuui” vol. 3.1

tradukis SIMATANI Takesi, 1995

Mastro: Mi estas loĝanto en ĉi tiu loko. Hodiaŭ pro iu afero mi devas iri el la domo. Miaj servistoj *Tarookazy* kaj *Zirookazy* ĉiam ŝtelas sakeon dum mia foresto. Kiaj kanajloj ili estas! Mi havas bonan ideon, por ke ili neniel povu trinki sakeon. (Laŭte) *Tarookazy*, kie vi estas?

Tarookazy: ♪ Jen Antaŭ vi.

M: Mi vokis vin ĉar hodiaŭ mi iros el la domo pro iu afero. Vi, do, gardu la domon dum mia foresto.

T: Laŭ via ordono!

M: Oni diras, ke *Zirookazy* ĉiam ŝtelas sakeon dum mia foresto. Kiel mi punu lin? Ĉu vi havas bonan ideon?

T: Fakte li ŝtelas sakeon dum via foresto. Kvankam mi forte riproĉis lin, li ne sekvis miajn vortojn. Mi havas bonan ideon, Sinjoro! Lastatempe li trejnas sin en batalarto kun bastono. Voku kaj ordonu lin prezenti lian bastonarton. Dum tio ni kune ŝnuru lin al la bastono.

M: Bona ideo! Ni kune ŝnuru lin al la bastono. Tuj venigu lin.

T: Laŭ via ordono!

M: Ne fuŝu la aferon!

T: Certe ne! *Zirookazy*, La Sinjoro vokas vin! Rapidu al li.

Zirookazy: Ĉu li vokis min? Tuj mi

前におります。」

主「早かつた。汝を呼び出す事、別(べ)の事でない。今日は(こゝろ)去方へ用事有て参る。よふ留主をせい。」

シテ「畏(かしこ)てござる。御留主は気づかひなされますな。たとへ五人や七人盗人が参つたと申(まう)て、私壱人しても防ぎますぞ。」

主「それは頼もしい。それにつき、頃日聞けば汝は棒を遺ふと聞いた。いつの間に稽古した。少(すこ)、見たい程に遣(つか)ふて見せい。」

シテ「いや、それは思ひも寄りませぬ。棒を遺ふ事は存(ぞん)ませぬ。」

太「いや是(これ)へ、隠すな。頼ふだ御方によふ御存知(ごんぢ)じや。」

シテ「扱(さ)は汝が申上げた物であるふ。私も遣ますと申程の事ではござりませぬ。此中(こちゅう)少(すこ)稽古致しました、遣ふて御目にかけてましょ。」

主「いかにもよかる。遣ふて見せい」

シテ「畏(かしこ)て御ざる。先(まづ)此(こ)棒と申(まう)物がかふ持(も)て出ますから、はや心得が御ざる。先(まづ)から打て参るを、かふ致して止めます。扱(さ)向かふの者が引(ひ)ます。すぐに取直し、かふ致して、これで胸を突きます。」

主「尤(もつ)よい手じや。」

シテ「また夜道と申が無用心な物でござる。其時(そのとき)には後(うしろ)から打て参るも知れませぬによつて、とかく後を用心致して此ごとくにして参れば、先(まづ)後(うしろ)の分に氣遣(きづ)はござらぬ。」

主「太郎冠者、ぬかるな。」

太「心得ました。餓鬼(がき)め。」

シテ「これは何とする。」

主「をのれは憎いやつの、よふ留主には

iros! Jen, *Zirookazy* estas antaŭ vi.

M: Bone, ke vi tuj venis. Mi vokis vin ĉar hodiaŭ mi iros el la domo pro iu afero. Vi, do, gardu la domon dum mia foresto.

Z: Laŭ via ordono! Estu trankvila pri la domo. Mi sola forigos ŝtelistojn, eĉ se ili venos kvinope aŭ sepope!

M: Bone, mi ĝojas, ke vi bone gardos la domon. Oni diris, ke vi trejnas vin kun bastono. Mi volas vidi, kiel vi uzas bastonon.

Z: Ha, mi ne povas uzi bastonon, Sinjoro!

T: Ne kaŝu, ne kaŝu. Ĉion scias Sinjoro!

Z: Certe vi diris al Sinjoro! Kvankam ankoraŭ mallerta, lastatempe mi iom trejnis min. Nun mi uzos bastonon antaŭ vi.

M: Bone. Tuj uzu la bastonon.

Z: Laŭ via ordono! Jen la bastonon oni devas teni tiel. Se iu atakas min de antaŭe, mi defendas ĉi tiel. Li retiros sin. Tuj mi iros antaŭen tiel kaj batos la bruston.

M: Bona taktiko!

Z: Plej danĝere estas nokte. Oni atakos min de la dorso. Tiam mi gardos min ĉi tiel. Nun estas neniam ĝeno ĉe la dorso. Mi povas marŝi trankvile.

M: *Tarookazy*, jen!

T: Mi ne fuŝos! Mi kaptis vin!

Z: Kial vi kaptis min!?

M: Kia fripono vi estas! Vi ŝtelis

酒を盗ふで飲みおる。かふしておいた
がよい。」

太「扱(ぎ)も〜よいなりの。」

シテ「そちは聞こへぬ者じや。よふだま
した。」

主「どつこい、をのれもやる事ではない
ぞ。」

太「私は何も存(ぞん)ませぬ〜。」

主「をのれも一所になつて酒を飲みおつ
て、存(ぞん)ませぬとは。さあまづ是
(ね)でよい。其(その)なりで二人共に
よふ留主せい。」

二人「是(これ)では留主はなりますまい、
盗人が入つたらどうもなりますまい。
解いてをかせられ。」

主「いや〜、そのなりで防げ。よふ留
守せい。」

二人「申し〜。これ〜、是(これ)は
いかな事、はやどちやらござつた。」

シテ「やい〜、是(これ)は何とも迷惑
な事じやな。」

太「されば〜、みな是(これ)は汝が酒
を飲ふだゆへじや。」

シテ「それは汝も同じ事じや。やあ、何
と思ふぞ、此(こゝ)やうにしていれば、
いつもより取分(とけ)酒が飲みたいな
あ。」

太「なか〜、身どもも其(その)通りじや。
何とぞ蓋(ふた)を開(あ)け汲(く)みさ
へしたら飲もふが。やあ、見れば、そ
ちが手先(てき)が叶(かな)ふは。蓋を
取れ。」

シテ「誠(まこと)に身共(みども)はまだ手先
は叶ふ。蓋を取ろふか。さあ、まんま
と蓋を取つたは。汲もふか。これに盃
が有(あ)。汲んで先(まづ)身どもが飲
もふ。これはいかな事。飲もふと思ふ
ても口が届かぬ。気の毒な。何とせふ
なあ。」

太「やあ、思ひ付(おもひ)た。先(まづ)それ

sakeon dum mia foresto. Jen tio
estas la puno!

T: Ha, kiel bele vi aspektas!

Z: Kiel senkora vi estas! Vi perfidis
min.

M: Mi kaptis ankaŭ vin!

T: Mi kulpas neniom!

M: Ankaŭ vi kulpas, ĉar vi du kune
trinkis sakeon. Bone mi ŝnuris vin
ambau! Mi lasos vin tia, dum mi
forestos. Bone gardu la domon!

Ambaŭ: Kiel ni povus gardi la domon
ŝnuritaj? Nenion ni povos, kiam
venos ŝtelistoj! Malŝnuru nin!

M: Tiaj vi batalu kontraŭ ili! Bone
gardu la domon.

Ambaŭ: Ni petas, Sinjoro! Sinjoro!
...Li jam foriris ien.

Z: Hej, *Tarookazya*, en granda ĝeno
ni estas!

T: Certe ĝene. Ĉio ĉi okazis pro tio,
ke vi trinkis sakeon.

Z: Ankaŭ vi ja trinkis! Kvankam li
ŝnuris nin, por ke ni ne trinku, des
pli forte mi sopiras al sakeo!

T: Ankaŭ mi sopiras al sakeo. Se mi
povus malfermi la poton, ni povus
trinki... Ha, vi povas iom movi la
fingrojn! Provu malfermi!

Z: Vere mi povas movi la fingrojn!
Mi malfermos la poton. Jen mi
malfermis. Mi verŝu sakeon. Ĉi
tie estas pokalo. Unue mi verŝu
kaj trinku... Ho, ve! Mia buŝo ne
atingas la pokalon. Bedaŭrinde!
Kion mi faru?

T: Mi havas bonan ideon. Lasu min

は身共に飲ませ。」

シテ「心得た、さあ飲め〜。」

太「飲ふだは〜。扱(さ)も〜此(こゝ)体で飲めばいつ〜より別而(べつ)むまい事じや。どうぞして、そちにも飲ましたいが。思ひ付けた。又酒を汲(く)んで身どもに持たせ。」

シテ「心得た。さあ〜持て。」

太「持つたぞ〜。これへ寄つて飲め。」

シテ「まことにこれでは飲まるゝは。飲むぞ〜。扱(さ)も〜むまい事かな。またそちに差そふ。先(ま)ちと下にいて謡(うた)はふ。」

太「一段よかる。」

二人「へざざんざあ浜松の音はざざんざあ。」

シテ「扱(さ)も〜、おもしろい。さあ〜、又身共(みども)食(た)べふ。もはや一息には飲まれぬ。下に置かふ。やい〜太郎冠者、受け持つた。肴に何ぞ小舞(こま)を舞へ。」

太「いや、此なりでは舞われぬ。」

シテ「どふなりと心持ち斗(ばかり)舞へ」

太「それなら何も慰(なぐ)みじや。舞はふ。(小舞)へ番匠屋(ばんじや)の娘子(むすめ)の、召(め)たりや帷子(かたびら)※、肩にかんな箱、腰に小のみ小手斧(こんよ)、さいづちやのこぎり、忘れたりや墨差(すみ)、裾(す)にかんな屑(くず)吹きや散らした、ぱつと散らした、お方に名残(なご)が惜しけれどよ、浦浜の手操(てら)舟が急ぐ程にの、やがて来(か)ふぞほい。」

シテ「糸いやあ。」

二人「へざざんざあ浜松の音はざざんざあ。」

シテ「さあ〜、またわごりよ飲め〜。先(ま)ゆるりと飲ましめ。」

太「やい〜次郎冠者、身共も受け持つ

trinki de la pokalo.

Z: Bone. Unue vi trinku.

T: Mi trinkis bone! ...Bona sakeo! Des pli bone, ĉar mi estas ŝnurita. Estus bone, se ankaŭ vi trinkus! Ha, mi havas bonan ideon! Plenigu kaj transdonu la pokalon al mi.

Z: Konsentite!... Jen prenu la pokalon.

T: Mi kaptis la pokalon. Nun venu kaj trinku de miaj manoj.

Z: Ha, bona ideo! Certe mi povos trinki! Jen mi trinku! ...Tre bona sakeo! Jen mi verŝu por vi. (T Nun ni sidiĝu kaj kantu.

T: Tre bone!

Ambaŭ: (Kanto)Plaŭdas ondoj en Hamamatu.

Z: Amuze, tre ameze! Nun mi trinku. Mi ne povis trinki per unu tiro. Mi metu pokalon portempe. Hej, *Tarookazy*, por amuzo: Dancu por mi.

T: Mi ne dancos kun ŝnuritaj manoj.

Z: Dancu iel ajn!

T: Do, mi dancu por amuzo. (Danco kun kanto) La filino de ĉarpentisto portis Katabira ※, keston de rabotilo, ĉizileton, hakileton, maleon kaj segilon. Ĉu ŝi lasis tuĉspatelon? Rabotaĵo restis ĉe basko de ŝia kimono. Mi volus resti ĉe ŝi. Sed rapidas la ŝipo kun mi de la bordo. Iam mi revenos al ŝi.

Z: Bone, bone!

Ambau: (Kanto)Plaŭdas ondoj en Hamamatu.

Z: Bone, bone! Nun vi trinku denove. Trinku senĝene.

T: Hej, *Zirookazy*, mi ja dancis.

た。肴に舞(ま)を舞へ。」
シテ「それなら、いまの返しに舞はふか」
太「よかる。舞へ〜。」
シテ「(小舞)へ十七八は、竿に干した
細布。取りよりやいとし、たぐりより
やいとし。糸より細い腰をしむればい
(三つ拍子ありて、)へたんとなをいと
し。」

太「鬻いやあ〜。扱(さ)も〜おも
しろい事かな。もはやいかふ酔ふた
は。」

シテ「さあ〜、先(ま)盃をまん中に
置いて謡わふ。」

二人「へ兵(つわ)の交はり、頼み有(あ)
中の酒宴かな 扱(さ)も〜おもしろ
い事かな〜。」

主「両人の者共を留主において御ざる。
何としておる存(ぞ)ぜぬ。急(いそ)
で帰らふ。是(れ)はいかな事、酒盛
りの音がする。謡(うた)を謡(うた)ふ。
あのごとくに縛つておいてもまだ酒を
飲みをる。憎いやつかな。」

シテ「やい〜、あれを見よ。頼ふだ人
の影が盃の中へ映(うつ)る。不思議な
事の。身共(みども)の存(ぞん)るは、し
わい人じやによつて、此(こ)やうに
縛つておいてもまだ酒を盗んで飲むか
と思はるゝ執心が是(れ)へ映る物で
ある。」

太「そふである。」

シテ「いざ此(こ)様子を謡に謡はふ。」

太「一段よかる。」

シテ「へ月は一つ影は二つ。」

二人「へ満(み)塩の夜の盃に主(しゆ)
を乗せて主とも思はぬ内の者かな。」

主「何じや、主とも思はぬ。餓鬼(がき)め、
やるまいぞ。」

太「あゝ、許させられ〜。」

主「をのれまだそこにをるか〜。」

Ankaŭ vi dancu!

Z: Do, ankaŭ mi dancu!

T: Bone, bone!

Z: (Danco kun kanto) Deksep aŭ
dekok jarojn ŝi havas. Sveltas ŝi
kiel mallarĝa vesto sur stango.
Sopiras al ŝi, mi sopiras al ŝi. (Tri
taktoj da ripozo) Plej forte sopiras
mi.

T: Bone, bone! Kiel amuza festeno!
Tro ebria mi jam estas!

Z: Jam lasu la pokalon meze. Ni
kantu kune!

Ambaŭ: (Kanto) Amikeco de soldatoj,
festeno de fideluloj... Amuze, plej
amuze!

M: Mi lasis la servistojn hejme. Kion
ili nun faras? Mi rapidu hejmen...
Kiaj sentaŭguloj! Jen ili festenas!
Ili kantas laŭte! Ili trinkis sakeon,
kavankam mi ŝnuris ilin! Kiel
malamindaj ili estas!

Z: Hej, vidu! En la pokalo jen aperis
la bildo de Sinjoro. Mirinda afero!
Ĉar li estas tro avara kaj timas, ke
ni ŝtelas lian sakeon, mi pensas, lia
obsedo aperis en la pokalo.

T: Certe vi pravas.

Z: Ni kantu pri tiu fenomeno.

T: Bona ideo!

Z: (Kanto) Unu luno kaj du bildoj.

Ambaŭ: (Kanto) Sur pokalo en plena
nokto aperis Sinjoro ignorata.

M: Ĉu Sinjoro ignorata?! Sentaŭguloj!
Mi ne pardonos vin!

T: Ve! Pardonu min! Pardonu min!

M: Ankoraŭ vi restas ĉi tie!

シテ「あゝ、許させられ〜。」

主「やるまひぞ〜。」

(終わり)

※帷子(かたびら): 夏に着る絹や麻の単衣(ひとえ)。

※〜: 【お返し、くの字点(横書き)】

Z: Ve! Pardonu min! Pardonu min!

M: Mi ne pardonos vin!

(fino)

※ Katabira: japana vesto en somero

居杭(いぐひ) 諸流

登場人物: 居杭、亭主、算置(さんおき)

居杭(縞(ま)熨斗目(のめ)、狂言袷(かみ)、腰帯(こしおび)。懐(ぶと)に頭巾(ずんき))「これはこの邊(あた)りで名をば居杭と申す者でござる。ここに心安うお目をかけさせらるるお方がござるが、これへ何時参つても、居杭よう來たとあつて、そのままつむりをはらせらるるによつて、それが餘(あま)り迷惑さのまま、この中(ちゆう)清水(きみず)の觀世音へ立願(りかん)を結(むす)んでござれば、満(み)ざる曉(あき)この頭巾のやうな物を下(くだ)されてござる。これが餘り不思議にござる程に、今日は(にった)あれへ参り様子を見ようと存(ぞん)じて罷(ま)り出た。まづそろり〜と参らう。(舞臺を廻る)何とこの頭巾を被い(か)でござらうならば、つむりをはらせられまいと思召(おぼ)すお心も出来るか、参つたならば様子が知るるでござらう。いや参る程にすなはちこれぢや。物まう案内まう。御内(おうち)にござりまするか。」

亭主(段(だん)熨斗目(のめ)、長袷(かみ)、小刀(こがな)。扇(あふぎ))「いや表に物まうとあるが。誰も出ぬかやい。案内とは誰(た)そ物まうとは。」

Igui (laŭ kuranta skolo)

tradukis SIMATANI Takesi 1995

Igui: (Kun kufo en la sino) Mi estas Igui, loĝanto en ĉi tiu loko. Mi konas Sinjoron, kiu ĉiam favoras min. Kiam ajn mi vizitas lin, li bonvenigas kaj... tuj frapas min sur la kapo. Por eviti la ĝenon mi pri-preĝis al Avalokiteŝvaro en la templo Kiyomizu. Post la difinita tempo de preĝado, en la aŭroro Li aperis kaj donis al mi ion similan al kufo. (Igui elprenas kaj rigardas ĝin) Mi ĝojas pro la Miraklo, kaj nun volas viziti la Sinjoron por vidi la efikon de la kufo. Nu, mi iru senhaste. (Igui rondiras en la scenejo.) Ĉu la Sinjoro jam ne volos frapi mian kapon, se mi portos la kufon? Ĉio estos klara, kiam mi vidos lin. Ha, mi jam atingis lian domon! (Laŭte) Saluton, Sinjoro! Saluton! Ĉu vi estas hejme, Sinjoro?

Mastro: Oni vokas min ekstere. Ĉu neniŭ akceptas lin? Kiu salutas min?

居杭「私でござる。」

亭主(扇(あふ))を開き、居杭の頭を叩(た)く「えい居杭ようこそおりやつたれ」

居杭「この中(ぢゆ)は久(ひき)しうお見舞(みま)も申しませぬが、お變りなさる事もござりませぬか。」

亭主「なかへ。變る事も無い。この中は久しう見えなんだによつて、今日は(こった)人をもやらうかなどと思うてゐるところへ、(頭を叩く)まづはようこそおりやつたれ。」

居杭「さればそのお事でござる。この間久しう参りませぬを定めて不審に思召(おぼ)しませうが、いつ参つても今の如(ごと)くにつむりをはらせらるるによつて、脇から人のごらうじられて、あの居杭は科緩愈(とがくわい)でもして打擲(ちやく)に逢ふ事かと思召(おぼ)す、褒貶(ほう)の程(ほど)が恥かしさのまま、それゆゑ伺候(しご)致しませぬ。つむりさへはらせられずは、不斷お前(ま)に詰めてなりとも居(お)りませう。」

亭主「それはわごりよの量見が悪い。かうはる(頭を叩く)を憎うてはるでは無い。可愛いが餘つてはる(頭を叩く)程に、な構へて心にかけてその。(居杭は頭巾(ずん)を出して被る)居杭、居杭、居杭。(左右中と伸び上(あ)つて見る)今までこれに居つたが、どちへ参つた事ぢや知らぬ居杭居杭居杭。」

居杭「さてもへ奇特(きど)な事かな。(橋掛りの一の松に行く)この頭巾を被いたれば、えお見やらぬ。ちと取つて見ませう。」(頭巾を取り、後ろに隠し、舞臺に戻る)

亭主「えい居杭。どちへおりやつた。」

I: Estas Mi, Sinjoro!

M: (Frapas Igui sur la kapo) Ha, Igui! Mi tre ĝojas, ke vi venis!

I: Pardonu, Sinjoro, ke longe mi ne vizitis vin. Kiel vi fartas, Sinjoro?

M: Mi fartas tre bone. Dankon! Pro via longa foresto mi volis hodiaŭ sendi iun voki vin. Mi bonvenigas vin! (Frapas Igui sur la kapo)

I: Eble vi demandus, Sinjoro, kial mi longe ne vizitis vin. La kaŭzo estas tio, ke vi frapas min sur la kapo ĉiufoje, kiam mi vizitas vin. Mi timis, ke oni prenos min batata pro ia kulpo aŭ eraro. Pro mia honoro mi ne povis viziti vin, Sinjoro. Se vi ne frapos min, mi eĉ deĵoros ĉiutage antaŭ vi.

M: Ha, vi eraras! Mi tiel frapas (Frapas sur la kapo) vin ne pro malamo, sed pro favoro mi frapas. (Frapas). Tial ne ĝenu vin pro frapo. (Igui surmetas la kufon. Mastro ĉirkaŭ-rigardas sur la pied-pintoj) Igui, Igui, Igui! Li ĵus estis ĉi tie. Kien li foriris? Igui, Igui, Igui!

I: Kia mirindaĵo! (Igui iras al la ponto ĝis la unua pino) Kun la kufo mi fariĝas nevidebla! Nu, mi forprenu ĝin. (Igui forprenas kaj kaŝas la kufon malantaŭ sin. Kaj li reiras.)

M: Hej, Igui, kie vi estis?

I: Oni vokis min de ekstere.

居杭「人が逢はうと申したによつて、表へ參つてござる。」

亭主「いかに人が逢はうと言うたればとて、今來て置いて出ると言ふ事があるものか所詮(しせん)わごりよを端近(はしか)に置くによつての事ぢや。かう奥へ通らしませ。」

居杭「いやこれがようござる。」

亭主「平(ひら)にかう通らしませと言へば」

(居杭を地謡座(ぢたいざ)の方へ入れる)

居杭「あれがようござつたものを。」

亭主「この中(ちゆう)は戀に(頭を叩く)させたによつて、おりやつたこそは(頭を叩く)幸(さい)ひなれ、五日も十日も(頭を叩く)留めて置いて、いなす事では無いぞいやい(頭を叩く)

居杭「おう又いねと仰(おほ)せられい。參つたこそ幸ひなれ、五日十日の事はさて置きまして三十日も五十日もお側(わき)に居(お)つて、なかへ歸る事ではござりませぬ。」

亭主「おう又いなうと言ふて(頭を叩く)お見やれ。來たこそは(頭を叩く)幸ひなれ三十日五十日の事はさて置き、一年が二年も(頭を叩く)留めて置いて、なかへ歸す事では(頭を叩く)無いぞいやい。(居杭は頭巾を被る)居杭居杭居杭。はて合點(がんで)の行かぬ事ぢや。今までこれに居つたが。居杭居杭居杭。(正面へ出て居杭と向ひ合ふ。居杭は左の人さし指で、自分の鼻の頭を指す)これは不思議な事とござる。居杭、居杭、居杭。どちへいた事ぢや知らぬ。」

居杭(脇柱(わきば)の方へ移る)「さてもへ奇特(きど)な事かな。この頭巾を被いで見えぬとあるは、不思議な事とござる。これと申すも常常(つね)清水(きよ)の觀世音(かんぜ)を信仰致すゆゑに、その御利生(ごりし)とござらう

M: Ne iru for, eĉ se oni vokus vin. Ha, mi eraris resti ĉe la enirejo. Ni iru en la internan ĉambron.

I: Sufiĉas ĉe la enirejo.

M: Nepre iru! (M ŝovas Igui al ZIUTAIZA)

I: Estus bone ĉe la enirejo.

M: Mi atendegis vin sopire. (Frapas) Se vi venis fine, (Frapas) mi ne for-permesos vin (Frapas) eĉ kvin tagojn, eĉ dek tagojn! (Frapas)

I: Se mi venis unu fojon, ne nur kvin aŭ dek tagojn, sed eĉ 30 tagojn, eĉ 50 tagojn mi restos antaŭ vi, eĉ se vi mem volus forpeli min.

M: Bone. Se unu fojon vi venis, (Frapas) ne nur 30 tagojn aŭ 50 tagojn, (Frapas) sed eĉ unu jaron, eĉ du jarojn (Frapas) mi restigos vin. (Frapas) Mi ne forpermesos vin, (Frapas) eĉ se vi petus forpermeson. (Igui surmetas la kufon) Igui, Igui, Igui! Strange! Li ĵus estis ĉi tie. Igui, Igui, Igui! (Iras al SYOOMEN kaj alfrontas al Igui, kiu montras sian nazon per maldekstra montro-fingro) Mirinda afero! Igui, Igui, Igui! Kien li foriris?!

I: Vere mirinde! Dank' al la kufo Sinjoro tute ne vidas min. Jen graco de Avalokiteŝvaro en Templo Kiyomizu, je kiu mi kredas. De nun mi vizitados al Kiyomizu en ĉiu monato.

と存(ぞん)ずれば、かやうの有難(ありがた)い事はござつてこそ。これからは月詣(つきぎ)でを致さうと存(ぞん)ずる。」

亭主(正面を向く)「居杭居杭居杭。はて合點の行かぬ事ぢや。どちへ参つた事ぢや知らぬ。いつ参つてもかやうの事はござらぬが、不思議な事でごさる。(揚げ幕(あげまく)に向かつて) やい〜居杭が見えぬ程に門を打て。人を一人も出すな。居杭居杭。」

算置(段(だん)熨斗目(のしめ)、長袴(かきも)、小刀(こがたな)。扇(あふぎ)。腰に算木(さんぎ)袋。懐中(ちゅうちゅう)に八卦(はつぱ))「占(せん)や算(さん)。占八卦。しかも上手。御判の占なひ。」

亭主「いやこれへ算置(さんぎ)が参る。尋ねて見ませう。なう〜なうそこな人。

算置「やあ〜。こちの事でごさるか。」

亭主「なか〜。その方は算置か。」

算置「なか〜。陰陽(おみょう)でごさる。」

亭主「ちと頼みたい事がある程に、かう通らしませ。」

算置「畏(かし)まつてござる。」

居杭「いや算置をお呼びやつたが、定めて某(それが)の事でござらう。何事を申すぞ。ちと承(うけたまわ)らう。」(脇(わき)柱の下に坐り、算置と亭主を見てゐる)

亭主「まづそれにゆるりとおりやれ。」

算置「心得てござる。(算置は目附(めつけ)柱の下に、亭主は真中(まなか)に坐(すわ)る)さてこれはこなたのお屋敷でござるか。」

亭主「なか〜。身共(みども)が屋敷でおりにやる。」

算置「まづかう見渡しまするに、お屋敷取りの様子御普請のお作意、どこからどこまでも御念が入りましてござる。中にもこれに立てました柱は、御子孫繁昌息災延命、五百八十年萬萬年と榮えさせらいで叶はぬお柱取りでござ

M: Igui, Igui, Igui! Strange! Kien li foriris?! Neniam estis tia afero. Mirinda okazaĵo! (de SITEBASIRA al AGEMAKU) Igui malaperis! Fermu la pordegon. Lasu neniun eliri! Igui, Igui!

Divenisto (kun sako de aŭgurbloketoj sur la kokso kaj sortosimboloj en la sino): Divenas la sorton. Diveno per aŭguroj. Trafa diveno, fama divenisto.

M: Jen venis divenisto. Mi konsultu lin. He ho, Sinjoro!

D: Ĉu vi vokis min, Sinjoro?

M: Jes, vin. Ĉu vi estas divenisto?

D: Jes, ja! Mi estas sortodivenisto.

M: Mi volas konsulti vin. Bonvolu enveni.

D: Jes, Sinjoro, laŭ via ordono.

I: Diveniston vokis Sinjoro! Eble li konsultos pri mi. Kion ili parolos? (sidiĝas ĉe WAKIBASIRA)

M: Bonvolu sidiĝi.

D: Dankon. (Sidiĝas M meze kaj D ĉe METUKEBASIRA) Ĉu vi estas la mastro de la domo?

M: Jes, la domo estas la mia.

D: Laŭ mia juĝo tre bona estas la aranĝo de la ĉambroj. La domo estas tre atenteme konstruita! Aparte bona estas la kolono, kiu certigas prosperon, sekuron kaj longan vivon de viaj praidoj ĝis post miloj kaj milionoj da jaroj.

る。」
亭主「餘(よ)の者の賞むると違うて、
そなた衆(しゅ)のそのやうに賞めてく
れさしますれば、一入(ひと)大慶にお
りやる。」

算置「私のかやうに申しては、毛頭相違
はござりませぬ。さて御用と言つば、
いかやうな事でござる。」

亭主「失(う)せ物でおりやるが、この
屋敷を出離(では)れたか出離れぬか見
ておくりやれ。」

算置「してそれは、いつの事でござる。」

亭主「今日唯今の事でおりやる。」

算置「今日唯今。」

亭主「なか〜。」

算置「今日は(こゝろ)何月幾日。最早
(も)何の何刻(上演の月日と時刻【干
支(と)】を言う)でもござりませう。」

亭主「その時分(じぶん)でおりやらう。」

算置(左手を出し親指で人さし指から数
える)「きんなばんたんちやうけん。
まづ手占がようござる。けんは見ると
も現るるとも書いた文字でござるによ
つて、この失(う)せ物は現れいで叶
はぬ失せ物でござる。もしこれは生類
(しやう)でばしござるか。」

亭主「まづそのやうな物でおりやる」

居杭(左の人差指で自分の鼻を指してう
なづく)「疑ひも無い生類生類」

算置「いや〜。このお屋敷を出離れた
失せ物ではござりませぬ。」

亭主「何ぢや、この屋敷の内を出離れた
失せ物では無い。」

算置「なか〜。」

亭主「それならばきやつがはいり所をさ
いておくりやれ。」

算置「み所(ところ)をな。」

M: Mi estas des pli ĝoja, ke ne
ordinara homo, sed vi, divenisto,
tiel laŭdas mian domon.

D: Certa estas mia diveno. Nu, pri
kio, Sinjoro, vi konsultos min?

M: Pri io perdita. Volu diveni, ĉu ĝi
ankoraŭ restas en la domo aŭ jam
ekstere.

D: Kiam ĝi malaperis?

M: Hodiaŭ kaj ĵus.

D: Hodiaŭ kaj ĵus?

M: Jes, ja.

D: Hodiaŭ estas la < >a de < >. Jam
estas la < >a posttagmeze, ĉu ne?

M: Devas esti ĉirkaŭ tiu horo.

D: Kin, Nan, Ban, Tan, Tyoo, Ken.
(per la maldekstra dikfingro
kalkulas ek de la maldekstra
montrofingro) Ho, bona aŭguro
laŭ manodivenado. `Ken' signifas
`vidi' aŭ `aperi'. Tial vi certe
retrovos la perditan. Ĝi estas
vivaĵo, ĉu ne?

M: Io simila al vivaĵo.

Igui: Vivaĵo, sendube, vivaĵo!
(Montras sian nazon per mal-
dekstra montro-fingro kaj balancas
la kapon)

D: Do, ĝi ne estas ekster la domo.

M: Ne ekster la domo?

D: Ne, certe ne!

M: Montru, do mi petas, kie ĝi estas.

D: Ĉu mi divenu la lokon?

M: Jes, mi petas!

D: Mi devos do uzi la aŭgur-

亭主「なか〜。」

算置「しからば一算置かずはなりますまい。」

亭主「それはともかくもでおりやる。」

算置(算木袋の紐(ひも)を解(と)きながら)「いや申し。私はいづ方へ参つても、算(さん)がよう合ふ〜とごぞつて、いづれも名をば仰(おほ)せられいで、ありやうが來た、ありやう〜とばかり仰(おほ)せられまする程に、こなたにも、向後(きやう)さやうに思召(おぼ)して下されませい。」

亭主「それは近頃(ちか)頼もしうおりやる。(算置は算木を取り出し投げる)これは珍しい算でおりやる。」

算置「奇特(きと)とお氣がつかせられた。これは天狗(てん)の投げ算と申して、他の家には無い算でござる。」

亭主「さう見えておりやる。」

算置「さらば算木を直ませう。」

亭主「ようおりやらう。」

算置「一得の水・二義の火・三生の木・四殺の金・五鬼の土・六害の水・七陽の火・八雑の木・九厄の金。體が一得の水遊魂に當つてござる。遊魂の二字は魂遊ぶと書いた文字でござるによつて、この失せ物はいかにも悠悠(ゆう)と悠に構へて居りまする。」

亭主「はてさてそれは憎い事でありやる。」

算置「いや〜。このお屋敷の事はさて置きまして、このお座敷の内を出離れた失せ物ではござりませぬ。」

亭主「やあ〜。この座敷の内を出離れた失せ物では無い。」

算置「なか〜。」

亭主「それならば何を隠さうぞ。生類と

bloketojn.

M: Ha, mi dankas.

D: (Mallaĉante la sakon) Ĉar mia diveno ĉiam trafas, oni nomas min ne per la vera nomo, sed alinome `Ĉiamtrafa'. Ankaŭ vi, Sinjoro, de nun volu nomi min `Ĉiamtrafa'.

M: Fidinda divenisto vi do estas. (Divenisto ĵetas la bloketojn) Ha, kuriozan metodon vi praktikas!

D: Admirinde vi tion rimarkis, Sinjoro! Jen estas ĵet-aŭguro de Tenguo, kiun praktikas neniu krom mia familio.

M: Certe ne.

D: Mi do ordigu la bloketojn.

M: Mi petas.

D: Unue: akvo por gajno, Due: fajro por justo, Trie: arbo por vivo. Kvare: metalo por morto, Kvine: tero por demono, Sese: akvo por damaĝo, Sepe: fajro por gajo, Oke: arbo por sufero, Naŭe: Metalo por plago. Jen akvo por gajno kuŝas ĉe Yuukon. Yuukon signifas `vagantan animon'. La perdita aĵo do estas tute libera kaj senĝena.

M: Ha, tio indignigas min!

D: Ĝi nun estas en la domo, kaj ankoraŭ en ĉi tiu ĉambro.

M: Ĉu vi diras, ke ĝi estas en ĉi tiu ĉambro?

D: Jes, en ĉi tiu ĉambro.

M: Mi diru, la vivaĵo estas homo!

D: Ĉu vere?

言つば人でおりやる。」
算置「やあ〜。」
亭主「人でおりやる。」
算置「人ならばこのお座敷の内に居るが、見えぬと申すは合點(がんで)の行かぬ事でござる。」
亭主「とてもの方に方角をさいておくりやれ。」
算置「方角をな。」
亭主「なか〜。」
算置「方角・待ち人などと申して、算の上ではつつと祕事に致す事ではござれども、置きかかつた事でござるによつて、見て進(ん)じませう。」
亭主「それは過分(かぶん)におりやる。」
算置「すなはちこれにござる。水は方圓(ほうえん)の器物(きぶ)に隨(したが)ひ、人は善惡の友によると申して、これは朝夕あなたのお伽(とぎ)を致いて、參らいで叶はぬ失せ物でござるが、さやうでござるか。」
亭主「まづそのやうなものでおりやる。」
算置(卦(け)を見ながら)「大水出れば堤(つみ)の弱り。大風吹けば古家(ふるや)の祟(た)り。鼠(ねず)桁(けた)走れば猫きつと見たり〜。(正面上を見る。居杭も見る)そうじて逸物(いもう)の猫が鼠を見つめましては、動く事もなりませぬ。その如(ごと)く慮外(りょがい)ながらあなたを逸物の描(え)に譬(たと)へまして、かの失せ物を鼠に取りました時は、あなたのこれにござる中は、いづ方へ参りたうても、いかな動く事もなりませぬ。」
亭主「それは氣味のよい事でおりやる。」
算置「さて方角に取つて申さうならば、右下左上右下左上、左上とござる。左はひだり上はかみでござるによつて、あなたの左の上の方に居りまする。」

M: Jes, homo!

D: Strange, ke mi ne vidas la homon, kiu estas en la ĉambro.

M: Nu, divenu la direkton.

D: Direkton?

M: Jes, mi petas.

D: Kvankam direktodivenado kaj hom-serĉado estas esotera sekreto de miaj prapatroj, mi praktiku tion por findiveni la aferon.

M: Mi dankas elkore.

D: Mi nun komencu. Akvo prenas la formon laŭ la ujo, Homo agas laŭ la amiko. Tiu homo ĉiam vizitadas vin, kiel nepre necesa kunparolanto, ĉu ne?

M: Eble vi pravas.

D: (Rigardante la aŭguron de blokoj) Inundo rompas digon, vento detruas domaĉon kaj kato okulboras muson. Se kapabla kato okulboras muson, ĝi jam ne povas movi sin. Pensu, ke vi estas tiu kapabla kato, kvankam estas ne dece, kaj ke la perdita estas tiu muso. Dum vi estas ĉi tie, tiu homo ne povas movi sin.

M: Taŭga puno por li!

D: Mi diru la direkton: dekstre-sube, maldekstre-supre, dekstre-sube, maldekstre-supre... Mi divenis maldekstre-supre. Li do estas maldekstre-supre de vi.

M: Sed, vidu, neniuj estas tie.

亭主「これお見やれ。何も居(お)らぬぞや。」

算置「尤(もつ)も見ましたところは何も居らぬやうにはござれども、かやうの事には寸善尺魔神隠しなどと申す事がござる程に、ちと捜(さ)いてごらうじられませい。」

亭主「捜いてな。」

算置「なか〜。」

亭主「心得ておりやる。やつとな。」(両手でさぐる。居杭は後へまわり、立つて橋掛りへ行く)

算置「何と居りませぬか。」

亭主「いや〜。何も居らぬ。」

居杭「さても〜上手かな。ちとゐ所を變へて見ませう。」(抜き足差し足で舞臺へ出て、算置と亭主の間に入る)

算置「はてさて不思議な事ござる。それならば今度は拂ひ算ぢやまで。」

亭主「それはともかくもでおりやる」

算置「一上や二上がだけの水を見て、三上の木を拂ふなり。(算木を取つて脇へのける)四殺みつ五鬼の土をばそのままに、六害の水を拂ふなり。(取つてのける)七四殺八灘七つになる時は、九厄の金を拂ふなりけり。(取つてのける)ははあ。居らぬこそ道理なれ。早(は)ゐ所を變へましてござる。」

亭主「はてさてそれは憎い事でおりやる。」

算置「この失せ物は兌上斷(たいじやうだん)より震下連へ參らいで叶はぬ失せ物でござれども、ここに金剋木と剋致いた事がござつて、それへは參らいで離中斷へ參つてござる。尤(もつ)も離は南の卦ではござれども、文字の心を私の氣轉(きん)で申さうならば、離ははなる中はなかでござるによつて、最前(さいぜん)のところを立ち離れて、

D: Nek mi vidas ion ajn. Sed ni ne kredu la okulojn: nepre esploru!

M: Mi esploru?

D: Jes, nepre!

M: Konsentite! He ho! (esploras per ambaŭ manoj dum Igui iras tra malantaŭ Mastro al Ponto)

D: Ĉu vi ne trovis ion?

M: Ne, nenion.

I: Kia trafa divenisto! Nu, mi ŝanĝu la lokon. (Ŝteliras al inter M k D)

D: Kia stranga afero! Nun mi provu formetan metodon.

M: Provu kion ajn!

D: Lasu la unuan kaj la duan akvon kaj formetu la trian arbon. (Formetas la blokon al sia flanko) Lasu la kvaran morton, kvinan teron kaj formetu la sesan akvon de damaĝo. Lasu la sepan morton, okan suferon kaj formetu la naŭan metalon por plago. Jen, li nun ne troviĝas tie. Li jam ŝanĝis sian lokon.

M: Ve, kiel ruza li estas!

D: La perdita certe iros de *TAIZYOODAN* al *SINKAREN*. Metallo tamen superas Arbon. Li tial haltas ĉe *RI-TYUU-DAN*. Kvankam “RI” ordinare signifas “sude”, mi nun prenu “RI” “foriri” kaj “TYUU” kiel “inter”. Li do jam foriris de la loko kaj nun venis inter vin kaj min. (Surprizite Igui faletas malantaŭen sur la manojn)

今度はこなたと私との中へ参つて居りまする。」(居杭は兩手を後へつく)

亭主「これお見やれ。この餘席(よせ)も無いところに何と居らるるものでおりやるぞ。」

算置「居らぬやうにはござれども、かやうの事には争はれぬ不思議がござり、その上(うへ)最前は高聲に申したによつて、きやつがかどつて退(の)いたものでござらう。今度はこなたと私と密(ひそ)かにだまいて捜(たづ)ませう。」

亭主「だまいてな」

算置「なか〜」

亭主「心得ておりやる。」

算置「ぬからせらるるな。」

亭主「心得た。」

二人「やつとな。」(二人とも兩手で探す。

居杭はそつと橋掛りへ行く)

居杭「さても〜よう合はする事かな。いや致しやうがござる。」(舞臺へ出、算木を取り、八卦(はつ)を引き散らし、一の松へ行く)

算置「何と居りまするか。」

亭主「いや〜何も居らぬ。」

居杭「これではいかな上手でも合はする事はなりますまい。」

算置「ここ許(もと)などはちと暖かなやうにござる。」

亭主「暖かなやうにはあれども何も居らぬ。」

算置「はて居る筈でござるが。」

亭主「わごりよは上手さうにおしやれども、一圓(いっぺん)算が合はぬぞや。」

算置「私の算(さん)の合はぬ事はござらぬが、今日のやうにちろり〜と致(いた)いて、算の置きにくい事はござらぬ。これはいかな事。算の合はぬこそ道理なれ。この如くに八卦(はつ)を取り散らし殊(こと)にこれは算木が足り

M: Vi vidu! Kiel li povus esti en tia malgranda spaco.

D: Kvankam neniuj ŝajnas ekzisti, ni ne diskutu pri mistero. Ni, krome, parolis tro laŭte; eble li rimarkis kaj foriris. Nun ni ataku kaŝe kaj surprize

M: Surprize?

D: Jes, ja!

M: Konsentite.

D: Estu preta!

M: Konsentite.

Ambaŭ: He, ho! (Traserĉas per ambaŭ manoj. Iguj foriras al PONTO)

I: Ĉiam trafe li divenas mian lokon. Jes, mi havas bonan ideon. (Iguj iras al scenejo, prenas bloketojn kaj forbalaas la sorto-simbolojn.)

D: Ĉu vi trovis lin?

M: Ne, neniun.

I: Jam ne plu trafos la diveno, kiel ajn sperta estas la divenisto.

D: Iom varme ĉi tie.

M: Jes, varmete. Sed, troviĝas neniuj.

D: Li devus esti ĉi tie.

M: Kvankam vi nomas vin “Ĉiam-trafa”, tute ne trafas via diveno.

D: Ĉiam trafas mia diveno. Neniuj tamen ŝanceliĝas la aŭguroj kiel hodiaŭ kaj mi malfacile divenas. Ha, kio okazis? Mi komprenis, kial ne trafis la divenoj! Ĉar oni forbalais la simbolojn... Mankas ja bloketoj. Redonu ilin al mi.

M: Por kio mi prenis viajn bloketojn!

ませぬ。こちへ返して下されい。」
亭主「某(それ)の算木を取つて何にするものでおりやる。(居杭は舞臺へ出、亭主の左耳へ算木を一本挟(は)む。亭主は耳の算木を取り不思議さうに見て、算置の方へ投げやる)これも要(い)る物ならば取つて置かしませ。」
算置「それごらうじられい。こなたにはこれを澤山(たくさん)な物のやうに思召(おぼ)しませうが、一本足(た)らいでも算が合ふ物ではござらぬ。(居杭は算置(おき)の右耳へ算木を一本挟む)これは不思議な事ぢや。」
亭主「はてさて合點の行かぬ行かぬ事ぢや。(居杭は亭主の頭の上から、算木を一本落す)それ〜取つて置かしませ。」
算置「それ見させられい。(居杭は算置の頭の上から、算木を一本落す。續いて兩人の向うへ残らず投げ出す)これは不思議な事でござる。」
居杭(橋掛りの一の松へ行く)「さても〜面白い事かな。ちと喧嘩(けん)をさせませう。」
算置「こなたには算の御用ではござらいで、お小姓衆(こしよ)かなどに仰(おほ)せつけられて、私を黜(な)らせらると見えた。」
亭主「わごりよは算の合はぬのみならず、いろ〜な事をおしやる。早う仕舞(しま)うて歸らしませ。」
算置「歸らいで何とするものでござる。」(算木を袋へ入れて仕舞ふ。居杭は舞臺へ出て、扇(あふ)で亭主の肩を打つ)
亭主「あ痛(いた)〜。やい算置。なぜに科(か)も無い者を打擲(ちやう)するぞ。」
算置「何ぢや打擲。」
亭主「いかにも」

(Igui eniras la scenejon, metas unu bloketon ĉe la orelo de Mastro, kiu prenas ĝin mire kaj ĵetas ĝin al Divenisto) Vi mem zorgu pri tio, se necese.

D: Jen vi vidas! Kvankam ŝajnus, ke multas la bloketoj, ne trafas la diveno, kiam mankas eĉ unu. (Igui metas unu bloketon ĉe la dekstra orelo de Divenisto) Ha, strange!

M: Jes, stranga afero! (Igui faligas unu sur la kapon de Mastro) Jen, vi prenu ĝin.

D: Jen vi vidas! (Igui faligas unu sur la kapon de Divenisto. Poste forĵetas ĉiujn bloketojn) Kia stranga afero!

I: (sur PONTO ĉe la unua pino) Kia amuzo! Nu, estu kverelo inter ili.

D: Vi ne volas divenon, mi vidas, vi nur ludmokas min kun helpo de iu servisto.

M: Vi ne sukcesis diveni kaj nun kalumnias min. Prenu la bloketojn kaj tuj foriru!

D: Kial mi ne foriru! (Metas la aŭgurbloketojn en la sakon. Igui eniras la scenejon, per ventumilo batas Mastron sur la ŝultro)

M: Aj, dolore! Hej, divenisto, kial vi batis min senkulpan!?

D: Kio? Mi batis?

M: Jes, vi batis min.

D: Mi estis ĉi tie kaj enmetis la bloketojn. Kiel mi povus bati vin!

算置「某は算木を仕舞うて居つて、それへ手もやりは致さぬ。」

亭主「手もやらぬと。そちより外(ほか)に誰があるものぢや」(居杭は算置の肩を打つ)

算置「あ痛〜。なう申し。なぜに科も無い者を打擲召さるる。」

亭主「打擲。」

算置「なか〜。」

亭主「某は、それへ手もやりは致さぬ。」

算置「手もやらぬと。こなたより外に誰があるものでござる」(居杭は亭主の鼻と耳を持ち向うへ投げ倒す)

亭主「あ痛〜。やい算置。なぜに某(それ)をいろ〜に𦏧(な)る。」

算置「何ぢや𦏧る。」

亭主「なか〜。」

算置「某は、それへ手もやりは致さぬ。」

亭主「手もやらぬと。そちより外に誰があるものぢや。」(居杭は算置を投げる)

算置「あ痛〜。なう申し。なぜに某をいろ〜に𦏧らせらるる。」

亭主「某は、それへ手もやりは致さぬ。」

算置「手もやらぬと。こなたより外に誰があるものでござる。」

(居杭は兩人の膝(ひざ)を扇で二度叩き、橋掛りへ行く)

亭主「あ痛〜。」

算置「あ痛〜。」

亭主「この上は堪忍がならぬ、弓矢八幡逃(に)す事では無いぞ。」(と右の肩を脱(ぬ)ぎ、刀(かた)に手をかける)

算置「某も負(ま)くる事では無いぞ。」(同じく刀に手をかける)

二人「いや〜。」(互に左手で相

M: Vi estis tie? Kiu batus min, se ne vi! (Igui batas Diveniston sur la ŝultro)

D: Aj, dolore! Aj, dolore! Mi demandas, Sinjoro, kial vi batis min senkulpan!?

M: Kio? Mi batis?

D: Jes, vi batis min.

M: Mi estis ĉi tie. Kiel mi povus bati vin!

D: Vi estis tie? Kiu batus min, se ne vi! (Igui kaptas Mastron je la nazo kaj orelo kaj faligas lin)

M: Aj, dolore! Hej, divenisto, kial vi faligis min!?

D: Kio? Mi faligis?

M: Jes, vi faligis min.

D: Mi estis ĉi tie. Kiel mi povus faligi vin!

M: Vi estis tie? Kiu faligus min, se ne vi! (Igui forĵetas Diveniston)

D: Aj, dolore! Aj, dolore! Mi demandas, Sinjoro, kial vi ĵetis min!?

M: Mi estis ĉi tie. Kiel mi povus ĵeti vin!

D: Vi estis tie? Kiu ĵetus min, se ne vi! (Igui po dufoje batas la femurojn de ambaŭ kaj iras al PONTO)

M: Aj, dolore! Aj, dolore!

D: Aj, dolore! Aj, dolore!

M: Mi jam ne indulgos vin. Vi ne foriros sen puno! (Nudigas la dekstran ŝultron kaj kaptas tenilon de glavo)

D: Vi ne venkos min! (Faras same)

Ambaŭ: Hej, hej, hej! (Per maldekstra mano kaptas la bruston kaj puŝiĝas reciproke sin)

I: Amuze! Kiel amuze! Per ili mi ludu

手の胸をつかみ、刀に手をかけ押し合ふ)

居杭「さても〜面白い事かな。まだいろ〜に𦵏つて遊ぼう。これはいかな事、本(ほん)の喧嘩になつたさうな。(兩人の組み合つてゐるのに手をかけ、頭巾(ずんき)を取る)申し〜居杭はこれに居ります。〜。」

算置「これは何でござる。」

亭主「尋ぬる居杭は、これでおりやる。」

二人「やいあの横着者。」

居杭「眞平許(まっぴん)いて下(くだ)されい。」

二人「某どもをたらいた。どちへ逃ぐる。人は無いか。捕へてくれい。やるまいぞ〜。」

(終わり)

※天狗：昔話の翼のある半神。

plu... Ho, ve, okazas vera batalo!
(Igui ŝoviĝas inter la batalantojn kaj formetas la kufon) Hej, Sinjoro, Igui estas ĉi tie. Igui estas ĉi tie.

D: Kiu li estas?

M: Jen Igui, la perdita!

(Igui forkuras tra PONTO)

Ambaŭ: Kia kanajlo vi estas!

I: Pardonon, mi petas.

Ambaŭ: Vi ja trompis nin. Ĉiuj venu kapti lin. Ni ne pardonos vin! (Ili Postkuras Igui)

(fino)

※ Tenguo: Flugil-hava duondio.

しびり

狂言記 外五十番 卷二の四
登場人物：主、太郎冠者

主「辺(あ)りの者。(類型的な「主」
(しゅ)の名乗(な)り『これはこの邊
(あ)りの者でござる。』を略記したも
のか。)冠者(くわ)あるか。」

冠者(狂言袴(かみ)と扇子(せん)を持つ)
「お前(ま)にみまする。」

主「やがて客がある、淀鯉(よどい)を買い
に行け。」

冠者「畏(かしこ)た。」

主「早う戻れ。」

冠者「心得ました…夜も暁(あけ)も、鯉
を買いに参れ〜とおしやるは定
(じや)の事。たゞ作り病(やま)をして
参るまい。あ痛(いた)〜〜〜。(ひ
ぎを抱えてうずくまる)

主「冠者は何とした。」

冠者「親の譲りをかれまらしたしびりが
起こつて。あゝ痛や〜、悲しや〜。」

主「何としびりがきれたと言ふか。」

冠者「親の時より、よそへ行(ゆ)きと
もないと思へばそのまゝ起こると言は
れましたが、にはかにしびりがきれて
御ざる。」

主「よく休め。」

冠者「畏(かしこ)た。」

主「思ひ付けた、それがしの仕(つか)り
やうがある。(向きを変えて)何と、『伯
父御(おぢ)様より俄(にわか)なれども振
舞(まわ)に参れ。則(すなは)ち、冠者をも

Podagro

el “Kyoogenki GaiGozyuuban” vol. 2.4
tradukis SIMATANI Takesi 1998

Mastro: (Kun longa *KAMISIMO*,
mallonga glavo kaj faldita
ventumilo) Mi estas loĝanto en
ĉi tiu loko. Nun mi ion ordonos
al la servisto. Mi voku: Kie estas
Tarookazy?

Tarookazy: (Kun *KYOOGEN*-stila
KAMISIMO kaj faldita ventumilo) ♪
Jen, antaŭ vi!

M: Mi havos gaston. Do vi,
Tarookaza, iru kaj aĉetu karpon de
Yodo.

T: Laŭ via ordono, Sinjoro!

M: Baldaŭ revenu kun bongusta
karpo.

T: Jes, Sinjoro, mi rapidos! (Al si) Jen
nokte, jen matene li ordonas aĉeti
karpon. Mi ruzos kaj ne iros aĉeti.
(Sidiĝas kun la genuo en la sino) Aj,
dolore! Aj, dolore!

M: Kio okazis al vi, *Tarookazy*?

T: De la patro mi heredis podagron,
Sinjoro. Aj, dolore! Aj, dolore!

M: Ĉu podagro atakas vin?

T: Patro diris, ke podagro atakas min
ĉiam, kiam mi ne volas iri ien. Li
pravas: nun min atakas podagro.

M: Do, *Tarookazy*, vi devas bone
ripozi.

T: Laŭ via ordono, Sinjoro!

M: (Al si) Mi havas bonan ideon! Mi
trompos lin. (Al *ZIUTAIZA*) Do, Onklo
sendis vin por inviti min al festeno,
ĉu ne? Ĉu ankaŭ *Tarookazy*?

呼ぶ』と言ふて使(つか)が来た。『おれは参らふず、冠者はなるまい』と言ふて返事せい。」

冠者「なふ旦那様。」

主「何ぞ用か。」

冠者「申(まう)伯父御様へ御振舞(ふるま)に御出(おい)ならば、某(それがし)も召し連れられてください。」

主「しびりがきれたらば、なるまいぞ。」

冠者「ことはりを申(まう)て聞かしますれば、つみ直(な)ります。」

主「さらば直してみよ。」

冠者「畏(かしこ)た。いかにしびりよく聞(き)。旦那様のお供して伯父御(おぢ)様へ参れば、なる程(ほど)結構な御振舞(ふるま)をくださる。よい酒もたくさんに飲む。此(こゝ)たびの事じや、直(な)れ。ほい。」

主「返事は誰がしたぞ。」

冠者「しびりで御ざらふ。」

主「奇特(きど)な事の。しびりは直るか。」

冠者「すきとよふなりまらした。」

主「名誉なしびりじや。よくば、おつつけ行(ゆこ)。立て。」

冠者「手を引き立ててください。」

主「さあさあ、立つてみよ。」

冠者「立ちましたが、よふ御ざる。」

主「しびりの気(け)はないか。」

冠者「お振舞(ふるま)のお供しては、五里でも三里でもしびりが起こる事では御ざない。」

主「さやうならば、言ひ付けてをいた肴

Ve, kompatinde! Li nun havas podagron! Diru al Onklo, ke mi mem iros, sed *Tarookazy*a ne povos iri...

T: Sinjoro, mi petas! Mi petas, Sinjoro!

M: Kio okazis, *Tarookazy*a?

T: Kiam vi, Sinjoro, vizitos vian estimatan onklon, mi volus akompani vin.

M: Kun podagro vi ne povos iri.

T: Mi persvados ĝin. Tuj mi resaniĝos.

M: Ĉu vi povas paroli kun malsano? Do, persvadu la podagron.

T: Laŭ via ordono, Sinjoro! (Al la genuo) Atentu vi, podagro: Akompane al Sinjoro mi devas iri al festeno de la estimata onklo. Tie estos multe da bongustaĵo kaj bona sakeo. Do, vi foriru portempe... Konsentite!

M: Kiu respondis?

T: La podagro respondis, Sinjoro.

M: Ĝentila malsano! Ĉu ĝi jam foriris?

T: Jes, nun mi estas tute sana.

M: Stranga malsano! Do, ni rapidu. Ekstaru tuj!

T: Bonvolu teni min, Sinjoro, je la mano.

M: (Tenas lin je la mano) Do, ekstaru.

T: Jen mi staras. Tute sana nun mi estas.

M: La podagro baldaŭ revenos, ĉu ne?

T: Tute ne, Sinjoro! Ĝi jam ne povos reveni, kiel longe mi iros kun vi por festeno.

M: Do, tuj iru kaj aĉetu fiŝojn por la

(さか)を買(か)ふて来い。」

冠者「それではまた、はやしびりが起こります。あ痛(いた)〜。」

主「憎いやつの。しされ。」

冠者「かしこまつた。」

(終わり)

《この作品は初心者、特に子供が太郎冠者を演じることが多い。》

gasto.

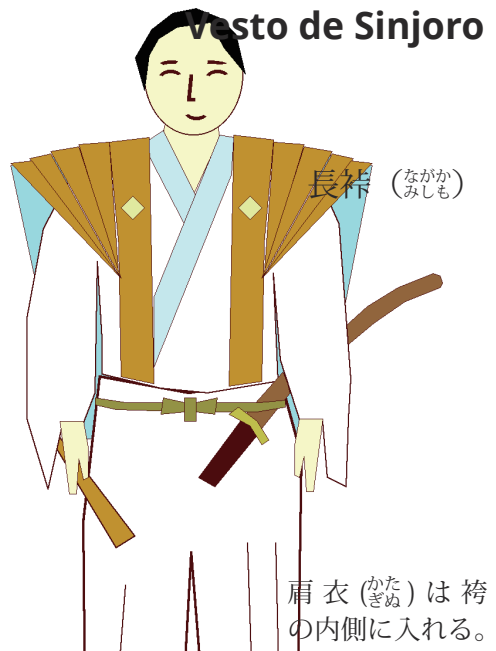
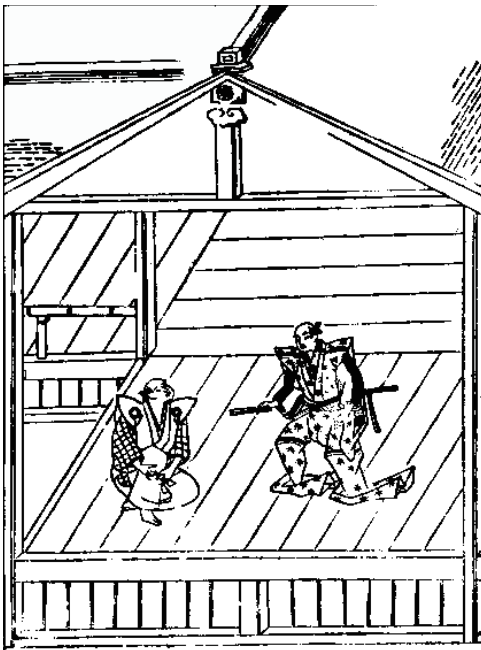
T: Nun la podagro revenis. Aj, dolore!

M: Kia kanajlo vi estas!

T: Pardonon mi petas!

(fino)

《Ofte novico, precipe infano ludas Tarookazya.》

抜殻 (ぬけがら)

狂言記 卷一の四

登場人物：殿(と)、太郎冠者(かじゃ)

殿「罷出(まいり)たるは御存(ごんぞ)じの者、太郎官者(くわ)有(あ)るか。」

冠者「御前(おま)に。」

殿「念なふ早かつた、なんぢ呼び出(いだ)すは別儀(べぎ)でない、かの様(さま)へ参りて、『此中(このち)は、お人でも進(しん)ぜぬが、何事(なに)も御ざらぬか、冠者を見廻(みま)に進ずる』と申(まう)て、急(いそ)で行(い)て来(こ)い。

冠者「畏(かしこ)て御ざる。」

殿「急げ。」

冠者「はあ」

冠者「さても、頼(たの)みだる人は、いつもかの様(さま)へ行折(ゆり)は酒をくれらるゝが、今日(けふ)は何と致してやら忘れられて御ざる、ま一度戻つて給(たま)るやうに致そ、申(まう)殿様、御ざりまするか。」

殿「何(なに)として戻つた。」

冠者「その事で御ざりまする久しうて人を進ぜらるゝほどに御状(ごじょう)をつかわされたら、よう御ざりませう。」

殿「いや、状まではいらぬ、急いで行(い)て来い。」

冠者「畏(かしこ)て御ざる、これはさて、何としてもくれられぬ、いや思ひ付けた事が御ざる、申(まう)殿様。」

殿「何として戻つた。」

冠者「その御事(ごこと)で御ざりまする『殿様は何事もないか』などと、問わしやる時には何と申(まう)ませうぞ。」

殿「はてさて、いらざる念をつかひおる事かな、はあ、思ひ付(し)て御ざる、いつもきやつに酒をくれますが、今

Ŝelo

el “Kyoogenki” vol. 1.4

tradukis SIMATANI Takesi 1998

Mastro: (Kun longa *KAMISIMO*, mallonga glavo kaj faldita ventumilo) Mi estas fame konata sinjoro. Nun mi ion ordonos al la servisto. Mi voku: Kie estas *Tarookazy*?

Tarookazy: (Kun *KYOOGEN*-stila *KAMISIMO* kaj faldita ventumilo) ♪ Jen, antaŭ vi!

M: Bone, ke vi tuj venis. Vi iru al S-ro ( ). Transdonu mian saluton: Mi petas vian pardonon, ke tre longe mi ne salutis vin. Kun saluto kaj bondeziro mi sendas al vi *Tarookazy*.

T: Laŭ via ordono, Sinjoro!

M: Jam iru. ♪ Ek!

T: ♪ Jen! ...

T: (Al si) Mia Sinjoro ĉiam donas al mi sakeon, antaŭ ol mi vizitas kaj salutas S-ron ( ). Sed hodiaŭ li forgesis sakeon! Mi devas reiri hejmen por trinki sakeon. (Reiras... laŭte) Saluton, Sinjoro! Saluton! Ĉu vi estas hejme, Sinjoro?

M: Kial vi revenis, *Tarookazy*?

T: Mi pensis, Sinjoro, estus bone, ke mi iru kun via letero. Ĉar al li longe vi ne sendis min.

M: Ha, ne necesas letero. Tuj vi iru.

T: Laŭ via ordono, Sinjoro! ♪ Jen! ...

(Al si) Mi ne povis trinki sakeon! ...

Ha, mi havas bonan ideon! (Reiras... Laŭte) Saluton, Sinjoro! Saluton!

M: Kial vi revenis, *Tarookazy*?

日はくれずにやれば、舞い戻り〜致す。飲ましてやりませう、やい冠者、これへ寄つて酒を一つ飲ふで行け。」

冠者「はて、ひよんな事をおしやれまする、身どもが、かうして戻りまするも、酒が給(呉)たひでは御ざらぬ、も、かう参りまする。」

殿「一つ飲ふで行け。」

冠者「あゝ、そりや、よう御ざりませう。」

殿「さあ〜。」

冠者「いや、お酌(しや)慮外(りよ)に御ざりまする、これへくだされませう。」

殿「さあ〜、受けい〜。」

冠者「はあ。」

殿「よい酒か。」

冠者「いや、何と御ざつたも覚へませなんだ。」

殿「したらば、ま一つ飲め。」

冠者「はあ、あゝ、ござりまする〜、申(まう)殿様、身どもに此(こゝ)やうに、お気を付けられまするをば、傍輩(ほうはい)どもも、いかうけなりう思ひまする、も一つ、たんませう。」

殿「過げふがな。」

冠者「いや、数が、悪う御ざりまする。」

殿「さあ飲め。」

冠者「はあ、あゝ、いかふ酔うた事かないや。」

殿「急いで来いやい。」

冠者「どこへ。」

殿「かの様へ。」

冠者「行きまするわいの。」

殿「早(はや)う行(い)て失(う)せう。」

冠者「はて、行きまするていに…あゝ、いかう酔うた事かな、これでこそなれ、ようその、此(こゝ)男が飲まずに行かふよへ目が行く〜お目が行き候(さぶ)。あゝ、いかう酔うた、まづ、ちつと寝て行かうず。」

殿「やれさて、冠者を使(つか)にやつて

T: Kion mi respondu, kiam Sinjoro() demandos pri via farto?

M: Kial por tia bagatelaĵo li revenis? Ha, mi vidas! Antaŭ ol vizito mi donas al li sakeon. Sed hodiaŭ mi forgesis sakeon! Tial ĉiam li revenas. Bone, li trinku sakeon. Hej, *Tarookazy*, jen sakeo por vi!

T: Ha, ne por sakeo mi revenis. Jam mi devas iri.

M: Nepre vi trinku sakeon!

T: Laŭ via ordono. Mi dankas vin, Sinjoro!

M: Jen mi servos!

T: Elkore mi dankas vin, Sinjoro. (Malfermas ventumilon kiel pokalon)

M: Jen, jen!

T: Dankon!

M: Ĉu bongusta sakeo?

T: Mi ne gustumis, Sinjoro.

M: Do, ankoraŭ unu.

T: Dankon... Ha, jam plena estas la pokalo. Min envios la kolegoj.

Donu ankoraŭ unu!

M: Tro multe, ĉu ne?

T: Tute ne, Sinjoro! Para nombro estus malbona.

M: Do, ankoraŭ unu.

T: Dankon... Ha, tute ebria mi estas!

M: Jam vi devas iri!

T: Kien mi iru?

M: Al S-ro ( ).

T: Ĉu mi iru, Sinjoro?

M: Jam iru. Ek!

T: ♪ Jen! ... (Al si) Tute ebria mi estas. Sen sakeo kiel iri mi povus!

♪ Vi, sakeo tre bongusta Elizea di-donac'!

御ざるが、またきやつめが酒に酔いて臥しておるかして、遅う御ざる。行(い)て見て参らふ。さればこそ余念もなふ寝ておる、何(なん)と致そうぞ。思ひ付けた事が御ざる。是(これ)に鬼の面(おもて)が御座るほどに、着(き)せておきませう。(武悪(ぶあく)の面を顔に着(つ)ける)まん〜と着せました、まづ、急いで歸らふ。」

冠者「はあ、いかう寝た事かな。枕下(き)がりに寝たかして、はあ、顔が重う御ざる。あの清水(しみず)へ行(い)て、手水(ぢやうすい)をつかひませう。のふ悲しやの、許さつしやれませい、さても〜、清水に鬼のがあると事は存(ぞん)ぜなんで御ざる。さしまへがあるならば、きやつをしとめたう御ざるが、頼ふだ人にしとめさせませう。さりながら、ま一度、とつくりと見ませう、是(これ)はいかな事、おれがするやうにするが、いや、これはおれが鬼になつたげな、はあ悲しや、さても〜人悪かれとも存(ぞん)ぜぬが、親、祖父(おおぢ)の報(むかひ)いで御座るか、鬼になるならば、生(しや)を変(か)えてなりともならいで、生きながら鬼になると事は、何の因果(いんぐわ)で御ざるぞ、さりながら、是(これ)では、どこへ参つたとも、かゝへ手は御ざるまいが、何と致さうぞ、何と致したとも、なじみの門(かど)で御ざるほどに、頼ふだお方へ参り、どうぞ申(まう)てみませう、殿様御ざりまするか。」

殿「冠者、戻つたか。」

冠者「はあ、歸りまして御ざる。」

殿「のふ、おそろしや、鬼をば冠者には使わぬ、やれ、そちへ行け。」

冠者「申(まう)殿様、冠者は冠者で御ざる、何といふ因果で御ざるやら此(こゝ)やうに鬼になりました。いままでのや

Jam ebria sur la vojo ĝoje iras mi kun ŝmac'!

Tute ebria mi estas. Mi dormu por iom da tempo.

M: Ankoraŭ ne revenas *Tarookazy*. Ĉu li dormas ebria survoje? Mi iru kaj vidu. (Rondiras) Ha, kiel mi supozis, ĉi tie li dormas! Kion mi faru al li? Ha, bona ideo! Ĉi tie mi havas maskon de demono. La masko estu sur lia vizaĝo. Jen mi metis la maskon de demono sur la vizaĝon de *Tarookazy*. Nun mi iru hejmen.

T: Ha, mi dormis longe. Mi sentas la vizaĝon peza. Dormi sur vojo ne estis bone. Jen troviĝas fonto. Mi lavos min. (Konsternite) Ha, ne manĝu min!... Mi ne sciis, ke demono vivas en la fonto. Se mi havus glavon, mi mem mortigus la demonon. Mi devos peti Sinjoron, ke li mortigu ĝin. Nun mi tamen bone vidu la demonon denove... Kial? Li agas, same kiel mi! Ĉu mi mem estas la demono? Kia mizero! Tiel malbona mi ne estis! Ĉu kulpas miaj pra-patroj? Ne en alia vivo, sed en la sama mi ja fariĝis demono. Kia sorto faris min demono? Kion mi faru? Kien ajn mi irus, neniu akceptus min. Mi iru kaj petu al Sinjoro, ĉar li konis min kiel homo. (Rond-iras... Laŭte) Saluton, Sinjoro! Saluton! Ĉu vi estas hejme, Sinjoro?

M: Ĉu *Tarookazy* revenis?

T: Jes, mi estas *Tarookazy*.

M: Terure! Tuj foriru! Demonon ne povas servi al mi. Foriru!

うにこそは使われませずとも門の番なりとも、さして下されませう。」

殿「やい、そこな物、鬼に番をさせたらば、人出入(でい)も有(あ)まひ、そつちへ行(い)てくれい、かかゑる事はならぬぞ。」

冠者「おなじみのお門にさへさやうで御ざるほどに、身共も覚悟致して御ざる、もとの清水へ行(い)て、身を投げませうず、扱(さ)も〜、此(こ)やうなる因果の有様(あさま)になりても、命といふ物は惜(を)しい物で御ざる、是(これ)から寝ころび打つて、あの池へはまるならば、難なく身は投げませうず、(鬼の面がはずれる)糸いこゝな、脱(ぬ)げたは、申(まう)〜殿様御ざりますか。」

殿「又こりや官者(くわんしや)が来たか、そつちへ行け。」

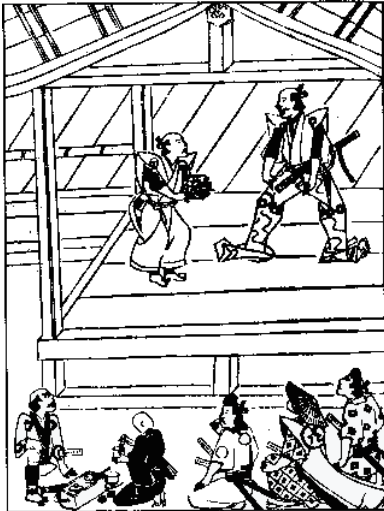
冠者「いや申(まう)、ほんぼんの官者で御ざる。」

殿「何としたぞ。」

冠者「是(これ)御覧じやれませい、鬼の抜殻(ぬけがら)で御ざる。」

殿「何でもない事しざりおれ、糸。」

冠者「はつ。」 (終わり)

T: Mi estas *Tarookazy*a, Sinjoro! La sorto faris min demono. Kvankam mi ne plu povus servi kiel antaŭe, mi gardos vin ĉe la pordo.

M: Se demono estus ĉe la pordo, neniu venus al mia domo. Jam foriru! Vi ne povas resti ĉe mi.

T: (Irante) Eĉ Sinjoro, kiu konis min, tute ne akceptis min. Mi iru kaj mortu en la fonto. Vivi volus mi... Sed mi estas demono. Se mi saltos en la fonton, dronos mi facile. (Li saltas kaj defalas la masko) Kia ĝojo! Mi jam ne estas demono. (Irante) Saluton, Sinjoro! Saluton! Ĉu vi estas hejme, Sinjoro?

M: Revenis *Tarookazy*a. (Ridas) Tuj foriru!

T: Mi estas vera *Tarookazy*a.

M: Kio okazis al vi?

T: Bonvolu vidi, Sinjoro: Jen la ŝelo de la demono! (Montras la maskon)

M: Kia malsaĝulo! Iru en vian ĉambron!

T: Laŭ via ordono, Sinjoro! (fino)

樋の酒 (ひのさけ)

狂言記拾遺 卷一の七

登場人物：主、太郎冠者、次郎冠者

主 (ワキ正面にて名のる)「これは此 (この) 当りの者で御座る、それがし今日 (こんにち) 去方 (かた) へ用事有 (あ) て参る、それにつき、身共の留守になれば、兩人ののさ者どもが酒を食べ乱舞 (らぶ) など致すと申 (まう)、是 (これ) では何共留守が心もとなふ御座る、今日は身どもがきつと思案のめぐらし、致しやうが御座る、先 (まづ) 呼び出 (い) して申付 (まう) けふ、やい、太郎冠者有 (あ) か。」

シテ「はあ、御前 (おま) にをります。」

主「早かつた、汝を呼び出 (い) すこと、別 (べ) の事でない、今日は (こんにち) 去 (さ) 方へ用事有 (あ) て行 (ゆ) 、よふ留主をせい。」

シテ「畏 (かしこ) て御ざる、御留主は御氣づかいなされますな。」

主「それに付 (ま) 、今日 (けふ) は、身どももの存 (ぞん) 子細 (しさい) がある程 (ほど) に、汝は此次 (この) の間に壺人 (ひ) 留主をせい。」

シテ「畏 (かしこ) て御ざる。」

主「又次郎冠者にも言ひ付 (け) る事がある、呼び出 (い) せ。」

シテ「心得ました。」

シテ「のふ、次郎冠者、召す。」

次「何じや、召すか。」

シテ「なか、。」

次「心得た、御前 (おま) におります。」

主「そちを呼び出 (い) すこと、別 (べ) の事でない、今日は (こんにち) 去 (さ) 方へ行程 (ほど) によふ留主せい。」

Sakeo pere de tubo

el “Kyoogenki Syuui” vol. 1.7

tradukis SIMATANI Takesi 1998

Mastro: (Ĉe WAKI-SYOOMEN)
Mi estas loĝanto en ĉi tiu loko. Hodiaŭ mi devas forlasi la domon por plenumi aferon. Dum mia foresto, oni diras, la aĉaj servistoj drinkas kaj dancadas. Mi timas, ke ili denove trinkos sakeon kaj ne gardos la domon. Mi pensis kaj pensis kaj venis al mi bona ideo. Nun mi voku kaj ordonu: Kie estas *Tarookazy*?

Tarookazy: ♪ Jen, antaŭ vi!

M: Bone, ke vi tuj venis. Mi havas ion ordoni: Hodiaŭ mi devas forlasi la domon por plenumi aferon. Dum mia foresto, vi bone gardu la domon.

T: Laŭ via ordono! Pri la domo volu esti tute trankvila!

M: Pro certa kaŭzo hodiaŭ vi devas resti sola en la antaŭ-ĉambro.

T: Laŭ via ordono!

M: Mi havas ion ordoni al *Zirookazy*: Venu ankaŭ li.

T: Mi do vokos *Zirookazy*!

T: Hej, *Zirookazy*! Tuj venu!

Zirookazy: Ĉu Sinjoro vokas min?

T: Jes, alvoko!

Z: Mi dankas vin. ♪ Jen, *Zirookazy* estas antaŭ vi!

M: Mi havas ion ordoni: Hodiaŭ mi devas forlasi la domon por plenumi aferon. Dum mia foresto, vi bone

次「畏(かしこ)て御ざる、兩人共に、よふ留主を致しましよ。」
主「いや〜今日は存(ぞん)る子細がある程(ほど)に、汝は奥の間に壺人(ひり)居て留主をせい。」
次「これは何共(なにも)、心得ませぬ、兩人一所におりまして、留主を致しましよ。」
主「いや〜、それはならぬ、太郎冠者は次の間、汝は奥の間に居てよふ留主をせい。」
次「畏(かしこ)て御ざる。」
主「さあ〜、身どもが居る内に両方へ入れ。」
二人「心得ました。」
主「まず下にとふど居よ。」
二人「畏(かしこ)て御ざる。」
主「よふ、留主をせい、頓(だん)て戻らふぞ。」
二人「頓て御帰りなされませ。」
主「やあ、一段としました、まづ急(いそ)で参(まゐ)ふ。」
シテ「扱(さ)も〜合点(がてん)の参らぬ事じや、終(は)に此様な事は今迄ないことじや、まことに思ひ付た、留主なれば兩人酒を飲み、みだりに致す氣遣(きづ)さに、此様に云(い)付られたとみへた、是非もない事じやまで。」
次「扱(さ)も〜いかふ寂しい事かな、いつよそへ行かるゝとても、兩人壺所に留主をするに、今日(けふ)は何と思ふて此様に別(わか)に置かるゝ知らぬ、太郎冠者は何として居るぞ知らぬ。」
シテ「次郎冠者は何として居るぞ知らぬ、次郎冠者そこに居るか〜。」
次「やあ、太郎冠者か、何と、寂しい留主ではないか。」

gardu la domon.
Z: Laŭ via ordono! Ni ambaŭ kune gardos la domon.
M: Pro certa kaŭzo hodiaŭ vi devas resti ne kune, sed sola en la interna ĉambro.
Z: Mi ne komprenas vin: Estus pli bone, ke ni kune gardu la domon!
M: Ne, mi ne permesas tion: Hodiaŭ vi restu en la interna ĉambro, kaj *Tarookazy*a en la antaŭ-ĉambro.
Z: Laŭ via ordono!
M: Antaŭ mia foresto vi ambaŭ iru al la ĉambroj!
Ambaŭ: Jes, Sinjoro!
M: Nun sidiĝu.
Ambaŭ: Laŭ via ordono!
M: Vi bone gardu la domon. Baldaŭ mi revenos.
Ambaŭ: Ni atendas vian baldaŭan revenon!
M: Mi ja faris sukcese! Nun mi rapidu.
T: Mi tute ne komprenas la aferon! Neniam okazis io simila. Ha, mi ja vidas! Ni ĉiam trinkas sakeon kaj ludas sen-orde dum forestas Sinjoro. Li ordonis tiel por ke ni ne trinku sakeon. Certe ni ne povos kun-festeni sidantaj en apartaj ĉambroj.
Z: Tute soleca mi estas! Ni ĉiam kune gardis la domon dum foresto de Sinjoro. Kial hodiaŭ li apartigis nin? Kion nun faras *Tarookazy*a?
T: Kion nun faras *Zirookazy*a? *Zirookazy*a, *Zirookazy*a, ĉu vi estas?
Z: Hej, *Tarookazy*a! Tute solecaj ni estas!

シテ「されば〜寂しい事じや、身共(みども)は今日もよそへ行かるゝなら、汝と酒を飲むふと思ふて調(とと)ておいたは。」

次「それはうらやましい事じや、定(きま)てもはや飲むだである。」

シテ「いや〜、ひとりは飲まれぬ、身共も飲み、そちにも飲みたいなあ。」

次「それは過分(かぶん)な、どぶぞ飲む様に思案のしてみさしめ。」

シテ「されば、何とぞ此(こゝ)堀に穴を開けて差し出(だ)すやうにしたいが、やあ、爰(こゝ)に幸(さいひ)なことがあるぞ、鼠が明(あ)たか穴がある、是(こゝ)から仕様(しよ)が有(あ)ぞ、さあ〜、飲め〜、此(こゝ)竹の先を持って、これから樋(ひ)をかけて酒を流すぞ。」

次「これは出来た、又思案もある物じや、まづわごりよ飲むで差さしませ。」

シテ「それなら、身共壺つ飲むで差すぞ、さあ是(こゝ)から差すぞ、酒を流すぞ、〜、受けていさしませ。」

次「心得た、受けて居るぞ、はあ、酒は来るは〜、あふ、てうどある、おかしませ、飲むぞ〜、扱(さ)も〜かふして飲めば、とりわけいつもよりうまいは、さらば、此(こゝ)盃(さき)をそこへ差すぞ。」

シテ「いや〜、次手(ついで)に、も壺つ飲ましめ、又つぐぞ〜。」

次「そふも致そふか、受けて居るぞ、これ〜、もはやあるは〜。」

シテ「何と飲むか〜うまい事か。」

次「何とも言わるゝ事ではない、覚(おぼ)はないよい気味じや、一息にはいかぬ、下に置こふ、いざ、ちつと謡(うた)はふまひか。」

T: Vere solecaj ni estas! Mi ja pretigis sakeon por festeni kun vi dum foresto de Sinjoro!

Z: Enviinde, *Tarookazy!* Vi jam trinkis, ĉu ne?

T: Tute ne! Mi ne trinkas sola! Mi volus trinki kune kun vi!

Z: Elkore mi dankas vin! Ĉu vi havas bonan ideon, por ke ni trinku sakeon?

T: Se estus truo en la muro, mi povus por vi enverŝi sakeon. Ha, ĉi tie mi trovis truon de muso. Vi ja povos trinki sakeon! Tenu la finon de ĉi tiu bambuo. Per tiu tubo mi enverŝos sakeon.

Z: Kiel bona ideo! Vi trinku unue kaj poste enverŝu por mi.

T: Mi do trinkos unue...(Trinkas) Jen mi enverŝos sakeon. Ĉu vi estas preta?

Z: Mi estas tute preta! Jen venas sakeo! Jam plena! Jam ne enverŝu! Mi nun trinku. Multe pli bonguste ol kutime! Nun mi enverŝos por vi de la pokalo.

T: Ne mi, sed vi trinku ankoraŭfoje! Jen mi enverŝos.

Z: Kiel danka mi estas! Mi estas preta! Jen, jen! Jam tute plena!

T: Ĉu vi trinkas? Ĉu bonguste?

Z: Neniu vorto taŭgus por ĉi tiu sakeo! Neniam mi estis tiel agrabla! Mi ne povas eltrinki per unu tiro. Portempe mi metos la sakeon. Estus bone, se ni kantos.

シテ「一段よかる。」

二人「♪ざんざんあ浜松の音はざんざんあ。」

次「さらば上げふか、さあ飲ふだ、これをそこへ差すぞ〜。」

シテ「いかにもいたゞいた、壺つ食(た)べふ、さあ〜もそつと謡(うた)わしめ。」

二人「♪つはものの交(まじ)わり頼みある中の酒宴かな。」

シテ「あら面白(おもしろ)い〜、さあ、またそこへ差すぞ。」

次「いや〜、も壺つ重(かさ)ねて飲むまします。」

シテ「いや、大盃(だいざい)じゃ、それでは過ぎる。」

次「是非共飲(とも)ましめ。」

シテ「それなら、も壺つ飲(の)んでやろ、受け持(も)つた、もそつと謡(うた)わふ。」

二人「♪また花の春は清水(きよみづ)のたゞ頼(たの)め頼(たの)もしき 春も千々(ちぢぢ)の花盛(さか)り。」

次「扱(さ)も〜面白(おもしろ)い事(こと)じや飲(の)むぞ〜。」

シテ「さあ飲(の)むぞ、差(さ)すぞ〜。」

次「いたゞいた、さあ〜、ついでたもれ。」

シテ「さらば、つぐぞ〜。」

次「おふ、あるは、こぼれる〜、強い酌(しやく)じや、もはや上がりかねるは。」

シテ「どふぞして早(はや)ふ上げさしませ、大(おほ)かた酒(さけ)がみなになつたぞ。」

次「それなら、上げるぞ、さあ飲(の)むだは、はあ、扱(さ)も〜、よい気味(きみ)じや、酔(よ)ふたは〜、そこへ戻(も)すぞ、もはや取(と)らします。」

シテ「もはや飲(の)まぬか々。」

次「いかな事(こと)、ならぬぞ〜、納(おさ)に、も壺(ひ)つ飲(の)まします。」

シテ「それなら、も壺(ひ)つ飲(の)んで納(おさ)めに致(いた)す。」

T: Tre bone!

Ambaŭ: ♪ Plaŭdas ondoj ĉe la verdaj pinoj sur la strando.

Z: Nun vi trinku! Mi enverŝos por vi.

T: Mi ricevis bone! Nun mi trinkos...

◀ Nu, ni kantu plu!

Ambaŭ: ♪ Jen fidelaj ni amikoj trinkas ĝoje en festen'.

T: Kiel amuze! Nu, mi enverŝos por vi.

Z: Ne mi, sed vi trinku ankoraŭfoje!

T: Tro multe! Jam mi ne povas trinki.

Z: Nepre vi trinku ankoraŭfoje!

T: Do mi trinku ankoraŭfoje! Jen mi enverŝis por mi! Antaŭ ol mi trinku, ni kantu plu!

Ambaŭ: ♪ En printempo plenas floroj en la Templo Kiyomiz'.

Z: Kiel amuze! Nu, vi trinku, trinku!

T: ▶ Jen mi trinkis. Nun mi enverŝos por vi!

Z: Mi ricevis bone! ... ▶ Donu ankoraŭ!

T: Volonte mi enverŝos por vi.

Z: Jam plena! Nun superfluos! Tro multe! Mi ne povas eltrinki.

T: Nepre vi trinku. Jam malplena estas la poto.

Z: Do, mi trinku... ▶ Jen mi trinkis! Kiel agrable! Mi estas ebria. Nun mi reverŝos por vi.

T: Vi povas eltrinki.

Z: Ne mi, sed vi! Vi devas trinki la lasta!

T: Do mi trinku la lasta! Ha, jam

そふ、また壺つあるは、これでは大分
じゃ、過ぎるであらふ、はあ、うまし
〜、いかふ酔ふたは、次郎冠者、取
るぞ〜。」

次「あ、よふ取りやれ〜。」

シテ「身共もいかふ酔ふた、さらば、ち
と横にならふ。」

次「何と言ふ、寝るか〜、頼ふ人の留
主を言付られた、寝てはなるまひぞ、
やあ、太郎冠者、はや寝たか、音がせぬ、
よいとはおしやるまひ、はあ、太郎冠
者が寝たれば、どふやら身共も眠りが
くる、これは堪忍がならぬ、寝よふ。」

主「太郎冠者次郎冠者、留主に置いて御
ざる、此度(是度)は酒を飲まぬ様に
別々に致しておいた、いつもとは違ひ、
留守をして居るで御座らふ、まづ歸ら
ふと存(ぞん)る、これはいかな事、壁
に穴を開けて、あれからは(は)へ、
これは何じや、扱(さ)も〜何共な
らぬやつの、樋をしかけて酒を飲みお
つたと見へた、太郎冠者次郎冠者、ど
ちへ失(う)せた、これは扱(さ)ふせ
つてをるか、次郎冠者めも性体
(しょうたい)もなふ酔ふて伏せりをつた、
おのれ、何とせふ、横着者、やい、起
き上がらぬか、〜。」

次「いや〜、もはや食べまひ。」

主「食べまひとは、身どもじやが。」

次「頼ふだ人か、許させられ。」

主「やるまひぞ〜、やあ、おのれまだ
伏せつておるか、憎いやつ、起きお
らぬか〜。」

シテ「あゝ、酔ふたは〜、もそつと謡
はふ、♪ざんざあ。」

主「やあ、をのれ、まだ『ざんざあ』、
憎いやつ、何とせふぞ。」

シテ「頼ふ御方、御許されませ、あゝ悲

plena! Tro multe! Mi ne povos
eltrinki. ◀ Kiel agrable! Mi
estas tute ebria! Jam mi eltrinkos
sakeon.

Z: Bone! Vi eltrinku de la pokalo!

T: ◀ Mi estas tute ebria! Nun mi
kuŝas portempe.

Z: Kion vi diris! Ĉu vi dormos? Ni
ne povus dormi dum foresto de
Sinjoro! Hej, *Tarookazy!* Ĉu vi jam
dormas? Neniu respondo... Koleros
Sinjoro! Jam dormas *Tarookazy*.
Ankaŭ min atakas dormemo. Mi ne
povas elteni. Ankaŭ mi dormu.

M: Hejme min atendas *Tarookazy*
kaj *Zirookazy!* Hodiaŭ ili sidas
en apartaj ĉambroj. Ili devas bone
gardi la domon. Hej, mi estas
hejme! ...Kio okazis!? Ili faris truon
en la muro! Bambua tubo penetras
la muron... Pere de tubo ili verŝis
sakeon! Kie estas *Tarookazy* kaj
Zirookazy! Jen *Tarookazy* kuŝas
ĉi tie. Tute ebria estas ankaŭ
Zirookazy tie. Kion mi faru
kontraŭ ili? Hej sentaŭgulo, tuj
vekiĝu!

Z: Jam plena! Mi ne povos eltrinki.

M: Ĉu Jam plena? Jen mi estas hejme!

Z: Ha, Sinjoro! Mi petas pardonon!

M: Kiel mi povus pardoni! Tie
ankoraŭ ankaŭ *Tarookazy!*
Sentaŭgulo, tuj vekigiĝu!

T: Tute ebria mi estas! Ni kantu plu!

♪ Plaŭdas ondoj...

M: Hej *Tarookazy!* Ĉu “Plaŭdas
ondoj”? Mi neniam pardonos!

T: Ha, Sinjoro! Mi petas pardonon!
De nun mi neniam trinkos!

しや今から飲みますまひ〜。」
主「何の飲むまひ、やるまひぞ〜。」

シテ「許させられ〜。」

(終わり)

賞贖 (もらいむこ)

狂言記 卷一の五

登場人物：おな、おなが親、贖(むこ)

おな「わらわは此辺(このあた)りの者で御ざ
る。わらわが連れ合い、何ともかとも
ならぬ酒(さ)飲みで御ざるが、酔狂
(よぐ)いをしられて迷惑致します。そ
れにつき異見を申(まう)たれば、暇を
くれて御ざる。別(べつ)に参らふ所は
御ざらぬほどに、恥づかしや親の方へ
帰りませう。物申(もの)、御案内。」

おなが親「聞いたやうな声があるが、誰
も出ぬか。や、おなは何として来たぞ。
入(はい)りはせいでよそ〜しい有様
(ありさま)な。」

おな「いやと様、おれがかうして来る
は別儀(べつぎ)では御ざらぬ。内のくら
いだをれが言ひ事をしたによつて、戻
りました。」

親「何と言ふぞ。子中(こなか)子をなした
る中を出るぞ引くぞといふ事はあるま
ひ。一時もおかぬ。お帰りやす。」

おな「のふ、とつ様、さうおつしやるは
合点(あて)で御ざる。さらば往(い)
にまする。もはや会いますまいぞや。」

親「やい〜、それは何事を言ふぞ。身
をも捨てうといふ事(こと)ばか。」

おな「中(なか)〜。」

親「いやそれほどに思ふならば、まづ入
れ。」

おな「心得ました。」

親「してまた、我はしかと往(い)ぬま

M: De nun? Sufiçe multe vi jam
trinkis! Mi neniam pardonos!

T: Mi petas pardonon! Mi neniam
trinkos! (fino)

Bofilo

el “Kyoogenki” vol. 1.5

tradukis SIMATANI takesi 1999

Ona: Mi estas virino en ĉi tiu loko.
Mia edzo drinkas tro multe kaj
furiizas en ebrio. Mi konsilis,
ke li jam ne trinku sakeon. La
edzo koleris kaj eksigis min. Ĉar
mi konas neniun alian, mi iru al
Patro. Bonan tagon! Bonan tagon!

Patro de *Ona*: Oni vokas min de-
ekstere. Mi ja konas la voĉon! Ĉu
neniu akceptas ŝin? Hej, *Ona*, pro
kio vi venis? Kial vi ne envenas?

O: Kara Paĉjo! Mi kverelis kun tiu
arogantulo! Por ĉiam mi forlasis
lin. Neniam mi reiros al lia domo!

P: Kion vi diras! Amindan bebon vi
jam naskis pro li. Mi ne lasu vin
enveni! Tuj reiru al li!

O: Ve, Paĉjo! Mi bone komprenas
vin. Jam mi foriros! Adiaŭ, Paĉjo!
Neniam mi revidos vin.

P: Ho, ve! Kion vi diras! Ĉu vi volas
vin mortigi?

O: Jes, mi mortos.

P: Se vi pensas tiel, mi lasu vin
enveni!

O: Koran dankon, Paĉjo!

P: Ĉu estas certe, ke vi neniam reiros

いといふ気か。かまひて親に恥をかゝすなよ。」

おな「は、とつ様、何しに往にませうぞ。」

親「おゝ、したらゑいは。」

おな「のふ、とつ様。その恥知らずが、尋ねてなど来る事が御ざろ程(ほど)に、『こゝへは来ぬ』とおつしやれい。」

親「おゝ、ぬかる事ではなひぞ。」

智「罷出(まかりいで)たるは此辺(このあた)りの者で御ざる。夜前(やんぜ)女(め)ぢや者とことば論を致したれば、ついと出(で)て御ざるが、そこら辺(あた)りを尋ねますれどもおりませぬ。さだめて、親の所へ往(い)んだ物で御ざろ。尋ねに参りたう御ざれども、ついにまだ智入(むり)を致さぬ。よつて何とも参りにくう御ざる。と申(まう)ても、参らずはなりますまひ。いや、程(ほど)なふ是(これ)で御ざる。物申(もの)、お案内。」

親「やら奇特(きど)や、面(おも)に案内が有(あ)る。お案内はどなたで御ざる。」

智「は、いや苦しくない物で御ざる。」

親「見なれぬお方で御ざるが。」

智「やあ、見なれさつしやれぬはお道理で御ざる。こなたには、おな上臈(じょうろう)といふて娘子(むすめ)が御ざろうが。」

親「中(なか)へ御ざる。」

智「したが、それ付(つき)て参りまして御ざる。」

親「それは、何といな事で御ざつたぞ。」

智「いや、ちよつと二人(ふたり)いさかいを召されまして、お出(で)やりまして御ざる。恥づかしながら尋ねて参りました。」

親「ふん、さてはこなたは智殿(むね)で御ざるか。」

al a edzo? Se jes, mi protektos vin.

O: Kiel mi povus reiri al la edzo!

P: Bone, vi do restu ĉe mi por ĉiam.

O: Kiam tiu senhontulo venos por mi, mi petas vin, Paĉjo, diru al li, ke mi ne venis.

P: Konsentite! Mi nepre forpelos lin!

Edzo de *Ona*: Mi estas loĝanto en ĉi tiu loko. Hieraŭ vespere mi kverelis kun la edzino. Tute kolera ŝi foriris ien. Nenie ŝi troviĝis. Eble ŝi vizitis sian patron. Neniam mi vizitis lin. Mi do ankoraŭ ne plenumis devon de bofilo. Kiel mi salutu bopatron en tia okazo. Mi tamen ne povas ne viziti lin. Ha, mi jam staras antaŭ la pordo. Saluton, Sinjoro, saluton!

P: Strange, oni vokas min de-ekstere. Kiu bonvolas viziti min?

E: Ha, tute ne dubinda homo mi estas.

P: Neniam mi vidis vin, ĉu jes?

E: Ne, Sinjoro, mi neniam havis honoron vidi vin. Vi havas la filinon, Fraŭlinon *Ona*, ĉu ne?

P: Jes, mi havas.

E: Mi vizitis vin pro tio.

P: Pro kio vi vizitis min?

E: Ha, Sinjoro, mi iom kverelis kun la fraŭlino. Kolera ŝi foriris ien. Nenie ŝi troviĝis. Eble ŝi vizitis vin.

P: Ha! Vi do estas la edzo de *Ona*!?

E: Jes, Sinjoro!

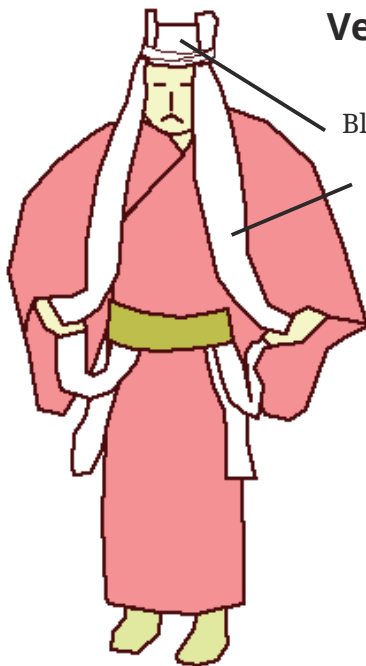
聾「はゝ。」
親「はて、こちへは帰りませぬが。随分
(づい) 其方(そなた)を尋ねて下されい。」
聾「畏(かしこ)て御ざる。」
聾「是(これ)はいかな事。こゝゑも戻ら
ぬと申(まう)か。何(なに)と致した物
で御ざるぞ。」
おな「のふ、とつ様。のふ、恥知らずが
来ました。」
親「さればいやい。」
聾「はゝ女(おんな)どもの声とする。物申。」
親「いや、又面(おもて)に案内がある。し
て、こなたは何として御ざつたぞ。」
聾「何としてと事がある物ぞ。女共の声
がした。戻さつしやれい。」
親「やい、そこな者。おぬしが所へは、
もはやあの娘はやらぬぞ。」
聾「のふ、舅殿(しゅうと)。あの内にいる
かな法師(ほうし)は、こなたの娘がため
には子では御ざらぬか、又戻すまひと
おしやるそなたのためには孫ではおぢ
やらぬか。母を尋ぬるがかわゆふはお
ぢやらぬか。」
親「何ほどそのやうに吠えたとても、往
(い)なす事ではなひぞ。」
おな「のふ、とつ様。あのやうに来て又
泣きやれば、往ないでもかなひますま
ひほどに、往なして下されい。」
親「いや、往なす事ではない。」
聾「おな。それぢや、舅(しゅうと)。一度
(いっど)二度(にど)くれた女房をば戻すま
いと言ふか。連れて行(い)てみせう。」
親「やる事ではなひぞ。」
聾「何の、連れて行かひでは。」
親「こりや、何とするぞ。」

聾「舅(しゅうと)、おのれ覚(おぼ)へたか。お
な、これへ負(を)われい。」
おな「とつ様、祭には来ませうぞや。」
親「親を踏み倒して行きおるやつは、何

P: Bedaŭrinde ŝi ne vizitis min.
Serĉu en alia loko.
E: Dankon, Sinjoro.
E: Strange, ŝi ne troviĝas ĉi tie! Kien
ŝi iris!

O: Hej, Paĉjo, mia senhontulo venis
pro mi, ĉu ne?
P: Silentu!
E: Jen voĉo de mia edzino! Saluton!
P: Denove oni vokas min de-ekstere.
Kial vi revenis?
E: Pro la voĉo de mia edzino! Mi
reiros kun ŝi.
P: Hej senhontulo, mi ne lasos ŝin iri
kun vi! *Ona* restos ĉe mi por ĉiam.
E: Ho, Sinjoro, la infano en mia
domo estas filo de *Ona*. Ĝi estas via
aminda nepo. Ĝi ploras por la kara
patrino. Ĉu vi ne kompatas al ĝi?
(Edzo mem ploras)

P: Kiom ajn vi ploru, mi ne lasos ŝin
iri kun vi!
O: Ho, Paĉjo, li tiel ploras! Mi ne
povus ne reiri kun li. Lasu min, mi
petas Paĉjo, ke mi reiru kun li.
P: Neniam mi lasos vin reiri!
E: Ĉu vi ne lasos *Ona* reiri kun mi? Ŝi
ja estas mia edzino! Nepre ŝi reiru
kun mi!
P: Mi ne lasos ŝin reiri!
E: Nepre ŝi reiru kun mi!
P: Kion vi faras! (*Ona* faligis la
Patron)
E: Jen mi venkis! *Ona*, venu sur mian
dorson! Ni reiros kune!
O: Paĉjo, mi revenos en la festo-tagoj!
P: Vi ja faligis min! Mi ne invitos vin
en festoj! Restu por ĉiam ĉe la edzo.

に呼ばなれや。そつちにをれ。」

(fino)

(終わり)

Vesto de virino

Blanka tolo
simblas
virinon.
(Vira
aktoro
ludas
virinon)

能と狂言との違い

能は一時間を超えるのが普通。狂言は長くて三十分ほど。

能はほとんどが悲劇。狂言は喜劇。

典型的登場人物は、能が貴族(の亡霊)、狂言は小名主とその下人(太郎冠者や次郎冠者)。

能の謡は言葉が古く難解だが、狂言は室町時代の口語なので、比較的やさしい。

Diferencoj inter la artoj

Dum noa dramo kutime longas pli ol horo, komedio mallongas ol duonhoro.

Noa dramo estas preskaŭ ĉiam tragedioj, en kiu aperas (fantomo de) nobelo. En la komedio aktivas eta sinjoro kaj liaj subuloj (*Tarookazy* k. a.).

Dum noa dramo estas malfacila kun kantoj antikvaj, en komedio oni parolas en facila lingvo de Muromaĉi.

武悪

狂言記 卷五の四
登場人物：大名、冠者、武悪

大名「罷出(まいかり)たるは隠れもない大名。さやうに御座れば、それがしが使ふ下人(げに)に無奉公(ぶほう)をしおるやつが御ざる。太郎冠者(とくわ)を呼び出(だ)し、からめ捕りにやらふと存(ぞん)ずる。あるかやい。」

冠者「はつ、御前(おまへ)に。」

大名「念なふ早かつた。なんぢを呼び出(だ)す、余(よ)の儀でない。武悪(ぶあく)めを、なんぢ、急いでからめ捕つて参れ。」

冠者「あゝさりながら、あれもお館(やか)では覚(おぼ)えの者で御ざれば、糸(いと)からめ捕りますまひ。」

大名「まつこと糸(いと)からめ捕らずは、首を討つて来い。」

冠者「畏(かしこ)まつて御座る。去(さり)ながら、身共(みども)が差し前(さしまえ)は覚(おぼ)へが御ざらぬ。御前(ごぜん)の御太刀(たち)を貸(か)さつしやれませう。」

大名「おふ、これや〜。急いで打ち損なわぬやうに、討つて参れ。」

冠者「畏(かしこ)まつて御ざる。」

冠者「扱(さ)も〜迷惑な事を言ひ付けられた事かな。まづ参らずはなるまいが。程(ほど)なふこれで御ざる。物申(ものま)い、お案内(あんない)。」

武悪「やら奇特(きど)や、聞いたやうな声(こゑ)ぢやが。案内(あんない)は誰(た)そ。いや、太郎冠者(とくわ)か。」

冠者「中(ちゆう)〜。内に御ざるか。」

武悪「やい、太郎冠者(とくわ)、殿(との)の不興(ふけ)を蒙(こう)る(まう)なんぢが来た(きた)ととも心(こゝろ)は許(ゆる)さぬ。」

Buaku

el “Kyoogenki” vol. 5. 4
tradukis SIMATANI Takesi 1999

Sinjoro: Mi estas fame konata sinjoro. Unu el miaj servistoj estas tute malobeema. Mi voku *Tarookazy*a kaj ordonu, ke li kaptu la sentaŭgulon. *Tarookazy*a, kie vi estas!

Tarookazy: ♪ Jen Antaŭ vi!

S: Bone, ke vi tuj venis. Mi vokis vin, por ke vi iru kaj kaptu *Buaku*, la sentaŭgulon.

T: Laŭ via ordono, Sinjoro! Li tamen estas lerta batalanto. Mi ne povus kapti lin.

S: Se vi ne povos kapti, mortigi lin vi povos!

T: Laŭ via ordono! Mi tamen ne havas bonan glavon. Ĉu mi povus prunti vian glavon?

S: Bone, bone, jen la glavo! Iru kaj nepre mortigu *Buaku*.

T: Laŭ via ordono, Sinjoro!

T: Kia ĝena ordono! Mi devus iri... Jam mi staras antaŭ lia domo. (Laŭte) Saluton, *Buaku*! Ĉu vi estas hejme, *Buaku*?

Buaku: Oni vokas min de ekstere. Mi konas la voĉon. Kiu salutas min? Ĉu venis *Tarookazy*a?

T: Jes mi, *Buaku*! Vi restas hejme?

B: Mi timas, ke mi tro kolerigis Sinjoron. Esti trankvila mi ne povas!

冠者「はてさて、ひよんな事をおしやる。皆(みな)御傍輩衆(ごほうばい)寄らつしやれて、『武悪(ぶあく)といふ者は、家久(いえひさ)しう覚(おぼ)への者をば、かやうにしてをかつしやれるのは、殿の違(ちが)ひじや』とあつて、みなおつしやるのには『お前へ直(ただ)そう』とおつしやるほどに、そなたは急(いそ)いで川狩(かわかり)に出(で)やつて、雑魚(ざつぎ)を捕(と)つて、御前(ごまへ)へ持つて出(で)やつたら、ようおぢやる。又殿も、今日(けふ)は川狩に出(で)らるゝ。そこで御傍輩衆(ごほうばい)が『申直(まうし)そう』とおつしやるほどに、急(いそ)いで出(で)やす。」

武悪「はれさて、嬉(うれ)しや。其(その)儀(ぎ)ならば、行(い)かうほどに。さあ〜、そなたも来てくりやれ。」

冠者「心得(こころえ)ておぢやる。」

武悪「あゝ、糸(いと)い巢(ね)を見付(み)ておぢやる。いかひ事の雑魚(ざつぎ)でおぢやる。のふ〜失念(しつねん)した事がおぢやる。あまり嬉(うれ)しいまかせに、網(あみ)も持(も)たずに、ひよひと出(で)たわいの。」

冠者「のふ〜、何(なに)とした物(もの)でおぢやる。」

武悪「あゝ、身(み)が草寄(くさよ)せといふ事(こと)を知(し)つておぢやるほどに、さあ〜、その方(ほう)から追(お)ふてくれさしめ。」

冠者「心得(こころえ)ておぢやる。」

武悪「身(み)はこれから押(お)して行くぞ。」

冠者「殿(だん)の仰(おほ)せぢや、覚悟(かくご)せい。」

武悪「やい太郎冠者、なんぢが言(い)ふ事をまことと思(おも)ふて、ひよつと出(で)たれば、まことに鳥(とり)の目(め)を縫(ぬ)ふて放(はな)したやうな事(こと)をして、曲(まが)りもない者(もの)ぢや。宿(やど)でも、かうと言(い)ふてくれるならば、女子(めこ)子どもに、言(い)ひおきたひ事(こと)もあるのに。曲(まが)りもない者(もの)ぢや。是非(是非)にかなわぬ、急(いそ)いで討(う)た

T: Ne ĝenu vin! Ĉiuj servistoj diras, ke vi, *Buaku* estas plej malnova kaj fidela. Bedaŭrinde, ke vi jam perdis favoron de Sinjoro. Vi devas reveni antaŭ lin, kaj denove ĝui lian favoron. Rapiĉu iri al rivero kaj preni fiŝojn, Kun ili petu pardonon de Sinjoro. Hodiaŭ li iros al la rivero por ĉasi. Kiam vi venos, ĉiuj servistoj kune petos por vi pardonon. Vi devas rapidi!

B: Kiel ĝoja mi estas! Tuj mi iros por ĉasi fiŝojn. Ĉu vi bonvolus iri kun mi?

T: Jes, mi iros kun vi!

B: Ha, jam mi trovis fiŝojn! Jen naĝas multaj fiŝoj ĉi tie! Ho, ve! Pro granda ĝojo mi lasis reton hejme.

T: Kiel, do, vi prenos la fiŝojn?

B: Mi scias ĉasi fiŝojn per herboj. Jen, jen, al mi pelu la fiŝojn, mi petas.

T: Bone, mi pelos ilin!

B: Jen, mi kaptos la fiŝojn!

T: Jen la ordono de Sinjoro! Vi mortu!

B: Vi mensogis min! Mi ja kredis vin! Kaj venis preni fiŝojn por donaco al Sinjoro! Vi ja perfidisan amikecon! Se vi dirus la veron, mi povus adiaŭi al la edzino kaj infanoj! Kiel senkora vi estas! Nenio helpas! Tuj mortigu min!

せませ。」

冠者「そなたが嘆きやるのをば思ふては、今日(け)は人の身の上、明日はわが身の上。世の中に宮仕いなどをせう物ではない。」

武悪「物を思わせずとも、早う討つてくれいやれ。」

冠者「いや、討たふとは思ふたれども、何として身が討たうぞ。」(二人ともに泣く)

冠者「急いで落ちさせませ。」

武悪「いや〜、物思(おも)はせずとも、早う討つてくれさしめ。」

冠者「命が物種(ものね)ぢや、急いで落ちさしませ。」

武悪「それは、して、まことでおぢやるか。」

冠者「中(なか)〜。」

武悪「したら、後(あと)の儀を頼む。」

冠者「片時(ひん)も急いで落ちさしませ。」

武悪「やれさて、鱶(か)の口を逃(のが)れた。もはやいまが都(みや)の名残(なり)でおぢやるほどに、清水(しみず)に暇乞(いとま)に参りませう。」

(中入(なかり))

冠者「まづ急いで、殿の前へ参らふず。殿様、御ざりまするか。」

大名「やい〜、何とした。討つて来たか。」

冠者「中〜。討ちまして御ざります。」

大名「して、何として討つたぞ。」

冠者「其(その)御事(ごこと)で御ざります。きやつは手者(てし)と思はつしやれませひ、又身どもは何(なん)にも存(ぞん)ぜぬ者の事で御ざれば、だまさずはなるまひと存(ぞん)じ、『傍輩衆(ほうばいしゅう)のおつしやるゝ、殿の御前(ごまへ)へ言ひ直(な)そうほどに、殿も川狩に出(で)

T: Vi ja pravas! Hodiaŭ via sorto kaj morgaŭ mia! Se mi ne servus al Sinjoro!

B: Neniel vi povas malobei Sinjoron! Jam nun mortigu min!

T: Mi ja venis por tio! Sed, kiel mi povus mortigi vin! (Ambaŭ ploras)

T: Rapidu forkuri, mi petas!

B: Estu saĝa! Vi ne povas ne mortigi min!

T: Rapidu forkuri, mi petas!

B: Ĉu vi lasos min forkuri?

T: Jes, mi lasos vin.

B: Mi petas pri mia familio.

T: Tuj forkuru! (Buaku iras al Ponto)

B: Estis miraklo, ke mi ne pereis! Mi devas forlasi Kioton. Por la lasta fojo mi vizitu la templon Kiyomizu por danki.

(Foriras tra Agemaku. Interakto)

T: Mi rapidu al Sinjoro! Saluton, Sinjoro! Ĉu vi estas hejme?

S: Hej, Tarookazya! Ĉu vi mortigis Buaku?

T: Jes, mi mortigis Buaku.

S: Kiel vi mortigis lin?

T: Mi pensis kaj pensis. Li ja estas lerta batalanto, dum mi tute ne. Mi volis trompi lin, kaj diris, ke ĉiuj servistoj petos pardonon por Buaku. Ke vi, Sinjoro iros al rivero por ĉasi. Ke li kaptu fiŝojn, kaj kun ili petu vian pardonon. Ke ni ĉiuj kune petos por vi. Buaku kredis

さつしやるほどに、そなたも急いでお出やつたらよかろう』と申て御ざれば、それをついでに『言ひ直してくれう』とおつしやる事かとして、嬉しがつて、何が川へ出まして、深ひ所で草寄せを致します所をば、身どもが此(こゝ)お太刀(たがひ)でもつて、何が御ざらふぞ、水もたまらず、ぶち放して御ざる。さても〜、よう切れる御太刀で御ざる。」

大名「よう切れたか。」

冠者「中〜。やう切れまして御ざる。」

大名「でかいた〜。やい、して、別(べつ)に、何も言ひはせなんだか。」

冠者「そこで申(まう)ますのには、『やい太郎冠者、常に等閑(とうかん)なふして、かいもなひ。女子(むすめ)子共にも見せて、内(うち)では討つてくれいで、曲もなひ者ぢや』と申(まう)て、いかふ恨みまして御ざる。さても〜、奉公といふ物はものうひ物で御ざりまする、少しの違ひが御ざるとあれで御ざる所で。」

大名「やい、まことになんぢが言ひつるごとく思へば家久(いえひさ)しい者をば、むさと討つて捨てた事ぢや。」

冠者「殿様もさやうに思わつしやれまするか」

大名「なんぢが泣くので、おれも討つまひ物とは思へども、もはや討つた者は戻るまひほどに、身も涙を止めるぞ。われも泣きやめ。やい、かうしてゐたらば、おもしろい事もないほどに、いざ来ひ。物忘れに清水(きよみづ)へ参る。なんぢも供に来ひ。」

冠者「畏(かしこ)て御ざる。」

大名「はてさて、思へば惜しい事をしたわいやい。」

冠者「御意の通りで御ざりまする。」

大名「やい太郎冠者、あの向かふから

min kaj ĝojis. Do li rapidis al rivero. Kiam li eniris en profundan akvon por kapti fiŝojn, mi mortigis lin per via glavo, kiu tranĉis homan korpon, kvazaŭ akvon. Kiel akra estas via glavo!

S: Ĉu tiel akra estas la glavo?

T: Jes, tre akra ĝi estas.

S: Brave vi ja faris! Ĉu li diris ion antaŭ la morto?

T: Li diris, se mi, *Tarookazy*a dirus la veron, *Buaku* povus adiaŭi al la edzino kaj infanoj! Kiel senkora mi estas! Tiel li riproĉis min. Ĉar mi estas fidela al vi, Sinjoro, mi devis mortigi lin! Tia estas hodiaŭ lia sorto kaj morgaŭ mia!

S: Eble vi pravas. Mi ja pereigis tiel malnovan serviston tute senkore.

T: Ĉu vere tiel vi pensas?

S: Vi ja ploras! Estus bone, se mi ne postulus lian morton! Nenio povas revivigi *Buaku*. Jam mi ne ploru. Ankaŭ vi viŝu larmojn! Kiel malgaje! Nun iru kun mi. Pro distro mi iros al la templo Kiyomizu! Sekvu min!

T: Laŭ via ordono! (Ili rond-iras)

S: Kiel badaŭrinde, ke en kolero mi pereigis *Buaku*.

T: Vere badaŭrinde!

S: (*Buaku* aperas de *Agemaku*) Hej, *Tarookazy*a! Jen venas *Buaku* sur

来るは武悪ではないか。急いで見て参れ。」

冠者「あゝ、こゝは六道(ろくろ)で御ざりまする所で、迷うてがな、おるもので御ざる。行(い)て見て参りませう。やい〜、いま殿のを見つけられたが、急いで落ちませひで。」

武悪「おれもさて、一期(いぢ)の名残(なごり)ぢやと思ふて、清水へ参つて見付(みつけ)られた。天の網が来さつた。覚悟した。」

冠者「のふ〜、急いで様(さま)を変へて出(で)さしませ。幽霊のやうにして。」

武悪「中(なか)〜。心得(こころえ)ておぢやる。」

冠者「申(まう)殿様、御ざりまするか。いまのは武悪がやうに御ざりましたが、追つかけて参ると、見失いまして御ざる。」 (中入)

大名「やい〜冠者、あれや〜。又(また)出(で)おつたは。」

冠者「さては、も、幽霊にまがひは御ざりませぬ。」

武悪(白小袖(こせ)を着て、白小袖をうち掛け、壺(ぼ)折つて杖(ゑ)をつき、さばき髪、額(ひたい)に紙をあてて出る)「へ娑婆にも行かず冥土にも六道の巷(ちまた)に迷う。」

冠者「あゝ、〜、武悪が亡霊には隠れも御ざりませぬ。」

武悪「申(まう)〜。」

冠者「あれ〜武悪が呼びまする。」

大名「行(い)て何と言ふぞ聞いて来い。」

冠者「いや、行(い)て、殿様聞かつしやれませい。」

大名「われ行(い)て、聞いて来い。」

武悪「〜、祖父御(おぢ)様からお使いに参りましたのに、よひ所でお目にかゝりました。朝夕(あふ)閻魔(えんま)

la vojo! Iru kaj vidu!

T: Ho, ĉi tie estas la Kruco de Ses Mondoĵ. Certe li perdis la vojon al infero! Mi iru kaj vidu!.. Hej, *Buaku*, vin trovis Sinjoro! Kial vi ne tuj forkuris?!

B: Por la lasta fojo mi vizitis Kiyomizu, kaj renkontis Sinjoron! Nun nenio povos savi min!

T: Iru kaj revenu en alia vesto, en vesto de fantomo!

B: Bone, mi tuj revenos!

T: Pardonon, Sinjoro! Tiu ŝajnis *Buaku*. Mi postkuris lin, sed li malaperis ien.

(Interakto)

S: Hej, *Tarookazy*! Jen denove venis *Buaku*!

T: Mi ne dubas, ke ĝi estas fantomo!

B: (Kun blanka vesto, sovaĝaj haroj kaj papero sur frunto) ♪ Nek al La Mondo, nek al la Infero! Mi perdis la vojon en la Kruco de Ses Mondoĵ.

T: Mi ne dubas, Sinjoro, ke ĝi estas fantomo de *Buaku*!

B: Saluton, Sinjoro!

T: Jen, Sinjoro, vokas *Buaku*!

S: Vi iru kaj parolu kun li!

T: Estus bone, ke vi iru kaj parolu!

S: Iru kaj parolu! Jen ordono!

B: Ĝustatempe mi vidis vin. Min sendis via patro: li nun servas antaŭ Jamao, la Granda Reĝo de Infero. li tamen ne havas glavon

様へ出仕(しゆ)をなされますのに、御太刀(たち)がなふて迷惑なされます。身共(みども)に参つて、『取つて来い』とおつしやれましたほどに、いくさつしやれませひ。」

大名「やい〜、『館(やか)でならば、のし付けを進(ん)じやうづれども、道で会ふた儀で御ざるによつて、差し荒したれども、是(これ)を進(ん)ずる』と申(まう)てくれい。」

武悪「さやうには申(まう)ませう。『素袍(すわ)袴(はか)、扇(あふ)までをよこさつしやれませひ』とおつしやれました。」

大名「おふ、心得た〜。やい太郎冠者、脱がしてくれい。『しわがよりましたれども、召さつしやれて下されい』と申(まう)て、是(これ)を持つて行け、冠者。」

冠者「これや武悪、取つて行け。」

武悪「のふ〜冠者殿、取る物は取りましたが殿の『ぢきに御目にかゝつて申せ』とおつしやれた事が御ざる。」

冠者「〜殿様、武悪が『ぢきに申(まう)たひ』と申まする。」

大名「やあ、何とした事ぢやな。」

武悪「申(まう)殿様。」

大名「何で御ざるぞ。」

武悪「祖父御(おぢ)様のおつしやれまするのには、『狭(せま)ひ娑婆(しや)に御ざりませうよりも、広(ひろ)ひ所へお供して来(こ)ひ』とおつしやれましたほどに。どうぞざると、いで御ざりませう。お供して参(ま)ろ。」

大名「やい〜武悪。祖父御(おぢ)様に、『狭(せま)うてもこゝがよう御座(ご)る。つつとの今度(こんど)参(ま)らふ』と申(まう)てくれい。」

武悪「どう御ざつても、身どもがかう申

kaj sendis min por ricevi ĝin.
Bonvolu doni glavon al mi.

S: Bedaŭrinde la plej bonaj glavoj estas hejme. Kvankam malnova, mi donacu al li ĉi tiun glavon. Volu transdoni tiun kun mia saluto al la patro.

B: Mi transdonos la glavon kun la saluto al via estimata patro. Li postulis ankaŭ robon, hakamon kaj ventumilon.

S: Bone, bone, volonte mi donacos al li. Hej, *Tarookazy*, helpu min demeti la vestojn. Transdonu ilin al mia patro kun pardonpeto, ke ili estas iom ĉifitaj.

T: Hej, *Buaku*, prenu ilin.

B: Kara *Tarookazy*, krom glavoj kaj vestoj mi devas rekte paroli kun Sinjoro. Mi transdonos la vorton de lia patro.

T: Sinjoro, *Buaku* volas transdoni la vorton de via estimata patro.

S: Kion li diros?

B: Estimata Sinjoro.

S: Kion diris mia patro.

B: Via estimata patro diris: Malvasta estas la Mondo, tuj vi iru al vasta Infero. Bonvolu nepre iri kun mi. Mi akompanos vin al via patro.

S: Hej, *Buaku*, diru al la patro: Ne gravas, ke la Mondo estas malvasta! Mi iros nur poste, post longa, longa tempo!

B: Kion vi diru, mi nepre akompanos vin al via estimata patro. Bonvolu

(まう)からは手を引いてなりとも、連れまして参らねばなりませぬ。」
 冠者「申(まう)殿様、あの体(てい)ならば、武悪めが手を引いて参るほどに、まづ急いで逃げさつしやれませう。」
 大名「やい、それよ〜。冠者も逃げい。」
 冠者「申(まう)〜。」
 冠者「さればこそ殿は逃げられた。武悪、よい仕儀(しぎ)でなかつたか。」
 武悪「されば〜。そなたの陰(かげ)で嬉しうおじやる。思ひも寄らぬ路銭(ろせん)までをもらうた。」
 冠者「急いで落ちさせませ。」
 武悪「心得ておぢやる。後(あと)を頼む。さらば〜」 (終わり)

※京都：中世までの日本の首都。

※六道の辻：現世、極楽、地獄を含め6つの世界があるとされた。

※袴：日本古来のズボン。

※扇(あふぎ)：折り畳み携帯した。

iri kun mi al Infero.

T: Ho, Sinjoro, *Buaku* prenos vin al Infero! Volu jam forkuri!

S: Certe vi pravas! Ankaŭ vi forkuru!

T: Ho, Sinjoro!

T: Jam forkuris Sinjoro. Brave, *Buaku*, vi ja faris.

B: Kia sukceso! Mi dankas vin elkore. Mi gajnis iom por elmigro.

T: Jam iru for.

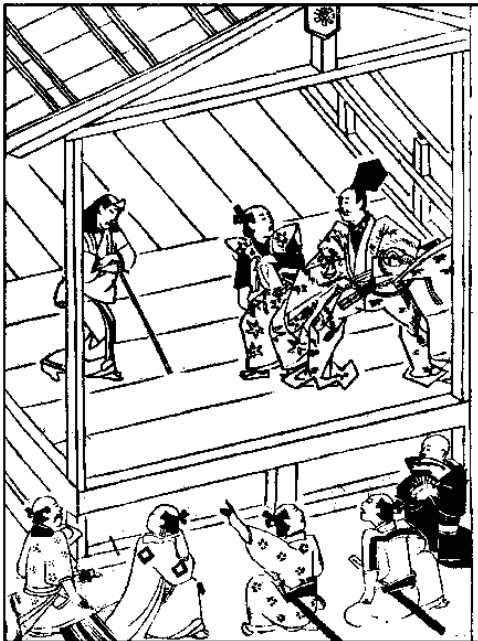
B: Jes, mi rapidos. Mi petas pri mia familio. Adiaŭ, adiaŭ! (fino)

※ Kioto: japana ĉefurbo ĝis mez-epoko.

※ Kruco de Ses Mondoĵ: oni diras, ke estas ses mondoĵ inkluzive de Paradizo, Infero kaj nia Mondo.

※ hakamo: japaneska pantalono.

※ ventumilo: faldebla ventumilo.

こんくわい

狂言記 卷二の二
諸流では「釣狐」(つりぎつね)

狐「(次第)へわれは化(ば)けたと思へども、人は何とか思ふらん。是(これ)は此(この)所に住居(すま)仕(つか)る古狐(ふるぎ)のこつちやう。去程(さほど)に、此(この)山のあなたに獵師(りし)の候(さふ)、我等の(いちもん)を釣り平(たい)らげる事にて候(さふ)。何とぞして、かれが釣らぬやうにと思ひ則(すな)ちかれが伯父坊主に、白蔵主(はくそう)と申(ま)して御ざるほどに。これに化けて参て異見(いけん)を加へ、殺生(せつじやう)の道を思ひ止まらせうと存(ぞん)ずる事で御ざる。何と、白蔵主(はくそう)よう似たか知らぬまでい。まづ水鏡(みづがみ)を見ませう(こゝにて水鏡を見て笑う)あは、はあ、さても、似た事かな。まづ、かれが所へ急いで参らふ。いや、急ぐ程(ほど)にはやこれぢや。物申(もの)、甥子(おひ)内におぢやるか。」

甥「いや伯父(お)の御坊(ごぼう)の聲がするが、物申は誰(た)そ。いゑこゝな、何(なに)とおぼしめして御出(いせ)なされたぞ。」

狐「されば、此中(こちゆう)はひさしう逢(あ)ひで、なつかしさに参つたが。何事もおぢやらぬか。」

甥「されば、誠に此中(こちゆう)は手前(てまへ)とりまぎれまして、御見舞も申さず、御無沙汰致して御ざる。まづ、御息災(そくさい)でめでたふこそ御され。いざ内へ入(はい)らつしやれませひ。」

狐「おふ、はや内へも入りませう。そなたに異見のしたひ事が有(あ)つて、是(これ)迄参つておぢやるが、開きやらふか開きやるまひか。」

Onklo-Vulpo

el "Kyoogenki" vol. 2.2
tradukis SIMATANI Takesi 1999

Vulpo:(Kanto) ♪ Mi prenis formon de homo. Ĉu sukcese, aŭ ne? Mi ne scias. Mi estas maljuna vulpo plej fi-fama en ĉi tiu loko. Iu ĉasisto trans la monto elĉasis mian tutan familion. Mi prenis la formon de la bonzo Hakuzoosu, kiu estas lia onklo. En la formo de Hakuzoosu mi admonos, ke li ne ĉasu vulpojn kaj tiel evitu la pekon mortigi vivaĵon. Ĉu mi vere similas al Hakuzoosu? (Sin spegulas sur akvo kaj ridas) Tre bone! Neniu suspektos, ke mi estas vulpo. Nun mi rapide... Ha, jam mi staras antaŭ la domo de la ĉasisto. Saluton, saluton!

Nevo: Ĉu venis la onklo? Kiu vokas min? Ha, bonvenon, Onklo-Bonzo. Pro kio vi venis al mi hodiaŭ.

V: Kiel longe mi ne vidis vin! Kiel mi sopiris vin! Ĉu vi fartas bone? Ĉu nenio nova al vi?

N: Mi estis tute okupita. Mi petas Pardonon, ke mi ne povis viziti vin. Mi ĝojas, ke vi fartas tre bone. Bonvolu enveni en la kabanon.

V: Dankon, mi eniros. Hodiaŭ mi venis por admoni al vi. Ĉu vi akceptos mian admonon aŭ ne akceptos?

甥「いや、伯父の御坊(ごぼう)様の異見を聞かぬといふ事が御ざらふか。何事成(なり)とも聞(き)ませう。」

狐「はあ、おふ嬉しい。そなたは狐を釣りやるといふ事を聞いたが、まことかいの。」

甥「いやいや、さやうの物を釣つた事は御ざらぬ。」

狐「いや、な お隠しやつそ。毎(こ)に狐やなどといふ物は執心深ひ物で、そのまゝあたんをなす物でおぢやる。其(ま)上狐に付けて、とつと子細のある事でおぢやる。事大事の事でおぢやるほどに、かならず、お止まりやれ。」

甥「何しにいつわり申(もう)ぞ。さやうの狐を釣るとことはなかなか思ひもよらぬ事でおぢやる。」

狐「よい、異見の聞まひといふ事でおぢやる。此上(この)からは、甥(お)を持つたとも思はぬ。ふつと申違(なかつた)でおぢやる。さらば。罷帰(まかり)る。」

甥「申(ま)々、まづ戻らつしやれい。」

狐「いやていば。」

甥「ひらに帰らつしやれい。此(ま)上は何を隠ませうぞ。狐を釣りますが、伯父の御坊の御異見に任せて、ふつと止まりませう。」

狐「しかとさうでおぢやるか。」

甥「はて、何の嘘を言ひませうぞ。」

狐「お、嬉しい。是(ま)もそなたの為(ため)ぢやぞや。それに付けて、狐の執心(しゅう)深い謂(いわ)を語つて聞かせう。」

狐「(語り)そも、狐と申(ま)は、皆神(かみ)にておはします。天竺(てんぢく)にては、班足(はんそく)太子の塚の神。大唐(たいぢう)にては、幽(ゆう)王の后(きさ)と現じ、我朝(わが)にては稲荷(いなり)五社の大明神(みやう)にておはします。」

N: Kiel mi povus malakcepti la admonon de Onklo-Bonzo. Kion ĵn mi akceptos.

V: Kiel ĝoja mi estas! Oni diras, ke vi ĉasas vulpojn. Ĉu tio estas vera?

N: Ne, tute ne! Neniam mi ĉasis vulpojn.

V: Ha, ne kaŝu la veron! Vi komprenu, vulpoj estas tre obstinaj: ili nepre venĝos vin. Estas multaj legendoj pri vulpoj. Kiel danĝere ĉasi ilin! Nepre ne ĉasu vulpojn!

N: Kial mi mensogus vin! Neniam mi volis ĉasi vulpojn.

V: Bone, mi komprenas vin. Vi nepre ne volas akcepti mian admonon. De hodiaŭ vi ne estos mia nevo. Neniam mi revidos vin. Adiaŭ, adiaŭ, mi foriros por ĉiam.

N: Ne iru, mi petas, Onklo-Bonzo!

V: Adiaŭ, mi neniam revidos vin!

N: Ne iru, mi petas! Mi diru la veron: Mi ĉasadis vulpojn. Mi akceptos vian admonon: De nun mi neniam ĉasos vulpojn.

V: Ĉu estas certe, ke vi neniam ĉasos vulpojn?

N: Kial mi dirus malveron?!

V: Kiel ĝoja mi estas! Tiel vi evitos malfeliĉon. Mi do rakontos por vi, kiel obstinaj estas vulpoj.

V: (Recita rakonto) Ĉiu vulpo havas diecon. En Hindujo vulpo estis protekta dio de la tombo de Princo Hanzoku. En Granda Ĉinio iu vulpino edziniĝis al princo. En Japanio ili estas Grandaj Dioj

昔鳥羽院(とばのいん)の御代(みよ)の時、清涼殿(せいらいでん)にて御歌合(うたあひ)の御会(ごい)のありし時、永祚(えいそ)のごとくなる大風(おほいぜ)吹き来(きた)り、御前(おまへ)なる四十二のともしび、一度にはらへばつと吹消(ふき)しければ、東西俄(にわか)にくろうなる。御門(かど)、不思議に思召(おぼしめし)、博士を召し、占わせられ候(ごう)へば、安部の泰成(やすなり)、参(まゐ)り申(まう)上るは、『是(これ)は変化(へんげ)の物なり』、『祈らせい』とありければ、『承(うけたま)る』と申(まう)。四方に四面の檀を飾り、五色の幣を立(た)て、祈らせらる。玉藻(たまも)の前(まへ)は是(これ)を見て、御前(おまへ)にたまりかね、御幣(ごへい)を一本おつ取り、下野(しもつ)国那須野(なす)の原(はら)へ落(おち)て行(ゆ)。おろそかにしてはかなはじと、上総介(かずさけ)三浦介(みうら)に仰付(おほせ)らる。その後兩人御請(ごう)を申(まう)、那須野の原へ下着(げち)す。四方をとりまき、百疋の犬を入れ、遠見(とみ)検見(けんみ)を立(た)て、呼ばわる。遠見申すやう、胴は七ひろ、尾は九ひろの狐にてありしが、回(ま)り八丁表(ちやう)へ見ゆる』とのふ。おそろしい事の。其(その)時三浦の大助(おほすけ)がひやうど射(い)る。次の矢を上総の助がひやうど射た。彼(かの)狐を終(つい)に射止めた。其(その)執心(しゅうしん)が大石(おおいし)となつて、空をかくる翼(つばさ)、地を走るけだもの、人間をとる事、数を知らず。かやうのおそろしきけだものなどを、わごりよたち、賤分(いやしん)にて、釣(つ)りくゝる事、勿体(もったい)なひ事。かまいて思ひ止まらませ。」

甥「はてさて、扱(さ)もへば狐と申(まう)ものは、執心深(しん)ひ物で御ざります。いよへば止まりませう」

狐「おふへば、嬉(たの)しうおぢやる。その狐を

de *Inari*. En pratempo, dum la regado de Eks-mikado *Toba*, kiam oni havis konkurson de utaoj, blovis vento fortega kiel Vento de *Eiso*. Estingiĝis la 42 lumoj antaŭ Eksmikado. Falis mallumo. Eksmikado dubis kaj venigis sortodiveniston. Venis *Abe no Yasunari*. Li konsilis: monstro estas inter ni! Volu preĝi al dioj. Laŭ lia konsilo oni faris kvar-flankajn altarojn en kvar anguloj. Starigis paperajn ekzorcilojn kun kvin koloroj. Kaj ĉiuj preĝis al dioj. Ĉe tio *Tamamo no Mae* jam ne povis elteni, forrabis unu ekzorcion kaj forkuris al *Nasuno no Hara* en Lando *Simotuke*. Por nepre pereigi la vulpinon Eksmikado sendis *Kazusa no Suke* kaj *Miura no Suke*. Ili akceptis la ordonon kaj venis al *Nasuno no Hara*. Ili sieĝis, sendis skoltojn kun cent hundoj kaj minacis per krioj. Laŭ la raporto de skoltoj ĝia trunko estas sep hirojn kaj la vosto naŭ hirojn longa. Oni ja povis vidi ĝin for de ok ĉooj. Terure, ĉu ne? Nun sible flugis la sago de *Miura no Oosuke*. Sekvis la sago de *Kazusa no Suke*. Fine pereis la vulpino. Sed ĝia venĝemo naskis grandan ŝtonon, kiu mortigis multajn birdojn, bestojn kaj homojn. Vi ja ĉasis tiel danĝerajn bestojn. Kiel terure! Neniam ĉasu plu!

N: Ha, tiel venĝemaj estas vulpoj! Mi neniam ĉasos plu!

V: Kiel ĝoja mi estas! Nu, ĉu mi povas

釣る物をちつと見たいの。」
甥「やすひ事、御目にかけてませう。これで御ざりまする。」(狐の罌(わな)を見せる)
狐「はい、こゝな人は、此(この)尊(たつ)ひ出家の鼻の先へ、むさい物を突きつきやる。その竹の先は何(なん)ぞ。」
甥「是(これ)は、ねずみの油揚(あぶ)げで御ざる。此(この)かぎをかぎますると、狐殿が食(く)いにかゝられまするところを此(この)縄(な)でひつしめて、皮をひつたくりますが、いかふ気味の糸い物で御ざる。」

狐「こゝな人は、まだそのつれを言ふかの。其(その)縄を捨ててわたい。」

甥「かしこまつた。捨てませう。」

狐「いや、愚僧(ぐそう)がこれに居る内に、前な河へ流しておぢやれ。気味の悪い物〜。」

甥「かしこまつた。いや〜、何と言われても狐を釣りやむ事はなるまひ。まづこゝもとに罌を張つておきませう。申(まう)々、最前(さいぜん)の罌を河へ流しまして御ざる。」

狐「おふ〜、一段〜。異見の聞かれて嬉しうおぢやる。何なりとも用の事があらば、寺へ言ふてわたい。銭でも米でも、用に立ちませう。」

甥「かたじけなふこそ御ざりますれ、御無心(ごん)申(まう)までで御座らふ。」

狐「さらば〜、も、かう帰りまする。」

甥「はて、御茶でも参りませいで。」

狐「又やがて参りませう。さらば。」

甥「よう御ざりました。」

狐「おふ〜、さても扱(さ)も、人間といふ物はあどない物ぢや。伯父坊主に化けて、異見をしたれば、まんまとだまされて御ざる。此上(この)は、天下は

vidi la kaptilon, per kiu vi ĉasis.

N: Jes, vi povas. Jen la kaptilo de vulpoj. (Montras kaptilon)

V: Ho, ve, ne metu tian aĵon antaŭ la nazo de sankta bonzo. Kio estas tiu sur la pinto de la bastono.

N: Fritaĵo de muso ĉi tio estas! La odoro invitas S-ron Vulpon. Kiam ĝi volas manĝi, per ĉi tiu ŝnuro mi kaptas S-ron Vulpon kaj danke ricevas ĝian felon. Kiel amuze tio estas!

V: Kiel kruela vi estis! Forĵetu la kaptilon por ĉiam!

N: Laŭ via admono mi forigos la kaptilon.

V: Dum mia ĉeesto ĵetu ĝin en la riveron antaŭ la domo. Terure, terure!

N: Laŭ via admono... Kiel li diras, mi devos ĉasadi vulpojn. Nun mi metu la kaptilon ĉi tie... Hej, Onklo-Bonzo, mi revenis! Mi ĵetis ĝin en la riveron.

V: Tre bone, tre bone! Mi ĝojas, ke vi volonte akceptis mian admonon! Venu al mia templo, kiam vi havos peton. Kion ajn, ĉu mono, ĉu rizo mi donos al vi.

N: Kiel danka mi estas! Eble mi vizitos vin kun peto.

V: Ĝis revido! Nun mi devas foriri!

N: Pardonon, ke mi ne donis al vi teon.

V: Baldaŭ mi revenos. Ĝis revido!

N: Kiel ĝoje, ke vi vizitis min.

V: Ha, ha, ha! Kiel facile estas trompi homon! Li tute kredis, ke mi estas Onklo Hakuzoosu. Kaj li akceptis mian admonon. Nun nenion mi

わが物ぢや。小歌(こた)節(ぶし)で往(い)のふ(踊り節)へ往(い)のやれ古塚(ふるか)へ、足半(あしなか)をつまだてて(こゝにて)罌(びん)を見付(つけ)て肝(きま)をつぶして)はい、はつ、さても〜、人間といふ物(もの)はかしこひ物(もの)ぢや。身共(みども)が戻(もど)る道中(みちなか)にまんまと張(は)つておいた。様子(ようす)を見ませう。い糸(いと)、むまくさや一口(ひとくち)食(く)おふか。や、此(この)ねずみは親(おや)祖父(おぢ)の敵(かたき)ぢや。一打(ひとうち)ち打(うち)つて食(く)おふ。(節)へ打(うち)たれてねずみ音(ね)をぞ鳴(な)く。われには晴(は)る胸(むね)の煙(けぶり)、こんくわいの涙(なみだ)なるぞ悲(かな)しき。くわい。」

(中入。鼓座(つづみざ)へ飛入(とびいり))

甥(わが)「伯父坊主(おほぢうず)の異見(いけん)を聞(き)かふとは申(まじ)たが狐(きつね)を釣(つ)らずには、い(い)る事(こと)はなるまひ。罌(びん)を張(は)つて狐(きつね)を釣(つ)りませう。」(舞台(ぶたい)のまん中、むかうの(の)方に、罌(びん)を張(は)る)

狐(きつね)「(生(なま)にて出る)くわい(橋懸(はしかが)り、又は鼓座(つづみざ)よりも出る。舞台(ぶたい)の先(まへ)へ這(は)うて出(で)て、罌(びん)を見(み)て、その後(のち)、人(ひと)のい(い)るか、いぬかを思(おも)ふて見回(まわ)し、そこにて立(た)ちて、腹鼓(はらつみ)、いろ〜の曲(きょく)を(を)して、罌(びん)の上(うへ)を跳(は)び越(こ)し手(て)足(あし)にていろい、跳(は)び帰(かえ)り又は横(よこ)跳(は)び、いろ〜の曲(きょく)、口伝(くちでん)あり。その後(のち)、罌(びん)にか(か)つて鳴(な)く)くわい〜。」

甥(わが)「さ、かゝつたは。」

狐(きつね)「くわい〜。」

甥(わが)「どつこひ、やるまひぞ。」

狐(きつね)「くわい〜。」

甥(わが)「どこ糸(いと)〜。」

狐(きつね)「くわい〜。」

(終(おわり))

timas! Mi iru kun kanto: ♪ Ek al la nesto malnova kun piedoj malpezaj... (Trovas la kaptilon) Ve, ne tiel facile estas trompi homon! Li ja metis la kaptilon sur mia reirvojo! Mi vidu bone. Ho, kiel bona odoro! Mi volus manĝi! Pro tiuj ratoj estis ĉasataj mia patro kaj avo. Mi venĝe batu kaj manĝu la raton! ♪ Batite krias la rato, mi ja venĝis la patron kaj avon tiel bedaŭratajn. Kriĉ!

(Forsaltas al TUZUMIZA. [meze de ATOZA; inter TAIKOZA kaj HUEZA] Interakto.)

N: Kvankam mi diris al Onklo-Bonzo, ke mi neniam plu ĉasos vulpojn, mi ne povos ne ĉasi ilin. Mi metu kaptilon kaj ĉasu. (Metas kaptilon meze malantaŭe)

V: (En formo de vulpo aperas de la ponto) Kriĉ!(Marŝas per kvar piedoj. Ĝi trovas la kaptilon, ĉirkaŭ-rigardas, staras kaj tamburas per la ventro. Movoj diversaj. Ĝi saltas trans la kaptilon. Tuŝas ĝin per piedoj. Saltoj malantaŭen aŭ flanken. Diversaj movoj laŭ skoloj. Fine la vulpo trafas la kaptilon kaj krias) Kriĉ, kriĉ!

N: Jen, vulpo trafis la kaptilon!

V: Kriĉ, kriĉ, kriĉ!

N: Mi ne lasos vin forkuri!

V: Kriĉ, kriĉ!

N: Ve, forkuris la vulpo!

V: Kriĉ, kriĉ!

(fino)

※諸流では、釣狐(つりぎつね)の狐を演ずるのは狂言師が一人前となるための必修項目となっている。

※院：引退した天皇。権勢はときに若い天皇をしのいだ。鳥羽院：天皇在位 1107-1123; 1129-1156 の 28 年間院政。

※永祚の大風：永祚 2 年 (990 年) に吹いた、大風。

※安部の泰成：有名な陰陽師(おみょうじ)の安部の清明(921-1005)の七代の子孫。ただし、鳥羽院政と時代は合わない。

※玉藻の前：官女に化けた九尾の狐。死後殺生石(せつしよせき)になった。

※ひろ = 尋 ≒ 1.80m、丁 = 町 ≒ 109m。

※ En kurantaj skoloj de noaj komedioj tiu ĉi estas nepre lernenda por fariĝi memstara aktoro.

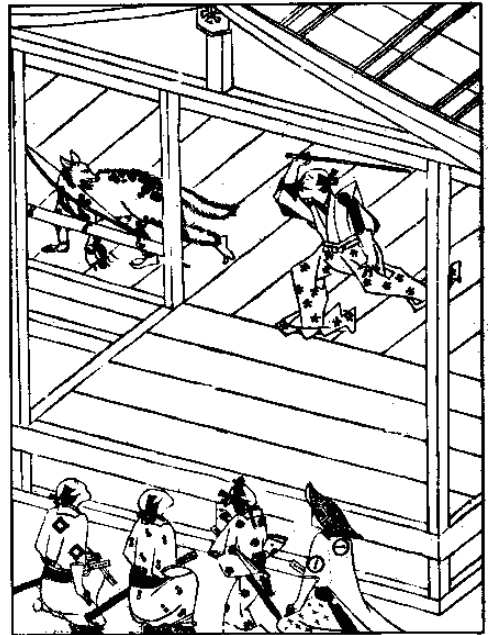
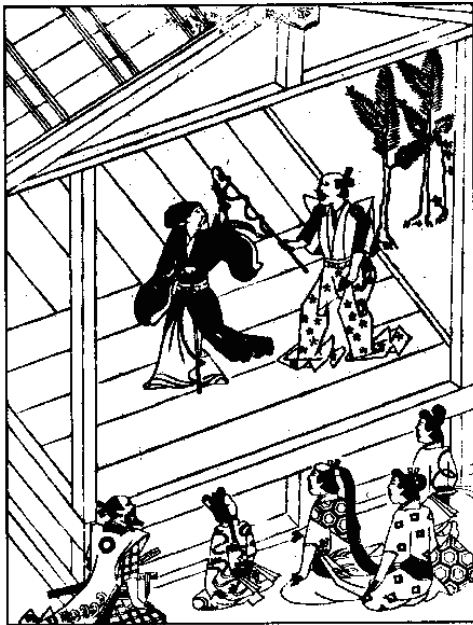
※ mikado=tennoo=japana imperiestro. Foje potenco de eksmikado superis tiun de juna mikado.

※ Vento de *Eiso*: la ventego en epoko *Eiso* (la jaro 990).

※ *Abe no Yasunari*: la 7a- generacia pra-nepo de *Abe no Seimei* (921-1005), la plej fama sorto-divenisto.

※ *Tamamo no mae*: la fama naŭvosta vulpino, kiu prenis la formon de bela korteganino. Post la morto ĝi fariĝis granda ŝtono, kiu mortigadis vivaĵojn.

※ hiro kaj ĉoo estas japanaj malnovaj mezur-unuoj: hiro = ĉ. 1,80 metroj, ĉoo = ĉ. 109 metroj.

伯母ケ酒 (おばがさけ)

狂言記 卷二の四
登場人物：伯母、甥 (お)

甥「罷出 (まかりいで) たるは此辺 (このあた) りの者で御ざる。それがしが伯母は酒屋で御ざる。いつもそれがしに初 (はつ) 酒をくられるやうに御ざる。もはや上 (あ) がり時分でも御ざるほどに参り食ひやうと存 (ぞん) ずる。とかう申 (まう) うちに、是 (これ) で御ざる。伯母様、内に御ざりまするか。」

伯母「甥殿か。ようおぢやつたのふ。何と思ふてお出 (い) やつたぞ。」

甥「されば、いつものごとくに、もはや上がり時分ぢやと存 (ぞん) じ、初酒を食べに参って御ざる。」

伯母「のふ甥殿、今年は此辺 (このあた) りにめでたいお宿老 (しゆく) があつたによつて、初 (はつ) 酒をおましたわいの。」

甥「はあ、それやめでたう御ざりまする。」

伯母「さればいの。」

甥「したらば二番酒を食べませう。」

伯母「いや、今年は縁起をかえて、わが身には盛らぬほどに、重ねておぢや。」

甥「はあ、その儀なら帰りませう。」

伯母「ようおぢやつた。」

甥「はっ。」

甥「さても〜伯母が憎い事を申さるゝ。何 (なに) と致さうぞ。いや、思ひ付けた事が御ざる。是 (これ) に、鬼の面 (おん) (武悪 (ぶあく) の面を使う) が御ざるほどに、是 (これ) を着て、おどして飲みませう。取つてかも。」

伯母は「悲しやの。許さつしやれませい。」

甥「やい、おのれはおれを見知りたか。」

Sakeo de Onklino

el “Kyoogenki” vol. 2.4
tradukis SIMATANI takesi 2000

Nevo: Mi estas loĝanto en ĉi tiu loko. Mia onklino havas sake-farejon. Ĉiam, kiam sakeo estas preta, ŝi lasas min trinki ĝin la unua. Jam estas la tempo de kompletigo. Mi iru kaj trinku. Dum la parolo jam mi atingis la sake-farejon de Onklino. Onklino, ĉu vi estas hejme?

Onklino: Hej, kara nevo! Bonvenon! Pro kio vi venis?

N: Jam estas la tempo de kompletigo. Kaj mi venis por trinki sakeon la unua.

O: Sciu, kara nevo: En ĉi tiu loko estas gratulinda maljunulo. Al li ĉijare mi petis trinki la unua.

N: Ha, tio estas ĝojinde por vi!

O: Vere ĝojinde!

N: Lasu min trinki la dua, mi petas.

O: Ne! Tio estas por bonaĝuro. Kaj vi ne trinku ĉijare. Venu en alia fojo.

N: Mi komprenis. Nun mi reiros.

O: Mi estis feliĉa, ke vi venis.

N: Ĝis revido!

N: Kiel abomene parolis Onklino! Kion mi faru al ŝi? Ha, mi havas bonan ideon. Ĉi tie estas masko de diablo. (Uzu maskon de Buaku) Mi surmetu la maskon. Timigu kaj trinku sakeon. (timigas la Onklinon) Mi formanĝos vin!”

O: Ho ve, terure! Pardonu min!

N: Hej! Ĉu vi konas min?

伯母「あゝ、い糸、こわい物で御さる。」
甥「やい、此(こゝ)酒部屋に住む酒かめぢや、
知らぬか。」

伯母「はあいや、存(ぞん)じませなんだ。」
甥「おのれは、いま甥が来たと見へたが、
伯母一人、甥一人のものを、酒を飲ま
せおらなんだ。むごいやつは取ってかま
ふ。」

伯母「はあ許さつしやれませい。」
甥「今度から飲ましおろか。」
伯母「はあ、飲まませう。」
甥「それほどは身がまぶつてやらふに、飲
ましおれよ。」

伯母「あゝ、飲まませう。」
甥「そんなら、おれも飲まふ。」
伯母「それに御ざりまする。参りませう」
甥「こちら向きおるな。おのれや、それや、
こちら向くげな。」

伯母「あゝ、いや、見ませぬ。」
甥「やい今年は酒がよいやいわい。やい、
おのれこちら向くな。こちら向いたら取
つてかむぞ。あゝ、いかう酔うた。これ
へ寄りおろ。枕にして寝やうに。」

伯母「あゝ、おのれは甥ではないかいやい。」

甥「あゝ、はずかしや。許さつしやれい
〜。」

伯母「やるまいぞ〜。」

(終わり)

O: Ho, tute ne! Terure!

N: Vi sciu: Mi estas la poto de sakeo
en la sake-ĉambro. Ĉu vi ne konas
min?

O: Ĉu vere? Mi tute ne sciis!

N: Ĵus venis via nevo. Vi kaj la nevo
estas solaj parencoj. Sed vi ne donis
al li sakeon. Kiel senkore! Mi
formanĝos vin!

O: Ho, ve! Pardonu min!

N: Ĉu vi donos al li sakeon?

O: Jes, mi donos al li sakeon!

N: Tiam mi estos via gardodio. Ĉu vi
certe donos al li sakeon?

O: Certe mi donos sakeon!

N: Bone. Nun ankaŭ mi trinku.

O: Jen estas sakeo. Bonvolu trinki..

N: Ne vidu min! Ha, nun vi vidismin!

O: Ne, mi tute ne vidis vin!

N: Tiun ĉi jaron bongusta estas
sakeo! Hej, ne vidu min! Se vi vidos
min, mi formanĝos vin!... Hej, tute
ebria mi estas. Venu! Mi dormos
sur viaj genuoj.

O: Hej, vi estas mia nevo! Vi aŭdacis
trompi min!

N: Ho, ve! Kia honto! Pardonu min!
Pardonu min!

O: Mi ne pardonos! Mi ne pardonos!
(fino)

二千年紀 (じせんねんき)

狂言記 卷二の五改

登場人物：大名、太郎冠者

大名「まかり出(い)たるは、隠れもない大名。かやうに過(ふ)は申せども、連(つ)る下人なたゞ一人。一人の下人めが、それがしに暇(ひま)をも乞わず、いつかたへやらおりそへて御ざる。聞けば夜前(やぜん)帰りたる様子で御ざる。呼び出(い)して折檻(せつかん)の加やうと存(ぞん)ずる。太郎冠者おるか。」

太郎冠者「はあ、お前(まへ)に。」

大名「それがしに暇をも乞わず、いつ方へ遊山(ゆうざん)で候(きょう)ぞ。」

太郎冠者「いやはや一人使わされます冠者の儀で御ざれば、お暇と申(まう)たりともくだされまいと存(ぞん)じ、かそうで日本エスペラント大会に参加致して御ざる」

大名「ふん、日本エスペラント大会参加をすれば、主に暇を乞わぬ法でおりそうか。彙、やい、そこな者つつとは是(これ)へ寄れ。只今(ただいま)手打(てうち)ちに致そふ。」

太郎冠者「お許しくださりませい。」

大名「いや許さぬ。二千年の目出度(めで)き大会にそれがしも参加したかつたものを、をのれ一人参加しおるとは、許すものではない。」

太郎冠者「それならば、来年大阪は池田の日本大会も貳拾壹世紀初めの目出度い大会に御ざります。是非ともお供して参りませう。」

大名「なに、来年、大阪は池田の日本大会も貳拾壹世紀初めの目出度(めで)い大会と申(まう)か。」

Du Jarmiloj

el "Kyoogenki" vol. 2.5

adaptis SIMATANI takesi 2000

Daimio: Mi estas fame konata Daimio. Kvankam tiel mi fanfaronis, unusola estas mia servisto. Tiu unusola servisto foriris ien sen mia permeso. Oni diras, ke li revenis hieraŭ vespere. Mi venigu kaj severe punu lin. *Tarookazy*, kie vi estas?

Tarookazy: Jen, antaŭ vi!

D: Kien vi foriris sen mia permeso?

T: Ĉar mi estas unusola servisto, vi ne donus al mi ferion. Tial mi ŝteleliris kaj partoprenis en la Japana Esperanto-Kongreso.

D: Por partopreni en la Japana Esperanto-Kongreso, vi ŝteleliris sen permeso. Hej vi, venu! Mi mem morto-punos vin.

T: Pardonu min, mi petas.

D: Ne, mi ne pardonos. Ankaŭ mi volis partopreni en la Japana Esperanto-Kongreso de jarmila jubileo. Sed vi partoprenis sola. Mi ne pardonos vin.

T: Jubilea estas ankaŭ la Japana Kongreso en *Ikeda, Oosaka*. Ĝi estas la unua en la dudekunua jarcento. Al la kongreso mi nepre akompanos vin.

D: Ĉu jubilea estas ankaŭ la Japana Kongreso en *Ikeda, Oosaka*? Ĝi estas la unua en la dudek unua jarcento?

太郎冠者「なかなか。」

大名「ならば、来年、大阪は池田の日本大会に、こぞって参加致そう。いや目出度い。」

二人「は、は、はああ、は、は、はあ。」
(終わり)

※熊本の日本エスペラント大会閉会式で上演。その後、会場を大阪府池田市から同じ北摂(ほく)の兵庫県宝塚(たから)市に変更しました。

※大名：中世の封建領主

このページまでの狂言は、2001年に日本エスペラント大会記念として池田エスペラント会が出版した「エスペラント狂言」に含まれています。

次のページからは、それ以降に翻訳された狂言を掲載します。

第一版(2001年)の編集メモ

印刷用の版下は、BTRON 仕様 OS の「超漢字」の以下の設定で作成。

改段落間隔：1/2、改行間隔：0

書体：SS 明朝体比例ピッチ。

題：19 ポイント、影付き。

A5 判、余白：上 20 下 15 左 15 右 15

割り付け：見開き

フッタ 高さ：5mm、左端：%P、

中央：【エスペラント狂言】

タブ位置：15.5。右にエスペラント。

ルビ使用。お返しは〜と横書きにした。

T: Ĝuste tiel.

D: Do ni ĉiuj kune partoprenu en la Japana Kongreso en Ikeda, Oosaka. Vere gratulinde!

Ambaŭ: Ha, ha, haaa, ha, ha, haaa!
(fino)

※ Prezentita en la ferma soleno de Japana Kongreso 2000 en Kumamoto. Poste oni ŝanĝis la kongresejon de Ikeda, Oosaka al Takarazuka, Hyoogo.

※ Daimio: Feŭda sinjoro en Mezepoko en Japanio.

La komedioj ĝis ĉi tiu paĝo estas en la libreto “Noaj Komedioj”, kiun oni publikigis kiel memoraĵon por la Japana Esperanta Kongreso en la jaro 2001.

Notoj pri manuskripto(2001)

En 2001 la netaĵon mi faris per Chokanji laŭ la specifo BTRON kun jenaj reguloj:

Inter-paragrafa spaco: 1/2, Linia spaco: 0.

Litertiparo: SS 明朝体, Proporcja.

Titoloj: 19-punkta, Kun ombro.

A5-formata. Margenoj Supra: 20, Maldekstra: 15, Suba: 15, Dekstra: 15.

Paĝ-aranĝo: 2-paĝa.

Suba titolo Alto: 5mm, Maldekstra: %P, Mezo: 【エスペラント狂言】.

Tabelig-pozicio: 15.5, Esperanto dekstre. Kun literetoj. Ripeto: ~

狂言の装束

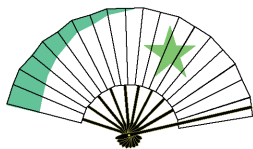
Vestoj en Komedio

○狂言装束の紋

狂言の装束につける紋は
「雪輪に蒲公英」(ゆきわにたんぽぽ)

○主の装束

- 長袴 (ながはかま): 着物と長い袴の正装。
- 肩衣 (かみしも) は袴の外に出さない。
- 刀と金扇子。

○冠者の装束

- 濃襟の着物。
- 肩衣と狂言袴。
- 肩衣の下部は前に垂らす。
- 狂言足袋。
- 銀扇子。

○Blazono sur vesto

Blazono sur komediaj vestoj estas
“Leontodoj en Neĝa Ringo”.

○vesto de mastro aŭ daimio

- longa kamiŝimo: ensemblo de kimono kaj longa hakamo.
- katagino estu sub hakamo.
- glavo kaj orkolora ventumilo

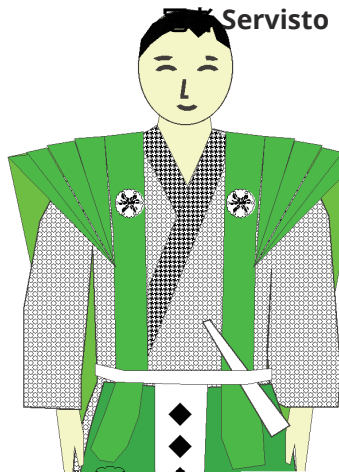
○vesto de servisto

- kimono kun malhela kolumo
- katagino kaj mallonga hakamo
- malsupraĵo de katagino estu sur hakamo kaj kimono.
- flavaj tabioj montras suban klason.
- arĝentkolora ventumilo

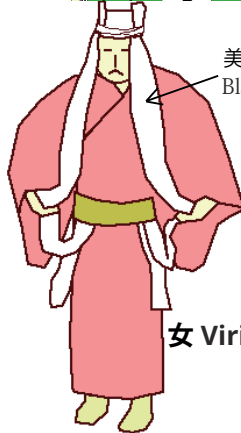
大名 Daimio

Servisto

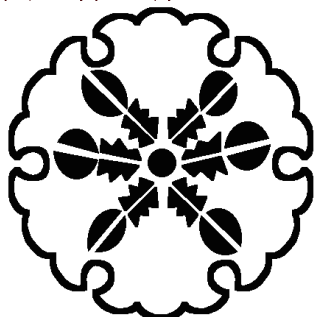

美男かつら
Blanka tolo

女 Virino

狂言紋
「雪輪に蒲公英」

Blazono sur vesto

葛桶 Nigra tino el lianoj

菌山伏 (くさびらやまぶし)

狂言記外五十番 卷一の四
登場人物：男、山伏、茸四～五人

男「この辺(あ)りの者。わたくしが庭にくさびらが俄(には)に生(は)へた所で、取りて捨てますれば、跡から生え〜仕(つか)まる。あまり不審な。つねに御念比(ねんひ)の山伏殿(やまぶし)がある。頼ふで見てもらいませう。急いで参らふ。物申(もの)、お山伏殿は内(うち)に御ざるか。」

山伏「へ九識(く)の窓の前、十乗の床(ゆか)のほとりに、瑜伽(ゆが)の法水(ほうすい)をたゝ糸、三密(さんみつ)の月をすます所に、案内申さんとは。誰(たれ)じゃ。」

男「それがしで御ざる。」

山伏「何と思ふてお出(い)ぞ。」

男「此中(こちゆう)それがしの庭にくさびらが生へまして御ざる。取りて捨てますれば、また生へ、〜いたす。不審に御ざる。御出被成(おいでなされ)てご祈禱(いのち)をなされてください。」

山伏「心得た。よそへは参らぬが、そなたの事じゃ、参り見てやらふ。」

男「追付(おひ)御出(い)なされませい。」

山伏「心得た。」

男「これ〜、此(こ)くさびらで御ざる。」

山伏「これは狗品(くひん)のわざじゃ。一祈(ひと)りしてやらふ。」

男「かたじけなふ御ざる。」

梟(う)山伏のごとくいろいろ祈る。山伏肝(き)つぶす。祈る程(ほど)四つ五つくさびら出る。後山伏の耳引く、鼻つまむ。山伏いやがり逃げて入(はい)る。

(終わり)

Fungoj

el “Kyoogenki GaiGozyuuban” vol. 1.4
tradukis SIMATANI Takesi 2001

Viro: Mi estas loĝanto en ĉi tiu loko. En mia korto elkreskis fungoj, kiujn mi forigis. Denove ili aperis kaj aperis. Estas mirinde. Mi konas bonzon, kiu vivas en monto. Mi iru kaj petu lin veni. Haste mi iru. (rondiras) Saluton! Sankta bonzo! Ĉu vi estas hejme?

Monta Bonzo: (recite) Antaŭ la fenestro de Naŭ Sensoj, sur planko de Dek Observoj, kun sankta akvo de Jogo kaj sub la Luno de Tri Sekretoj... Al mi kun tia vivo kiu vizitis?

Viro: Jen mi venis, sankta bonzo!

Bonzo: Pro kio vi vizitis min?

Viro: Lastatempe fungoj aperis en mia korto. Kiel ajn mi forigas ilin, denove aperas kaj aperas fungoj. Mirinda afero! Volu veni kaj preĝi, mi petas.

Bonzo: Konsentite. Por neniu alia mi irus, sed por vi mi iros kaj vidos.

Viro: Volu tuj ekiri.

Bonzo: Konsentite! (Ili rondiras.)

Viro: Jen la fungoj, pri kiuj mi parolis.

Bonzo: Certe tenguo elsorĉis ilin. Mi preĝos kaj forigos la abonenaĵojn.

Viro: Elkore mi dankas vin.

La bonzo preĝas kiel en “Strigo”. Li konsterniĝas, ĉar ju pli fervore li preĝas des pli aperas 4-5 fungoj. Ili ĝenas montan bonzon kaj li forkuras. (fino)

山伏「それ山伏と申(まう)は、山に寝起きおするゆへに山伏と名付(なづ)く。兜巾(とん)と言(い)っぱ、まつ黒に染たる布を、ひだを折り頭(かし)にいたゞくゆへに兜巾(とん)と申(まう)。又(また)此(この)数珠(じゆ)は、むさとしたる数珠玉をつなぎて苛高(いらか)の数珠と名付(なづ)く。かほど尊(たつ)き山伏が一祈り祈る物ならば、などか奇特(きど)のなからん。ぼろおん〜、いろはにほへと、ぼろおん〜。」

- ※九識(くしき): 眼識、耳識、鼻識、舌識、身識、意識、末那(まな)識、阿頼耶(あらいや)識、菴摩羅(あんまら)識。
- ※末那(まな)識: 自己愛の迷い。
- ※阿頼耶(あらいや)識: 意識の流れ、経験、個性。
- ※十乘(じゅうじょう): 悟りを得るための、10種の観察法。
- ※瑜伽(ゆが): ヨーガ。インドの精神統一法。
- ※三密(さんみつ): 密教で、人間が理解できない仏の身・口(く)・意の機能。

Monta Bonzo: Monta Bonzo (jamabuŝo) vivas en Montaro. Sur la kapo estas nigra kufo kun dekdu faldoj. Oni nomas ilin TOKIN. Ĉi tiun rozarion mi faris el semoj de sovaĝaj herboj. Jen rozario de IRATAKA. Jen preĝas monta bonzo tiel sankta. Kiel povus malokazi mirakloj! *BoroOn, BoroOn, BooroOn!* A, B, C, Ĉ, D, E, F! *BoroOn, BooroOn!*

- ※ Naŭ Sensoj: Vido, aŭdo, flaro, gusto, tuŝo, konscio, mem-amo, personeco kaj vero.
- ※ Mem-amo: Inkliino konservi sin.
- ※ Personeco: Fluo de konscio.
- ※ Dek Observoj: Dek metodoj de observado por atingi nirvanon.
- ※ Jogo: Hinda metodo de meditado.
- ※ Tri Sekretoj: Funkcioj de korpo, buŝo kaj konscio, kiujn homo ne povas kompreni.

狂言の分類 (茂山家による)

- ※脇(わき)狂言: 果報者物・福神物・百姓物・市場物。
- ※大名狂言
- ※小名(しょうな)狂言: 太郎冠者物・二人冠者物 ...
- ※髻女狂言: 髻取物・髻入物・夫婦物 ...
- ※鬼山伏狂言: 鬼物・山伏物
- ※出家座頭狂言: 出家物・盲人物
- ※集(あつ)狂言: 盗人(ぬす)物・すっぱ物など

Klasifiko laŭ Familio Sigeyama

- ※ Flankaj: Pri riĉuloj, dioj, kamparanoj k.a.
- ※ Daimiaj (grand-sinjoraj)
- ※ Pri *Tarookazya* kaj *Zirookazya*
- ※ Pri edzino kaj edzo
- ※ Pri demonoj kaj jamabuŝoj
- ※ Pri bonzoj kaj blinduloj
- ※ Aliaj: ŝtelantoj, trompantoj, k.a.

くさびら

原典：山本東(あづま)本(大藏流)一部略
シテ：山伏、アド：男、茸12人

男(常座で)「罷(ま)り出(い)でたる者はこの辺(あ)りに住居(すま)致(いた)す者で御座る。この間(あい)、某(それがし)が庭前(ていぜん)へ時ならぬくさびらが出ましたによって、取り捨てて御座れば、一夜(ひとよ)のうちに、またものごとく上がります。それより再三取り捨てますれども、おいおい大きゅうなって上がります。それにつき、ここにお目をかけさせらるるお先達(せんた)が御座るによって、参(ま)って占(うら)うてもらい、また加持(かじ)をも頼(たの)もうと存(ぞん)ずる。まず、そろりそろりと参(ま)ろう。(舞台を廻る)イヤまことに、こう参(ま)っても、お宿に御座ればよう御座るが、もしお宿に御座らぬ時は参(ま)った詮(せん)もないことで御座る(橋掛りの一の松で)イヤ来るほどにこれじゃ。まず案内を乞(こ)おう。物申(ものう)、案内申(あんない)。」

山伏(橋掛りの三の松で)「へ九識(くし)の窓の前十乗の床(ゆ)のほとりに、瑜伽(ゆが)の法水(ほふい)をたゝゑ、三密(さんみつ)の月を澄ます所に案内申さんと言うは…誰(た)そ。」

男「私(わたくし)で御座る。」

山伏「そなたならば案内に及(およ)ぼうか。今は何(なに)と思(おも)ふておりやったぞ。」

男「ただいま参(ま)るも別(べつ)なることでも御座らぬ。この間(あい)私の庭前(ていぜん)へ時ならぬくさびらが出ましたによって、取り捨てますれども、おいおい大きゅうなって上がります。何(なに)とぞ御苦勞(ごくろう)ながら御出(いで)下(くだ)され、占(うら)うて下さりようならば、ちかごろかたじけのう御座る。」

山伏「某(それがし)も別行(べぎょう)の子細(こまごま)あって、

Fungoj

el la libro de YAMAMOTO Azuma
tradukis SIMATANI takesi 2007

Viro: Mi estas loĝanto en ĉi tiu loko. Antaŭ kelkaj tagoj en mia korto elkreskis fungoj. Mi forigis ilin. Dum la nokto ili tamen reaperis. Mi forigis ilin, sed ili reaperis ĉiam pli kaj pli grandaj. Ili jam teruras min! Mi konas jamabuŝon tre favoran al mi. Mi iru al la monto kaj petu lin diveni pri la afero kaj preĝi kontraŭ la abomenaj fungoj. Mi iru senhaste. (rondiras en la scenejo) Ĉu hejme estas la jamabuŝo? Mi iras vane, se li estas for! (Ĉe la fino de la Ponto) Ha, mi jam atingis la domon. Nun mi alvoku lin. Saluton! Saluton, eminenta jamabuŝo! Ĉu vi estas hejme?

Jamabuŝo:(Ĉe la alia fino de la Ponto; recite) Antaŭ la fenestro de Naŭ Sensoj, sur planko de Dek Observoj, kun sankta akvo de Jogo kaj sub la Luno de Tri Sekretoj... Kiu venis?

Viro: Jen mi venis, sankta jamabuŝo!

Jamabuŝo: Vi rajtas eniri sen peto. Por kio vi vizitis min?

Viro: En mia korto elkreskis fungoj. Mi forigis ilin. Dum la nokto ili tamen reaperis. Mi forigis ilin, sed ili reaperis ĉiam pli kaj pli grandaj. Bonolu veni al mi, mi petas, por diveni pri la afero kaj preĝi kontraŭ la abomenaj fungoj.

Jamabuŝo: Nun mi estas okupita de ekzercado kaj por neniu alia mi

いづかたへも行かねども、そなたの事じやによって行(い)て占うておまそう。」
男「それはかたじけのうござる。サアサアござれござれ。」
山伏「參る。參る。」

男「さて、くさびらはおびたしいものでござれども、時ならず出ますれば、あまり氣味のないもので御座る。」
山伏「ちかごろもつともじゃ。さりながら、某が參ったならば様子が知るであろう。」

男「それはかたじけのう存(ぞん)じます。(橋掛りに入り舞台に引き返して)イヤ何かと申すうちに、はやこれで御座る。サアサアこう通らせられい。」(茸がひとつ舞台手前に登場する。一文字(いちも)笠をかぶり乙(お)の面をつける。膝を曲げたまま摺り足)

山伏「心得た。さればこそ、これにくさびらが居るは。」
男「何と大きなくさびらでは御座らぬか。」

山伏「まことに大きなくさびらじゃ。まず手占(てうら)を置いてみよう。たんちょうけんろぎんなんば、ぎんなんば。ハハアこれは狗品(ぐひん)の業(わざ)じゃ。」

男「さては狗品の業で御座るか。」
山伏「さらば一加持(ひと)してとらしょう。」

男「それはかたじけなふ御座る。」
山伏「へ行者は加持に參らんと、役(えん)の行者の跡を繼ぎ、金胎兩部(こんたうりょうぶ)の峯を分け、七寶(しちほう)の露を拂いし篠懸(すずかけ)に、不淨を隔つる忍辱(にんじゆ)の袈裟(けさ)に。赤木(あかぎ)の數珠のいらたか、では無(の)うて、むさとしたる草の實(み)をつなぎ集め、數珠と名づく。この數珠にて一祈り祈るならば、などか

irus, sed por vi mi iros kaj divenos.
Viro: Elkore mi dankas vin. Bonvolu sekvi min.
Jamabuŝo: Mi sekvos vin. (Ili rondiras)
Viro: Estas nature, ke aperas fungoj. Ili tamen aperas kaj aperas nedece kaj ĝenas min.
Jamabuŝo: Mi komprenas vin. Estu trankvila! Mi vidos kaj solvos la problemon.
Viro: Elkore mi dankas vin. (Iras sur la Ponton kaj revenas al la scenejo) Ha, ni jam atingis mian domon. Bonvolu enveni, mi petas. (Ĉe fronto de la scenejo aperas fungo kun ronda ĉapelo kaj masko de *Oto*. Ĝi paŝas glite kun fleksitaj genuoj.)
Jamabuŝo: Konsentite... Ha, ĉi tie sidas fungo.
Viro: Jen vi vidas, kiel granda ĝi estas!
Jamabuŝo: Vere granda fungo! Nun per fingroj mi divenos pri ĝi. *Tan, Ĉoo, Ken, Ro, Gin, Nan, Ba... Gin, Nan, Ba!* Mi trovis, ke tenguo elsorĉis ĝin.
Viro: Ho, tenguo elsorĉis ĝin.
Jamabuŝo: Mi preĝos kaj forigos la fungon.
Viro: Elkore mi dankas vin.
Jamabuŝo: Jen preĝas mi, jamabuŝo, disĉipro de *EN no Ozunu*. Sur altaj montoj ni esploras eternan saĝon kaj grandan kompaton. En robo kun rosoj kaj kasajo de toleremo mi portas rozarion ne el ligno, sed el semoj de sovaĝaj herboj. Kun tiu ĉi rozario mi preĝas. Kiel povus malokazi mirakloj! *Boronboro,*

奇特(きど)のなかるべき。ボロンボロ、ボロンボロ、ボロンボロ。」(茸退場)
男「さてさて奇特(きど)なことで御座る。」
山伏「總じて山伏の行は野に伏し山に付し、あるいは岩木を枕とし、難行苦行をする。その奇特(きど)には、空飛ぶ鳥を目(ま)の前に祈り落とすほどの行力(ぎょうりき)じゃ。くさびらが何ほど出たりともおんでもないことじゃ。」

男「さてさて不思議な御法力で御座る。(茸二つ登場)イヤ申し申し、またこれへ出まして御座る。」

山伏「まことに、また出おった。よいよい、ここにくさびらが嫌う、茄子(なす)の印というがある。これを結んでかきよう。」

男「それはかたじけのう御座る。」

山伏「へいかに悪心深きくさびらなりとも茄子の印を結んでかけ、あらめの文にて祈るならば、などか奇特(きど)のなかるべき。ボロンボロ、ボロンボロ。」(茸また二つ出る)

くさびら「ホイホイホイホイ。」(合計4つの茸が舞台を動き回る)

男「南無三、くさびらがものを言いおった。のう、恐ろしや恐ろしや、恐ろしや恐ろしや(橋掛りから退場)」

山伏「(逃げ回りながら)ボロンボロ、ボロンボロ、ボロンボロ、ボロンボロ。」(また茸二つ出る)

くさびら「ホイホイホイホイ。」

山伏「へいろはにほへと、ボロンボロ、ボロンボロ、ちりぬるを、ボロンボロ、ボロンボロ、ボロンボロ、ボロンボロ。これはおびたしいことじゃ。このような所に長居は無用じゃ。ただ退(の)けただ退けただ退けただ退け」(橋掛から五

Boronboro, Boroonbooro! (foriras la fungo)

Viro: Vi faris miraklon!

Jamabuŝo: Jamabuŝoj ekzercas sin kun bivakoj en kampoj kaj montoj. Mi kutimas dormi sur roko kaj arbo. Antaŭ mia forto falas birdo el aero. Kiom ajn apers fungoj, ili ne povas ĝeni min.

Viro: Miraklon faris via forto! (Aperas du fungoj) Jen antaŭ ni aperis du aliaj fungoj!

Jamabuŝo: Vere aperis du aliaj! Ne estas problemo. Mi havas melongenon sigelon, kiun timas fungoj. Kun la sigelo mi preĝos kontraŭ ili.

Viro: Elkore mi dankas vin.

Jamabuŝo: Kiel ajn malicaj estas la fungoj, ili certe pereos de mia preĝo kun la sigelo de melogeno! *Boronboro, Boronboro, Boroonbooro!* (Du aliaj fungoj aperas.)

Fungoj: Hoj, hoj, hoj, hoj! (Kvar fungoj rondiras en la scenejo.)

Viro: Ho, ve! Parolas fungoj! Terure, terure, terure! (La viro forkuras de la scenejo tra la ponto.)

Jamabuŝo: (evitante la fungojn) *Boronboro, Boronboro, Boroonbooro, Boroonbooro!* (Du aliaj fungoj aperas.)

Fungoj: Hoj, hoj, hoj, hoj!

Jamabuŝo: A, B, C, Ĉ, D, E, F! *Boronboro, Boronboro, Boroonbooro!* G, Ĝ, H, Ĥ, I, J, Ĵ! *Boronboro, Boronboro, Boroonbooro, Boroonbooro!* Tro multaj ili estas! Mi ne restu ĉi tie!

つ)
くさびら「ホイホイホイホイ。」
山伏「(舞台へ戻り)またおびただしゅう
出おった。ポロンポロ、ポロンポロ、ポ
ロンポロ、ポロンポロ。(茸はつきまど
う)これは何とするぞ。アア、ゆるいてく
れい、ゆるいてくれい、ゆるいてくれい(逃
げる)」

くさびら「(追う)ホイホイホイホイ。」
山伏「ゆるいてくれい、ゆるいてくれい、
ゆるいてくれい、ゆるいてくれい。」(両
者退場) (終わり)

※山伏：日本の山岳信仰と仏教が習合し
た、修験道の行者。創始は役小角
(えんの
おつぬ)とされる。

※九識(くき)：眼識、耳識、鼻識、舌識、
身識、意識、末那(まな)識、阿頼耶
(あらい)識、菴摩羅(あんら)識。

※末那(まな)識：自己愛の迷い。

※阿頼耶(あらい)識：意識の流れ、経験、
個性。

※瑜伽(ゆが)：ヨーガ。インドの精神統一法。

※三密(さんみつ)：密教で、人間が理解でき
ない仏の身・口(く)・意の機能。

※乙(おと)：滑稽な女の面。

※結袈裟(ゆいせ)：山伏が着用する袈裟。
帯状で丸い房を六ヶ所に付けている。

Mi devas forkuri! Mi devas forkuri!
(De la ponto aperas kvin fungoj.)

Fungoj: Hoj, hoj, hoj, hoj!

Jamabuŝo: (reiras al la scenejo)
Kiel multaj ili estas! *Boronboro,*
Boronboro, Boronboro,
Boroonbooro! (Fungoj kroĉiĝas al
li.) Kion vi faras! Ho, ve! Pardonu
min, pardonu min, pardonu min!
(Jamabuŝo forkuras. La fungoj
sekvas lin en vico.)

Fungoj: Hoj, hoj, hoj, hoj!

Jamabuŝo: Pardonu min, pardonu
min, pardonu min! (Ĉiuj foriras)
(fino)

※ Jamabuŝo: asketo de ŝugendo,
japana montokulto sinkretisma
kun budhismo.

※ Naŭ Sensoj: Vido, aŭdo, flaro,
gusto, tuŝo, konscio, mem-amo,
personeco kaj vero.

※ Mem-amo: Inklino konservi sin.

※ Personeco: Fluo de konscio.

※ Jogo: Hinda metodo de meditado.

※ Tri Sekretoj: Funkcioj de korpo,
buŝo kaj konscio, kiujn homo ne
povas scii.

※ Oto: komika masko de junulino.

※ kasajo por jamabuŝo: skapulario
el maldikaj bendoj kun entute ses
kvastobuloj.

※ *En-no-Ozunu*: la fondinto de
ŝugendo.

いろは

狂言記 外五十番 卷二の二
登場人物：親、子

親「是(これ)はこの辺(あた)りの者。せがれが成人した程(ほど)に、手習(てなら)ひをさせうと思ふ。みるか。」

子「何で御ざるぞ。」

親「そちも成人したところで、手習ひをしたらばよからふ。」

子「心得て御ざる。教へてござれ」

親「いろはにほへとちりぬるをわか、と言へ。」

子「そのやうに、立て板(たて)に水流すやうに教へさしられては憶えませぬ。そろゝと教へてござれ。」

親「心得た。い。」

子「灯心(とうしん)。」

親「何事(なに)を言ふぞ。」

子「いを引けば、灯心ができまする」

親「ろ。」

子「權(か)。」

親「何と言ふぞ。」

子「櫓(ろ)には權がそうたものじや。」

親「走り知恵な。これは高野の弘法大師様のなされた、いろはといふ物じや。」

子「弘法様の四十八にならしられまするか。」

親「たゞ何事も、それがしが教へて言ふやうに言へ。」

子「親(おや)じや人のおしらるゝやうにさへ言へば、手習(てなら)ひになりますか。」

親「なかゝ。何事も、言ふやうに教へるやうにさへすればよいぞ。」

子「それはやすい事じや。こなたのおしら

ABCĈ

el “Kyoogenki GaiGozyuuban” vol. 2.2
tradukis SIMATANI takesi 2002

Patro: Mi estas loĝanto en ĉi tiu loko.
Mi filo estas sufeĉe granda por lerni legi kaj skribi. Ĉu vi estas hejme?

Filo: Jen, antaŭ vi!

P: Vi estas sufiĉe granda por lerni legi kaj skribi.

F: Laŭ via ordono. Bonvolu gvidi min.

P: Diru: ABCĈDEF GĜHĤIJĴ KLMN OPR...

F: Vi parolas tro rapide! Mi tute ne povas sekvi vin. Bonvolu gvidi min malpli rapide.

P: Bone. Ni komencu kun AB.

F: Jam granda mi estas.

P: Kial vi koleras?

F: Vi nomis min knabo.

P: Ne “knabo”, sed “kun AB”! Aŭdu akre: CĈ.

F: Kara Paĉjo!

P: Kial vi brakumas min?

F: Vi ordonis, ke mi alkroĉu vin.

P: Malsaĝulo! Ne “alkroĉu”, sed “Aŭdu akre: CĈ”! Jen estas la dudek ok literoj de D-ro Zamenhof.

F: Dudek ok jarojn havas via D-ro Zamenhof?

P: Ho, ve! Vi nur ripetu la vortojn, kiujn mi diros al vi.

F: Ĉu mi povas lerni ripetante viajn vortojn?

P: Jes, tiel vi bone lernos. Ripetu ĉion, kion mi diros al vi.

F: Tio estos facile. Mi ripetos ĉion,

るゝやうに言ふませう。」
 親「いろはにほへと、と言へ。」
 子「いろはにほへと、と言へ。」
 親「さうではない。いろはにほへと、とばかり言へ。」
 子「さうではない。いろはにほへと、とばかり言へ。」
 親「まだ走り知恵なやつ。」
 子「まだ走り知恵なやつ。」
 親「憎いやつ。口まねをしをるか」
 子「憎いやつ。口まねをしをるか」
 親「あゝ腹立ちや。」
 子「あゝ腹立ちや。」
 親「をのれ何としやう知らぬ。」
 子「をのれ何としやう知らぬ。」
 親「腹の立つ。まつかふしたがよい」(打ち倒す)
 子「腹の立つ。まつかふしたがよい。お手つ。」(子も親を打ち倒す)

(終わり)

※原作ではイロハを教えているが、言葉遊びを訳しにくいので、翻訳では ABCĈ とした。

※いを引けば：イグサ科の多年草、藷(い)の髓(ずい)を、行灯(あん)や蠟燭の灯心に用いた。

※櫓と櫂：舟のオールのこと。

kion vi diros al mi.
 P: Diru: ABCĈDEF.
 F: Diru: ABCĈDEF.
 P: Vi eraras! Diru nur: ABCĈDEF.
 P: Vi eraras! Diru nur: ABCĈDEF.
 P: Kia malsaĝulo vi estas!
 F: Kia malsaĝulo vi estas!
 P: Mi koleros! Ne imitu min!
 F: Mi koleros! Ne imitu min!
 P: Mi ne pardonos vin! (piedfrapas)
 F: Mi ne pardonos vin! (same faras)
 P: Kiel mi punu vin!?
 F: Kiel mi punu vin!?
 P: Abomene! Jen via puno!
 (batfaligas)
 F: Abomene! Jen via puno! Mi venkis! (Filo batfaligas Patron)

(fino)

※ En originalo Patro instruas kanaojn, nome japanajn literojn. いろは estas la unuaj kanaoj laŭ malnova ordo.

※い (prononcu: **I**) ankaŭ estas nomo de iu speco de junko, el kies medolo oni faris meĉon.

※ろ (**RO**) signifas remilon.

狂言の用語

シテ: 狂言の主演、アド: シテの相手役
 後見: アト座左奥に座る演者の世話役
 囃子方(はやし): 大鼓(おおつ)・小鼓(こつ)・笛など。アト座に座る。
 地謡(じう): 地方(じか): 謡う。地謡座に座る。
 太郎冠者・次郎冠者: 大名・主の従者
 大名・主: 荘園の領主等。主より大名が、「此当りの者」より「御存(ぞん)じの者」の方が格が上。

Leksikono

Site: Ĉefa rolo, **Ado:** Vica rolo
Kooken: Zorganto, kiu sidas maldekstre en Atoza.
Hayasikata: Muzikistoj en Atoza.
Ziutai・**Zikata:** Kantistoj en Ziutai-za
Tarookazya kaj **Zirookazya:** servistoj.
Daimioj aŭ **Syuu:** feŭdaj sinjoroj.
 Daimio estas pli eminenta ol Sinjoro kaj “fama sinjoro” estas pli grava ol “Loĝanto en ĉi tiu loko”.

縄綯 (なわない) 諸流

登場人物：主、太郎冠者、形部三郎

主、太郎冠者、形部 (ぎょうぶ) 登場。主と形部は笛座に座る。

主 (長袴 (かひも)、刀)「これはこの辺 (あた) りに住まひ致す者でござる。某 (それがれ)、辺 (あた) りの若い衆と申し合はせ、例の手慰みを致してござれば、散々の不仕合わせで、金銀財宝は (な) 申すに及ばず、太郎冠者までも打ち込でござる。有様に申したならば、え参りますまいほどに、たらいて遣はさうと存 (ぞん) ずる。ヤイヤイ太郎冠者、居るかやい。」

太郎冠者 (狂言袴 (かひも)、扇 (あふぎ))
「ハアーツ。」

主「おたか。」

太郎冠者「お前に居りまする。」

主「念なふ速かつた。汝を呼び出 (よ) すは別 (べ) なることでもない。近頃大儀ながらこの文を持って、形部三郎が所へ行 (い) て来い。」

太郎冠者「畏 (まつ) ては御ざれども、また例のお手慰みをなされうとの、お寄り合ひの御状でかなござりませう。世上の取沙汰もあまり面白うござらぬによって、これは御無用になされたがようござりませう。」

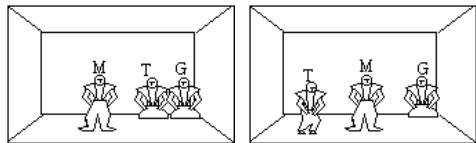
主「イヤイヤ、そのやうなことではない。ちとほかに叶はぬ用のことがあるほどに、是非とも行ってくれい。」

太郎冠者「その儀でござれば畏 (まつ) て御ざる。どれどれ、これへ下されい。」

Ŝnurumo

tradukis SIMATANI Takesi 1997

Aperas Mastro, *Tarookazy*a kaj *Gyobu*. Lastaj du sidas antaŭ *HUEZA*. Mastro:(Kun longa *KAMISIMO* kaj mallonga glavo) Mi estas loĝanto en ĉi tiu loko. Mi amas hazardoludon kaj malfeliĉe, estis komplete venkita. Mi forludis ne nur tutan monon, sed ankaŭ unusolan serviston *Tarookazy*a. Se mi dirus veron, li ne irus al la venkinto. Mi trompos lin. Kie estas *Tarookazy*a?

*Tarookazy*a:(Kun *KYOOGEN*-stila *KAMISIMO* kaj faldita ventumilo) ♪
Jen!

M: Ĉu vi estis?

T: Jen mi estas antaŭ vi!

M: Vi ja venis sammomente! Mi havas ion ordoni: Tuj iru al S-ro *Gyobu Saburoo* kun ĉi tiu letero.

T: Laŭ via ordono, Sinjoro, mi volonte irus. Sed se per tiu letero vi denove proponus aĉan ludon, nepre ĉesi mi konsilus.

M: Ne, ne, ne tia letero! Temas pri ne-evitebla afero. Nepre iru..., mi petas.

T: Do volonte mi iros, Sinjoro. Transdonu la leteron.

M: Jam iru ek!

主「早う行け。」

太郎冠者「心得ました。」

主「系。」

太郎冠者「は。さてもさても迷惑な御用を仰(おぼ)せ付けられた。余のこともあるまい。また例のお手慰みをなされうとのお寄り合ひの御状でかなあらう。さりながら『叶はぬ用のことぢや。是非とも行(い)てくれ』と仰(おぼ)せ付けらる。主命なれば、是非もない。まづそろりそろりと参らう。イヤまことに、よその人は五度に一度はお勝ちやるが、こちらの頼ふだ人のやうに『今日も負けた』『また負けた』。あのやうに負けても負けても何が面白いことぢや知らぬ。あれが世話に言うふ下手の横好きと申すものぢや。イヤ何かと申すうち、はやこれでござる。まづ案内を乞はう。物申(もの)、案内申(もの)。」

形部三郎「イヤ表に物申とある。案内とは誰(た)そ、どなたでござる。」

太郎冠者「私でござる。」

形部三郎「エイ太郎冠者、そちの来るを待つてゐた。」

太郎冠者「何かは存(ぞん)じませぬが、これにお文が参つてござる。」

形部三郎「文までも及ばぬものを。近頃念の入つたことぢや。(読む) サアサアかう通れ。」

太郎冠者「イヤ、お返事でもござらば承つて参りませう。」

形部三郎「ハハア、すればそちは何をも知らぬか。」

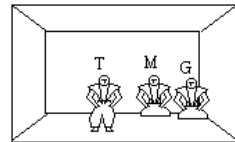
太郎冠者「へえ何をも存(ぞん)じませぬ。」

形部三郎「それならば有様(あり)を言うて聞かさう。有様は、そちの頼ふだ者と例

T: Laŭ via ordono.

M: Ek!

T: Jen! (Mastro sidas iom oblikve malantaŭ *Gyoobu*) Kia ĝena mesaĝo! Certe temas pri Hazardoludo! “Nepre iru... mi petas”, diris Sinjoro. Mi ja devas sekvi lian ordonon. Mi iru senhaste. (Rondiras sur la podio) Oni venkas almenaŭ unu ludon el kvin. Sed mia sinjoro! “Ne feliĉe hodiaŭ!”, “Tute venkita ĉi foje!” Neniam li venkas kaj amas hazardo-ludon. Tia estas homo!...
Ha, mi jam staras antaŭ la domo de S-ro *Gyoobu*. Nun mi anoncu min. Bonan tagon! Bonan tagon!

Gyoobu: (Kun longa *KAMISIMO*, mallonga glavo kaj faldita ventumilo) Oni vokas min de-ekstere. Kiu bonvolas viziti min?

T: Jen mi, Sinjoro!

G: Ha *Tarookazy*, mi atendis vin!

T: Jen mi kunportis leteron al vi. (Trans-donas la leteron) La enhavon mi ne scias.

G: Ne necesis letero! Ĝentila li estas. (Legas) Nu, eniru, eniru!

T: Dankon, Sinjoro, sed tuj reiri mi devas. Se vi skribos respondon, mi kunportos ĝin.

G: Nenion vi ja aŭdis, ĉu ne!?

T: Ne, nenion!

G: Do, mi diru la veron. Via sinjoro kaj mi ludis kaj feliĉe mi gajnis ne nur monon, sed ankaŭ vin. De nun

の一(ひと)勝負したれば、某(それが)の仕
合はせがよくて金銀は(な)申すに及ば
ず、汝までも打ち勝った。今日よりして
は某が方(かた)の太郎冠者ちゃほどに、
さう心得い。」

太郎冠者「イヤ、左様なことならば、こち
の頼ふだ者が何とか申ませうものを、
何をも承らずに参りましたによって、行
(い)て問うて参りませう。」

形部三郎「アアこりゃこりゃ、行くには及
ばぬ。そちは頼ふだ者の手跡を知って
みるであらう。」

太郎冠者「いかにも存(ぞん)じてをります
る。」

形部三郎「それならばこれへ寄ってとくと
見よ。『一つ、鳥目の替はりに太郎冠者
を進じ候(こう)』」

太郎冠者「ホイ。疑ひもない。頼ふだ者
の手跡でござる。イヤ、私は奉公人のこ
とでござるによって、いづれで御奉公致
すも同じことでござる。つうと無調法
者ではござれども、随分お目長に使うて
下されい。」

形部三郎「オオ、よい心がけぢゃ。目をか
けて使うてやらうぞ。」

太郎冠者「それは忝(かたじけ)うござる。」

形部三郎「さて早速ながら、奉公人のた
だぬるといふは悪いものぢゃ。山一つ
あなたへ使ひに行け。」

太郎冠者「何、山一つあなたへ使ひに行け。」

形部三郎「なかなか。」

太郎冠者「イヤ、私は持病に脚気がござ
って、山坂などへは馬上でなうてはえ参り
ませぬ。」

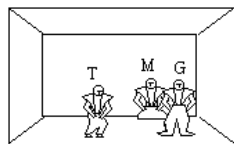
形部三郎「馬上で行くならば身共が行く。
それならば内にみて繩を縋へ。」

太郎冠者「何、繩を縋へ。」

形部三郎「なかなか。」

太郎冠者「私はつひに繩など縋うだことは

vi servos por mi!

T: Se tio estus vero, mia sinjoro
nepre al mi dirus tion. Mi ja aŭdis
nenion. Mi devas reiri kaj certigi
pri tio.

G: Ne iru! Vi ja konas lian skribon,
ĉu ne?

T: Certe mi konas lian skribon.

G: Do, venu kaj legu la leteron!
(laŭtlegas) “Pro mono mi cedas
Tarookazy.”

T: Sendube skribo de mia sinjoro.
Bone. Mi estas servisto, kaj ne
gravas, al kiu servi. Kvankam
senspertulo, mi petas vian longan
favoron.

G: Bone vi diris. Longe mi favoros
vin.

T: Elkore mi dankas vin.

G: Ne estas bone, ke servisto restas
sen laboro. Tuj iru kun mia
komisio trans la monton.

T: Tuj mi iru trans la monton?

G: Jes, iru tuj!

T: Ho, bedaŭrinde mi havas
beriberon ĉe la genuoj. Sen ĉevalo
mi ne povas grimpi monton.

G: Se sur ĉevalo, mi mem iros! Do,
restu en la domo, kaj faru ŝnuron.

T: Ĉu mi faru ŝnuron?

G: Jes, vi faru ŝnuron.

T: Mi neniam faris ŝnuron.

ござらぬ。」

形部三郎「ハハア、そちは縄は一得物ぢやと聞いたが。」

太郎冠者「イヤまう、つうっと無調法で、たまたま縄を縋へば左縄で何のお役にも立ちませぬ。」

形部三郎「何はならぬ、彼(か)はならぬと、奉公人のただあるといふことがあるものか。それならば内におて水を汲め。」

太郎冠者「なう形部殿。」

形部三郎「何ぢや。」

太郎冠者「この太郎冠者は賤しい御奉公は致せ、つひに水などを汲うだことはござらぬ。」

形部三郎「それならば、もはやよいわいやい。」

太郎冠者「ハテ、ようござらいで。」

形部三郎「何の役にも立たぬ奴、すっこうでぬよ。」

太郎冠者「ア—。」

形部三郎「さてもさても憎い奴でござる。( )殿はよう使はるる者ぢやと申されたに、あのやうな口の強い者は恐ろしうて使はれませぬ。これよりあれへ参り、やはり元の鳥目で算用して貰はうと存(ぞん)ずる。イヤ参るほどに、はやこれぢや。まづ案内を乞はう。物申(もの)、案内申(あんないもう)。」

主「イヤ、表に聞き馴れた声で物申とある。

案内とは誰(た)そ、どなたでござる。」

形部三郎「私でござる。」

主「エイ刑部殿、只今こなたへ太郎冠者を遣はいてござるが。」

形部三郎「いかにも参る事は参ってはござれども、あのやうに口の強(つよ)い者は恐ろしうて使はれませぬ。やはり元の鳥目で御算用なされて下されい。」

主「彼奴(きや)はつうっと使はるる者でござる。」

G: Oni diras, ke vi bone ŝnurumas!

T: Ne, mi tute ne povas. Mia ŝnuro estus maldekstruma.

(Malbonaŭgura estas, oni diras, maldekstruma ŝnuro.)

G: Ha, vi faras nenion! Servisto nepre devas labori. Do, vi ĉerpu akvon el la puto!

T: Sinjoro *Gyoobu*.

G: Kio?

T: Kvankam malnobla servisto, mi neniam ĉerpis akvon el puto!

(Oni vidis tiun laboron malŝatinda.)

G: Neniun servon mi atendas de vi.

T: Neniun servon mi faros por vi.

G: Iru kaj sidu!

T: Ho, ve!(Iras al *ZYOUZA* kaj sidiĝas)

G: Kiel malaminda li estas! S-ro( ) diris, ke li estas utila. Sed mi ne volas servon de tiel obstina homo! Mi iros kaj postulos monon anstataŭ *Tarookazy*. (Rondiras sur la podio) Ha, mi jam staras antaŭ la domo de S-ro( ). Nun mi anoncu min. Bonan tagon! Bonan tagon!

M: Oni vokas min deekstere. Kiu bonvolas viziti min?

G: Jen mi, Sinjoro!

M: Ha, S-ro *Gyoobu*! Mi ĵus sendis al vi *Tarookazy*.

G: Fakte venis *Tarookazy*. Sed mi ne volas servon de tiel obstina homo! Mi volas ricevi monon anstataŭ *Tarookazy*.

M: Li ja estas utila homo. Kio kolerigis vin?

ざるが、何とぞ致しましたか。」

形部三郎「こなたも聞いて下されい。『山一つあなたへ使ひに行け。』と申せば、『馬上でなうてはえ参らぬ。』と申します。『それならば内にみて縄を縋え。』と申してござれば、『左縄で何の役にも立たぬ。』と申します。何はならぬ、彼(か)はならぬと、あのやうな口の強い者は使はれませぬ。やはり元の鳥目で御算用なされて下されい。」

主「さてさて、それは合点の行かぬことござる。中でも縄は彼奴の一得物(いちえ)でござるが、ハハア、私(わたし)の存(ぞん)じまするには、有様(うさま)を申しませなんだによって、さだめてふてたものでござらう。それならば今一度戻させられて下されい。こなたの目(ま)の前で使うてお目にかけませう。お気に入らば使はせられい。またお気に入らば、やはり元の鳥目で御算用致すまでのことござる。」

形部三郎「して、何というてもどしませうぞ。」

主「さればそのことござる。今の間に立ちながらまた一勝負したれば、この度はこなたの仕合はせが悪うて、金銀は申すに及ばず、太郎冠者までも打ち負けた、などと仰(おぼ)せられて戻いて下されい。」

形部三郎「これは一段の調儀でござる。」

主「こなたもまた、つがひの抜けぬやうに来て下されい。」

形部三郎「何がさて心得ました。私(わたし)はまうかう参ります。」

主「もはやござるか。」

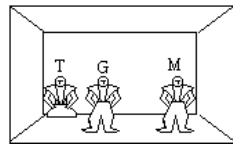
形部三郎「さらばさらば。」

主「ようござった。」

形部三郎「ハア—ッ。さたもさても、またあの人の仰(おぼ)せらるるは近頃尤(もと)

G: Mi ordonis iri trans la monton. Li diris “Sen ĉevalo mi ne povasgri mpi monton.” Do mi ordonis fari ŝnuron. Li diris, “Mi neniam faris ŝnuron.” Mi ne volas servon de tiel obstina homo! Anstataŭ *Tarookazya* mi volas ricevi monon.

M: Mi tute ne komprenas! Li estas lerta ŝnurumanto. Ha, mi vidas! Li koleras, ke mi mensogis lin. Do, resendu lin portempe, mi petas. Mi igos lin ŝnurumi antaŭ viaj okuloj. Se li plaĉos vin, prenu *Tarookazya*. Se ne, vi prenu monon.

G: Kiel mi resendu lin?

M: Diru: Vi ree ludis kaj estis malfeliĉe venkita. Vi forludis ne nur tutan monon sed ankaŭ novan serviston *Tarookazya*.

G: Bona ideo! Mi diros tiel al *Tarookazya*.

M: Ankaŭ vi venu iom post li.

G: Konsentite! Jen mi foriros.

M: Jam vi foriros?

G: Ĝis revido!

M: Ĝis revido!

G: Jen! (Rondiras sur la podio) Li havas bonan ideon. Mi rapidu hejmen kaj sekvu *Tarookazya*. Kiel

もでござる。とかく戻いて、あとから参つて様子を見(ま)うと存(ぞん)ずる。それにつけても憎いは、あの太郎冠者めでござる。イヤ何かと申すうち、はや戻った。ヤイヤイ太郎冠者は居らぬか。戻ったぞ戻ったぞ。」

太郎冠者「ハハア呼ぶさうな。エイ呼ばせられますか。」

形部三郎「オオ、いかにも呼ぶ。そちに会うて、ちと面目(めん)ないことが出来た。」

太郎冠者「それはまた、如何様なことでござるぞ。」

形部三郎「さればそのことぢや。今の間にそちの頼うだ者と、立ちながらまた一勝負したれば、この度は身共の仕合はせが悪しうて、金銀は申すに及ばず、汝までも打ち負けた。気の毒ながら往んでくれずばなるまい。」

太郎冠者「ヤアヤア、何と仰せらるる。『今の間に私の頼うだ者と、立ちながらまた一勝負召されたれば、この度はこなたの仕合はせが悪しうて、金銀は申すに及ばず、私(わし)までも打ち負けた。』と仰(おほ)せられますか。」

形部三郎「なかなか。」

太郎冠者「ヤレヤレ、それはお残り惜しいこととござる。私(わし)はいついつまでもこなたに御奉公を致さうと存(ぞん)じてござるに、近頃残念なこととござる。」

形部三郎「さりながら、これも勝負づくのことぢやによって、またいつ何時(なんじ)来て貰はねばなるまい。」

太郎冠者「その時分は(な)なにとぞお目をかけて使うて下されい。」

形部三郎「何がさて、目をかけて使うてやらうぞ。」

太郎冠者「私(わし)はまうかう参ります。」

形部三郎「もはや行くか。」

太郎冠者「さらばさらば。」

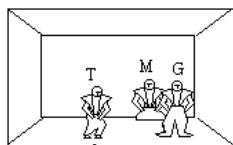
malaminda li estas. Ha, mi jam staras antaŭ mia domo. Hej mi estas hejme! Kie estas *Tarookazy*?

T: (ekstaras. iras al unua pino) Ba, li vokas min! (Reiras) Ĉu vi vokis min, Sinjoro?

G: Jes ja, mi vokis vin. Mi devas peti vian pardonon.

T: Kio okazis, Sinjoro?

G: Mi ree ludis kaj malfeliĉe estis venkita de S-ro( ). Mi for-ludis ne nur tutan monon sed ankaŭ vin, *Tarookazy*! Mi kompatas vin, sed vi devas reiri.

T: Ho, ve! Ĉu vi diris, ke vi ree ludis kaj malfeliĉe estis venkita de S-ro ( )? Ĉu vi forludis ne nur tutan monon sed ankaŭ min?

G: Jes, vi pravas.

T: Ho, ve! Bedaŭrinde! Mi volus resti ĉe vi longe!

G: Povas esti, ke iam mi revenkos kaj petos vin reveni.

T: Tiam mi petos vian longan favoron.

G: Tiam mi longe favoros vin.

T: Jen mi foriros.

G: Jam vi foriros?

T: Ĝis revido, Sinjoro!

G: Ĝis revido!

形部三郎「よう来た、よう来た。」

太郎冠者 ハア—ッ。なうなう嬉しや嬉しや。いつがいつまであの悪(わる)に使はるることかと存(ぞん)じた。さらば急いで戻らうと存(ぞん)ずる。イヤまことに、それにつけても聞こえぬは頼うだ人でござる。まっかうしたわけぢやによって行(い)てくれい、とさへ仰(おほ)せられたならば、それを否(いな)とは申すまいものを、たらいてやった分は腹が立つ。戻ってこの存分(ぞんぶん)は言はいでおかうか。イヤ何かと申すうち、はや戻った。イヤもうしもうし、頼うだお方、ござりまするかござるか。太郎冠者が戻ってござる。」

主「イヤ太郎冠者が戻ったさうな。ヤイヤイ太郎冠者、戻ったか戻ったか。」

太郎冠者「ござりまするかござるか。」

主「エイ戻ったか。」

太郎冠者「何、『エイ戻ったか。』」

主「なかなか。」

太郎冠者 アア、こなたもこなたでざる。まっかうしたわけぢやによって行(い)てくれい、とさへ仰(おほ)せられたならば、それを否(いな)とは申しますまいものを。たらいてやるといふことがあるものでござるか、あるものでござるか。」

主「ハッア、近頃身共が悪しかった。何とぞ堪忍を(の)してくれい。」

太郎冠者「アア勿体ない。これが堪忍を(の)するのせぬのと申すほどのこともござらうか。私(わたし)は奉公人のことでござるによって、打ち込ませられうと投げ込ませられうと苦しいはござらぬが、ハッアいとほしや、一人あるお上様を打ち込まぬやうになされませ。」

主「イヤまう、これに懲りぬことはない。さて汝も喜うでくれい。今の間に刑部殿と立ちながらまた一勝負したれば、この

T: Jen! (rondiras sur la podio) Kia ĝojo! Mi timis, ke por ĉiam mi restos ĉe tia kanajlo. Mi rapidu hejmen... Mi tamen koleras al Sinjoro! Li ne diris veron, sed mensogis kaj sendis min al *Gyoobu*. Mi devas plendi pro tio... Ha, mi jam staras antaŭ la domo. Sinjoro! Ĉu vi estas hejme? Ĉu vi estas hejme? *Tarookazy* revenis!

M: Ha *Tarookazy*, vi revenis! Mi atendis vin!

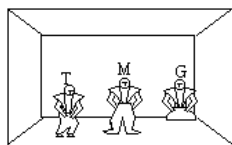
T: Ĉu vi estas hejme?

M: Ha mi ĝojas, ke vi revenis!

T: Ĉu vi ĝojas mian revenon?

M: Jes, mi ĝojas.

T: Kial vi mensogis min!? Se vi dirus, ke mi devas iri al S-ro *Gyoobu*, mi volonte irus sen plendo.

M: Ha, mi estis malbona. Mi petas vian pardonon. (Riverencas iomete)

T: Ha, ne decas, ke vi pardonpetas! Mi estas servisto, kaj vi rajtas sendi min ien ajn. Sed, ho ve, kiel kompatinde, se vi ludus je unusola Sinjorino!

M: Tio estis bona leciono. Nu, ankaŭ vi ĝoju: Mi ree ludis kaj feliĉe venkis S-ron *Gyoobu*. Mi regajnis ne nur multe da mono, sed ankaŭ vin, *Tarookazy*!

度は某(ふれ)の仕合せがよくて、金銀は(な)申すに及ばず、汝までも打ち戻いたは何とめでたいことではないか。」
太郎冠者「ヤレヤレ私(わたし)もかねがねそのお仕合せを待ちますところ、それは近頃おめでたいことござる。」

主「さて早速ながら、奥の間に鳥目がおびただしうとり乱いてあるによって、縄を縋うでくれい。」

太郎冠者「ア、縄のいるほどお勝ちなされましたか。」

主「なかなか。」

太郎冠者「ヤレヤレおでかしなされました。縄は私(わたし)の一得物でござる。まづ藁を取って参りませう。」

主「それがよからう。」

太郎冠者「イヤ申し幸ひこれに縋ひさし藁がござる。これへ縋ひ足して進ませよう。」

主「どれどれ、身共があとを控へてやらう。」

太郎冠者「それは近頃お慮外でござる。総じてあとを控へて貰ゆれば、ひとしほ早う縋ゆることござる。」

主「さぞさうであらう。」

太郎冠者「さて、この縄を縋ひます間に刑部殿の内の様子を話して聞かせませうか。」

主「それがよからう。」

太郎冠者「総じて『人には添うててみよ、馬には乗ってみよ』とやら申しますが、あの刑部殿と申す人は根性の悪い人でござるによって、この後は(あつた)お付き合いはふつつつと御無用になされたがようござりませう。」

主「それはまたなぜに。」

太郎冠者「まづ私(わたし)があれへ参るや参らぬ、『エイ太郎冠者、そちの来るを待ってゐた。』と申されます。『へエ、何かは存(ぞん)じませぬが、これにお文

T: Finfine vi havis la feliĉon. Vere ĝoje!

M: Nu, mi bezonas ŝnuron por tredi en moneroj.

T: Ha, tiel multe vi venkis, ke vi bezonas ŝnuron?

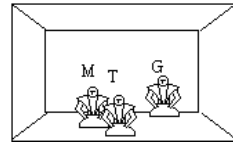
M: Jes, tiel multe mi venkis.

T: Mi gratulas vin! Vere ĝojinde! Mi estas lerta ŝnurumanto. Unue mi prenos pajlon.

M: Bone.

T: Jen, restas ŝnurpeco. Mi aldonos al ĝi.

M: Mi, do, helpos vin (Malantaŭ T tenas la finon de ŝnuro).

T: Mi dankas vin! Multe pli rapide mi faros ŝnuron, ĉar vi bonvolas teni la finon de la ŝnuro.

M: Devas esti.

T: Dum ŝnurumo mi rakontos pri la hejmo de S-ro *Gyoobu*.

M: Bone.

T: Oni diras: Amikiĝu kun ne-konato, rajdu sur novan ĉevalon. Sed, mi konsilas vin, jam ne rilati kun S-ro *Gyoobu*, ĉar li ne estas bona homo.

M: Kial vi pensas tiel?

T: Kiam mi alvenis, li diris: Ha *Tarookazy*, mi atendis vin! Mi diris: Jen mi kun-portis leteron al vi. La enhavon mi ne scias. Li diris: Ne necesis letero! Ĝentila li estas. Nu, eniru, eniru! Mi diris: Se vi

が参ってござる。』『文までにも及ばぬもの。近頃念の入ったことぢや。まづ。かう通れ。』と申されます。『イヤ、お返事でもござらば承って参りませう。』と申してござれば、『ハハア、すればそちは何をも知らぬか。』『へ何をも存(ん)じませぬ。』『それならば有様を話いて聞かさう。有様は、そちの頼ふだ者と例の一勝負したれば、某(某れ)の仕合はせがよくて金銀は申すに及ばず、汝までも打ち勝った。今日よりしては某(某れ)が方の太郎冠者ぢやほどに、さう心得い。』と申されます。なんとも合点の行かぬことと存(ん)じまして、『イヤ、左様なことならば、こちの頼ふだ者が何とか申ませうものを何をも承らずに参りましたによって、行(い)て問うて参りませう。』と、申してござれば、『アアこりゃこりゃ、行くには及ばぬ。そちは頼ふだ者の手跡を知ってゐるであらう。』『へ、いかにも存(ん)じてをります。』『それならばこれへ寄ってとくと見よ。一つ、鳥目の替はりに太郎冠者を進じ候』私(わし)も側近う寄って見ますれば、ホイ、疑ひもない。こなたの手跡でござる。私(わし)も是非もないことと存(ん)じまして、『私(わし)は奉公人のことでござるによって、いづれで御奉公致すも同じこととござる。つうと無調法者ではござれども、随分お目長に使うて下されい。』と申してござれば、『オオ、よい心がけぢや。随分目をかけて使うてやらうぞ。』『それは忝うござる。』『さて早速ながら、奉公人のただゐるといふは悪いものぢや。山一つあなたへ使ひに行け。』イヤ申し『山一つあなたへ使ひに行け。』でござる。」

主「さだめて。行たであらう。」

太郎冠者「よう参りませうぞ。『イヤ、私(わし)は持病に脚気がござって、山坂な

skribos respondon, mi kunportos ĝin. Tiam li diris: Nenion vi ja aŭdis, ĉu ne!? Mi miris: Ne, nenion! Li diris: Do, mi diru la veron. Via sinjoro kaj mi ludis kaj feliĉe mi gajnis ne nur monon, sed ankaŭ vin. De nun vi servos por mi! Tiam mi ne povis kredi lin: Se tio estas vera, mia sinjoro nepre al mi diros tion. Mi ja aŭdis nenion. Mi devas reiri kaj certiĝi pri tio. Li diris: Ne iru! Vi ja konas lian skribon, ĉu ne? Mi respondis: Certe mi konas. Tiam li diris: Do, venu kaj legu la leteron! “Pro mono mi cedas *Tarookazya*.” Mi iris apud lin kaj vidis la leteron. Ve, sendube via skribo. Mi diris: Bone. Mi estas servisto, kaj ne gravas, al kiu servi. Kvankam senspertulo, mi petas vian longan favoron. Li diris: Bone vi diris. Longe mi favoros vin. Mi dankis: Elkore mi dankas vin. Tiam li ordonis min: Ne estas bone, ke servisto restas sen laboro. Tuj iru kun lia komisiono trans la monton. Li ja ordonis min iri trans la monton! (Retrovidas)

M: Certe vi iris, ĉu ne?

T: Kiel mi irus! Mi diris: Ho, bedaŭrinde mi havas beriberon ĉe la genuoj. Sen ĉevalo mi ne povas grimpi monton. Tiam li koleris: Se sur ĉevalo, mi mem iros! Do,

どへは馬上でなうてはえ参りませぬ。』と申してござれば、『馬上で行くならば身共が行く。それならば内にみて縄を縋へ。』イヤ申し、この得物の『縄を縋へ』でござる。」

主「さぞ縋うだであらう。」

太郎冠者「よう縋ひませうぞ。『私(わし)はつひに縄など縋うだことはござらぬ。』と申してござれば、『ハハア、そちは縄は一得物ぢやと聞いたが。』『イヤまう、つうつと無調法で、たまたま縋へば左縄で何のお役にも立ちませぬ。』と申してござれば、『何はならぬ、彼(か)はならぬと、奉公人のただあるといふことがあるものか。それならば内にみて水を汲め。』と申されます。私(わし)もむかと致しましたによって、『なう形部殿。』『何ぢや。』『この太郎冠者は賤しい御奉公は致せ、つひに水などを汲うだことはござらぬ。』と申してござれば、『それならば、もはやよいわい。』『ハテ、ようござらいで。』『何の役にも立たぬ奴、すっこうでみよ。』『アー。』総じて『人は門出が大事』とやら申します。殊(こと)のほか腹を立てて出て行かれましたが、さてはこなたのお仕合せ、と申すものでござる。」

主「その通りじゃ。」

太郎冠者「そのままどれへやら出て行かれましたによって、私(わし)もお台所につくりとしてをりますと、あの刑部殿も以前はよほど勝手よう住まはれたとみえまして、竈(かまど)の数も多うござるが、イヤまう、いつ火を焚いたことやら、竈の下は皆蜘蛛の巣ばかりでござる。その貧しい中に、あれはだうでも夫婦仲がよいとみえまして、いかさま十二、三を頭と致し、七、八人も居りませうか。小倅(こせ)があそこの隅からによりり、こちらの隅からによりり、によりによりり

restu en la domo, kaj faru ŝnuron.
Li ja ordonis min fari ŝnuron!
(Retrovidas)

M: Tiam vi certe faris ĝin, ĉu ne?

T: Tute ne! Kiel mi ŝnurumus! Mi diris al li: Mi neniam faris ŝnuron. Li dubis: Oni diras, ke vi bone ŝnurumas! Mi respondis: Ne, mi tute ne povas. Mia ŝnuro estus maldekstruma. Li koleris: Ha, vi faras nenion! Servisto nepre devas labori. Do, vi ĉerpu akvon el la puto! Al tio ankaŭ mi koleris: Sinjoro *Gyoobu*! Li demandis: Kio? Mi diris: Kvankam malnobla servisto, mi neniam ĉerpis akvon el puto! Li furiozis: Neniun servon mi atendos de vi. Ankaŭ mi: Neniun servon mi faros por vi. Li: Iru kaj sidu! Mi: Ho, ve! (Ridas) Gravas la komenco. Tiam li tute koleris kaj ien foriris. Koleri estas amiko de malsukceso. Kaj tial vi gajnis en hazardo-ludo.

M: Vere mi gajnis! (Ambaŭ ridas)

T: S-ro *Gyoobu* foriris ien kaj mi restis en la kuirejo. Mi trovis multe da fornoj. Iam li estis riĉa, mi vidas. Sed en tiuj fornoj oni ne hejtis jam longe. Nun en la fornoj estas araneaĵo. (Ridas) En tia malriĉa vivo estas multaj infanoj. Sep aŭ ok infanoj alvenis kaj sinsekve diris al mi: Donu varman akvon! Teon, mi petas! Malvarman akvon! Kiam mi ion donis al ĉiu, ili plendis: Anstataŭ teon vi donis akvon. Ne varman sed malvarman vi donis. Brulas la lango pro varma akvo! Mi sentis minacon al la

と出て参りまして、何が、使ひつけぬ者を使うことでござれば、一方から『ヤイ太郎冠者、これへは湯をくれない。』と申せば、こなたからは『茶をくれない。』『水をくれない』と申します。それを一々汲うであてがひますと、『ヤイ太郎冠者、身共は茶と言うたに湯をくれた。』『湯と言うたに、水をくれた。』『熱うて、舌を焼いた。』『ぬるうてむせた。』アア、あの大勢の小倅にせびらかされうものならば、百年の寿命も一日に縮まると申すものでござる。それを一々汲うであてがひますと、皆蜘蛛の子を散らすやうにどれへやらパラパラパラと出て参りましたよ、なほつくりと致しておりますと、後ろから、堂の鳩のうめくやうな声がして、『太郎冠者、太郎冠者』と呼ぶ者がござる。誰が呼ぶかと存(ぞん)じ、かう振り向いて見ますと、イヤ申し、刑部殿のお内儀が出られました。

主「何、お内儀が。」

太郎冠者「なかなか。」

主「あの人は殊(じゆ)のほかの美人で、人には会はさぬと聞いたが。」

太郎冠者「何、美人。」

主「なかなか。」

太郎冠者「美人、美人、美人。あれは美人ではなうて、悉皆(しゆがい)鬼神でござる。まづ顔の形を申さうならば、額(ひた)は前へひよいと出て目は団栗(どんり)目で、口は耳せせまでクワツと裂けてござって、それへ紅をさいたところは悉皆狼が人を食たやうな。その上、鼻はあったか、なかったか。オオそれぞれ、胡桃(くるみ)を二つにボンと割ったやうなものが、鼻と思しき所にちょんぼり。その上、あれはだうでも気の病(きまひ)でも患われたと見えまして、如何様(いかさま)物にたとへて申さうならば、鼠の尾ほどもござらうか。しよぼしよぼとした毛を、くるくるとまげ

vivo. (Ridas) Fine foriris la buboj kaj mi ripozis neni-fare. Tiam oni vokis min per kolombo-simila voĉo: *Tarookazya, Tarookazya*. Mi retrovidis: Tie staris S-ino *Gyoobu*.

M: Staris S-ino *Gyoobu*?

T: Jes, ŝi staris tie.

M: Oni diras, ke ŝi estas tre bela. Kaj S-ro *Gyoobu* kaŝas ŝin en la domo.

T: Ĉu ŝi estas bela.

M: Jes, ŝi estas bela.

T: Belulino, belulino!? Tute ne belulino, sed betonino! (Ridas. Mastro ekstaras, iras al la unua pino kaj signas al *Gyoobu* per ventumilo. Ambaŭ kapjesas. *Gyoobu* sidiĝas. Mastro foriras tra *KIRIDOGUTI*) Ŝia frunto elstaras. Okuloj rondaj! Buŝo atingas ĝis oreloj. Kun lipruĝo ŝi ŝajnas kiel lupu, kiu manĝis homon.(ridas) Ĉu ŝi havas nazon? Jes, ja havas tian, kiel juglando. «Ĉion senesepte traduki mi devus. Sed mi rezignis tion. Ĉar ĉi tie temas pri senatenta diskrimacacio al handikapito kaj torturo al bebo.» Sur la brakoj ŝi portis bebon. Ĝi certe estas la lasta de S-ro *Gyoobu*. Ŝi diris: Hej,

て笄鬪(こうが いまげ)。それへけはい化粧を召されたところは悉皆鴨瓜(かり)が夕立にあうたやうな。イヤまう、二目とは見られぬ面(めん)つきでござった。それにあれはだうでも刑部殿の血の余りと見えまして、幼いを抱いて出られまして、『ヤイ太郎冠者、奉公人のただみるといふことがあるものか。この子の守りをせよ。』と申されます。私(わたし)も近頃迷惑なことで存(ぞん)じまして、『へ、これまでの頼うだ者には幼いがござらぬによって、つひにお子様のお守りを致したことがござらぬ。』と申してござれば、『おのれが、この守りをするの、せぬの、と言ふことがあるものか。泣かぬやうに守りをせよ。』と言うてその子を私(わたし)の鼻の先にかう突きつけて、そのまま奥へ入らるる後ろ姿を見ますれば、あれはだうでも左の足が長い、右の足が短い、かたやへチンガリ、チンガリチンガリ悉皆家鴨(あひ)が砂利道を歩(あひ)くやうな。そのまま奥へ入られましたによって、私(わたし)もその幼いを献上物をみるやうにかう抱き上げて見ますると、イヤまう、むさくるしう育ててござって、頭には何やら物がいっぱい出来てござる。その上、尺八のような青洩(あおな)を二本たらしと流し、さりながらさすがは幼いでござる、私(わたし)のこのむくつけな顔を見て、にこりにこりと笑ひます。その笑ふ顔を見ますと腹が立って腹が立ってなりませぬによって、裾をくりとまくって太股をぷつぷつとつねってござれば、泣かうことか泣くまいことか、ワアワアワアと申して泣きます。その泣く声が奥へ聞こえてはなるまい、と存じ、『オオ、オオ、いとしの和子(むす)を誰が、誰が。』と申してござれば、またにこりにこりと笑ひます。その笑ふ顔を見れば腹が立って腹が立ってなりま

Tarookazy, ne estas bone, ke servisto restas sen laboro. Bone lulu tiun ĉi bebon. La ordono ĝenis min. Tial mi diris: Mia antaŭa mastro ne havas infanon. Neniam mi vartis bebon. Ŝi koleris: Varti aŭ ne varti decidas ne vi! Lulu ĝin, ke ĝi ne ploru! Ŝi trudis la bebon kaj foriris al interna ĉambro.

《Parudonu, ke mi ne kuraĝis traduki tiujn liniojn. Cetere tiuj linioj tute ne estus decaj por prezenti antaŭ esperantistoj, kiuj certe havas modernan etikon.》

Mi turmentis la bebon pro indigno al S-ro Gyoobu. La plorkrio certe atingis la internan ĉambrom. Alkuris al mi la demonino: Hej, *Tarookazy*, kial vi turmentis bebon?! Mi senkulpigis min: Mi jam diris, ke la antaŭa mastro ne havas infanon kaj tial neniam mi vartis bebon. Eble ĝi timis min, nekonaton. La Sinjorino diris: Ne, ĝi ne timas iun ajn. Malbone vi vartis ĝin. Donu ĝin al mi! Ŝi prenis la bebon kaj kolere alrigardis min. Tiam ŝi tute similis al demono sur

せぬによって、この度は裏口へ連れて参り、握り拳を以て頭をクワッシと叩いてござれば、またワアワアワアワアと泣きます。泣けばすかし笑へば叩き、叩いて叩いてかの刑部殿への思ひをこの幼いへ持って参ってござれば、その泣く声がだうでも奥へ聞こえたとみえまして、かのひよっとぬけの夜叉(じゃ)が飛んで出て、『ヤイ太郎冠者、秘蔵の件をなぜ泣かいた。』と、申されます。『イヤ、最前も申す通り、これまでの頼うだ者には幼いがござらぬによって、さだめて人見をなされたものでかなござりませう。』と申してござれば、『イヤイヤ、その子に限って人見はせぬ。おのれの守りの仕様が悪いのぢゃ。こちへおこしおろ』と言うて、その幼いをひったくって私(わたし)の顔をかうねめつけられたその時のその顔は、悉皆そのまゝの鬼瓦。』

刑部三郎「何の鬼瓦。ヤイヤイ、ヤイそこな奴。」

太郎冠者「エイ、これはようお出でなされました。」

刑部三郎「何、『ようお出でなされました。』おのれ、ようもようも、最前から某(それがし)が女共(おなども)の悪口を言ひをつたな。言ひをつたな。」

太郎冠者「イヤ、あれはお隣のお内儀のことでこそござれ、こなたのお上様のことではござらぬ。」

刑部三郎「まだそのつれなことを言ふ。その上、秘蔵の件を打擲(ちやうく)しをつたな。」

太郎冠者「イヤ、あれもお隣の和子様のことこそござれ、こなたの小倅めではござらぬ。」

刑部三郎「まだそのつれなことを言ふ。」

太郎冠者「アア、許させられい。許させられい。」

刑部三郎「おのれ、どちへ行く。あの横

tegolo! (Retro-vidas)

G: Demono sur tegolo!? (Levas ventumilon por bati.)

T: (Konsternita ekiras al WAKIZA) Bonvenon, Sinjoro!

G: Bonvenon?! Vi jam malbele klaĉis pri mia edzino!

T: Mi ne parolis pri via edzino, sed pri najbara sinjorino.

G: Ne trompu min! (Levas ventumilon) Cetere vi turmentis mian bebon la plej karan!

T: Mi ne parolis pri via hobo, sed pri bebo de najbaro.

G: Ne trompu min! (Levas ventumilon)

T: Ho ve, pardonon mi petas. (Forkuras trans PONTO)

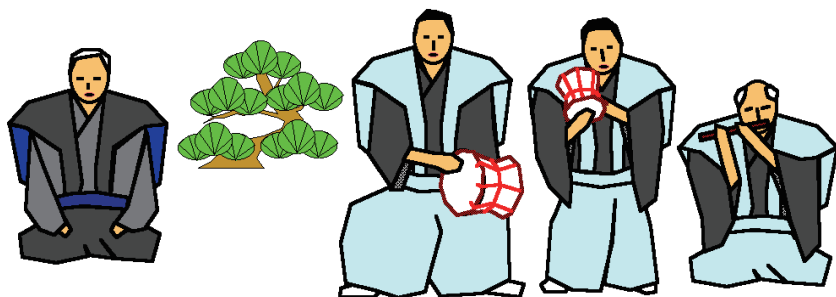
G: Kien vi iras! Kia fripono! Kaptulin. Mi ne pardonos! (Postkuras) Mi ne pardonos! Mi ne pardonos! Mi ne pardonos!

(fino)

着者、誰(た)そ捕らへてくれい。やるまいぞやるまいぞ。やるまいぞやるまいぞ。」

(終わり)

《罪もない赤ん坊をいじめたり、身体的障害をあげつらうのは現代の感覚からは認められない。しかし、現代の倫理観で中世の作品を批判すべきではないのであろう。》

能と狂言は不可分

能の中の特定の役は狂言役者が演じます(間狂言といいます)。下人や庶民の役などです。能の前半と後半の間に入る背景説明も狂言役者の役です。逆に能役者が狂言に出演することはありません。

江戸時代には、能舞台で奉祝能である「翁」と五本の能を上演するのが正式で、能の合間に狂言を上演しました。長時間になるため、狂言になると休憩を取る人もいたそうです。

互いに補いあって千年近くも生き延びてきた伝統芸能ですが、近年は難解な能なしで、人気のある狂言のみを上演することもあります。

《Ne akceptinde estas turmenti bebon senkulpan aŭ primoki iun pro handikapoj. Ni tamen ne devas pro tio riproĉi la verkojn el la Meza Epoko. Tiam oni vivis kun alia etiko.》

Ne disigeblas la artoj

Komediisto havas en dramo apartajn rolojn tiel nomata *AIKJOGEN*: subuloj kaj popolanoj. Komediisto estas pivota aktoro, kiu komentas meze inter unua kaj dua partoj de dramo. Dramisto tamen ne aperas en komedio.

En la epoko *Edo* oficiale oni ludis unue *OKINA*, cerebran noon kaj poste kvin dramojn. Inter dramoj oni ludis komediojn. La tuto estas tro longa kaj iuj el publiko ripozis dum prezentado de komedio.

Kvankam la artoj kunlaboris kaj sukcesis travivi preskaŭ mil jarojn, nun oni prezentas foje nur popularajn komediojn sen malfacilaj noaj dramoj.

仏師 (ぶっし)

狂言記 卷三の十
登場人物：田舎者、仏師

田舎者「罷出(まかり)たるは、はるか遠国(おとこ)の者で御ざる。仏法繁盛につき、一間四面の光堂を建てて御ざるが、いまだ本尊(ほんぞん)が御ざらぬ。都へ求めに上(のぼ)らふと存(ぞん)ずる。まず、そろへ参ろ。い糸、程(ほど)は参らね共(ども)、はや都へ着て御ざる。仏師を存(ぞん)ぜぬほどに、これから呼ばわりませう。仏買(か)いす、仏買を。」

仏師「罷出(まかり)たるは、心もすぐでない物で御ざる。さやうに御ざれば、渡世を送ろふやうにも御ざらぬによつて、様(さま)を変えて御ざる。何者にもさわたり、仕合(しあ)を直さうと存(ぞん)ずる。糸、田舎者が、『仏を買を』と申(まう)。どうぞあれに、さわたつてみませうぞ。のふそこな人、何をわつぱとおしやるぞ。」

田舎者「いや、田舎者で御ざるが、仏を買いに上り、仏屋を存(ぞん)ぜいで、かやうに申。」

仏師「はて、そなたは仕合(しあ)なひとぢや。」

田舎者「糸。」

仏師「いや、仕合といふて、袖褌に付いてある物ではない。それがしに会やつたが、仕合でおぢやる。」

田舎者「いや、それは何と。」

仏師「いや、それがしは、仏師でおぢやる。」

田舎者「はあ、こりや仕合で御ざる。してこなたは、どの流れで御ざるぞ。」

仏師「されば、運慶(うんけい)、湛慶(たんけい)、

Statu-metiisto

el "Kyoogenki" vol. 3. 10
tradukis SIMATANI takesi 2003

Provincano: Mi estas loĝanto de provinco malproksima. Prosperas budhismo kaj mi konstruis oran kapelon kun kennaj flankoj. En ĝi ankoraŭ ne loĝas Budho. Mi iru al Kioto kaj aĉetu statuon... Ha, mi jam atingis la ĉefurbon. Metiiston mi ne konas. Mi voku: Statuon aĉetos, Budhon mi aĉetos!

Metiisto: Mi estas fripono en Kioto. Mi neniam estis diligenta kaj ne povis vivteni min. Tial mi vestis min kiel bonzo. Mi provu ĉiun ajn ŝancon por gajni feliĉon. Jen provincano volas aĉeti budhanan statuon. Mi iru kaj trompu lin. Bonan tagon, Sinjoro! Kion vi krias laŭte en la strato?

Provincano: Mi estas provincano kaj volas aĉeti statuon. Ĉar mi konas neniun metiiston, mi vokas tiel.

Metiisto: Kiel bonŝanca vi estas!

Provincano: Kial mi estas bonŝanca?

Metiisto: Vi volas aĉeti statuon kaj vi estas tre bonŝanca renkonti min ĉi tie.

Provincano: Kial bonŝanca renkonti vin?

Metiisto: Mi ja estas metiisto, kiu faras budhanan statuon.

Provincano: Vere bonŝanca mi estas. Al kiu skolo vi do apartenas?

Metiisto: Estas Skoloj *Unkei*, *Tankei*

安阿弥 (あんみ) といふておぢやる。それがしは安阿弥でおぢやる。」

田舎者「あゝ、聞およびました。して、仏のでけあいが御ざるか。」

仏師「いや、先の望み次第に、作りてやりまする。」

田舎者「あゝ、まことにかうも御ざろ。して、仏は何がよう御ざりませうの。」

仏師「いや、堂は、どれほどにおぢやるぞ。」

田舎者「いや、一間四面の堂で御ざる。」

仏師「ああ、其 (そ) 儀ならば、身が立 (た) ているほどなが、よう御ざろ。」

田舎者「はあ、これほどなが、よう御ざろ。」

仏師「して、仏は、どなたを作りませうの。」

田舎者「されば何がよう御ざろの。」

仏師「あゝ、愛染 (あいぜん) を作りて進ぜう。」

田舎者「それは、どのやうな、仏で御ざる。」

仏師「まづ此やうにおぢやる。」(怒り顔)

田舎者「あゝ又、いやはや、そのやうなこわい仏は、子共もおぢませうほどに、だうぞ、余 (よ) の仏を作りて下されい。」

仏師「ふん、心得て御ざる。現世後生を護らしやる、文殊を作りて進ぜう。」

田舎者「はあ、それは一段よう御ざりませう。して又、代物 (しろ) はいかほどで御ざる。」

仏師「万疋 (びき) で御ざる。」

田舎者「値 (あた) はこぎりませまひ。いつごろでませう。」

仏師「されば十年ばかりせずはでけますまい。」

田舎者「はあ、いや、それほど待つ事はなりませぬ。」

仏師「いや、その儀で御ざるならば、明

kaj *Annami*. Mi apartenas al la skolo de *Annami*.

Provincano: Mi ja scias la skolon! Ĉu vi havas statuon jam elfaritan?

Metiisto: Ne, mi ne havas! Sed mi faros laŭ via postulo.

Provincano: Mi komprenis vin. Kian statuon vi proponas?

Metiisto: Antaŭ ĉio diru al mi, kiom granda estas via kapelo?

Provincano: Kvadrato kun kennaj flankoj.

Metiisto: En tiu okazo mi proponu al vi statuon tiel grandan kiel mi.

Provincano: Certe estas deca tia grandeco kiel vi.

Metiisto: Kiun budhon vi volas havi kiel statuon?

Provincano: Kiu estas bona?

Metiisto: Raganon mi faru por vi.

Provincano: Kian aspekton havas tiu budho?

Metiisto: Ĉi tian! (mienas kolera)

Provincano: Ho, ve! Tia terura budho timigos la infanojn! Mi petas fari alian budhon.

Metiisto: Konsentite! Mi faru Manĵusron, kiu gardos vin en vivo kaj postmondo.

Provincano: Ha, tiu bodisatvo tre plaĉis al mi. Kiom mi pagu al vi por la statuo?

Metiisto: Volu pagi dek mil hikiojn.

Provincano: Mi pagos sen marĉando. Kiam ĝi estos preta?

Metiisto: Almenaŭ dek jarojn vi devos atendi.

Provincano: Ne! Tiel longe mi ne povos atendi.

Metiisto: Tiuokaze morgaŭ mi donos

日でかして進ぜう。」
田舎者「いや、是は又、どうした事で御
ざる。」
仏師「いや、不審な御尤(ごもつ)で御ざる。
長ふ申(まう)のは、それがし一人して
刻(き)もと存(ぞん)ずる。又急ぎなれば、
あまたの弟子が集まつて、おみぐしを
削り、御手を刻み、衣のひだを取り、
致すのをば、さてそれがしが、にかわ
をもつてひた〜と付けますれば、時
の間にでけまする。」
田舎者「はあ、かうも御ざろ、して、こ
なたのお宿はどこもとで御ざる。」
仏師「宿と申(まう)たと知らしやれます
まひほどに、因幡(いな)堂の後(うし)
堂で渡しませう。」
田舎者「ふん、是(これ)で請取ませう。
さらば〜。」
仏師「明日御ざれ。」
田舎者「心得まして御ざる。」(一時退場)
仏師「まんまと仏は請け取りて御ざる。
それがしは楊枝(よう)一本、削た事が
御ざらぬが、何とがな致さうぞ。あゝ、
思ひ付けました。それがしが仏の面を
着て、参らふと存(ぞん)ずる。よい時
分にはひつ外(はず)そうず。」(舞台の
奥に座る)
田舎者「(再登場)いや、もはや仏もで
けませうぞ。そろ〜参ろ。」
仏師「(立つ)糸、田舎人(びと)、御ざつ
たか。」
田舎者「中〜、仏はでけて御ざるか。」
仏師「中〜、でけました。あれに荒薦
(あら)がかけて御ざるほどに、そつと
開けて、まづでけを拜まつしやれい。」
(走る)
田舎者「畏(かしこ)で御ざる。はあ、こ
れは、はあ、ころわいはよいが、まち
つと、どうやら、お手元が悪い。直し

al vi la statuon.
Provincano: Kial tiel diferencas la
tempo por fari statuon?
Metiisto: Ho, prava demando. Longe
vi devos atendi, se mi sola ĉizos
la tuton. Mallonge, se miaj multaj
disĉiploj kunlaboros. Unu ĉizos
la kapon, la alia faros manojn kaj
la tria pretigos plisojn de la robo.
Ĉiujn mi kungluos kaj vi havos
statuon.
Provincano: Mi bone komprenis vin.
Kie estas via loĝejo?
Metiisto: Certe vi ne konas la lokon.
Volu veni al la dorsa kapelo de
Inaba.
Provincano: Tie mi ricevos la
statuon. Ĝis la revido!
Metiisto: Morgaŭ ni revidos!
Provincano: Konsentite!
Metiisto: Mi sukcesis gajni mendon
de statuo. Mi tamen neniam ĉizis
eĉ dentopikilon. Kiel mi faru? Ha,
mi havas bonan ideon! Mi iru kun
masko de budho. Post la pago mi
kaptu ŝancon forkuri!
Provincano: Mi esperas, ke jam la
statuo estas preta. Mi iru senhaste.
Metiisto: Ho, Provincano, bonvenon!
Provincano: Bonan tagon! Ĉu jam
preta?
Metiisto: Jes, la statuo estas preta.
Tie en pajla mato. Volu iri kaj vidi.
(ŝteliras kaj surmetas maskon de
Ksitigarbo)
Provincano: Do mi iros kaj vidos...
Ho, kvankam ĝustas la grandeco,
la manoj tamen ne estas bonaj.

てもらお。のふ、仏師殿。」

仏師「やつと。」(走り戻る)

田舎者「まちつと、お手元が、どうやら、気に入りませぬほどに、あれを直してください。」

仏師「いゑ、にかわの干(ひ)ぬうちは、好きなやうにして進ぜう(仏像の場所へ行き戻る)さ、行(い)て拝ましやれい。」(走る)

田舎者「は、こゝな、仏師殿。」

仏師「やつと。」(走り戻る)

田舎者「あれは何とやら、物欲(ものほし)しさうに御ざるほどに、直して下されい。」

仏師「心得ました。(仏像の場所へ行き戻る)さ、来て拝ましやれい。」(走る)

田舎者「はあ、これも悪い。仏師、あれも悪御ざる。」(仏師走り戻る)

仏師「心得ました。(仏像の場所へ行き戻る)さ、来て拝ましやれい。」(走る)

田舎者「はあ、これも悪い。是(これ)は仏師めが、面を着てだますと見へました。のふ仏師、あれも悪う御ざるほどに、早う直さつしやれい。」(仏師走り戻る)

仏師「心得ました。(行き戻る)さ、来て拝ましやれい。」(二人走る。仏の面横に)

田舎者「いや、こりや、仏師ではないか。横着者、やるまいぞ〜。」(追い込む)

Mi petu reformi ilin. Hej, Majstro!(reiras)

M: Momenton!(demetas maskon k kuras)

Provincano: La manoj de la statuo tamen ne plaças al mi. Mi petus reformi ilin.

Metiisto: Nenia problemo! Antaŭ ol gluo malmoliĝos, mi povos reformi...(nekaŝe iras k revenas) Volu iri kaj vidi!(kuras)

Provincano: (iras) Hej, Majstro!(reiras)

Metiisto: Momenton!(kuras)

Provincano: Ĝi kvazaŭ almozpetas. Volu reformi ankoraŭfoje.

Metiisto: Mi komprenis vin... (iras kaj reiras) Volu iri kaj vidi.(kuras)

Provincano: (iras) Ankoraŭ malbonaj! Majstro!(reiras) ili ne plaças al mi!

Metiisto: (kuras)Mi komprenis vin...(iras kaj reiras) Volu iri kaj vidi.(kuras)

Provincano: Ankoraŭ malbonaj! Mi vidas! Mi estis trompita de la metiisto kun masko. Majstro! (reiras) Ili ne plaças al mi! Tuj venu kaj reformu ĝin. (kuras)

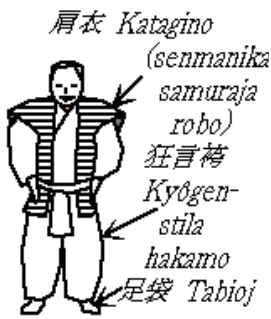
Metiisto: Mi komprenis vin.(iras kaj revenas) Volu iri kaj vidi.(kuras. flanke surmetas la maskon)

Provincano: Vi estas la metiisto! Kia kanajlo! Mi ne pardonos vin!

※ kenno: japana longunuo, ĉ. 1,818 metroj.

※ Kioto: japana malnova ĉefurbo.

※ *Unkei*(?-1123), *Tankei*(1173-1256) kaj *Annam*: skulptistoj de sama

skolo en la epoko *Kamakura*. *Tankei* estas filo de *Unkei*; *Annami(Kaikei)* estas disĉiplo de la patro de *Unkei*.

- ※ *Ragaro*: dio, kiu estas la simbolo de la dogmo, ke la pasioj kondukas al la bodio(vero). Ĝi mienas kolera.
- ※ *Manĵusro*: bodisatvo, simbolo de saĝo.
- ※ *hikio*: japana malnova monunujo, kiu egalas al 10 monnoj aŭ 25 monnoj.

狂言と能の特徴

- 登場時の名乗り (自己紹介)
- 道行: 語りながら舞台を三角形に歩くことで場面の移動を表す。
- 囃子と謡い、舞踊: 能は必ず、狂言も半分以上は囃子と謡い、舞踊が入る。
- パターン化した所作・感情表現
泣く: 手を顔の前にかざし、「へーへーへー」。
- 笑う: 笑顔で大きく口を開け、「ハーハーハー」。
- 歩く: 腰を落とし足を床から離さずに摺り足で歩く。

Noaj specifaĵoj

- Ludanto sinprezentas je sia apero.
- Triangula iro sur scenejo: Oni iras triangule parolante por montri transiron al alia loko.
- Muziko, kanto kaj danco Ili estas nepraĵo en noaj dramoj kaj plimulto de noaj komedioj.
- Ŝablonaj gestoj kaj esprimoj
Plori: Teni manojn antaŭ sia vizaĝo kriante “Hee, hee, hee!”.
- **Ridi:** Kun larĝe malfermita buŝo krii: “Haa, haa, haa!”.
- **Iri:** Sin tenante malalte paŝi mallevante kalkanojn.

柿山伏

狂言記 卷三の五
登場人物：山伏、柿主

山伏「へ大峯葛城踏み分けて、我が本山に帰らん…罷出(まかり)たるは、大峯葛城参詣致し、唯今下向道(げこうどう)で御ざる。よきついでなれば、檀那回りを致そうと存(ぞん)ずる。まづ、そろ参らふ。やれさて、何とやら物欲しう存(ぞん)ずるが、まだ先の在所は程(ほど)遠さうに御ざる。何と致そうぞ。いゑ、こゝに見事な柿が御ざるほどに、一つ取つて食(た)びやうと存(ぞん)ずる。」
柿主「罷出(まかり)たるは此辺(このあた)りの者で御ざる。今日も行(い)て、又柿を見舞(みまわ)ふと存(ぞん)ずる。何と致してやら、鳥が突いて迷惑致す。いゑこゝな、鳥が食うかして、へたが落ちたが、わゝ、種(たね)も落つるが、上に鳥がおるか、いゑ、山伏が上がつておるが、何と致そうぞ。いや、きやつをなぶりませうぞ。はあ、上に猿めが上がつておる。」

山伏「はあ、柿主めが見つけおつた。何と致そうぞ。」

柿主「はあ、あれは猿ぢやが、身ぜせりをせぬ。異な事ぢや。」

山伏「わ、それがしを猿ぢやと言ふが。はあ、こりや、身ぜせりませうぞ。」

柿主「ふん、猿にまがう所はない。猿なら、鳴かうぞゑ。」

山伏「はあ、こりや、鳴かざるまひ。きや。」

柿主「はあ、猿にまがう所はない。猿かと思へば、犬ぢやげなわい。」

山伏「はあ、又こりや、犬ぢやと言ふ。」

柿主「犬なら、鳴かうぞよ。」

Jamabuŝo sur persimon-arbo

el "Kyoogenki" vol. 3.5
tradukis SIMATANI takesi 2004

Jamabuŝo: Jen *Oomino* kaj Jen *Katurago!* Grimpadis mi la montojn kun kuraĝo... Mi asketis sur *Oomine* kaj *Katuragi*. Nun mi iras hejmen kaj survoje vizitos la patronojn. Mi iru senhaste... Jam mi sentas min malsata, kvankam tro malproksimas la vilaĝo. Kion mi faru? Ha, ĉi tie staras arbo kun persimonoj. Mi prenu kaj manĝu la fruktojn!

Mastro: Mi estas loĝanto en ĉi tiu loko. Ankaŭ hodiaŭ mi iru por gardi la arbon de persimonoj. Birdoj ofte manĝas la fruktojn... Jen falis kaliko de frukto! Eble ĝin manĝis birdo! Ha, falis ankaŭ semoj! Ĉu tie sidas birdaĉo? Ve, sur la arbo estas jamabuŝo! Kiel mi punu lin? Ha, mi havas bonan ideon: Per li mi amuzu min! Sur la arbo estas simio!

Jamabuŝo: Ho, ve min trovis la mastro! Kion mi faru por savi min?

Mastro: Estas tre strange, ke simio ne gratas sian korpon!

Jamabuŝo: La mastro kredas min simio. Mi do devas grati min!

Mastro: Certe ĝi estas simio... Simio devas krii!

Jamabuŝo: Ho, nun mi devas krii! I-i-i! I-i-i!

Mastro: Certe ĝi estas simio... Ha, ne simio, sed hundo ĝi estas!

Jamabuŝo: La mastro vidas min hundo!

Mastro: Hundo devas boji.

山伏「はあ、又こりや、鳴かざるまひ。
びよ〜。」

柿主「はあ、犬ぢや〜。犬かと思へば、
鶯(と)ぢやげなわいやい。」

山伏「はあ、又こりや、鶯ぢやと言ふ。」

柿主「鶯なら、飛ぼぞよ。」

山伏「飛ぼざるまひ。」

柿主「鶯なら、飛ぼぞよ、〜、〜、あ
りや飛んだは。」

山伏「あ痛、痛、やい、そこな者、それ
がしが木のそらにいれば、尊(た?)い山
伏を『いや犬で候(きょう)の、猿(さ)で候の』
と言ふて、なぜに腰をぬかしたぞ。急い
でくすろうでかやせ。」

柿主「やい、そこな者、柿を食(く)て恥
かしくは、『御免なれ』と言ふて、おつ
とせで往(い)ね。」

山伏「やい、そこな者、山伏の手柄には、
目に物を見せうぞよ。」

柿主「柿盗みながら、小言を言わずとも、
急いで往ね。」

山伏「定(ぢや)言ふか。物に狂わせうが。」

柿主「山伏おけ、なるまいぞ」

山伏「定言ふか。それ山伏といつば、役
(ん)の行者の跡を継ぎ、難行苦行、こ
け(虚仮)の行をする。今此(こ)行力
かなわぬかとて、一祈りぞ祈つたり。へ
橋の下の菖蒲は誰(た)が植へた菖蒲
ぞ。」

柿主「やい山伏、おかしい事をせずとも、
往ね。」

山伏「やい、定言ふか。も一祈りぞ祈つた
り。ぼうろぼん〜、そりや見たか。
山伏の手柄には、物に狂ふは手柄では
ないか。」

Jamabuŝo: Ho, nun mi devas boji!
Boj, Boj, Boj!

Mastro: Certe ĝi estas hundo... Ha, ne
hundo, sed birdo! Ĝi estas milvo!

Jamabuŝo: La mastro vidas min birdo!

Mastro: Milvo devas flugi!

Jamabuŝo: Ho, nun mi devas flugi!

Mastro: Milvo devas flugi! Birdo
devas flugi! ...Jen li vere flugis!

Jamabuŝo: Aj, dolore! Aj, dolore! Hej,
dum mi sidis sur arbo, vi nomis min
jen hundo, jen simio! Kial vi aŭdacis
vundi al mi la kokson! Mi ordonas,
kuraci min kiel eble plej rapide!

Mastro: Hej, Jamabuŝo, vi ŝtelis
miajn persimonojn, ĉu ne! Antaŭ
ĉio petu pardonon kaj foriru
senprokraste!

Jamabuŝo: Hej, sciu, mi estas
jamabuŝo kaj venĝos min per
magia forto!

Mastro: Ŝtelisto ne rajtas plendi.
Foriru sen plendoj!

Jamabuŝo: Silentu, aŭ mi frenezigos
vin!

Mastro: Ba, jamabuŝo, vi ne povos.

Jamabuŝo: Vi certe bedaŭros! Ni
estas disĉiploj de *EN no Ozunu* kaj
asketas afekte kaj vane! Per magia
forto mi sorĉu vin: ♪ Floras nun
akoroj sub la ponto! Kiu plantis
ilin en la fonto?

Mastro: Ba, jamabuŝo, jam foriru sen
tiaj absurdaj sorĉofrazoj.

Jamabuŝo: Vi bedaŭros! Mi certe
sorĉos vin! BoroOn, BooroOn!
(Mastro dancas komike) Jen vi
vidas! Estas miraklo, ke vi jam
perdis racion! (M faligas J)

針立雷 (はりたていかづち)

続狂言記 卷一の九

現行諸流での曲名は「神鳴(かみなり)」
登場人物：シテ：雷(かみなり)、アド：医者

医者「へ薬種(やくしゅ)も持たぬ藪薬師(やぶし)〜黄檗(きわ)や頼みなるらん。

(詞)是(これ)は都(みや)に住居(すま)致す藪医者(やぶし)でござる。都には上手(じょうず)の医者があまたござるによつて、身どもが様成(やなる)下手(へた)な医者(いしや)ははやりませぬ程(ほど)に、此度(このたび)思ひ立(たち)、東(あづま)の方(かた)へ稼(かせ)ぎに参(まゐ)ふと存(ぞん)る。(道行)先(ま)急(いそ)で参(まゐ)ふ。やれ〜、久(ひさ)き住(す)なれた故郷(こきやう)をふり捨て、此(この)ごとくに東(あづま)へ下(くだ)るは、何共(なんども)気の毒(にく)なことでござる。去(さ)ながら、又(また)追付(おつけ)仕合(しあ)を致(いた)して上(のぼ)らふと存(ぞん)る。やあ、参(まゐ)る程(ほど)に、是(これ)は広い野(の)へ出(で)た。定(ま)而(だ)是(これ)は聞(き)き及(およ)ぶだ武蔵野(むさしの)でといふが是(これ)であらふ。扱(さ)も〜広いことかな。やあ、今迄(いま)よい天気(てんき)であつたが、俄(には)に暗(くら)ふなつた。夕立(ゆふだち)がすると見(み)へた。此(この)野(の)で夕立(ゆふだち)にあふたら、何共(なんども)成(な)まい。はあ、どこやら雷(かみなり)の鳴(な)る音(ね)もする。さればこそ夕立(ゆふだち)がしてきた。雷(かみなり)もしきりに鳴(な)るは。落(お)ちはせまいか、くはばら〜。』

雷「ひつかり〜、づでどう。あゝ悲(かな)しや、是(これ)は踏(ふ)み外(ほか)して落(お)ちた。扱(さ)も〜、したゝか腰(こし)の骨(ほね)を打(う)つた、はあ痛(いた)や。やい〜、そこなやつ、をのれは何物(なにもの)じや。」

Tondro kaj akupunkturo

“La Daŭrigita Kyoogenki” vol. 1.9
tradukis SIMATANI takesi 2005

Kuracisto: ♪ Jen kuracisto estas mi sen krono kaj sen kuracilo krom felodendrono.

Mi estas malfeliĉa kuracisto en Kioto. En la metropolo troviĝas multe da eminentaj kuracistoj. Ĉar tie malbona kuracisto ne prosperas, mi iru al la Oriento por trovi klientojn.(K marŝas) Nun mi iru haste. Ho, ve, kiel malfeliĉe mi foriris de Kioto delonge konata kaj iros al Oriento tute fremda! Mi tamen iel trovu mian feliĉon kaj reiru al Kioto! ...Ha, mi jam troviĝas en granda herbejo. Ĉi tie certe estas *Musasino* tre fama. Kiel vaste ĉi tie estas! Ho, ve! Abrupte malheliĝis, kvankam ĝis nun serenis. Baldaŭ pluvegos! En la herbejo estas neniam rifuĝejo. ⚡ Ho, terure, tondras ie fore! ⚡ Jam ekpluvis forte! Tondras multe! ⚡ Povas esti, ke fulmo batos min! Terure, terure, terure!

Tondro: (En tamburado) Fulmo! Tondro! Fulmo! Frapo! ...Ho, ve! Mi falis de la nuboj! Tre forte mi batis la kokson. Aj, dolore! Aj, dolore! Ho,(li trovis la kuraciston) kiu vi estas?

医者「私(わたし)は医者でござりますが、東(あづ)の方(かた)へ下ります所に、夕立にあひました。」

雷「何じや、医者じや。それは幸(さいひ)のことじや。身どもも不慮に爰(こゝ)へ落ちた。したゝか腰を打った。療治(りょうぢ)をしてくれ。」

医者「私(わたし)も人間の療治は形(かた)のごとく致しましたが、雷殿の療治は、終(つひ)に致しませぬ。ご許されませ。」

雷「いや〜、人間の療治の、雷の療治といふて、別(べつ)に違ひは有(あ)りまい、療治せい。」

医者「どうぞござつても御許されませ。」

雷「をのれは憎いやつの。療治せぬにをいては、たつた一つかみにつかみ殺してやらふぞ。」

医者「あゝ悲しや、まつびら御許されませ。成程(なるほど)療治致しませふ。先(まづ)脈をうかゞひませふ。」

雷「いかにも見てくれ。」

医者「さらば脈をとりませふ。」

雷「やい〜、是(これ)は変つた脈じやなあ。」

医者「其(その)義でござる、人間の脈は手にござる、雷殿の脈は頭脈(づかみ)と申(まを)して、頭(づ)でとります。」

雷「それ〜、夫程(それほど)知つてゐて知らぬと言ふ、何と有(あ)りぞ。」

医者「されば脈が殊外(ことほか)高ぶりますが、こなたには御持病が有(あ)り見へました。」

雷「やあ、そちは大きな上手じや。成程(なるほど)、をれは持病が有(あ)り。持病は何であらふと思ふ。」

医者「されば、御持病は中気が有(あ)り見へました。」

雷「扱(さ)も上手じや、中風(ちゆうふう)が

Kuracisto: Mi estas kuracisto. La pluvo trafis min en vojaĝo al la Oriento.

Tondro: Ĉu vi estas kuracisto? Tre bone! Pro akcidento mi falis ĉi tien kaj forte batis la kokson. Volu kuraci min!

Kuracisto: Multe da homoj mi kuracis, sed Tondron mi neniam kuracis. Pardonu, ke mi ne povas servi al vi.

Tondro: Ne, ne estas diferenco inter homo kaj Tondro en kuracado! Nepre kuracu min!

Kuracisto: Bonvolu rezigni pri tio.

Tondro: Kiel abomene! Se vi ne volas kuraci min, mi mortigos vin per unu premo.

Kuracisto: Ho, ve, terure! Vian indulgon mi petas! Mi kuracos vin. Unue mi esploros vian pulsadon.

Tondro: Bone, esploru min.

Kuracisto: Nun mi palpos.

Tondro: He, kial vi palpas tiel?

Kuracisto: Mi klarigos: Homan pulson oni povas palpi sur pojno. Sed tiun de Tondro sur kapo.

Tondro: Ho, tiel bone vi scias, kvankam vi pledis pri nescio!

Kuracisto: Tro oftaj estas viaj pulsoj. Certe vi havas malsanon, ĉu ne?

Tondro: Eminentia kuracisto vi estas! Mi ja havas malsanon. Kio laŭ via penso estas mia malsano?

Kuracisto: Mi suspektas, ke vi suferas paralizon.

Tondro: Kiel eminenta vi estas! Mi suferas paralizon. Volu kuraci kaj

有(あ)。何と中風も治(な)り、又したゝか腰を打ったも療治をして治してくれまいか。」

医者「されば中気は宿でござらば薬を調合致しませふずれ共(ども)、途中のことでござる、何共なりますまい。腰の痛みには針を持合(もちあ)しました。針を致しませふ。」

雷「其(その)針といふは痛い物ではないか。」

医者「いや〜、痛ふはござらぬ、人間さへ立てます。」

雷「それなら立(た)ててくれ。」

医者「畏(かしこ)でござる、横にならせられ。此(この)ごとくに針を懐中してをります。どこもとがよふござらふ、こゝは何とござる。」

雷「成程(なるほど)そこがよい気味(き)じや。」

医者「それなら爰(こゝ)に一本立てまふ、はつし。」

雷「あ痛(いた)い〜。」

医者「はつし〜。」

雷「あ痛〜、やれ〜、痛ひは〜、早ふ抜いてくれ〜。」

医者「是(これ)は雷殿共(ども)覚へませぬ。人間さへ立てます。経絡(けいらく)が違ひます、何と身をもだへなさるゝぞ。」

雷「いや〜、堪忍(にん)ならぬ、早(はや)ふ抜いてくれ〜。」

医者「尤(もと)もでござる、抜きまずぞ、こらへさせられ。さあ、抜きました。何とござる。」

雷「はあ、扱(さ)も〜、痛い物じや。去(さ)ながら今の針で痛みがよほど治つた。去ながら、まだどこやら痛みの残つた所が有(あ)て気味が悪ひ。」

医者「それなら、も一本立てたら痛みも中風も、すきと治しまして、根を切て

paralizon, kaj kokson batitan.

Kuracisto: Hejme mi povus doni al vi kuracilon kontraŭ paralizo. Sed en vojaĝo mankas kuracilo. Ĉar mi havas kun mi pinglon, mi aplikos akupunkturon kontraŭ doloro de via kokso.

Tondro: Akupunkturo dolorigas, ĉu ne?

Kuracisto: Tute ne, ne dolorige! Eĉ homo toleras ĝin.

Tondro: Mi do petas.

Kuracisto: Laŭ via ordono! Bonvolu kuŝiĝi, mi petas. Jen estas la pinglo por akupunkturo. Kien mi piku al vi? Ĉi tie, ĉu bone?

Tondro: Certe mi sentas tie agrable.

Kuracisto: Mi do piku ĉi tien, jen!

Tondro: Aj, dolore!

Kuracisto: Jen, jen!

Tondro: Aj, dolore! Ho, ve, kiel dolore! Jam forigu, mi petas!

Kuracisto: Kial krias Tondro?! Eĉ homo eltenas ĝin. Ne moviĝu, aŭ la pinglo pikos eraran vojon.

Tondro: Ne, ne, mi ne eltenos! Forigu la pinglon plej frue!

Kuracisto: Mi komprenis. Nun mi forigos ĝin, eltenu! Jen mi forigis. Kiel vi sentas nun?

Tondro: Ho, kiel doloriga ĝi estis! Mia kokso nun tamen malpli doloras, kvankam ie ankoraŭ restas doloro malsana.

Kuracisto: Se mi pikos ankoraŭ unu fojon, la pinglo komplete kuracos vian kokson kaj paralizon.

進ませふ。」

雷「それなら、も一本立(た)ててくれい。

痛(いた)ふなひ様にしてくれい。」

医者「心得ました、こゝがよふござらふ、
爰(こゝ)に立(た)ませふ、はつし。」

雷「あ痛〜、やれ〜、こらへら
れぬぞ。早ふ抜いてくれ〜。」

医者「今少(すこ)でござる、待たせられ。
抜きますぞ、きつとしてござれ。」

雷「いや〜、痛ふてどふもならぬ、早
ふ抜け。」

医者「心得ました、抜きますぞ。さあ、
抜きました、何とござる。」

雷「扱(さ)も〜、痛ひ物哉。はあ、
今の針で痛みがすきとよいは。」

医者「さふでござらふ。それなら、ちと
立(た)てみさせられ。」

雷「立てみよふ、手を取(と)てくれ。」

医者「心得ました、手を取て立たしませ
ふ、何とござる。」

雷「立てみてもよい、嬉しうこそあれ。
最早(もはや)身どもは天上するぞ。」

医者「是(これ)、申し〜。」

雷「何ごとじや。」

医者「只今療治を致した薬代(やぐい)を被
下(くだ)れ。」

雷「いや、身どもはふと爰(こゝ)へ落ち
たによつて、持合(もちあはせ)がない、
よい便宜(べんぎん)にをこさふぞ。」

医者「いや〜、それがいつのことやら
知れませぬ。此(こゝ)ごとくに私(わたし)
の遠国(とんこく)へ廻りますも、薬代を
取り、身を立てふためござる。どう
でも只今取らねばなりませぬ。」

雷「それでも、ない物はぜひがない。や
あ、よいことを思ひ出(いだ)した、物と
せふぞ。」

医者「何とござる。」

Tondro: Do ankoraŭ unu pikon mi
petas. Tio tamen estu nedoloriga.

Kuracisto: Mi faros tiel. Ĉi tie taŭgas.
Mi pikos ĉi tien, jen!

Tondro: Aj, dolore! Ho, ve, mi ne
eltenos! Jam forigu la pinglon!

Kuracisto: Atendu iom da tempo!
Baldaŭ mi forigos ĝin. Volu elteni.

Tondro: Ne, ne, mi ne eltenos! Forigu
la pinglon plej frue!

Kuracisto: Mi komprenis. Nun mi
forigos ĝin! Jen mi forigis. Kiel vi
sentas nun?

Tondro: Kiel doloriga ĝi estis! Ho, la
doloro tute malaperis!

Kuracisto: Bone, bone! Nun ekstaru,
mi petas.

Tondro: Mi ekstaros. Subtenu min.

Kuracisto: Bone, prenu mian manon.
Kiel vi sentas?

Tondro: Mi staras sen doloro! Kiel
feliĉe! Nun mi leviĝos al la Ĉielo!

Kuracisto: Atendu momenton!

Tondro: Kion vi volas?

Kuracisto: Honorarion por kuracado.

Tondro: Mi ne havas monon, ĉar mi
falis ĉi tien tute ne atendite. Iam
mi pagos, kiam mi havos okazon.

Kuracisto: Mi tute ne scias, kiam vi
havos okazon! Por vivteni min per
honorario, vi sciu, mi vojaĝas al
malproksimaj kaj fermdaj landoj.
Nepre nun mi devas ricevi mian
honorarion!

Tondro: Nenio helpas, ĉar mi ne
havas. Ho, mi havas bonan ideon!
Ĉu vi konsentas?

Kuracisto: Kion vi proponas?

Tondro: En la plej frua venonta pluvo

雷「今度夕立のする時に、そちが所へ落ちて、其(その)時薬代をやらふぞ。」

医者「なふ〜、をとましや〜、聞(き)もいやでござる。いやでもおふでも、今取らねばなりませんぞ。」

雷「それは医者殿、聞分(きわけ)がない。持合(もあ)がなければ、こゝに近付(ちか)きといふてはなし、借(か)つてやらふ様もない。何とそれならば、身どもに薬代の替りに、何ぞ似合(に)ふた望(のぞ)みはないか。」

医者「されば何でござらふぞ。や、思ひ付けた。此(この)ごとく田舎遠国(とんぐ)を廻りますれば、今年(ことし)は水損(すい)んがいた、干損(ひん)んがいたのと申(ま)して、薬代くれませぬ程(ほど)に、今から干損も水損もいかぬ様に、して被下(くだ)され。」

雷「それは何よりやすいことじや。身どもがまゝじや。水損干損(すいひん)のいかぬやうにして、世の中のよい様にしてやらふぞ。」

医者「それはかたじけなふござる。」

雷「其上(その)そちを、天薬(てん)の頭(か)に祝(い)ふてやらふぞ。」

医者「いよ〜かたじけなふござる。」

雷「それなら此(この)様子を謡(うた)に謡(うた)ふて天上(てん)せふ程(ほど)に、なんぢも謡へ。」

医者「心得ました。」

雷「(謡、太鼓打上)へ降(ふ)ては照(て)しつ〜一千年(いつせんねん)が其(その)間(ま)水損干損(すいひん)まじき御身(ごみ)は薬師(やくし)の化現(けげん)かや中風(ちゆうふう)を直(な)す薬師(やくし)をば典薬頭(てんやくかみ)と言ひ捨てて又鳴神(なるかみ)は上りけり〜」

mi falos al vi kaj pagos!

Kuracisto: Ho, ve, terure! Mi ne povas akcepti vian proponon! Nepre nun mi devas ricevi mian honorarion!

Tondro: Kuracisto, ne racia vi estas! Mi ne havas monon, nek konaton ĉi tie, kiu pruntedonos al mi. Ĉu vi tamen havas ian deziron por vi, kiun mi povos plenumi.

Kuracisto: Ĉu deziro por plenumi? Ha, mi havas deziron! Mi vajaĝas tra la provincoj malproksimaj. Oni ne donas al mi honorarion, kiam ili suferas de inundo aŭ sekeco. De nun por ĉiam ni ne havu sekecon nek inundon.

Tondro: Tio estas facila kaj laŭ mia plaĉo! Mi zorgos, ke vi havu nek inundon nek sekecon kaj la mondo estu prospera!

Kuracisto: Elkore mi dankas vin!

Tondro: Krom tio mi faros vin la ĉefmedicinisto!

Kuracisto: Multe mi dankas vin!

Tondro: Nun mi kantos pri tio kaj leviĝos al la Ĉielo. Ankaŭ vi kantu!

Kuracisto: Mi kantos!

Tondro kaj Kuracisto: (En tamburado)

♪ Por mil jaroj de nun estu
En sereno kaj en pluvo
Nek sekeco, nek inundo!
Ĉar vi Bhajŝajaguruo
Savis min de paralizo,
Estu ĉefmedicinisto!
Tondro nun al Paradizo!

Tondro: Fulmo! Tondro! Fulmo!

雷「ひつかり 〰 〰」
医者「くはばら 〰 〰」

※ 医師：角(す) 頭巾(ずき)、編綴(へんづつ)、
狂言袴、針、槌。

※ 雷：赤頭(あかがしら)、武悪面、厚板(袖
無し法被)袴、脚半、羯鼓、撥。

※ 黄蘗：きはだ。ミカン科の落葉高木。
樹皮は健胃剤・火傷の治療薬・黄色染
料。

※ 典薬の頭(かみ)：宮中の医療・医薬等
担当の典薬寮の長官。

※ り：二の字点, ゆすり点。

Kuracisto: Terure! Terure! Terure!
(Ambaŭ eliras el la scenejo)

※ kostumo de Kuracisto:
rektangula kufo, kies supron
oni falde pendigas malantaŭen;
kuracista haoro; hakamo kun
desegnaĵoj; pinglo kaj martelo por
akupunkturo.

※ kostumo de Tondro: longa ruĝa
peruko; masko de demono; dika
hapiro sen maniko; hakamo;
surobendoj; tamburo; frapiloj.

※ felodendrono: arbo el rutoj.
La ŝelo estas stomakuracilo,
flava tinkturo kaj efikas kontraŭ
brulvundo.

※ Ĉefmedicinisto: Ĉefo de kortegaj
kuracistoj.

※ ⚡: simbolo de fulmo.

鬘桶 (かずらおけ)

腰掛けにしたり、ふたを盃
にしたり、様々に使います。

狂言「柿山伏」では柿の
木にもなり、山伏は鬘桶の
上に登る。

Nigra tino el lianoj

Nigra tino estas foje seĝo, foje ĝia
kovrilo estas pokalo. Oni utiligas ĝin
diversmaniere. En “KAKIJAMABUŜI
(Jamabuŝo sur persimon-arbo)” li
grimpas sur tinon, kiel sur arbon.

蝸牛 (かぎゅう)

原典：山本東本 (大蔵流)
シテ：山伏、アド：主、太郎冠者

山伏「へ三(み)つの峯入(みねい)り、駈出(かけ)なる、三つの峯入り、駈出なる、行者(ぎょう)ぞ尊(た)かりける(詞)これは出羽(で)の羽黒山(はぐろ)より出(い)でたる、駈出の山伏です。このたび大峯(おおね)・葛城(からぎ)を仕舞い、唯今本国へまかりくださる。まず、そろりそろりと参ろう。

(道行)いや、まことに、行は萬行ありとは申せども、とりわき山伏の行は、野に伏し、山に伏し、岩木を枕とし、難行苦行を致す。

(常座で)その奇特(きど)には、(上を見て)空飛ぶ鳥をも、目(ま)の前へ祈り落すが、(落ちる鳥を視線で追ってから胸を張る)山伏の行力(ぎょうりき)です。

これはいかなこと。けさ、宿を早々立ったれば、殊(と)の外(ほか)眠うなった。何と致そう…いや、これに大きな藪がある。まず、入ってみよう。(舞台中央後方)エイエイヤツナ。(狭い隙間を通る所作で中央へ)これは打ち開いた、大きな藪じゃ。どの辺(あたり)りがよかろうぞ。いや、ここもよかろう。さらば休もう。(地謡座の前で)エイエイヤツナ。(寝)くたびれた、くたびれた。」

主「(主と太郎冠者登場。太郎冠者は後ろに座る。主は常座で)これはこの辺(あたり)りに住居(すま)致す者で御座る。それがし、果報めでたい祖父(おお)を一人(いち)ん)持って御座るが、これへ蝸牛(かぎゅう)を進上(すす)いたせば、なおなお、御寿命(ごじゅめい)御長遠(ごちやう)など申すによって、太郎冠者を呼び出(だ)だし、蝸牛を取

Heliko

el la libro de YAMAMOTO Azuma
tradukis SIMATANI takesi 2006

Jamabuŝo:(ĉe ZYOOZA al dekstro) ♪
Ankoraŭ novico, mi tamen, hardita en *Kumano*, estas asketo jam eminenta. (al publiko) Mi estas novica jamabuŝo el la monto *Haguro* en *Dewa*. Nun mi iras hejmen de la montoj *Oomine* kaj *Katuragi*. Mi iru senhaste.

(rondiras) Inter miloj da ekzercoj la plej severa estas tiu de jamabuŝo kun bivakoj en kampoj kaj montoj.

(ĉe ZYOOZA)Antaŭ mia forto (vidas supren) falas birdo el aero. (okulsekvas falon; al la publiko) Jen estas la potenco de jamabuŝo!

Ho, ve! Tro frue en la mateno mi ekvojaĝis! Nun mi devas siesti... Ĉi tie estas granda veprejo. Mi eniru! (de meze malantaŭe) Nu, nu, hop! (kvazaŭ tra malvastejo iras al la mezo) Kiel vaste estas en la veprejo! Kie mi kuŝigu? Jen mi trovis bonan lokon. Nun mi ripozu! (ĉe ZIUTAIZA) Nu, nu, hop! (ekkuŝas) Kiel laca mi estas! Kiel laca mi estas!

Mastro: (aperas la Mastro kaj *Tarookazya*. *Tarookazya* sidas malantaŭe. Mastro ĉe ZYOOZA) Mi estas loĝanto en ĉi tiu loko. Mi havas avon prosperan. Oni diras, se al li mi donocos helikon, li certe ĝuos des pli longajn vivon kaj prosperon. Mi elvoku la serviston

りに使わそうと存(ぞん)ずる。やいやい
太郎冠者、あるかやい。(脇座へ移動)

太郎冠者「ハア一。」

主「いたか。」

太郎冠者「お前におりまする。」

主「念無(ねの)う早かった。汝を呼び出
(い)だすは別(べ)なることでもない。
そちも知るとおり、こちの祖父御(おぢ)
ほど御果報といい御寿命といいめでたい
お方はあるまい。」

太郎冠者「仰(おほ)せらるるとおり、めで
たいお方はございますまい。」

主「それよそれよ。それにつき、蝸牛を
進上申せば、いよいよ御寿命御長遠な
というによって、汝は大儀ながら今から
蝸牛を取ってこい。」

太郎冠者「畏(かしこ)まっては、ござりま
するが、蝸牛と申すものは、どのような
もので、どこもとにいるものやら存(ぞん)
じませぬによって、これはなにとぞ御免
なされて下されい。」

主「知らずは教えてやろう。まず蝸牛とい
うものは、土から生じて藪に住むもの
じゃ。」

太郎冠者「ははあ、藪に住むものでござる
か。」

主「頭(かしら)が黒うて、腰に貝を付けている」

太郎冠者「腰に貝がござるか。」

主「なかなか。その上、折々(おしり)は角
(か)を出すものじゃ。」

太郎冠者「ははあ、角も出しまするか。」

主「劫藤(きょうとう)を経たは人ほどもあると
いうによって、随分念を入れて、大きな
を取ってこい。」

太郎冠者「何がさて、畏(かしこ)まって御座
る。」

kaj li iru kapti helikon. Hej,
Tarookazy, kie vi estas? (M iras al
WAKIZA)

Tarookazy: ♪ Jen! (T iras al ZYOOZA)

Mastro: Kie?

Tarookazy: Antaŭ vi!

Mastro: Bone, tre baldaŭ vi venis.
Mi havas ion ordoni al vi. Vi scias:
neniu krom mia avo ĝuas tiel
longajn vivon kaj prosperon.

Tarookazy: Jes, Sinjoro! Krom
lia moŝto neniu alia estas tiel
prospera!

Mastro: Certe neniu alia! Oni
konsilis, ke mi havigu al li helikon,
kaj li certe ĝuos des pli longajn
vivon kaj prosperon. Tial vi iru kaj
venigu helikon.

Tarookazy: Jes, Sinjoro! Laŭ via
ordono mi iru ien ajn. Mi tamen
tute ne scias, kia estas tiu heliko,
nek kie ĝi troviĝas. Tial mi ne
povos venigi helikon.

Mastro: Ĉar vi ne scias helikon, mi
do klarigos pri ĝi: Unue, heliko
devenas de tero kaj troviĝas en
veprejo.

Tarookazy: Jes, Sinjoro, heliko
troviĝas en veprejo!

Mastro: Due, ĝi havas nigran kapon
kaj konkon ĉe la lumbo.

Tarookazy: Konkon ĉe la lumbo?

Mastro: Jes, ja! Trie ĝi foje elmetas
kornojn.

Tarookazy: Ho, ankaŭ kornojn!

Mastro: Cetere veterana heliko estas
tiel granda kiel homo. Iru kaj
venigu kiel eble plej grandan!

Tarookazy: Jes, Sinjoro, laŭ via
ordono!

主「早う行け。」

太郎冠者「心得ました。」

主「エーイ。」

太郎冠者「ハアー」(主は狂言座に座る)

太郎冠者「(正面を向く)さてもさても、
こちの頼うだ人のような、ものを急に仰
(おぼ)せ付けられるるお方は御座らぬ。
今から見たこともない蝸牛を取ってこい
とのおことじゃ。さりながら参らずはな
るまい。まず急(いそ)いで参ろう(歩き
出す)いやまことに、こう参っても、蝸
牛があればようござるが、藪に住むもの
と仰(おぼ)せられたによって、参ったなら
ば、無いことは御座るまい(常座で止ま
り)いや、来るほどに大きな藪がある。
どれどれ、まず入ってみよう。(舞台中
央後方で)エイエイヤツナ。(狭い隙
間を通る所作で中央へ)ええ、これはい
かなこと、おびたしい蜘蛛の巣じゃ。
ははあ、これは打ち開いた、大きな藪
じゃ。さて、仰(おぼ)せ付けられた蝸牛は、
どこもとにいることじゃ知らぬ。少しも
よいのに致したいものじゃが、(地謡座
の方を見て)いや、あれに頭の黒い者
が寝ている。もし、蝸牛でないか知らぬ。
何にもせよ、まず起(おき)いてみよう。(山
伏を起こす)いや申し申し、起きて下さ
れい、起きて下されい。」

山伏「ああ、よう寝た。誰(たれ)じゃ。」

太郎冠者「私(わたくし)で御座る。」

山伏「何、私。」

太郎冠者「なかなか。」

山伏「私と言うは、誰じゃ。」

太郎冠者「ちと、用のことが御座る。
何とぞ起きて下されい。」

Mastro: Jam iru!

Tarookazy: Jes, Sinjoro!

Mastro: Iru!

Tarookazy: Jes! (M sidas ĉe
KYOOGENZA)

Tarookazy: (al publiko) Ho, ve!
Ĉiam kaprican ordonon donas mia
Sinjoro! Hodiaŭ li ordonis al mi
de nun iri kaj venigi helikon, kiun
mi tute ne scias. Mi tamen devas
iel ajn plenumi lian ordonon. Nun
mi iru haste. (ekmarŝas) Ĉu certe
tie mi trovos helikon? Mia Sinjoro
diris, ke ĝi troviĝas en veprejo.
Mi iru al veprejo kaj esperu tie
trovi helikon... (ĉe ZYOOZA) Jam mi
alvenis al granda veprejo! Nun
mi eniru en la veprejon! (de meze
malantaŭe) Nu, nu, hop! (kvazaŭ
tra malvastejo iras al la mezo) Ho,
ve, ĝenas min multe da araneaĵo...
Kiel vaste estas en la veprejo! Kiel
mi trovos helikon, kion mi venigu
al mia Sinjoro? Kiel eble plej
grandan mi volas trovi. (rigardante
al ZIUTAIZA) Nun mi trovis! Jen
tie kuŝas io kun nigra kapo! Ĉu ĝi
povas esti heliko? Antaŭ ĉio mi
veku kaj demandu lin. (vekas la
jamabuŝon) Pardonon, Sinjoro!
Bonvolu vekigi, bonvolu vekigi!

Jamabuŝo: Ha, tre bone mi dormis...
Kiu?

Tarookazy: Jen mi estas!

Jamabuŝo: Vi?

Tarookazy: Jes, mi!

Jamabuŝo: Certe vi! Kiu tamen vi
estas?

Tarookazy: Mi havas demandon.
Bonvolu vekigi.

山伏「(立ち) えい、ここな者は。何として、みどもを起(おき)いたぞ。」

太郎冠者「(常座で) されば、そのことで御座る。ちかごろ聊爾(りよ)な申しごとながらもしこなたは蝸牛では御座らぬか。」

山伏「なんじゃ蝸牛ではないか。」

太郎冠者「なかなか。」

山伏「それは、何ゆえ蝸牛と思うぞ。」

太郎冠者「さればそのことで御座る。蝸牛は藪に住んで、頭の黒いものじゃと申しますが、こなたの頭が黒う御座るによって、蝸牛では御座らぬかと申すことでござる。」

山伏「なんじゃ、頭が黒いによって蝸牛ではないかと言うか。」

太郎冠者「さようで御座る。」

山伏「ちと、それに待て。」

太郎冠者「心得ました。」

山伏「(正面を向き笑う) さてもさても、世には興(き)がった者もあればあるものじゃ。みどもがこれに寝ていたら、頭が黒いによって蝸牛かと申す。さだめてきゃつは愚鈍な者であろう。さんざんになぶってやろうと存(ぞん)ずる。(太郎冠者に向き直り) やいやい、そちは何のために蝸牛を尋ぬるぞ。」

太郎冠者「さればそのことで御座る。私(わたし)の頼(たの)む者の祖父御(おぢい)は大果報(だい)なお方で御座るが、それへ蝸牛を進上(しんじやう)致せばいよいよ御(ご)寿命(じゆん)御(ご)長(なが)遠(とほ)など申(ま)しまするによって、それゆえ尋(たず)ぬること御(ご)座(ま)る」

山伏「子細(こさい)を聞(き)けばもつともじゃ。さてさてそちは仕(し)合(あ)わせな者(もの)じゃ。汝(なんぢ)が尋(たず)ぬる蝸牛(かき)はみどもじゃ。」

太郎冠者「ははあ、すれば、こなたが蝸牛(かき)でござるか。」

山伏「なかなか。」

Jamabuŝo: (J ekstaras) Ba, kia sentaŭgulo! Kial vi vekis min?

Tarookazy: (ĉe ZYOOZA) Pardonon mi petas. Kvankam maldece mi devas demandi vin: Ĉu vi estas heliko?

Jamabuŝo: Ĉu mi estas heliko?

Tarookazy: Ĉu, Sinjoro?

Jamabuŝo: Kial vi vidas min heliko?

Tarookazy: Oni diris al mi, ke heliko vivas en veprejo kaj ĝi havas nigran kapon. Ĉar vi havas nigran kapon, mi supozas vin heliko.

Jamabuŝo: Ĉu vi supozas min heliko, ĉar mi havas nigran kapon?

Tarookazy: Jes, Sinjoro!

Jamabuŝo: Atendu momenton.

Tarookazy: Jes, Sinjoro!

Jamabuŝo: (J ridegas al la publiko)

Ha, ha, ha! Kian fantazion li havas! Ĉar mi kuŝis ĉi tie en veprejo kaj mi havas nigran kufon, li vidas min heliko. Certe granda idioto li estas! Mi amuzos min pri li. Ha, ha, ha! (al Tarookazy) Hej, mi demandas: Por kio vi bezonas helikon?

Tarookazy: Mi klarigos: Mia Sinjoro havas avon kun longaj vivo kaj prospero. Kun heliko, oni diras, li certe ĝuos des pli longajn vivon kaj prosperon. Por tio mi bezonas helikon.

Jamabuŝo: Mi komprenis, kial vi bezonas helikon. Vi estas bonŝanca. Mi mem estas heliko, kiun vi bezonas.

Tarookazy: Ho, vi mem estas Sinjoro Heliko!

Jamabuŝo: Jes, mi mem estas.

太郎冠者「それは私(わたし)の仕合わせで御座る。それにつき、ちとお尋ねが御座る。蝸牛は腰に貝を付けていると申すが、その貝が御座るか。」

山伏「何じゃ、腰に貝がある。」

太郎冠者「なかなか。」

山伏「今、見せてやろう。(背中をみせ) そりゃ、そりゃ、そりゃ、そりゃ。」

太郎冠者「ははあ、まことにみごとな貝で御座る。」

山伏「みごとな貝であろう。」

太郎冠者「さて、また折々は角(か)を出すと申すが、何とぞ角も見せて下さい。」

山伏「角か。」

太郎冠者「なかなか。」

山伏「角、角、それぞれ。(後ろ向きに膝をつき、結袈裟(けしき)を持ち上げ) そりゃ、そりゃ、そりゃ、そりゃ。何と、角が見えたか。」

太郎冠者「ははあ、まことにみごとな角で御座る。」

山伏「みごとであろうかの。」

太郎冠者「さてまでも、頼うだ人の申すとおおり、劫藤(りょうとう)を経たは人ほどもあると申しましたが、疑いもない、臨むところの蝸牛で御座る。何とぞ私の方へおいでなされて下さい。」

山伏「それは行きたいものなれども、この間は、方々の約束があるによって、急には、え行かれまい。」

太郎冠者「ちかごろごもつともでは御座れども、私の、これでお目にかかりましたも多生の御縁で御座る。その上、主命(しゅうめい)と申し、私の仕合わせで御座る。外々(ほか)はともかくも、何とぞ私の方へおいでなされて下さりようならば、か

Tarookazy: Vere bonŝanca mi estas!
Nun mi havas demandojn: Oni diras, ke heliko havas konkon ĉe la lumbo. Ĉu vi havas konkon?

Jamabuŝo: Ĉu mi havas konkon?

Tarookazy: Ĉu vi havas konkon?

Jamabuŝo: Nun mi montros ĝin! (J turnas sian dorson al T) Jen, jen, jen!

Tarookazy: Ho, kiel belan konkon vi havas!

Jamabuŝo: Jes, belan konkon mi havas!

Tarookazy: Cetere oni diras, ke vi foje elmetas kornojn.

Jamabuŝo: Ĉu kornojn?

Tarookazy: Ĉu vi havas?

Jamabuŝo: Kornojn, kornojn... Jes, mi havas! (J turnis sian dorson al T kaj surgenule levas kasajon) Jen, jen, jen! Ĉu vi vidis la kornojn?

Tarookazy: Ho, kiel belajn kornojn vi havas!

Jamabuŝo: Jes, belajn kornojn mi havas!

Tarookazy: Mia Sinjoro diris, ke veterana heliko estas tiel granda kiel homo. Vi certe devas esti Sinjoro Heliko, kiun ni bezonas! Bonvolu veni al ni, mi petas!

Jamabuŝo: Kvankam mi volus veni al vi, mi ne povos, ĉar mi estas tute okupita kun aliaj invitoj.

Tarookazy: Kvankam tute okupita, vi ja havas de multaj antaŭmondoj destinon renkonti min kaj veni al ni. Cetere mi estos tre feliĉa, se mi povos plenumi la komision de mia Sinjoro. Multe mi dankas vin, se vi

たじけのう御座る。」

山伏「いや、それほどに言うならば外々はあとにして、まず汝が方へ行き、そちが頼うだ者の祖父から寿命長遠にないやろうぞ。」

太郎冠者「それはかたじけのう御座る。早う来て下されい。」

山伏「さりながら、ただは行かれぬ。囃子物(はやしもの)で行こうぞ。」

太郎冠者「囃子物は私の得物(えもの)で御座る。それは何と申して囃しまするぞ。」

山伏「別(べ)にむつかしいことでもない。そちは『雨も風も吹かぬに、出ざ(な)、かま打ち割ろう』と言うて囃せ。みどもは『でんでんむしむし、でんでんむしむし』と言うて浮きに浮いて行こう。」

太郎冠者「これは面白そうに御座る。それならば囃しましょう。」

山伏「早う囃せ、早う囃せ。」

太郎冠者「畏(かし)って御座る。(扇(あふ)で左手を打ちながら)はあへ雨も風も吹かぬに、出ざ、かま打ち割ろう、出ざ、かま打ち割ろう(常座で小さく廻る)」

山伏「へでんでんむしむし、でんでんむしむし(舞台いっぱい廻る)」

主「(囃しの途中で立ち、一の松で)最前太郎冠者を、藪へ蝸牛を取りにつかわれてござるが、あまり遅う御座るによって、迎いに参ろうと存(ぞん)ずる。(歩き出す)何をしていることじゃ知らぬ…さればこそ、あれに何やらしている。やいやい太郎冠者、汝はそれに何をしているぞ。」

太郎冠者「(舞台口へ連れて来られて)い

bonvolus veni al ni spite al multaj aliaj invitoj.

Jamabuŝo: Ĉar vi multe petas, mi venos al vi, spite al aliaj invitoj. Mi faros, ke la avo de via Sinjoro ĝuu des pli longajn vivon kaj prosperon.

Tarookazya: Elkore mi dankas vin. Nun bonvolu veni al ni.

Jamabuŝo: Mi tamen ne povas veni al vi sen takto. Mi venos laŭ via takto.

Tarookazya: Mi estas bona taktanto. Kun kiaj vortoj mi taktu por vi?

Jamabuŝo: Simplaj estas la vortoj: Pluvu kaj blovu! Elvenu Helik'!

Se ne, krevos via konko!

Mi sekvos vin per la vortoj:

Venu, venu, jen, Heliko!

Tarookazya: Amuzaj vortoj tio estas! Volonte mi taktos por vi.

Jamabuŝo: Jam ni komencu takti!

Tarookazya: Jes, Sonjoro! (frapante sian maldekstran manplaton per ventumilo)

♪ Haa! Pluvu kaj blovu! Elvenu Helik'!

♪ Se ne, krevos via konko! (dufoje) (rondiras en ZYOOZA; genulevas graslitere)

Jamabuŝo: ♪ Venu, venu, jen, Heliko!(3foje)

(J rondiras tra la tuta scenejo)

Mastro: (M ekstaras dum la taktado. ĉe la unua pino) Mi sendis *Tarookazya* al la veprejo por heliko. Tro longe li ne revenas. Mi iru serĉi *Tarookazya*.(ekiras) Kion li faras nun? ...Ho mi trovis lin! Hej, *Tarookazya*, kion vi faras ĉi tie?

Tarookazya: (kondukita al antaŭ la

や、ただいま囃子物で蝸牛を連れて参るところで御座る。」

主「なんじゃ蝸牛を連れて来る。」

太郎冠者「なかなか。」

主「どれどれ…やあ、これはいかなこと。

やいやい、あれは山伏ではないか。」

山伏「やいやい、囃せ囃せ。」

太郎冠者(山伏に)心得ました。(常座で)

へ雨も風も吹かぬに、出ざ、かま打ち割ろう、出ざ、かま打ち割ろう(山伏は『へでんでんむしむし』と舞う)」

主「これはいかなこと。やいやい太郎冠者、あれは山伏ではないか。(舞台口へ連れてくる)」

太郎冠者「やあ、山伏で御座るか。」

主「なかなか。」

太郎冠者「やいおのれは山伏ではないか」

山伏「何、山伏。」

太郎冠者「なかなか。」

山伏「山伏ということがあるものか。これはこの藪にを劫藤(りょうとう)を経たへでんでんむしむし、でんでんむしむし。」

太郎冠者「へ雨も風も吹かぬに、出ざ、かま打ち割ろう出ざかま打ち割ろう。」

主「さてもさても、むさとしたやつじゃ。やいやい、やい太郎冠者、汝はぬかれおった。あれは山伏じゃと言うに。」

太郎冠者「すれば真実山伏で御座るか。」

主「なかなか。早う打擲(ひょうりゃく)せい打擲せい。」

太郎冠者「心得ました。(常座で)やい、おのれはみどもをたらしおったな、さんざんに。」

主・太郎冠者「打擲してくりよう。」

山伏「これはいかなこと。そちたちは、そのように言うてもな、へでんでんむしむし、でんでんむしむし。」

ponto) Ho, Sinjoro! Mi taktadas por ke la Sinjoro Heliko venu al ni.

Mastro: Por ke la heliko venu al ni?

Tarookazya: Jes, Sinjoro!

Mastro: Mi vidu... Ho, kio okazas?

Hej, Tarokazya, li estas Jamabuŝo!

Jamabuŝo: Hej, taktu, taktu!

Tarookazya: (al J) Jes, Sinjoro Heliko! (ĉe ZYOOZA)

♪ Pluvu kaj blovu! Elvenu Helik'!

♪ Se ne, krevos via konko!(T dancas)

(J dancas: Venu, venu, jen, Heliko!)

Mastro: Ho, terure, terure! Hej, hej, Tarookazya, li estas Jamabuŝo! (M kondukas T al antaŭ la ponto)

Tarookazya: Ĉu li estas Jamabuŝo!?

Mastro: Jes, Jamabuŝo!

Tarookazya: Hej, vi estas Jamabuŝo!

Jamabuŝo: Ĉu mi estas Jamabuŝo!?

Tarookazya: Jes, Jamabuŝo!

Jamabuŝo: Mi ne estas Jamabuŝo, sed veterana heliko en la veprejo!

♪ Venu, venu, jen, Heliko!

Tarookazya: ♪ Pluvu kaj blovu! Elvenu Helik'! ♪ Se ne, krevos via konko!

Mastro: Kia idioto vi estas! Hej, hej, Tarookazya, vi estas sorĉita! Li estas Jamabuŝo!

Tarookazya: Ĉu vere Jamabuŝo!?

Mastro: Jes, ja! Tuj batu lin, batu lin!

Tarookazya: Jes, Sinjoro! (ĉe ZYOOZA) Hej, vi trompis min!

T kaj M: Ni batos vin!

Jamabuŝo: Ho, terure, kion vi diras! Vi tamen ne povos: ♪ Venu, venu, jen, Heliko! (T kaj M kune ektaktas.

(主と太郎冠者は共に囃し出す。山伏を先頭に、囃しながら退場する)

※へ = 歌記号, いおり点 ;JIS 第 3_1 面 3 区 28 点

※ 臍【草冠の下に月 + 曷。臍の本字】&#xalf;(ろう)

※ 山伏：日本の役小角(えんの)を祖とする、仏教の一派、修験道の修行者。山中を巡り歩いて修行する。頭に黒い兜巾(ときん)、胴に結袈裟(ゆいぎ)、腰に法螺貝をつける。

※ 出羽(でわ)：当時の国名。現在の山形県・秋田県の大部分。

※ 羽黒山(はぐろ)：山形県の山。修験道の修行地として有名。

※ 大峯(おおね)・葛城(かつらぎ)：奈良県などの山。修験道の霊場。

※ 法螺貝：フジツガイ科のうずら紋様の、大形巻貝。吹き口をつけて鳴るように加工したものを、山伏が携帯する。

※ 結袈裟(ゆいぎ)：山伏が着用する袈裟。带状で丸い房を六ヶ所に付けている。

※ 狂言座：橋掛かりの、アト座に接続する部分

Ĉiuj dancante eliras el la scenejo)

※ jamabuŝo: asketo de ŝugendo, japana montokulto sinkretisma kun budhismo, fondita de *EN-no-Ozunu*. Li hardas sin migrante montojn kun nigra kufo, kasajo kaj konk-trumpeto.

※ *Dewa*: tiama provinco, grandaj partoj de nunaj gubernioj *Yamagata* kaj *Akita*.

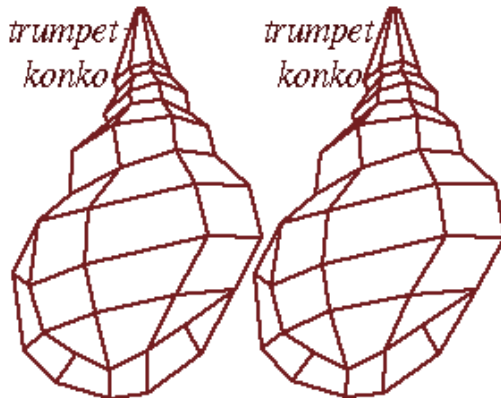
※ *Haguro*: monto en la gubernio *Yamagata*, ekzercejo por jamabuŝoj.

※ *Oomine* kaj *Katuragi*: montoj en la gubernio *Nara*, sanktejo por jamabuŝoj.

※ trumpetkonko(*Charonia tritonis*): granda spiralforma konkulo, el kies konko oni faras konkan trumpeton.

※ kasajo por jamabuŝo: skapulario el maldikaj bendoj kun entute ses kvastobuloj.

※ *KYOOGENZA*: fino de la ponto ĉe la scenejo.

布施無経 (ふせないきょう)

狂言記拾遺、巻五の七
登場人物：主、貧僧

貧僧「これは当寺の住僧で御座る。今日は誰殿と申(まう)方へ常齋(じやうとぎ)に参るはづでござる。参らふと存(ぞん)ずる所に、又去初(さきは)ての御方から参つてくれいと仰(おほ)られ、余儀なふてこれへ参り、唯今帰りました。常齋の事で御座る。定めて待(まち)かねて御座らふ程(ほど)に、只今からなりとも参り、勤めばかりなりと致して帰らふと存(ぞん)ずる。またこれへ参れば、定而(さだま)鳥目十疋(ちやうもくじふ)づつの布施物を下さるゝ、壱つは此(こ)下心もござり、まづそろへ参(まら)ふ。まことに思ふやふにならぬ世の中でござる。どちらぞを非時にすればよふござるに、てふど『貧僧の重ね時(とき)』と申(まう)がこれでござる。参る程(ほど)にこれじや。物申(も)、案内申。」

主「表に案内とある。どなたでござる。」

貧僧「いや、私でござる。」

主「やあ、お住持様でござるか。よふこそ御出(おい)なされました。今朝は待ちかねておりました。」

貧僧「そふでござらふ。私も常齋の事なり、参(まら)ふと存(ぞん)ずる所に、去(さ)初(は)ての御方からぜひと齋に参つてくれいと仰(おほ)られて余儀のふこれへ参り、唯今帰りました。定めて待ちかねてござらふず、遅(おそ)なわつたれど、せめて勤めばかりなりと致して帰らふと存(ぞん)じ参りました。」

主「よふこそ御出(おい)なされました。お勤めをなされてください。先(まづ)かふ

Almozo

el “Kyoogenki Syuui” vol. 5.7
tradukis SIMATANI takesi 2008

Bonzo: Mi estas malriĉa bonzo en ĉi tiu templo. Hodiaŭ matene mi devus viziti Sinjoron ( ) por manĝi regule regalatan manĝon. Sed kiam mi estis ekironta, iu unuafoje aperinta petis min iri kaj porpreĝi. Neeviteble mi iris kaj nur nun revenis. La sinjoro kun regula manĝo vane atendadis min. Kvankam tro malfrue por la manĝo, de nun mi vizitu lin kaj porpreĝu. Cetere je ĉiu vizito li donas al mi cent groŝojn. Nepre mi vizitu lin por la almozo. Nu, mi iru senhaste. (rondiras) Ĉagrenas la mondo. Oni diras: Malriĉa bonzo manĝas dufoje regalate... Ha, mi jam atingis la domon. (Laŭte) Saluton, sinjoro, saluton!

Mastro: Oni vokas min. Kiu salutas min?

Bonzo: Estas Mi, Sinjoro!

Mastro: Ha, Sankta Bonzo! Mi tre ĝojas, ke vi finfine venis! En la mateno mi vane atendadis vin.

Bonzo: Pardonon mi petas! Kiam mi estis ekironta al vi, iu unuafoje aperinta petis min iri kaj porpreĝi. Neeviteble mi iris kaj nur nun revenis. Kun regula manĝo vi vane atendadis min. Kvankam tro malfrue por mantenmanĝo, mi venis kaj de nun porpreĝos por vi.

Mastro: Mi tre ĝojas, ke vi venis! Nun bonvolu porpreĝi por mi. Envenu,

御通りなされませ。」

貧僧「心得ました。通りましょ。申し、こなたには、いつ参つても持仏堂をきれいにしてをかせらるゝ、奇特(きど)な事でござる。」

主「いや、左様にもござりませぬ。」

貧僧「さらば勤めを始めましょ。『如是我聞(がもん)一時仏在須菩(いちじぶつ)大王三千大千世界』。やあ、いつぞやは見事な花を下されました。」

主「されば、進ぜましたが、御役に立ちましてござるか。」

貧僧「折節寺に客がござつて仏前に立てましたれば、『扱(ぎ)も見事な花じや』と言ふて、みなほめ物でござつた。」

主「それは役に立ちまして満足に存(ぞん)ます。」

貧僧「さらや、『仏説功德(ぶつせう)布施且(ふせ)息災延命(そくさいえんめい)』。やあ、あの花は庭前にござるか、またどれからぞもらはせられたか。」

主「いや、私の庭前にござります。」

貧僧「それなら、あの花の種をもらふて植へましょ。」

主「いかにも進ぜましょ。」

貧僧「かならず忘れさせらるゝな。」

主「心得ました。」

貧僧「『南無きやらたんのふ、とらや、もはや勤(つと)を仕廻(しま)ました。かふ参ります。少(せう)寺へも御出被成(おいで)なされ。』」

主「畏(かしこ)まうてござる。参りましょ。」

貧僧「さらば。」

主「よふござりました。」

貧僧「これはいかな事、お布施の沙汰がない。忘れられた物であらふ。但し今日は遅ふ参つたによつてくれられぬか知らぬ。いや、此(こゝ)やうな事は、

mi petas.

Bonzo: Laŭ via permeso mi eniros. Ho, mirinde! Ĉiam bele aranĝita estas via kapelo. Plej diligenta vi estas!

Mastro: Ne tiel diliganta mi estas!

Bonzo: Nu, mi komencu porpreĝi: Mi aŭdis de la Budho... Subhuto... Tri miloj da mil mondoj... Ha, mi dankas, ke vi iam donis al mi belajn florojn!

Mastro: Ne dankinde! Ĉu la floroj bone servis por vi?

Bonzo: Kiam oni venis al la templo, mi ornamis la altaron per viaj floroj. Ĉiuj admiris ilin tre belaj.

Mastro: Mi ĝojas, ke la floroj bone servis por vi.

Bonzo: Budha instruo faras vin sanaj kaj longvivaj... Ĉu la florojn vi kultivis en via ĝardeno, aŭ ricevis de iu alia sinjoro?

Mastro: En mia ĝardeno.

Bonzo: Ĉu mi povus ricevi la semojn? En mia templo mi volus kultivi ilin.

Mastro: Volonte mi donacos ilin.

Bonzo: Nepre donu la semojn.

Mastro: Nepre mi donacos.

Bonzo: Namō, Granda Budho! Sankta Budho! Jen mi finis la porpreĝon. Mi foriros. Volu veni al la templo!

Mastro: Dankon! Iam mi venos.

Bonzo: Ĝis la revido!

Mastro: Mi dankas vin.

Bonzo: ...Kia domaĝo! Almozon de cent groŝoj li ne donis al mi. Eble li forgesis... Aŭ eble li ne volis doni, ĉar mi malfruiĝis. Ve, mi ne povas

かならず例になりたがる物じや。教化(きやうけ)にこと寄せて取って参らふ。申し、ござるか。」

主「やあ、これはまだ、お帰りなされませぬか。」

貧僧「いや、もはや帰りますが、いつぞはこなたに教化を致そふと存(ぞん)ますれど、終(はつ)に教化致した事もござらぬ。何と、今日お暇ではござらぬか。」

主「なか、隙(ひま)でござる。忝(かたじけなく)なふござる。教化なされてくださいませ。」

貧僧「それなら先(まづ)とおりましょ。」

主「御通りなされませい」

貧僧「扱(さ)き、教化(きやうけ)と申(まう)て別(べつ)て格別な事もござらぬ。先(まづ)人間のはかない事を申さば、天光、朝露、石の火、風の前の灯(と)し火、朝顔の花などにもたとへおかれてござる。朝顔の花と申(まう)物は、御存(ぞん)でござらふ、早朝に開き、日の出ればしばみ、夕部(ゆふ)にははらりと落つる、はかないものでござる。」

主「なか、左様でござります。」

貧僧「まだ朝顔の花は、朝開け夕部を待(ま)たし楽しみもござる。人間のはかない事を申さば、出る息、入息(いんき)を待たぬ世の中でござる。はかない事とござる。」

主「尤(まづ)、左様でござります。」

貧僧「又伝説にも『伝法ぜんと欲せば、供仏施僧捨身のもつばらとせよ。雲となり雨となる不晴(ふせ)の時』と説かせられた。かふ申ては合点が参るまい。これを一さやはらげて申時(まうすき)は、『伝法ぜん』というふは、よき法を伝ふと思はば、仏に仏器を供へ、『施僧』と申て我等ごときの貧僧に何でも施(ほ)すを『施僧』と申(まう)。又『捨身をもつ

malhavi la groŝojn, ĉar tio kreos malbonan precedencon! Mi ricevu ilin predikante. Saluton, Sinjoro, saluton!

Mastro: Ha, Sankta Bonzo! Mi kredis, ke vi foriris.

Bonzo: Kvankam mi devus foriri, trafis min la ideo, ke mi neniam predikis vin. Ĉu vi povas doni al mi vian tempon?

Mastro: Jes, mi povas! Mi dankas vin pro via komplezo. Bonvolu prediki.

Bonzo: Mi denove iros en la kapelon.

Mastro: Bonvolu enveni.

Bonzo: Kvankam mi predikos, nenion specialan mi rakontos. Unue mi predikos efemerecon de homa vivo. Ĝi similas al suna lumo, matena roso, silika fajrero, kandellumo en vento kaj farbita floro. Farbito, kiel vi scias, ekfloras matene, sed ŝrumpas en taglumo kaj falas jam vespere.

Mastro: Certe vi pravas.

Bonzo: Kvankam farbita floro povas resti ĝis la vespero, homo estas pli efemera kaj eble mortas antaŭ ol eligi la spiron, kiun li ĵus enspiris.

Mastro: Certe, certe vi pravas.

Bonzo: Budho predikis: Por sekvi la Instruon, provizu per serviloj, ofertu al bonzo kaj sinoferu, alie nubos kaj pluvos super via serena koro... Verŝajne vi ne komprenas la vortojn. Mi klarigos simple: Se vi volas sekvi Budhan instruon, provizu templon per budhoserviloj kaj ion ajn donu al malriĉa bonzo, kiel mi. La vorto Sinoferu ne postulas forĵeti vian korpon

ばらにせよ』といふは、身を捨つると書(か)いた字じゃ。そふゆふて此(こゝ)身を淵川へ持(も)て行(い)て捨(す)るではない。唯世をいとふいとはぬことじゃ。後世(ごせ)の事ならば身も命も惜しまず財宝も投げ打て後世を願ふといふ事でござる。又『雲となり雨となる』、これは世間に有事じゃ。あるいは只今までこれをあの人に何程(ほど)やらふと思ふたを、ふと惜しいと思ふてやらぬ心が出る。その惜しいと思ふ心の出来た所が晴天に村雲のかゝつたやふに雲となり雨となりでござる」

主「尤(もつ)でござります。」

貧僧「何と、合点がいきましたか」

主「なか〜、合点いたしました。」

貧僧「また『不晴(ふせい)〜の時』とまうす)は、晴れやらず晴れやらぬ時といふ事でござる。唯今も申ごとく、かのやる物はさらり〜と晴れやり、また取る物もさらり〜と取って、とかく晴れやったがよふござる。又先(まづ)のもらふ者の身になって見たがよふござる。いつも物を何程(ほど)くれるが今日(けふ)は忘れられたか、たゞし惜しいと思ふてか、と心に千万の罪を作る。すれば大きなとがじゃ。其のとがは作る者のとがではござらぬ。いつもやる物をやらぬによって、とやかふと作るゆへ、みなそのやらぬ者のとがになります。兎角(どか)やる物はさらり〜と晴れやらしやれ。」

主「畏(かしこ)まうてござる。」

貧僧「まづ教化(きょう)と申(まう)もこれまででござる。又寺へも御出被成(おいでなされ)。重而(かさ)教化致しましよ。合点が参ったの。」

主「なか〜、合点致しました。」

貧僧「合点がいけばよふござる。さらば

en profundan riveron, sed ĝi deadmonas ami monduman vivon. Ĉar postmorta vivo estas multe pli valora ol nuna monduma vivo kaj ĉiuj viaj trezoroj. Nubas kaj pluvas ofte en la mondo. Foje vi povas domaĝi ion, kion antaŭe vi regule donacis. Kaj vi jam ne volas doni tion al iu alia. Tiu domaĝo venigos nubon kaj pluvon al via serena koro.

Mastro: Certe vi pravas!

Bonzo: Ĉu vi komprenis?

Mastro: Jes, ja! Tre bone mi komprenis!

Bonzo: Super via serena koro povas veni nuboj kaj pluvo. Ne domaĝu oron kaj donacu tion, kion vi regule donacas al iu alia. Kaj tiu alia kontente prenos vian donacon. Tiam ambaŭ havos serenajn koron kaj restos nenia ĉagreno. Pensu pri tiu, kiu atendis donacon, sed ne povis preni. Lin turmentas la dubo, ĉu la donacanto forgesis donaci, aŭ li simple domaĝas oron. Tiu dubo estas granda peko! Kaj tiu dubo estas granda peko! Kaj tiu dubo estas granda peko! Kaj tiu dubo estas granda peko! Sed la donacanto, kiu ne donacas tion, kion li regule donacadis. Sendomaĝe donacu tion, kion vi regule donacas.

Mastro: Jes, Sankta Bonzo.

Bonzo: Jen estas ĉio, kion mi predikas. En la templo pli detale mi predikos. Ĉu vi komprenis?

Mastro: Jes, tre bone mi komprenis!

Bonzo: Ĉar vi komprenis, mi foriros. Ĝis revido, Sinjoro! Ha, mi

かふ参いらふの〜。ふと思出した。
ある歌にもござる。『会ふときは語り尽く
すと思へども別れになれば残る言の葉』
と申て、会ふ時には忘れていてかならず
別れになれば、何を言わふ物、いや物
をやらふ物と思ふものじゃ。何も忘れさ
せられた事はござらぬか。」

主「いや〜、何も忘れは致しませぬ。も
はや御帰りなされますか。」

貧僧「さらばでござる。」

主「少(少) 御酒でも参つてござりませぬ
か。」

貧僧「はて扱(扱)、こなたは氣を付(付)
そふな事には付けはせいで。身どもがど
こに酒を飲みます。」

主「まことに参らぬを忘れました。」

貧僧「もはや参る。」

主「ござりまするか、よふござった。」

貧僧「はあ…これはいかな事。いまの程
(程)に手を取つて引回(引回)すやうに言
ふても合点しられぬ。何とせふ。『合点
しました〜』と、あれは何を合点した
知らぬ。扱(扱)も是非もない事かな。
いやいやもはや思ひ切らふ。誠に『うけ
ごいぬればこんり致す。うけごはぬ時は
永く生死(生死)に落(落)る』、彼(彼)
十足(十足)の布施物を二つに押し切
(切)、大海へさらり〜と投げ、無有も
無もなふして往(往)ぬるに、何(何)ん
の往なれぬ事かあらふ。あゝ、よしない
事をくど〜思ふた事かな。…往のふへ
〜とは思へど、また彼十足の布施物を取
ると取らぬは、愚僧が身の上では大分
の違ひじゃ。何とぞして取りたいが。や
あ、思ひ付けた。方便のもつて取らふ。
申し〜、ござるか。はて、不思議な事
かな。」

主「やあ、まだ帰らせられぬか。何ぞ見へ
ませぬか。」

rememoris: Estas tia kanto: Dum
vido ĉion mi jam rakontis al vi. Sen
vido ion mi trovis forgesita, al vi
ne konfesita. Dum interparolo oni
forgegas tion, kion li devus diri. Je
disiĝo vi rememoras ion, ĉu ne?

Mastro: Ne, tute ne! Nenion mi
forgegas. Ĉu vi jam foriros?

Bonzo: Ĝis la revido!

Mastro: Volu iom... trinki sakeon.

Bonzo: Ba, kion vi diras!? Vi ne vidas
tion, kio estas antaŭ vi. Kaj nun vi
kredas, ke mi povas trinki sakeon!

Mastro: Certe vi ne povus trinki.

Bonzo: Ĝis la revido!

Mastro: Ĉu vi foriros? Mi dankas vin.

Bonzo: Ho, ve... Kial li ne rimarkas?

Mi ja sugestis tiel senkaŝe. Sed
li ne rimarkas... Kion mi povas
fari? Sinjoro diris: Tre bone mi
komprenis! Ba! Kion li komprenis,
mi ne scias. Nenio helpas! Jam
forgesu la groŝojn! Oni konsilas:
Akceptu la sorton kaj vi vivos
paca, alie mortos kun la ĉagreno.
Mi povas imagi, ke mi distranĉas
tiuajn cent groŝojn kaj enĵetas ilin
en vastan maron. Mi povas reiri
kun nenia ĉagreno! Ba, kial mi
pensadis pri tia bagatelaĵo... Mi
tamen ne povas reiri sen almozaĵo.
Cent groŝoj estas nepre necesaj
por mi, malriĉa bonzo. Ĉu ne estas
bona rimedo? Ha, mi havas bonan
ideon! (kaŝas la kasajon) Saluton,
Sinjoro! Kia mirinda afero!

Mastro: Ho, ankoraŭ ĉi tie vi restas!
Ĉu vi ion perdis?

Bonzo: Mirinda afero okazis! Mi

貧僧「されば、不思議のことでござる。最前教化を致すとき、私は袈裟をかけていましたとも覚(おぼ)えます。又取って下に置いたとも覚へますが、若(も)あとにはござりませぬか。」

主「されば、存(ぞん)じませぬ。尋ねませふ。」

貧僧「いや〜是(これ)、私の袈裟には印がござる。出たらばあとから持(も)して被下(きだ)。よそから帰って竿の端に掛けて置(お)きましたれば、鼠(ねずみ)がてうど銭の回(ま)り程(ほど)食いました。それを小僧が十疋(じっぴ)の布施物を、あちらへふせやり、こちらへふせをこし致しました。これが印(しる)でござる。いづぞは此(こ)穴を伏せ継がふ、伏せ縫いに致そふと存(ぞん)しました。今に継ぎも致さぬ。出ましたら跡から持(も)してください。もはやかふ参る。」

主「申し〜、それにつき、少(ち)用がござる。先(ま)待たせられ。」

貧僧「心得ました。」

主「やれ〜、いつも十疋(じっぴ)の布施物を遣(つか)します。これを忘れてやらぬにより、何かと言ふて帰らるゝ。つかはそうと存(ぞん)る。申し〜。」

貧僧「何事でござる。」

主「忘れた事がござる。いつも進(しん)ぜます布施物をはったと忘れました。取(と)て帰らせられて被下(きだ)。」

貧僧「忘れたと仰(おほ)らるゝはこれでござるか。」

主「なか〜。」

貧僧「はて扱(さ)ひ、こなたは律義な。それを今日取らぬと申て何と存(ぞん)ましよ。重而(かさねて)次手(ついで)もござらふ。もはや帰ります。」

portis kasajon, kiam mi predikis. Eble mi demetis kaj lasis ĝin en la kapelo. Ĉu ĝi troviĝas en la kapelo?

Mastro: Ne, ĝi ne estas. Mi traserĉos!

Bonzo: Ne, ne urĝas. Mian kasajon oni povas facile distingi de aliaj. Volu alsendi ĝin, se vi eltrovos. Iam foje reveninte al la templo mi pendigis la kasajon de stango. Muso faris al ĝi truon tiel malgrandan, kiel monero de groŝo. Mia subbonzo kunkudris ĝin kun tuketo malgranda kiel monero de groŝo. Tiu tuketo malgranda kiel groŝo estos la distingilo. Se vi trovos la kasajon kun tuketo de groŝo, volu alsendi ĝin al la templo. Ĝis la!

Mastro: Ha, Sankta Bonzo, mi havas aferon. Atendu momenton!

Bonzo: Bone, mi atendas.

Mastro: Ho ve! Ĉiam mi donas al li cent groŝojn, sed hodiaŭ mi forgesis almozi. Jen kial li revenas ne unufoje. Bone, mi donos... Ho, Sankta Bonzo!

Bonzo: Kio okazis?

Mastro: Mi forgesis ion. Mi ne donacis cent groŝojn, kiujn regule vi akceptas. Bonvolu preni la monon.

Bonzo: Ĉu tio estas la afero, kiun vi forgesis?

Mastro: Jes ja, Sankta Bonzo.

Bonzo: Ha, ne estu tro regulema! Mono ne gravas. Alian tagon mi prenos ĝin. Ĝis la!

Mastro: Domaĝe, se vi ne prenos. Nepre akceptu, mi petas.

主「いや〜、進ぜねば気にかゝります。
是非とも取ってござれ。」

貧僧「いや〜、何程仰(おほ)られても、
今日は取られぬ事がござる。」

主「それはどうした事で御座る。」

貧僧「最前から教化を致そふの、袈裟が
見へませぬのと申て歸ったは、此(こ)の
布施が欲しさにと思召(おぼしめす)ま
へもござる。どふ有(あ)ても取られま
せぬ。」

主「いや〜、ぜひともに。」

貧僧「いや〜、こなたへ預けます。」

主「いや、どふでも取ってござれ……はあ、
申し〜、これ、袈裟がでました。」

貧僧「はあ、扱(さ)も目出たい事がご
ざる。」

主「何事ござる。」

貧僧「お布施を下されたれば、袈裟まで
出ました。」

主「あのやくたもない事、とつとござ
れ。」

貧僧「はあ、面目もござらぬ。のふ〜
はずかしや〜。」

(終わり)

※匹:日本の貨幣単位。十文または25文。
1文は5円〜50円。ただし貧富差は大。

Bonzo: Ne, ne. Hodiaŭ mi ne povas
ricevi la monon.

Mastro: Kial vi ne povas?

Bonzo: Hodiaŭ mi revenadis al vi aŭ
por prediki aŭ por perdita kasajo.
Eble vi supozus, ke mi revenadis
por almozo. Tial hodiaŭ mi ne
povas preni ĝin.

Mastro: Nepre prenu, mi petas!

Bonzo: Ne hodiaŭ, sed alian tagon.

Mastro: Nepre vi devas preni! (en la
sinon li volas enŝovi la monon) Ho,
mi trovis la kasajon!

Bonzo: Kiel feliĉa mi estas!

Mastro: Kial?

Bonzo: Nun mi havas kaj la monon
kaj la kasajon! (prenas ambaŭ)

Mastro: Kian absurdaĵon vi diras!
Tuj foriru!

Bonzo: Ve, mi hontas antaŭ vi! Kia
malhonoro, kia malhonoro!

(fino)

※ bonzo: budhana pastro.

※ regula regalaĵo: manĝaĵo, kiun
sekulara budhano regule donacas
al bonzo. Iam nur metene bonzo
povis manĝi.

※ groŝo: malnova monunuo,
bagatela sumo.

※ namo: budhana interjekcio de
adoro.

※ peko: Estas budhisma peko
alligiĝi al io, aparte ĉagreniĝi pro
monavido.

※ sakeo: japana tradicia alkoholaĵo
el rizo, kiun bonzo ne povis trinki.

鬼清水 (おにしみず)

狂言記外五十番の五
登場人物：殿、冠者

殿「此辺(このあた)りの者。冠者(くわ)あるか。」

冠者「御前(おま)に。」

殿「それがしも近日茶の湯をする。清水(しみず)をくんでこい。」

冠者「野中の清水には鬼があると申(まう)程(ほど)に、許してござれい。」

殿「子共かなんぞのやうなる事ばかり言ふ。急いで水をくんでこい。此(こゝ)手桶(てお)をやる。太事(だいじ)の手桶(てお)じゃ、念(ねん)の入れい。」

冠者「畏(かしこ)まつて御(ご)ざる。」

殿「ゑい。」(冠者舞台を廻る)

冠者「はあ…にがにがしや。清水くんで来いと申さるゝ。さい〜夜も昼も清水くみに行け〜と言はりやう、参るまい。あゝ悲しや、助けい〜。」

殿「冠者、何としたぞ。」

冠者「清水をくみにかゝりますると鬼が出まして、『憎いやつの、七つ過ぎて人の来ぬ所へ、おのれめが来た。一口に取つてかまふ、わんわん。』と申程(ほど)に、足をはかりに逃げて帰りました。」

殿「清水に鬼のある事は聞かぬが。やい、手桶は何とした。」

冠者「あとではり〜と腹を立ててかみ割りしました。」

殿「はあ、大事の手桶(てお)じゃ、取りに行かふ。」

冠者「置かしられい。鬼が出ませう。」

Fonto

el “Kyoogenki Gai50” 5
tradukis SIMATANI takesi 2009

Mastro: Mi estas loĝanto en ĉi tiu loko. Mi vokos la serviston. Kie estas *Tarookazya*?

Tarookazya: Jen antaŭ vi, Sinjoro!

Mastro: Mi invitos gastojn al ceremonio. Iru al la fonto por pura akvo.

Tarookazya: Tio estus danĝere! Demono vivas ĉe la fonto senhoma.

Mastro: Kia infanaĵo! Rapidu al la fonto por akvo! Iru kun ĉi tiu sitelo. Bone zorgu la sitelon. Ĝi estas mia trezoro.

Tarookazya: Laŭ via ordono!

Mastro: Jam iru! ♪ Ek!

Tarookazya: ♪ Jen! ...Kia domaĝo! Mi devas iri al la fonto! Kaj nokte kaj tage mi iras al la fonto. Jam mi ne volas iri! Aj, terure! Helpu min!

Mastro: Hej *Tarookazya*, kio okazis al vi?

Tarookazya: Ĉe la fonto aperis demono! Ĝi diris al mi: “Vi aŭdacis veni ĉi tien vespere! Per unu gluto mi formanĝos vin!” Mi forkuris kaj apenaŭ savis mian vivon.

Mastro: Neniam mi aŭdis pri demono ĉe la fonto... Kie estas mia sitelo?

Tarookazya: La demono dismordis ĝin per akraj dentegoj.

Mastro: Ho, ve! Mi iru repreni la sitelon.

Tarookazya: Ne, ne iru! Demono aperos.

殿「いや〜、行(い)てくれた手桶
なりとも取つてくる。」(殿、清水へ)

冠者「是(これ)は鬼の事はをいて、ねず
みもあるまい。それがしが鬼になつて
参らふ」(先回りして武悪の面と杖で
鬼の姿に)

殿「清水に鬼のあつた事は聞きおよばぬ
が。」

冠者「(「武悪」の面と杖で鬼の姿に)
取つてかまふ〜。」

殿「悲しや〜、助けてくだされい。」

冠者「おのれ、冠者を疑ふて来た。頭か
ら取つてかまふ〜。」

殿「助けてくだされい。」

冠者「冠者に酒を飲まふと言ふ程(ほど)
飲ませうか。」

殿「中〜、飲まませう〜。」

冠者「女房を呼ぶでやらふか。」

殿「好きなよい女房を呼ぶでやりませう」

冠者「女房を呼ぶでやらずは、取つてか
まふ〜。」

殿「呼ぶでやりませう。助けてくだされ
い。」

冠者「其(その)儀ならば助くる。それが
しの往(い)ぬる方を見るな。」

殿「見ませぬ。」

冠者「それ〜見るは。」

殿「見ませぬ。」(冠者戻り鬼の姿を解く)

殿「さて〜こはい事や。急(いそ)いで
歸らふ。」

冠者「さらば迎ひに参らふ。」

殿「是(これ)はどこへ行(ゆ)ぞ。」

冠者「お迎いに参りました。鬼が生まれ

Mastro: Mi iros kaj reprenos la
sitelon eĉ disrompitan. (ekiras al la
fonto)

Tarookazy: Ho, ve! Tie li devas
vidi demonon! Mi mem estu la
demono! (antaŭvenas kun masko
kaj bastono)

Mastro: Neniam mi aŭdis pri demono
ĉe la fonto.

Tarookazy: (kun masko de demono)
Mi formanĝos vin! Mi formanĝos
vin!

Mastro: Ho, ve, terure! Ne manĝu
min!

Tarookazy: Vi dubis *Tarookazy*!
Pro via dubo mi formanĝos vin!

Mastro: Ne manĝu min, mi petas!

Tarookazy: Regalu *Tarookazy* per
multe da sakeo!

Mastro: Bone, multe mi regaloj lin.

Tarookazy: Donu al li belan
edzinon!

Mastro: Mi donos plej belan edzinon!

Tarookazy: Se vi ne donos edzinon
al *Tarookazy*, mi formanĝos vin!

Mastro: Nepre al *Tarookazy* mi
donos belan edzinon! Ne manĝu
min!

Tarookazy: Bone vi promesis kaj
mi ne manĝos vin... Ne vidu mian
vojon!

Mastro: Mi ne vidas. (kaŝe vidas)

Tarookazy: Jen vi vidas!

Mastro: Mi ne vidas. (T reiras)

Mastro: Ho, ve, kia teruro! Mi rapidu
hejmen!

Tarookazy: Nun mi iru renkonti lin.

Mastro: Hej *Tarookazy*, Kien vi iras?

Tarookazy: Mi venis renkonti vin,

たか。」

殿「やい〜こはい事よ。鬼が出たが、不審な。冠者がひいきをして酒を飲ませい事の、女房を呼ぶでやれの、と言ふた。」

冠者「それは珍しいことで御ざる。」

殿「そちが行(い)た時は何と言ふたぞ。」

冠者「『取つて食はふ、あゝ』と申(まう)て御ざる。」

殿「(気がついて)おれは合点(がんで)の行(ゆ)かぬ事がある。今一度行(い)て見て来(こ)う。」

冠者「ひらにな御ざっそ。」

殿「いや、行(い)て見ねばならぬ。放せ〜。」(清水へゆく)

冠者「また鬼になつて参らふ。」

殿「合点が行(ゆ)かぬ。鬼の声と冠者めが声と同じ事かと思ふ。」

冠者「(鬼の姿で)取つてかまふ〜。」

殿「(面を取って)やい冠者め、どこへ。」

冠者「あゝ許させられませい〜。」

殿「やるまいぞ〜。」

(終わり)

Sinjoro. Ĉu aperis la demono?

Mastro: Jes, ja, kia teruro! Tro strange tamen estas, ke la demono favoris al vi, *Tarookazya*. Ĝi strange postulis por vi sakeon kaj edzinon.

Tarookazya: Certe stranga postulo!

Mastro: Kion la demono diris al vi?

Tarookazya: Ĝi diris al mi: “Mi formangos vin!”

Mastro: (ion rimarkis) Ion mi suspektas. (al T) Denove mi iros al la fonto.

Tarookazya: Danĝere estus, ke vi reiru!

Mastro: Nepre mi devas iri! Lasu min iri! (reiras al la fonto)

Tarookazya: Denove mi estu la demono.

Mastro: Mi suspektas ion. Tro similas la voĉoj de la demono kaj *Tarookazya*.

Tarookazya: (kun masko) Mi formangos vin!

Mastro: (demaskinte) Jen *Tarookazya*!

Tarookazya: Pardonon mi petas! (foriras)

Mastro: Mi ne pardonos vin!

(fino)

※ te-ceremonio: japaneska ceremonio kun pulvora teo.

川上地蔵

狂言記外五十番卷三の五
登場人物：盲人、女房

盲人「是(是)は此辺(このあたり)に住む者じゃ。ふと目をわづらふてめくらになった。迷惑なことじゃ。川上の地蔵へ、いかようの事も祈誓をかくるに、かなはぬ事はないと申(まう)。目の願に参らふ。女ども、ゐるか〜。」

女房「何事でおじやるぞ。」

盲人「もはや目の養生色々ですれどもよくならぬ。此(この)上は神仏(かみほとけ)を頼ふでみうと思ふが、何と思ふぞ。」

女房「いかにも神仏次第がよふおじやらふ。」

盲人「川上の地蔵へいかやうの願をかけてもかなふと人々のおしやるほどに、七日籠(七日籠)つて目の明くいたさう。」

女房「いかにもいかにももつともで御ざる。こなたの目の見えぬ事が朝夕わらはも苦になりまする。」

盲人「目が見えねば死んだがましじや。」

女房「まづお地蔵様へ七日籠らせられい。おれも連れだつて籠りまして湯茶でも進じやう。」

盲人「いやいやそなたが籠つては子供をしやうやうがない。留守してたもれ。」

女房「誠に子どもの為じや。留守致さう」

盲人「おっつけ参る。頓(とん)て下向致さうぞ」

女房「目出度(めで)目が明いて戻らせら

Kawakami

el "Kyoogenki GaiGozyuuban" vol. 3.5
Tradukis SIMATANI takesi 2010

Blindulo: Mi estas loĝanto en ĉi tiu loko. Mi perdis vidopovon pro malsano. Tio estas granda ĉagreno. Oni diras, ke la Ksitigarbo de Kawakami plenumas ĉian peton. Mi iru kaj petu pri miaj okuloj. Kie estas mia kara?

Edzino: Kion vi volas, kara!

Blindulo: Nenio kuracis miajn okulojn. Nun mi iru kaj petu helpon de Budho. Kion vi pensas pri tio?

Edzino: Vi pravas. Certe ĉio dependas de Budho.

Blindulo: Ĉian peton, oni diras, plenumas la Ksitigarbo de Kawakami. Sep tagnoktojn mi sidos kaj preĝos antaŭ Li.

Edzino: Bona ideo! Ankaŭ min ĉagrenas, ke vi perdis vidopovon. Bone petu de Ksitigarbo klarajn okulojn.

Blindulo: Sen vidopovo mi ne volas vivi.

Edzino: Dum vi sidos kaj preĝos sep tagnoktojn, ankaŭ mi sidos kun vi kaj pretigos viajn manĝojn.

Blindulo: Se vi sidos kun mi, malsatiĝos niaj infanoj. Bonvolu resti hejme.

Edzino: Bone, mi restos kun la infanoj.

Blindulo: Jam mi iru. Baldaŭ mi revenos.

Edzino: Revenu nepre kun klaraj

れい。待ちまするぞ。さらば〜。」

盲人「女房どもはこの外愷気深い者で、して籠れと言ふ。急(いそ)ひで参(まゐ)り、祈誓かけてみませう。をれが因果なればぜひもなし。患(わづ)いならば御地藏のお陰で目の明く事もあらふ。おびたゞしい参りさうな。」

盲人「是(これ)じゃ。拝みませう。さらば籠りませう。はあ〜、あら尊(たう)や。あらたに御霊夢が御ざった。はや目が明きました。忝(かたじ)、嬉しや〜。内々聞及(ききお)だよりもあらたなお地藏様じゃ。南無地藏南無地藏、忝、女房どもも満足に思ひませう。子どももさぞさぞ喜ぶであらふ。」

女房「是(これ)の人は目が見えぬ所で、川上のお地藏様へ一七(いちぢ)日籠ると申て参られた。心許(こもころ)なふ存(ぞん)ずる。見舞ひませう。何と目がお地藏様の御陰で明けかし、是(これ)は〜、はや下向さしらるゝ。」

盲人「そなたはどこへ。」

女房「気遣いに思ふて見舞に参る。」

盲人「よふこそ寄せたれ。お見やれ、目が明いて、昔よりよい目になつたは。」

女房「やれ〜嬉しや〜、目出度(めで)事や」

盲人「されば〜、お地藏様のあらたな御夢想で、そのまゝ目が明らかになつておじやる。」

女房「そなたは五六日も断食をしておじやると聞いたによつて、いとしや〜、痩せ衰へてひだるからふと思ふたが、殊外(ことのほか)色もよし。つや〜して戻つたが合点が参らぬ。」

盲人「目が此(こゝ)ごとくに明らかに成程(なるほど)の事じや所で、ひだるうも少

okuloj. Ĝis revido, mia kara!

Blindulo: Mia edzino estas tro ĵaluza kaj mi timis, ke ŝi ne akceptos mian foreston. Feliĉe ŝi lasis min iri kaj sidi sep tagnoktojn. Mi rapidu iri kaj bone petu klarajn okulojn. Mi esperas, ke Ksitigarbo plenumos mian peton... Ha, kiel multaj iras kun mi por peti!

Blindulo: Jam mi atingis la templon. Jen ĉi tie mi sidu kaj petu...(preĝas) Ho, kia mirindaĵo! Nokte en mia sonĝo aperis Sankta Ksitigarbo! Jam klarajn okulojn mi havas! Kia feliĉo! Certe ĉiopova estas Sankta Ksitigarbo! Mi dankas al Li multe! Ĝojos ankaŭ mia edzino. Jubilos ankaŭ miaj infanoj.

Edzino: Mia edzo iris al Kawakami por peti de Ksitigarbo klarajn okulojn. Sep tagnoktojn li sidadis. Mi venu kaj zorgu pri li... Mirinde jam liaj okuloj estas klaraj! Sen bastono li iras al mi!

Blindulo: Kial vi venis ĉi tien?

Edzino: Por zorgi pri vi, mia kara.

Blindulo: Koran dankon! Vidu: nun miaj okuloj estas tute klaraj.

Edzino: Kia ĝojo! Mi jubilas por vi!

Blindulo: Sankta Ksitigarbo aperis en mia sonĝo. Dank' al lia graco mi vekigis kun klaraj okuloj.

Edzino: Sep tagnoktojn vi sidadis sen manĝo, ĉu ne? Vi devus esti tute laca kaj malsata. Kial vi fartas tiel bone? Vi ja ŝajnas tute vigla kaj freŝa.

Blindulo: Dank' al Ksitigarbo mi estas same vigla kaj freŝa, kiel

(すじ) もなし。成程(なるほど) 皮膚もよいと思はしませ。」

女房「いや〜、只事ではない。合点が参らぬ。」

盲人「神仏のお陰じや所で、只事ではないはづじや。」

女房「をのれ知らぬと思ふか、わ男め。内々聞及だ。誰(た) そ酒や肴色々の物を持つて行(い) て、馳走し手があらふ。」

盲人「そなたより外に誰が見舞ひませうぞ。訳もない事言はしますな。」

女房「腹立ちや〜、をれに隠しをつて。さい〜寄り合ふて、知つた〜、憎いやつの。腹立ちや〜。」

盲人「さても〜無理な事言ふ女房じや。弓矢八幡脇心はないぞ。」

女房「いやの空誓文や。ありのまゝに、隠さずとも、言ひをるまいか。」

盲人「はあ〜、また目がつぶるゝ。悲しや〜。」

女房「をのれ、つぶれもせぬ目をつぶしたと言ふてだまさるゝ事ではないぞ。」

盲人「だまさう事ではない。悲しや、真実つぶれたは。」

女房「空目をつぶすか。腹の立つ事や〜。何がつぶりやうぞ。」

盲人「いや、どこがどこも見えぬぞ。許せ〜。」

女房「どこへ。やるまいぞ〜。」

盲人「許せ〜。」

(終わり)

klaraj estas miaj okuloj.

Edzino: Ba, vi ne azenigos min! Mi ne kredas viajn mensogojn.

Blindulo: Ne mensogo, sed graco de Sankta Ksitigarbo!

Edzino: Ne mensogu min, malsaĝulo! Mi aŭdis, ke iu virino servis al vi sakeon kaj manĝon!

Blindulo: Neniu krom vi servas por mi. KREDU min, mia kara.

Edzino: Kia ofendo! Vi mensogas min! Vi ja kolombumis kun la virino! Mi scias. Ofendo de via flanko!

Blindulo: Maljustaj vortoj! Neniam mi mensogis vin.

Edzino: Ĉiam vi mensogas min! Konfesu pri via virino!

Blindulo: Ve, mi perdos vidon! Ve, doloras la okuloj!

Edzino: Ankoraŭ nun vi mensogas! Jam vi havas klarajn okulojn.

Blindulo: Ne, mi ne mensogas vin. Denove mi fariĝis blindulo.

Edzino: Mensogo! Viaj okuloj estas klaraj.

Blindulo: Jam ne klaraj! Nenion mi povas vidi. Pardonu min!

Edzino: Kien vi iras?! Mi ne pardonos!

Blindulo: Pardonu min, pardonu min! (fino)

※ Efiko de budha graco dependas de la interna paco de la favorato. Blasfemo de la edzino tro ĉagrenis la edzon kaj rompis la gracon.

盆山 (ぼんさん)

狂言記外五十番巻三の六
登場人物：源蔵、権兵衛

源蔵「是(これ)は此辺(このあた)りにすまみ致す者で御ざる。それがし存(ぞん)た方に盆山をあまた持てゐらるゝ。一つ所望致せども、しはい人でくれられぬ。あまり欲しう御ざる程に、今晚忍び入て、案内(あんい)なしに取つて参らふと存(ぞん)ずる。やあ、さて、しはい人で御ざる。あのたくさん盆山の内を、一つなどくられたとあつて、別(べつ)の事も御ざるまいに、扱(さく)も〜しはい人で御ざる。

や、参る程に是(これ)じや。是(これ)はいかな事。此中(このちゆう)作事(さくじ)を致されたと見えて、仲々きびしうて入られぬ。裏へ回つてみやうと存(ぞん)ずる。はあゝ、面(おもて)の屋作りとは違ふて粗相な事で御ざる。此(こゝ)よし垣をさへ破れば、あなたは坪の内じや。まづよし垣を破らふ。ざく〜、めり〜。さても〜鳴つたり〜。何と人は聞かなんだかじやまで。いやいや、人音もせぬ。さらば入らふ。さて盆山はどこにある事じやぞ。や、是(これ)にある。扱(さく)も見事な盆山じや。是(これ)にせう。扱(さく)も〜見事な事ではあるぞ。」

権兵衛「何じや、盗人が入つたと言ふか。面へも裏へも人を回せ。壱人もやる事ではないぞ。」

源蔵「是(これ)は何としたものであらふぞ。」

権兵衛「がつきめ、やるまいぞ。あの小さい盆山の外へ隠れたとあつて、見えまい事は。や、月夜影にすかして見れば、確かに源蔵じや。余の盗人とは違

Miniatura

el “Kyoogenki GaiGozyuuban” vol. 3.6
Tradukis SIMATANI takesi 2011

Genzoo: Mi estas loĝanto en ĉi tiu loko. Mia amiko havas multajn miniaturojn de montaraj pejzaĝoj. Kvankam mi petis unu, li estas avara kaj nenion donis al mi. Nepre mi havigu al mi liajn miniaturojn. Hodiaŭ nokte mi sekrete vizitu lin por ricevi kelkajn miniaturojn sen lia permeso.(ekiras) Kiel avara li estas! Tute ne gravas por li unu aŭ du el multaj miniaturoj. Vere avara li estas!

Ha, mi jam estas antaŭ lia domo. Ho, domaĝe! Lasta-tempe li plifortigis la muron! De la fronto oni ne povas eniri. Mi iru al la dorsa flanko... Hura! La dorson li baris pli aĉe ol la fronton. Mi segu la kanojn de la palisaro kaj mi estos en lia korto... Grinc, grinc, grinc! Krak, krak, krak! Ve, tro brue! Eble oni aŭdis min... Feliĉe neniu venas! Mi eniru tra la truo de la palisaro. Nu, nu, hop! Kie estas la miniaturoj? Jen, ĉi tie! Kiel belaj ili estas! Kvazaŭ mi vidas verajn montojn!

Gonbee: Damne! Oni enpenetris mian domon! Gardu la fronton kaj la dorson! Neniu forkuru el mia domo!

Genzoo: Ho, ve! Kiel mi savu min?

Gonbee: Jen la kanajlo! Malantaŭ la miniaturo li vane kaŝas sin. Sub luno mi povas vidi la vizaĝon... Ho, ve, li estas Genzoo! Malkuraĝa

ふて心のやさしい所が御ざる。なぶつて帰さうと存(ぞん)る。盆山の陰へ隠れたを人かと思へば、まづ人ではないぞ。犬じや。犬ならば、鳴きさうなものじやが。」

源蔵「是(これ)は鳴かすばなるまい。びやう〜」

権兵衛「びよう〜。扱(せ)も〜鳴いたり〜。犬かと思へば、又犬でもないは。烏じやは。烏ならば鳴きさうなものじや。」

源蔵「是(これ)も鳴いて喜ばせう。こかあ〜。」

権兵衛「あはゝはゝ」

源蔵「扱(せ)も喜ぶは。」

権兵衛「烏かと思へば、又烏でもないは。猿じや。猿ならば身ぜせりをして鳴かふ事じやが。」

源蔵「是(これ)も鳴いて喜ばせう。」

権兵衛「鳴かふぞよ。」

源蔵「きや〜〜」

権兵衛「あはゝはゝ。最前から何かと言へども、みなことごとくまねをする。何ぞまねをせぬ事が申(まう)たいが。や、思ひ出した。最前から何かと言へども、みなそれがしが目違いじや。よふ見れば鯛じやは。」

源蔵「又鯛じやと言ふは」

権兵衛「鯛ならばひれを立てそうなものじやが。」

源蔵「是(これ)も立てずはなるまい。」

権兵衛「ありや、立てたは。鯛はひれを立てて後はかならず鳴くものじや。鳴かふぞよ。」

源蔵「是(これ)はいかな事。鯛の鳴いたをつみに聞いた事がない。何としたものであらふぞ。」

権兵衛「鳴かすは鉄砲で撃ち殺すが。」

源蔵「是(これ)は鳴かすはなるまい。たい〜〜」

ŝtelisto li estas! Mi turmentu lin, antaŭ ol li forkuros... (Laŭte) Ha, mi eraris! Malantaŭ la miniaturo mi trovis ne homon, sed eble hundon! Se ĝi estas hundo, ĝi certe bojos!

Genzoo: Ho, ve! Mi devas boji kiel hundo! (Laŭte) Boj, boj, boj!

Gonbee: Boj, boj! Li vere bojis! (Laŭte) Ha, mi eraris! Malantaŭ la miniaturo estas ne hundo, sed korvo! Se ĝi estas korvo, ĝi certe grakos!

Genzoo: Graki plaĉos al li. (Laŭte) Grak, grak, grak!

Gonbee: Ha, ha, ha!

Genzoo: Bone, miaj grakoj plaĉis al li!

Gonbee: Ha, mi eraris! Ĝi estas ne korvo, sed simio! Se ĝi estas simio, ĝi certe krios kaj gratos al si la korpon.

Genzoo: Nun mi devas krie kaj grati!

Gonbee: Ĝi krios kaj gratos sin!

Genzoo: Iii, iii, iii! Grat', grat', grat'!

Gonbee: Ha, ha, ha! Li plenumis ĉion, kion mi postulis. Nun mi postulu de li ion, kion li ne povos plenumi!.. Jen mi havas bonan ideon!.. Tute erara mi estis! Verdire ĝi devas esti fiŝo.

Genzoo: Nun mi devas esti fiŝo!

Gonbee: Se ĝi estas fiŝo, ĝi elmontros sian naĝilon!

Genzoo: Mi devas elmontri naĝilon!

Gonbee: Li vere elmontris naĝilon! (Laŭte) Se ĝi estas fiŝo, ĝi certe krios! Certe ĝi krios!

Genzoo: Ho, ve! Li postulas krimon de fiŝo! Neniam mi aŭdis fiŝon krie! Kiel mi krii fiŝe?

Gonbee: Kriu fiŝe, aŭ vi mortos!

Genzoo: Iel ajn mi devas krie! (Laŭte) Fiŝo, fiŝo, fiŝo! (forkuras)

権兵衛「あの横着者、やるまいぞ〜」
(終わり)
※ 盆山: *miniature de montoj kaj riveroj.*

口真似(くちまね)

大蔵虎寛本 能狂言
人物: 主、客、太郎冠者

主「是(これ)は此(こゝ)當りに住居(すま)致す者で御ざる。去(さ)方より、よい酒をもらふて御ざるが、誰(た)そ心安い御方と、たべとう御ざる。先(ま)ず太郎冠者を呼びだし、相談致そうと存(ぞん)ずる。太郎冠者、おるか。」

太郎冠者「はああ、お前に。」

主「そちを呼び出すこと、別(べ)なる事でもない。さる方より良い酒を貰うたが、誰(た)そ心易い御方と飲みたいものじゃが誰殿がよかろうぞ。」

太郎冠者「心安い者ならば、誰かれと仰(おほ)せらるるより、私と吞ませられい。」

主「いかに心安いというて、汝と吞うで何の面白いことがあるものじゃ。汝、分別して呼まして来い。」

太郎冠者「畏(かし)まって御ざる。」

主「早う戻れ。」

太郎冠者「心得ました。」

主「エイ。」

太郎冠者「ハア。是(これ)はいかな事。むつかしい事を仰(おほ)せ付けられた。誰殿へ参ろう。イヤ、下の町の誰殿を呼ばして参ろう。先ず急(いそ)いで参ろう。斯う参っても、御宿に御ざれば、よう御ざるが、若し御宿に御ざらぬ時は、参ったせんも無い事で御ざる。イヤ、参る程に是じゃ。先ず案内を乞おう。物まう案

Gonbee: *Sentaŭgulo! Mi ne pardonos vin! Mi ne pardonos vin!(postkuras) (fino)*

Imito

el “NooKyoogen” de Ookura Torahiro
Tradukis SIMATANI takesi 2012

Mastro: *Mi estas loĝanto en ĉi tiu loko. Mia amiko donis al mi bonan sakeon. Mi volas festeni kun iu familiara. Tarookazya proponu bonan sinjoron... Kie estas Tarookazya?!*

Tarookazya: *Jen, antaŭ vi!*

Mastro: *Mi vokis vin por konsulti. Mia amiko donis al mi bonan sakeon. Mi volas festeni kun iu familiara. Kiun vi proponas por kunfesteni?*

Tarookazya: *Mi, Tarookazya estas la plej familiara por vi! Mi festenos kun vi.*

Mastro: *Kvankam familiara, vi ne estos amuza trinkanto. Iru kaj invitu iun taŭgan sinjoron.*

Tarookazya: *Laŭ via ordono!*

Mastro: *Revenu plej baldaŭ.*

Tarookazya: *Mi rapidos!*

Mastro: *Jam iru! Ek!*

Tarookazya: *Jen!... Ho, ve, malfacilan taskon mi havas. Kiun sinjoron mi invitu por li? Ha, mi vizitu S-ron ( )! Mi rapidu al li. Mi esperas, ke mi trafos lin hejme. Se li estos for, mia peno estos vana... Ha, mi jam staras antaŭ lia domo. Hej, Sinjoro! Saluton, Sinjoro! Ĉu vi estas hejme?*

内まう。御内(おうち)にござりまするか。」
誰殿「いや表に物まうとある。案内とは誰
(た)そ物まうとは。」

太郎冠者「私で御ざる。」

誰殿「エイ太郎冠者、そなたならば案内
に及ぼうか。(中略) 扱(さ)今は何と思
ふておりやったぞ。」(中略)

太郎冠者「頼ふだ者申します。去(き)り
かたよりよい酒を貰ふて御ざるに依りて、
御出でなされて、一つ召し上がられて下
ささうならば、忝(かたじけなく)のう御ざる、と申しこ
しまして御ざる。」(中略)

誰殿「其(その)儀成らばいても遣らふか。」
太郎冠者「さあ〜御ざれ〜。」(中略)
誰殿「参る〜。」(中略)

太郎冠者「今少して御ざる。いそがせら
れい。」

誰殿「心得た。」

太郎冠者「申し頼ふだ人、御座りまするか。
太郎冠者が戻りまして御ざる。」(中略)
主「やれ〜大儀や。扱(さ)誰殿を呼ま
して来たぞ。」

太郎冠者「下の町の誰殿を呼ぶで参りまし
た。」(中略)

主「あの人はつと目恥かしい人で、あの
人の前で遣はふ者がない。」

太郎冠者「それこそ私が能う御座らう。」

主「おのれが様な腰の高い者が何のやく
に立つものか。(中略) さりながら誰か
れというふて外に人も無いところで、何
事もそれがしがいふ様、する様に、口
真似をせい。」

太郎冠者「畏(かしこ)まつて御ざる。」

主「斯う御通りなされいと云へ。」

太郎冠者「心得ました。斯う御通りなされ
いと申しまする。」

誰殿「通ふか。」

太郎冠者「つと通らせられい。」

S-ro X: Oni vokas min de-ekstere.
Kiu bonvolas viziti min?

Tarookazy: Jen mi, Sinjoro!

S-ro X: Hej, *Tarookazy*, vi envenu
sen permes-peto! Pro kio vi vizitis
min?

Tarookazy: Mia mastro sendis min
por inviti vin. Hodiaŭ li havas tre
bonan sakeon. Li volas havi vian
favoron, ke vi bonvolu viziti lin kaj
kunfestenu kun li en ĉi tiu vespero.

S-ro X: Bone. Mi venos.

Tarookazy: Venu, venu, sinjoro!

S-ro X: Bone. Mi venos.

Tarookazy: Proksimas la domo.
Volu veni, sinjoro.

S-ro X: Bone. Mi venos...

Tarookazy: Hej, Sinjoro! Ĉu vi estas
hejme? Revenis *Tarookazy*!

Mastro: Dankon, *Tarookazy*! Kun
kiu sinjoro vi revenis?

Tarookazy: Kun S-ro ( ) mi
revenis.

Mastro: Ha, li estas plej postulema!
Neniu bone servos al li.

Tarookazy: Mi mem servos al li.

Mastro: Vi, arrogantulo certe ofendos
lin! Mi tamen ne havas alian
serviston ol *Tarookazy*. Bone, mi
havas bonan Ideon. Vi imitu ĉiun
mian vorton aŭ agon.

Tarookazy: Laŭ via ordono. Mi
imitos.

Mastro: Diru: Bonvolu enveni, mi
petas.

Tarookazy: Mi diros al la sinjoro:
Bonvolu enveni, mi petas.

S-ro X: Bone?

Tarookazy: Bonvolu enveni, mi

誰殿「心得た。不案内で御ざる。」
主「初対面で御ざる。」
誰殿「今日は召寄られて忝のう御ざる。」
主「太郎冠者を進じましたに、早速御出でなされて忝のう御ざる。」
誰殿「ハア。」
主「太郎冠者、御盃をだせ。」
太郎冠者「太郎冠者、御盃をだせ。」

主「ヤイ、御盃を出せとは、おのれが事じゃ。」
太郎冠者「ヤイ、御盃を出せとは、おのれが事じゃ。」
主「ヤイ、こちへ来い。」
太郎冠者「何事で御ざる。」
主「あなたはお客じゃ。御盃を出せとはおのれに云い付くことじゃ(叩く)」
太郎冠者「ヤイ、こちへ来い。」
誰殿「何事じゃ。」
太郎冠者「御盃を出せとはおのれに云い付くことじゃ(誰殿を叩く)」
主「ア、お肩が痛みましょう。」
太郎冠者「ア、お肩が痛みましょう。」
誰殿「左様にも御ざらぬ。」(中略)
主「御盃を出せとはおのれに云い付くことじゃ(耳を引く)」
太郎冠者「御盃を出せとはおのれに云い付くことじゃ(誰殿の耳を引く)。」「
主「ア、お耳が痛みましょう。」
太郎冠者「ア、お耳が痛みましょう。」
誰殿「左様にも御ざらぬ。」
主「やあら、おのれは憎いやつの。口真似をせいと云へば主に恥をかかせおる。おのれが様なやつは、まっ斯うして置いたがよい。(引き回して、つき倒す)(誰殿へ) 夫れにゆるりと御ざれ。追っ付け盃を出ませう。」(主退場)
誰殿「構はせらるゝな。」
太郎冠者「(起きて) おのれは憎いやつのも。

petas.
S-ro X: Bone!.. (al Mastro) Saluton!
Mastro: Bonvenon S-ro ( ).
S-ro X: Mi dankas vin.
Mastro: Mi sendis *Tarookazy*a por inviti vin. Mi dankas, ke vi venis.
S-ro X: En ordo.
Mastro: *Tarookazy*a, alportu sakeon!
Tarookazy: *Tarookazy*a, alportu sakeon!
Mastro: Hej, *Tarookazy*a, vi mem devas alporti sakeon!
Tarookazy: Hej, *Tarookazy*a, vi mem devas alporti sakeon!
Mastro: Hej, venu ĉi tien.
Tarookazy: Kio okazis, Sinjoro?
Mastro: Li estas gasto. Mi ordonis al vi alporti sakeon. (batas lin)
Tarookazy: Hej, venu ĉi tien.
S-ro X: Bone, en ordo.
Tarookazy: Mi ordonis al vi alporti sakeon. (batas S-ron X)
Mastro: Ho, ve! Certe dolore!
Tarookazy: Ho, ve! Certe dolore!
S-ro X: Bone, en ordo.
Mastro: Mi ordonis al vi alporti sakeon. (pinĉas oreton)
Tarookazy: Mi ordonis al vi alporti sakeon. (pinĉas la oreton de S-ro X)
Mastro: Ho, ve! Certe doloras orelo!
Tarookazy: Ho, ve! Certe doloras orelo!
S-ro X: Bone, en ordo.
Mastro: Kia sentaŭgulo vi estas! Aĉe vi imitas kaj hontigas min! Mi devas puni malbonan serviston! (ronde forsvingas kaj faligas *Tarookazy*a) Bonvolu atendi kviete. Mi alportos sakeon por vi. (foriras)
S-ro X: Bone, en ordo.
Tarookazy: (ekstaras) Kia

口真似をせいと云へば主に恥をかゝせ
おる。おのれが様なやつは、まっ斯うし
て置いたがよい。(誰殿を引き回してつ
き倒す)夫れにゆるりと御ざれ。追っ付
け盃を出しませう。」(退場)

誰殿「構はせらるゝな。」(起きて退場)
(終わり)

ザメンホフ

新作狂言
人物：幽霊、学生

幽霊「是(これ)は天国に住居(すま)致すザ
メンホフの幽霊で御ざる。こんにつたザ
メンホフ祭と申して、私の功績をたたえ
る日と聞き及んで御ざる。先ず地上へ降
り、様子を見ようと存(ぞん)ずる。とは
言うものの、天国には飛行機もリニア新
幹線も御座らぬ。軽やかな風の翼でそ
ろり、そろりと飛んで参ろう。」

学生「是(こゝ)は此(こゝ)の辺(あた)りに住
居(すま)いたす、怠け者の学生で御ざる。
学校では授業が難しすぎてついてゆけ
ず、やっとこさ、授業が終われば、マッ
クチキンに急がねばならぬ。食事では
御座らぬ。アルバイトで、真夜中まで働
くので御座る。貧乏学生には住みにくい
世で御座る。」

幽霊「これ、学生。」

学生「今、肩をたたかれたようで御座るが、
何も見えぬ。」

幽霊「これ、学生。」

学生「また、肩をたたかれたようで御座る
が、何も見えぬ。面妖なことじや。」

幽霊「これ、学生。ここじやここじや。」

学生「あ、幽霊。」

幽霊「幽霊は幽霊じやが、ザメンホフの幽

sentaŭgulo vi estas! Aĉe vi imitas
kaj hontigas min! Mi devas puni
malbonan serviston! (ronde
for-svingas kaj faligas S-ron X)
Bonvolu atendi kviete. Mi alportos
sakeon. (foriras)

S-ro X: Bone, en ordo. (ekstaras k
foriras) (fino)

Zamenhof

SIMATANI takesi 2013
Noa Komedio nove verkita

Fantomo: Mi estas fantomo de
Zamenhof. Nun mi loĝas en la Ĉielo.
Hodiaŭ en Zamenhofa Festo, oni
diras, homoj laŭdas mian meriton.
Mi iru al Tero kaj vidu la Feston.
En la Ĉielo ni tamen ne havas
aviadilon, nek linearan ekspreson.
Per flugiloj de facila vento nun de
Ĉielo flugu mi al Tero.

Studento: Mi estas maldiligenta
studento en ĉi tiu loko. En la
lernejo lecionoj estas tro malfacilaj.
Post la severaj lecionoj mi devas
rapidi al la restoracio MakroKoko.
Ne por manĝi, sed por labori ĝis
noktomezo. Mizeran vivon vivas
ni, malriĉaj junuloj.

F: Hej, studento! (frapas ŝultron)

S: Oni frapis mian ŝultron. Sed
neniun mi vidas.

F: Hej, studento! (frapas ŝultron)

S: Denove frapo sur ŝultro. Sed neni-
un mi vidas. Kia mirinda afero!

F: Hej, studento! Jen mi, jen mi!

S: Ve, fantomo!

F: Fantomo, certe fantomo. Mi tamen

霊じや。」
学生「何、ザメンホフ？」
幽霊「なかなか有名なザメンホフじや。」
学生「さて、学校で習ったこともなし、マツクチキンのマニュアルにも御座らぬが。」
幽霊「エスペラントをつくったザメンホフじや。」
学生「エスペラント？いまだ食べたことが御座らぬ。」
幽霊「食べるものではない。エスペラントとは、国際語じや。」
学生「何、国際語で御座るか。」
幽霊「なかなか国際語じや。」
学生「英語は、けっこうで御座る。ついぞ英語はわかったことが御座らぬ。」
幽霊「英語ではない。国際語エスペラントじや。」
学生「何、英語では御座らぬか。」
幽霊「なかなか。英語ではない。」
学生「それならば、習いましょう。」
幽霊「ならば教えましょう。何事も私がいふ様に、口真似をするがよい。」
学生「心得ました。」
幽霊「ABCĈDEF、とおしやれ。」
学生「ABCĈDEF、とおしやれ。」
幽霊「さうではない。ABCĈDEF とばかりおしやれ。」
学生「さうではない。ABCĈDEF とばかりおしやれ。」
幽霊「憎いやつの。口まねをするか。」
学生「憎いやつの。口まねをするか。」
幽霊「あゝ腹立ちや。」
学生「あゝ腹立ちや。」
幽霊「腹の立つ。まづかふしたがよい。」(打ち倒す)
学生「腹の立つ。まづかふしたがよい。」(打ち倒し、退場)
幽霊「横着者。やるまいぞやるまいぞ。」

(終わり)

estas la fantomo de Zamenhof!
S: Zamenhof? Ĉu?
F: Jes, mi estas fama Zamenhof!
S: Fama? Vi ne troviĝas en nunaj lernolibroj, nek en la manlibro de la restoracio MakroKoko.
F: Mi estas tiu Zamenhof, kiu proponis Esperanton.
S: Esperanto? Neniam mi manĝis Esperanton.
F: Ne manĝaĵo! Esperanto estas la Lingvo Internacia.
S: Ĉu Lingvo Internacia?
F: Jes, la Lingvo Internacia!
S: La anglan lingvon mi ne ŝatas! Neniam mi komprenis la anglan.
F: Ne, ne la angla lingvo, sed Esperanto, la Lingvo Internacia!
S: Ne la angla lingvo?
F: Ne, ne la angla lingvo.
S: Mi do lernos Esperanton.
F: Mi do gvidos vin. Ripetu ĉion, kion mi diros al vi.
S: Mi ripetos ĉion, kion vi diros.
F: Diru: ABCĈDEF.
S: Diru: ABCĈDEF.
F: Vi eraras! Diru nur: ABCĈDEF.
S: Vi eraras! Diru nur: ABCĈDEF.
F: Kia malsaĝulo vi estas!
S: Kia malsaĝulo vi estas!
F: Mi koleros! Ne imitu min!
S: Mi koleros! Ne imitu min!
F: Abomene! Jen via puno! (batfaligas)
S: Abomene! Jen via puno! (batfaligas kaj foriras)
F: Mi ne pardonos vin!

(fino)

狂言の面 (おもて)

能では主な登場人物は必ず面を付けますが、狂言役者は基本的に面をしません(能の中で登場する間狂言役者も)。ただし狂言でも、醜女(しめ)や老女、動物、鬼、神などは面を付けます。

Maskoj por noaj komedioj

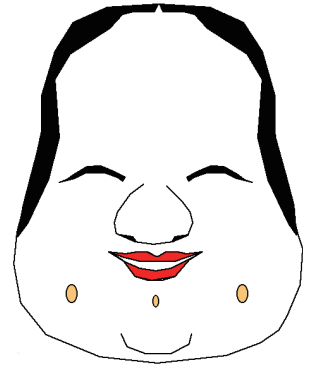
En noa dramo ĉefrolulo nepre metas al si maskon. Sed en komedio kutime oni ludas sen masko. (AIKJOGEN en dramo ne estas escepto.) Kun masko tamen ludas ludanto de malbelulino, maljunulino, besto, demono kaj dio.

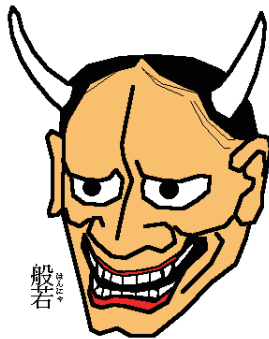
翁 Maljunulo
Uzata en rito

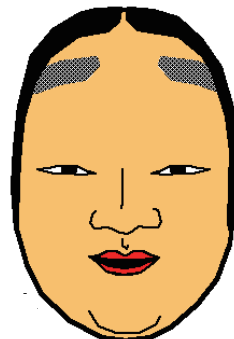
武悪 *Buaku*
Demono uzata en komedio

乙 *Oto*
Infano, Malbelulino, kaj Diversaj

般若 *Han-nya*
Ne estas uzata en komedio

小面 *KoOmote*
Por virino. Ne uzata en komedio

鈍根草 (どごん)

狂言記 卷三の三

登場人物：殿、冠者

殿「罷出(は)たるは此辺(この)りの者
で御ざる。さように御ざれば、いつも
鞍馬へ、冠者を代参りに参らすやう
に御ざる。今日は(に)それがしが
社参致そうと存ずる。太郎冠者を呼び
出(で)し、申付ふと存ずる。太郎冠
者あるか。」

冠者「お前に。」

殿「念なふ早かつた。なんぢ呼び出す、
別(べ)義でない。鞍馬へ今日は参らふ
と思ふほどに、供の用意を致しませい。」

冠者「支度(した)、致して御ざる。」

殿「来い〜、なんぢは道すがらの名所
古跡があらば語れ。」

冠者「畏(かしこ)て御ざる。とつと御ざ
りました。」

殿「此河は何(なに)といふ。」

冠者「高野河と申(まう)まする。」

殿「ふん、高野河といふは是か。」

冠者「中〜。」

殿「聞きおよふだより、いかひ川ぢや。」

冠者「すなわちこれが、みぞろが池で御
ざる。」

殿「はて、いかひ池ぢやな。来い〜。」

冠者「はあ、程なふお前で御ざりまする。」

殿「手水(てず)おくせい。」

冠者「畏て御ざる。」

殿「やい、なんぢもそれにて拜め。」

冠者「はあ。」

殿「やい、それがしは、今夜(こい)はお
通夜(つや)を申(まう)ほどに、なんぢ
はそれに起きておつて、鳥が歌ふたら
起こしませい。」

冠者「畏て御ざる…申(まう)殿様。」

殿「何ぢや。」

Miogo kaj Akvopipro

el “*Kyoo-genki*” vol. 3.3

tradukis SIMATANI Takesi, 2014

Mastro: Mi estas loĝanto en ĉi
tiu loko. Mi kutime ordonas al
Tarookazy, ke li vizitu la templon
Kurama anstataŭ mi. Sed hodiaŭ
mi mem vizitu kaj preĝu antaŭ
Budho. Nun mi elvokos kaj ordonos
al li akompani min. Kie estas
Tarookazy?

Tarookazy: Jen, antaŭ vi, Sinjoro!

M: Bone, ke vi tuj venis. Hodiaŭ mi
vizitos la templon Kurama. Pretigu
vin por akompani min.

T: Jam preta mi estas, Sinjoro.

M: Venu, venu, *Tarookazy*! Sur la
vojo sciigu pri vidindaĵo.

T: Laŭ via ordono!... Ha, mi jam
trovis vidindaĵon!

M: Ĉu vi scias ĉi tiun riveron?

T: Jen la rivero Takano!

M: La rivero Takano?

T: Jes, ja, Sinjoro.

M: Multe pli granda ol mi supozis.

T: Jen vi vidas la lagon Mizoro.

M: Kiel vasta estas la lago... Venu, venu!

T: Baldaŭ vi vidos la Pordegon de la
Templo Kurama.

M: Donu al mi akvon por purigi.

T: Laŭ via ordono!

M: Hej, ankaŭ vi tie sidiĝu kaj preĝu.

T: Dankon, Sinjoro!

M: Hej, mi tranoktos antaŭ Budho.
Vi maldormu kaj veku min, kiam
koko ekkrios. (Mastro ekdormas)

T: Laŭ via ordono!...(ion ricevas)
Sinjoro!

M: Kial vi vekis min?

冠者「宿坊から、重の内が参りました。」
 殿「やい、それがしが忍びて参りたをば、何(なに)として御存じあるぞ。御使いは」
 冠者「いや、置いて帰られまして御ざる。」
 殿「どりや〜、寒いほどに一つ飲まふず。」
 冠者「上がりませい。」
 殿「肴は何ぢや。」
 冠者「茗荷(みぎ)と、蓼(た)とか御ざります。」
 殿「どりや、その蓼をおこせい。」
 冠者「はあ。」
 殿「なんぢも、それで飲め。」
 冠者「畏て御ざる。」
 殿「やい〜、おのれは、肴は何を食うたぞ。」
 冠者「茗荷を食べました。」
 殿「憎いやつの。いと鈍なやつめが茗荷を食い、いよ〜鈍になつて、使わ
 るゝ事でもあるまい。」
 冠者「はあ、茗荷を食べますれば、鈍になりまするか。存じませんで御ざる。」
 殿「知らずは、語りて聞かせう。これへ寄つて聞きおろう。」
 冠者「は。」
 殿「扱(さ)も、釈尊の御弟子に、周利槃特(しゅうりく)といふ人あり。此人愚鈍第一の人にてあつた。わが名だに憶(おぼ)へいで、杖(つゑ)の先に書いて歩き、「そなたの名は」尋ぬれば、「これよ」と言ふて差し出すほどなる愚鈍な人にてあつた。しかれども、人間の習ひにて、ついには悟道をなされた。土中につきこめてあれば、塚の上よりも、茗荷一本生へて有(あ)。すなわちこれを、愚鈍第一の塚より出たれば、鈍根草(どこん)と付けられてある。又釈尊の御弟子に、阿南尊者と申するは、知恵第一の仏にてあつた。釈迦如来、靈鷲山(りやうじ)にて四十余年の御説法を、一字一点も残さずに受け取(と)なされたる、第一にてあつた。是もついには悟道をなされ、土中にこめてあれば、

T: La gastejo sendis noktomanĝon.
 M: Kiel ili eksciis mian inkognitan alvenon? Kie estas la sendito?
 T: Li jam foriris.
 M: Do mi trinku por varmigi min.
 T: Jen la pladoj kaj sakeo.
 M: Kio estas en la pladoj?
 T: Miogo kaj akvopipro.
 M: Donu al mi akvopipron.
 T: Jen la akvopipro.
 M: Ankaŭ vi trinku tie.
 T: Dankon, Sinjoro.
 M: Hej, kion vi manĝis?
 T: Mi manĝis miogon.
 M: Kia malsaĝulo! Vi malsaĝa manĝis miogon! Des pli malsaĝa vi estos!
 T: Ho, ve! Miogo faras min malsaĝa? Nenion mi sciis!
 M: Ĉar vi scias nenion, mi klarigos al vi. Venu ĉi tien kaj aŭskultu min bone.
 T: Dankon, Sinjoro.
 M: Inter la disĉiploj de Sankta Ŝakjamunio estis Kudapantako. Li estis la plej malsaĝa el la disĉiploj. Eĉ sian nomon li forgesis kaj ĉiam iris kun bastono, sur kies pinto oni skribis lian nomon. Kiam oni demandis lian nomon, li ĉiam montris la pinton de la bastono. Kiel ĉiuj aliaj ankaŭ li fine iluminigis kaj oni enterigis lin. De lia tombo aperis miogo, kiun oni nomis forgesiga herbo, ĉar ĝi aperis de la malsaĝulo. Alia disĉiplo Anando estis la plej saĝa. Li perfekte memoris kvardekjarajn instruojn de Sankta Ŝakjamunio en la monto Gridrakuto. Ankaŭ li fine iluminigis kaj oni enterigis lin. De lia tombo aperis akvopipro. Ĝi estas memoriga herbo,

その塚から、蓼一本生へ出(ら)る。すなわちこれをば、利根草と付けられて有(あ)る。神の御前ともいわせず、腹を立てさせおる。下向をする。失せおる。」

冠者「はあ。」

殿「来るか〜。」

冠者「参ります。」

殿「やい冠者、それがしは、も一度御前へ戻らずはなるまい。」

冠者「何となされました。」

殿「いや、物を忘れて来た。」

冠者「はあ、蓼を参りました程に、何も忘(わす)れはなされますまいが。」

殿「蓼を食(く)たれども、忘たは。」

冠者「身どもは、茗荷を食べましたれども、物をひらいました。」

殿「何ぢや、見せい。」

冠者「是で御ざります。」

殿「それは、おれがぢや。よこしおろ。」

冠者「欲しう御ざりまするか。なりますまい。」

殿「やい〜、やるまいぞ〜。」
(終わり)

car ĝi aperis de la saĝulo... Ho, ve, vi kolerigis min antaŭ Sankta Budho. Mi iros hejmen. Iru kun mi! (Mastro forlasas sian glavon, kaj ĝin trovas *Tarookazya*.)

T: Laŭ via ordono.(kun glavo je la dorso)

M: Venu, venu!

T: Mi venas kun vi.

M: Ho, ve, *Tarookazya*, mi devus denove iri antaŭ la Budhon.

T: Kio okazis al vi, Sinjoro?

M: Mi forlasis ion antaŭ la Budho.

T: Vi manĝis akvopipron kaj nenion povas perdi.

M: Mi manĝis akvopipron, sed mi perdis.

T: Mi manĝis miogon, sed mi trovis ion perditan.

M: Kion vi trovis?

T: Jen ĉi tion.

M: Ve, mia glavo! Redonu ĝin al mi!

T: Ĉu vi volas rehavi la glavon? Mi tamen trovis ĝin.

M: Hej, redonu ĝin, redonu ĝin al mi!
(fino)

※ miogo: ミヨウガ (茗荷, *Zingiber mioga*)

※ akvopipro: ヤナギタデ (柳蓼, *Persicaria hydropiper*). poligono とする辞書もあるが、香りと辛みがある食用のヤナギタデは、現在は *Polygonum* 属ではなく、*Persicaria* 属に分類される)

※ Kudapantako: 周利槃特 (釈尊の弟子。十六羅漢の一。愚鈍第一)。

※ Anando: 阿難陀 (アーナンダ。釈尊の十大弟子の一。多聞第一)。

狂言の歴史

能と狂言は猿楽が発展したものとされます。奈良時代(710年~794年)に中国から渡ってきた、大衆芸能である散楽が、平安時代(794年~1185年)に猿楽と呼ばれるようになりました。

鎌倉時代(1185年~1333年)に演劇として洗練され、能と狂言になりました。天才的な役者兼作者の観阿弥と世阿弥の親子が室町幕府(1336年~1573年)の将軍義満の庇護を受け、能と狂言は上流階級の必須の教養となりました。

室町時代の後期に大蔵流、和泉流、鷺流という狂言流派が生まれました。

江戸時代(1603年~1867年)に能と狂言は幕府の式楽として儀式で演じられました。江戸幕府や大名の支持を受け武士のたしなみとして定着します。反面、商人や庶民が能や狂言を鑑賞することは少なくなりました。

能・狂言役者は支配者である武士階級の一員として生活を保証され、親から子へ代々芸を継承する体制が整いました。

1868年の明治維新で、武士階級が廃止されました。能・狂言役者も、幕府や大名の庇護を失い、芸を捨てる者が続出しました。鷺流はまもなく断絶します。

やがて、外国人に対して日本文化を紹介する必要から、明治新政府も一定の保護を与え始めました。

第二次世界大戦後は、京都の茂山千作や弟の千之丞、東京の野村萬等が、能楽界の外へ活躍の場を広げて注目を集めました。そのあとの世代も多彩な活動をしています。

Historio de noaj komedioj

Oni diras, ke noaj komedioj devenas de *Sarugaku* (simiaj artoj). En la epoko *Nara*(710~794) de Ĉinio venis la popularaj spektakloj *Sangaku* (diversaj artoj), kiun poste en la epoko *Heian* (794~1185) oni nomis *Sarugaku*.

En la epoko *Kamakura* (1185~1333) la artoj rafinitaj fariĝis noaj dramoj kaj noaj komedioj. La geniajn aktorojn-verkistojn *Kannami* kaj *Zeami* (patro kaj filo) subtenis *Yošimicu*, ŝoguno de *Muromaĉi* (1336~1573). La artoj fariĝis nepra lernindaĵoj por supera klaso.

En la malfrua periodo de *Muromaĉi* aperis la skoloj *Ookura*, *Izumi* kaj *Sagi*.

En la epoko *Edo* (1603~1867) noaj dramoj kaj komedioj fariĝis ceremoniaj artoj de la Ŝoguna Registaro. La artojn subtenis ŝogunoj kaj daimioj kaj lernis samurajoj. Aliflanke komercistoj kaj popolanoj malofte spektis noon.

Kiel membroj de la samurajaro, la reganta klaso, noaj aktoroj tenis vivrimedon. De generacio al generacio oni heredis la artojn.

Post la Revolucio en 1868 malaperis la klaso de samurajoj. Noaj aktoroj perdis subtenon de ŝoguno kaj daimioj. Multaj forlasis noon. Baldaŭ pereis la Skolo *Sagi*.

Pro neceso prezenti al alilandanoj japanan kulturon la registaro de *Meiji* komencis protekti la artojn.

Post la Dua Mondmilito ekster noa sfero aktivis kaj gajnis popularecon la fratoj *Ŝigejama Sensaku* kaj *Sennojoo* de Kioto kaj *Nomura Man* de Tokio k. a. Ilin sekvas multaj junuloj.

狂言の流派

流派とその代表である家元は一応ありますが、狂言は基本的に家単位で演じられます。流派の伝統を守る名人も人気者も家元とは別の家族に属しているので、うかうかしていると家元の方が能楽界からボイコットされることもあります。

江戸時代には流派として大蔵流、和泉流と鷺流がありましたが、鷺流は廃絶しました。(佐渡島、山口等では上演活動を行っています)

現在も活発に活動を行っている流派は大蔵流(京都と東京が中心)と和泉流(東京と名古屋が中心)です。

・大蔵流

南北朝時代の天台僧玄恵法印が流祖とされます。大蔵弥右エ門が室町後期に流派を確立しました。

東京に大蔵宗家、京都に茂山千五郎(しげやま せんごろう)家(人間国宝茂山千作(せんざく)は先代千五郎の隠居名、岩波新書を書いた千之丞(せんのか)は千作の弟)と茂山忠三郎(ちゅうざ ぶさう)家。他にも善竹(ぜんちく)家(関西・東京)等が活動しています。

・和泉流

室町中期の近江の佐々木岳楽軒が流祖とされます。山脇和泉元宜が、江戸時代始めに尾張徳川家に召し抱えられ流派を確立しました。

東京に和泉流宗家、野村万蔵家、名古屋に野村又三郎(またさう)家など。

Skoloj de Noa Komedio

Kvankam ekzistas skoloj kaj iliaj ĉef-familioj, noan komedion prezentas fundamente unuopaj familioj. Kaj la virtuojoj kaj la steloj apartenas al la familioj ne-ĉefaj. Eĉ skol-estro povas esti bojkotita de tuta noa sfero, se li estas tro orgojla.

Dum la epoko Edo aktivis la skoloj *Ookura*, *Izumi* kaj *Sagi*. *Sagi* jam malaperis, kvankam restas lokaj grupoj en la insulo *Sado* kaj la urbo *Jamaguĉi*.

Nun aktivas la Skolo *Ookura* kun centroj en Kioto k Tokio, kaj la Skolo *Izumi* kun centroj en Tokio k *Nagoja*.

・La Skolo *Ookura*

Gen-e, la plej granda tiantajanisma bonzo en la epoko de Suda kaj Norda Dinastioj estas laŭdira fondinto de la skolo. Ĝin stabiligis *Ookura Jaemon* en la malfrua periodo de *Muromaĉi*.

En Tokio sidas la ĉef-familio. En Kioto estas la Familioj de *Sigeyama Sengoroo* kaj *Sigeyama Tyuuzaburoo*. (*Sensaku*, vivanta nacia trezoro estas antaŭa *Sengoroo*) Krome estas la Familio *Zentiku* k.a. en Kansajo kaj Tokio.

・La Skolo *Izumi*

Laŭdire *Sasaki Gakurakuken* estas la kreinto. Komence de la epoko *Edo* la Daimio *Tokugaŭa* en *Oŭari* (okcidenta parto de nuna gubernio *Aiĉi*) vasaligis *Jamaŭaki-Izumi Motonobu*, kio stabiligis la skolon.

En Tokio sidas la ĉef-familio kaj la Familioj de *Nomura Manzoo* k. a. En *Nagoja* estas la Familio de *Nomura Matasaburoo* k.a.

扇子 (せんす)

平安時代に数枚の木簡の端に穴を開け、紐で留めたのが扇子の起源とされます。広げた面に絵を描いた美しい扇が貴族の女性に愛用されました。

平安時代末に紙を片面に糊で貼った扇子が生まれました。鎌倉時代に、日本の扇子が中国へ渡り、紙を両面に貼るよう改良されました。この扇子が、室町時代に「唐扇」として輸入されました。現代の日本の扇子はこの様式です。やがてヨーロッパにも扇子は伝わり、紙ではなく絹を扇子に貼りました。

婚約などの印として扇子が贈られるなど、扇子は広く儀礼に用いられました。和服を着るときは扇子を持つのが正式です。

座ってあいさつするときに、扇子を自分の前に置きます。扇子で相手と自分の空間の境界にします。

狂言でも扇子は必須の小道具です。舞うときにはもちろん、酒を飲む盃になったり、火箸になったり、鋸(のこぎり)になったりと、様々なものに見立てられます。舞台の上に座っていても登場人物ではない後見や地謡は、自分の前に扇子を境界として置きます。

Faldebla Ventumilo

Oni diras, ke lignaj platoj true laĉitaj ĉe ekstremoj en la epoko *Heian* estas origino de japanaj faldeblaj ventumiloj. Bele pentritaj ventumiloj estas ŝatataj de nobelinoj.

Je la fino de *Heian* naskiĝis tiaj ventumiloj, ĉe kiuj oni gluis paperon sur unu flanko de ventumilo. Dum la epoko *Kamakura* ili estis eksportitaj al Ĉinio, kie oni gluis paperon ambaŭflanke. En la epoko *Muromaĉi* ili estis enportitaj kiel ĉinaj ventumiloj. Tiuj estas normo de nunaj ventumiloj. En eŭropo oni tegis ventumilon ne papere, sed silke.

Japanoj donacas ventumilon por memoraĵo je fianĉiĝo kaj aliaj. Kun kimono, japana nacia vesto oni oficiale portas ventumilon.

Je sidanta saluto oni metas antaŭ si ventumilon, kiu limas la teritoriojn de la salutanto kaj salutato.

Ventumilon bezonas noa komedio. Ne nur en danco, sed ankaŭ je multaj aferoj oni utiligas ĝin. Ventumilon oni foje rigardas kiel pokalon, manĝilon, segilon k.c. Sur la scenejo sidas ankaŭ Kooken kaj Ziutai, kiuj ne ludas. Por limigi sian spacon for de la ludantoj ili metas ventumilon antaŭ si.

の養子 (おにの まうし)

続狂言記 卷三の五
登場人物：鬼、女

Adoptito de Demono

el "SyokuKyoogenki" la 5a el vol. 3
Tradukis SIMATANI takesi 2015

女「わらはは此当(このあた)りの者でござる。山一つあなたに親里(おやと)がござる。久しう参らぬ程に、今日此(この)子を抱いて、見舞に参りませふ。(道行)久々(ひさひさ)参らぬが、何事もないか、心元なふござる。やあ、参る程に、こゝは播磨(はりま)の印南野(いみなの)と申(まうす)所でござる。此所(このところ)は『七つ下がれば鬼が出て人を取(とる)』と申が、心元(こもころ)なふござる。早(は)日も晩(ばん)じてござる。人でも連れて参らふ物を、心元なふござる。」

シテ鬼「いで食(く)らはふ〜。」

女「あゝ悲しや、なふ〜、許して被下(くだ)れ、助けて被下。」

鬼「いで食らはふ〜。やい、そこなやつ、をのれは七つ下がれば人の通らぬ所へ失(う)せた程に、たつた一口に、いで食らはふ。」

女「あゝ悲しや、助けて被下〜。」

鬼「何と助けてくれ。やあ、見ればよい女房じや。やい〜、それなら命を助けてやらふが、をれが言ふことを聞かか。」

女「何成共(なんとも)聞(き)ませふ。」

鬼「それなら、そちを連れて行(い)て、をれが女房にせふ程に来い。」

女「夫(それ)は迷惑でござる。其上(そのうえ)私は夫(おつ)がござる。」

鬼「いや〜、男は有(あ)まい。をれが女房にせふ。」

女「成程(なるほど)男がござる。夫故(それゆへ)此(この)子がござる。」

鬼「夫(それ)でも、女房にせねばならぬ。どう有(あ)ても来い。」

女「いや〜、夫(それ)は無理でござる。」

Virino: Mi estas loĝanto en ĉi tiu loko. Miaj gepatroj vivas trans la monto. Nun mi volas viziti ilin kun la bebo. (iras) Tro longe mi ne vidas ilin. Mi timas, ke io malbona okazis al Panjo kaj Paĉjo... Mi venis al Inamino en Harima. En vespero, oni diras, demono manĝas homon. Jam subiras la suno. Mi devus veni kun aliaj. Mi timas, ke demono aperos...

Demono: Mi formanĝos vin!

V: Ho ve, terure! Pardonu min! Ne manĝu min!

D: Mi formanĝos vin! Hej, virino, vi venis al la loko, kien ne venas homo post vespero. Per unu gluto mi formanĝos vin!

V: Ho ve, terure! Ne manĝu min!

D: Ne manĝu vin? Bela virino vi tamen estas. Mi ne manĝos vin, se vi plenumos mian postulon.

V: Ion ajn mi plenumos!

D: Venu kun mi. Vi estu mia edzino. Tio estas mia postulo.

V: Ho, ve! Tian postulon mi ne povas plenumi! Ĉar mi jam havas edzon.

D: Ne mensogu min. Vi ne havas edzon. Kaj mi estu via edzo.

V: Edzon mi vere havas! Ĉi tiun bebon mi naskis al li.

D: Vi tamen devas esti mia edzino. Veni kun mi vi devas!

V: Ne, neniel! Mi ne estos via edzino!

成(なり)ませぬ。」
 鬼「夫(それ)ならたつた一口にしてくれ
 ふぞ。いで食らはふ。」
 女「あゝ悲しや、それならどう成共
 (なり)致しませふ。助けて被下。」
 鬼「何と合点(がっ)するか。」
 女「中々、合点でござる。去(きり)なが
 ら此(こ)の子は何としませふ。」
 鬼「其(その)子はをれが養子にせふ。こ
 れへをこせ。」
 女「心得ました。抱かせられ。」
 鬼「扱(さ)も〜よい子じや。よふ見れ
 ばむまそふな。一口にしてやろ、わん。」
 女「あゝ悲しや、其子故にこそ合点もしま
 した。夫ならこちへ其子ををこさしやれ。」
 鬼「夫なら食ふまい。とてものことに此
 子を肩に乗せて、囃子(はや)物で行か
 ぶ程に、そちも囃(は)せ。」

女「心得ました。囃しませふ。」
 鬼「へ鬼の養子を肩に乗せて、蓬萊
 (ほうらい)の島へ参らふ〜、養子を〜
 肩に乗せて、島へ参らふ〜」
 鬼「扱も〜よふ見れば見る程むまそふ
 な。これは食はねば堪忍がならぬ。一
 口に食ふてやらふ。あゝ、わん。」
 女「なふ〜、悲しや〜、夫を食はし
 て成(なり)ものか。をのれが様なやつ
 は男には持たぬ。打(う)こかしてや
 つたがよい。其子もこちへをこせ。な
 ふ〜恐ろしや、怖や〜(逃げ入る)」
 鬼「扱も〜、女じやと思ふて油断して、
 打こかされた。扱もしなしたり〜。
 やあ、是に笠を置いて行た。せめて是成
 共取て行(ゆ)ふ。やい〜、今の女、
 どちへ行(ゆ)ぞ。どうでも女房にせ
 ねばをかぬぞ。やるまいぞ〜〜。」
 (終わり)

※印南野：兵庫県南部の台地。

Lasu min foriri!
 D: Aŭ vi estos mia edzino, aŭ mi
 formanĝos vin per unu gluto!
 V: Ve, ne manĝu min! Ion ajn mi
 plenumos! Ne manĝu min!
 D: Ĉu vi estu mia edzino?
 V: Jes, mi estu via edzino. Kion vi faros
 al la bebo?
 D: La bebo estu mia adoptito. Donu ĝin
 al mi.
 V: Estu tiel. Volu zorgi pri la bebo.
 D: Kiel aminda estas via bebo! Cetere...
 manĝinda. Per unu gluto...
 V: Ne, ne manĝu la bebon! Alie mi ne
 estu via edzino! Redonu ĝin al mi!
 D: Ve, mi ne manĝos ĝin. La bebo venu
 sur mian ŝultron. Ni marŝu kun taktovortoj. Ankaŭ vi akompanu taktante.

V: Tre bone. Mi iros takte.
 D: 🎶 Kun adoptito sur la ŝultroj al
 Insulo de Juneco. Kun adoptito sur la
 ŝultroj al Insulo de Juneco...
 D: Kiel manĝinda estas la bebo! Nepre
 mi manĝu ĝin! Per unu gluto mi
 manĝu ĝin...
 V: Ne, ne manĝu mian bebon! Neniam
 mi estos via edzino! Mi batas kaj
 faligas Demonon! Redonu la bebon!
 Ve, terure, terure! (foriras)
 D: Ho, ve! Pro malatento mi estis faligita
 de la virino! Aj, dolore! Aj, dolore!
 ...Kien iris la virino? Nepre mia edzino
 ŝi devas esti! Mi kaptos ŝin! Mi kaptos
 ŝin!

(fino)

※ *Inamino*: altebenejo en suda parto de
 la gubernio Hyoogo.

竹生島詣 (ちくぶしままふで)

狂言記外五十番 卷三の一
登場人物: 主、冠者

Ĉikubu

el “*Kyooenki Gaigozyuubann*” vol. 3.1
tradukis SIMATANI Takesi, 2016

主「是は此の辺りに住み致す者で御ざる。それがし一人召し使ふ下人が、此中(ちゅう)暇(いまと)も乞はいで、いづかたへやら参って御ざる。聞けば夜前(やぜん)罷り帰ったとは申せども、いまだそれがしに目見へを致さぬ。あまり腹の立つ事でござるほどに、今日きやつが私宅へ立ち越え、たばかり出いてきつと折檻の加ようと存ずる。まず急ひで参らふ。やあ、さて、憎い事で御ざる。それがしに暇の義を申してさへ御ざらふならば、いか程なりとも取らせませうに、憎い仕合わせで御ざる。や、参るほどに是じゃ。それがしが声を聞き知って留守を使ふで御ざらふ。作り声を致して呼び出さふと存ずる。物申(もの)、案内申(も)。」

冠者「やら奇特(きど)や、夜前罷り帰ったを、はやどなたやらご存じあって面(おもて)に案内がある。案内は誰(た)そ。」

主「物申。」

冠者「どなたで御ざる。」

主「しさりおろ。」

冠者「はっ。」

主「や、にはかの懇懃、迷惑致す。御手上げられい。」

冠者「これは何とも迷惑に存じます。」

主「おのれは此中誰に暇を乞ふて、いづかたへ行てあるぞ。」

冠者「されば其の義で御ざる。御暇の義を申さうとは存じて御ざれども、一人召し使はるる下人の義で御ざれば、申し上げたりとも、やはか御暇をくだされまじいと存じて、しのふで竹生島ま

Mastro: Mi estas loĝanto en ĉi tiu loko. Mia unusola servisto foriris ien sen mia permeso. Oni diras, ke li revenis hieraŭ nokte. Li ankoraŭ ne venas por peti pardonon. Mi iru al lia domo kaj severe punu lin. Mi iru haste. (iras) Kiel sentaŭga li estas! Li devis peti de mi permeson antaŭ ol foriri. Prave mi koleras kontraŭ li! Ha, mi jam alvenis al lia domo. Se mi vokus per mia voĉo, li ne elvenus. Tial mi imitu ies voĉon. Saluton, hej malfermu la pordon, mi petas! Saluton, sinjoro!

Servisto: Kiu alvenis? Apenaŭ lastan nokton mi estas hejme. Oni jam scias mian revenon. Kiu bonvolis alveni?

M: Saluton, sinjoro!

S: Kiu bonvolis alveni?

M: Hej, sentaŭgulo!

S: Pardonon! (Servisto ĵetas sin teren)

M: Ĝentileco ne konvenas al vi. Ekstaru!

S: Pardonon, Sinjoro!

M: Kial vi foriris ien ne petante mian permeson?

S: Ĉar mi estas unusola servisto, vi ne donus al mi ferion. Tial mi ŝteleliris kaj vizitis la insulon Ĉikubu por kulti la Diinon.

ふでを致いて御ざる。」

主「やら珍しや、一人召し使はるる下人が竹生島まふでをすれば、主(しゆ)に暇を乞はぬ法ですか。」

冠者「はっ。」

主「糸い。」

冠者「はっ。」

主「憎いやつの、たちまち折檻の加ようと存じて、これまでは立ち越して御ざれ共、竹生島詣でをしたと申せば、一つは天女へのおそれもあり、此の度は許さうと存ずる。やい。」

冠者「はっ。」

主「たちまち折檻を加ようと思ふて、これまでは来たれども、竹生島詣でをしたとあれば、一つは天女へのおそれもあり、此の度は許す。そこを立て。」

冠者「それはまことで御ざるか。」

主「弓矢八幡助くるぞ。」

冠者「やら心安や。」

主「さて今の間は窮屈にあったか。」

冠者「いつもの御気色とは変わらせられて御ざるによって、すは御手打ちにも会いますかと存じて、身の毛を詰めてをりました。」

主「そふあらふ。身もいつもより腹が立った。以来をたしなめ。」

冠者「畏まって御ざる。」

主「さて身共はつみに竹生島へ参らぬが、いかい参りか。」

冠者「されば、参り下向の人、峰から谷、谷から峰へ押しも分けられた事では御ざりませぬ。」

主「何が天女の御事じゃもの、そうあらふとも。さて、珍しい事はなかったか。」

冠者「別(べつ)に珍しい事も御ざりませんんだが、申し、私は只今まで雀と

M: Vi kredas, ke por kulti la Diinon unusola servisto rajtas ŝteleliri sen permeso, ĉu ne?

S: Pardonon!

M: Sentaŭgulo!

S: Pardonon!

M: (Al si) Mi koleris kaj venis al la domo de la servisto por severe puni lin. Li tamen vizitis la insulon Ĉikubu por kulti la Diinon. Pro Ŝia graco mi pardonos lin. (Al Servisto) Hej, vi!

S: Pardonon!

M: Por severe puni vin mi alvenis al via domo. Vi tamen vizitis la insulon Ĉikubu por kulti la Diinon. Pro Ŝia graco mi pardonas vin. Ekstaru!

S: Ĉu vere vi pardonas min?

M: Jes, vere mi pardonas vin.

S: Kiel feliĉa mi estas! (ekstaras)

M: Ĉu vi vere timis?

S: Eksterordinare vi koleris. Vere mi timis, ke vi punos min per mia vivo. Kiel terura vi estis!

M: Certe mi koleris plej forte. Mi ne indulgos alian neglekton.

S: Plej diligente mi laboros.

M: Cetere mi neniam vizitis la insulon Ĉikubu. Kiel prosperas la sanktejo.

S: La vojo estas plena de adorantoj, kiuj iras supren kaj malsupren. Apenaŭ oni povas marŝi antaŭen.

M: Nature por la sanktejo de la Diino. Ĉu vi vidis ion kuriozan.

S: Nenion kuriozan mi vidis. Cetere mi kredis, ke Pasero kaj Korvo

鳥とは別の鳥かと存じておりましたが、親子で御ざる。」

主「それはどふした事じゃ。」

冠者「まづ参りまする道に大木が御ざった。片枝には雀が止まります。片枝には鳥が止まっておりましたが、雀が鳥のそばへ参りて、『ちち』と申して御ざれば、鳥が雀をきつと見まして、『こかあ、こかあ』と申して御ざる。すれば疑ふ所もない親子で御ざる。」

主「扱さて、なんぢはむさとした事を言ふ。雀の『ちち』とさへづり、鳥の『こかあ、こかあ』と鳴くは、みな面めんのかへづりやうじゃ。それが自然同じ木に止まり、合わせたとあって、親子であらふ事は。そのやうなことでなしに珍しい事はなかつたか。」

冠者「まだ珍しい事が御ざりました。」

主「それぞれ、それを聞かふと事じゃ。」

冠者「神前のかたはらに大きな芝が御ざった。これにこびた者が集まりました。」

主「何が集まったぞ。」

冠者「まず竜。」

主「竜。」

冠者「犬。」

主「犬。」

冠者「猿。」

主「猿。」

冠者「蛙(かいる)。」

主「蛙。」

冠者「くちなは。」

主「くちなは。」

冠者「此の者どもが集まりて御ざる。」

主「是にさっそく不審があるは。世の世話に、中の悪い物を『犬と猿とのやうな』と言ふが、中の悪い体は見えなんだか。」

冠者「いや、別に中の悪い体も見えませなんだが、此の者どもが集まって、何

estas birdoj de apartaj specioj. Ili tamen estas filo kaj patro.

M: Kiel vi eksciis tion?

S: Ĉe sankteja vojo staras granda arbo. Sur unu branĉo sidis Pasero. Sur alia branĉo ripozis Korvo. La Pasero pepis al Korvo. "Pep... pep... peaĉj... paĉjo... paĉjo!". Korvo grakis al Pasero. "Kva, kva, kara, kara!". Jen tial ili estas Filo kaj Patro.

M: Absurde vi parolas! Pasero pepas "pep, pep" kaj korvo grakas "kva, kva!". Jen iliaj naturaj pepoj! Nur hazarde ili sidis sur sama arbo. Ĉu vi ne vidis ion vere kuriozan?

S: Jes, mi vidis ion vere kuriozan.

M: Nepre rakontu tion vere kuriozan.

S: Flanke de la templo estis vasta herbejo. Tie kunsidis amuzaj bestoj.

M: Kiaj bestoj kunsidis?

S: Unua sidis Drako.

M: Ho, Drako de la lago!

S: Dua Hundo.

M: Hundo fidela.

S: Tria Simio.

M: Ho, Simio duonsaĝa.

S: Kvara Rano.

M: Sidis Rano malgranda.

S: La lasta estas Serpento.

M: Serpento estas longa besto.

S: Ili ĉiuj sidis en la herbejo.

M: Hm, mi havas demandon: Oni diras, ke Hundo kaj Simio ne estas amikoj. Ĉu ne okazis kverelo inter ili?

S: Nenia kverelo okazis inter ili. Ĉiuj kunsidis amike kaj diskutis pri io.

ぞ談合を致すと見えまして、立ちざまに秀句を申して立ちましたが、是が中なか、おもしろい事で御ざりました。」
主「それは何と言ふたぞ。」
冠者「まづ竜が申しますは『をのをの是に御ざれども、わたくしは所用御座候によって、此の御座敷をたつです』と申して御ざる。」
主「何じゃ、竜が秀句に『此の御座敷をたつです』たつです、たつです、竜が秀句に『たつです』はでかいな。」
冠者「でかしまして御ざる。」
主「さて何が言ふた。」
冠者「犬が申しますは『をのをの是に御ざれども、私は夜咄に参るほどに、此の御座敷をいぬるです』と申して御ざる。」
主「いぬるです。犬が秀句に『いぬるです』はでかいな。さて何が言ふた。」
冠者「猿が申しますは『をのをの是に御ざれども、私は内客を得ましたによって、此の御座敷をさるです』と申して御ざる。」
主「さるです。きゃつは言はふやつじゃは。人間半分の智恵を持ったといふ程に、秀句程の事を言ひかねはせまいが。きゃつが所への内客は誰じゃ(笑う)。」
冠者「それが痴れ者で御ざる。」
主「さて何が言ふた。」
冠者「蛙が申しますは『をのをのも御立ちなされた程に、私も此の御座敷をかいるです』と申して御ざる。」
主「かいるです。きゃつが小さいなりをして大きな者に負けじ劣らじと目をしょぼしょぼとして『かいるです』はでかいな。さて何が言ふた。」
冠者「いへ、もはや御ざりませぬ。」
主「まだ何やらあったようなが、それそれ、くちなは。」

Fine ili disiris unu post alia kun adiaŭaj salutoj. Iliaj salutoj estis tre amuzaj.
M: Kiel ili salutis?
S: Drako foriris la unua.
♪ Jen salutas Drako:
Vidas mi nun en Biŭako:
Venis gasto en kajako.
M: Bone salutis la Drako!
♪ Vidas mi nun en Biŭako:
Venis gasto en kajako.
S: Tre bone salutis Drako.
M: Kiu sekvis?
S: Hundo foriris la dua.
♪ Jen saluto Hunda:
Estos babilo abunda en nokto profunda.
M: Saluto hunda: babilo abunda en nokto profunda! Amuza saluto! Kiu sekvis?
S: Simio foriris la tria.
♪ Jen saluto de Simio:
Estos kunsido de aŭtonomio pri ekonomia agronomio.
M: Amuze salutis Simio. Ĝi saĝas almenaŭ duonon de homo. Kiu estas la ĉefo de la aŭtonomio?
S: Ĉefo de la aŭtonomio estas Daimio.
M: Kiu sekvis?
S: Rano foriris la kvara.
♪ Salutas rano kvazaŭ veteranoj:
Mi elnaĝas kun membranoj.
M: Malgaranda rano salutis kvazaŭ veteranoj! Certe ĝi naĝas per membranoj. Tre sprite kaj amuze salutis la bestoj. Kiel salutis la lasta besto.
S: Ho, ĉiu besto jam salutis.
M: Ankoraŭ ne salutis iu besto... Jes, ja! Devas saluti Serpento!

冠者「まことに、くちなは。」
 主「くちなはが秀句は、さぞなま長い秀句でがな御ざらふ。」
 冠者「是はいかな事、人の咄で承ったれば、くちなはの秀句をはったと忘れた。何としたものであらふ。」
 主「やいやい、くちなはは何と言ふた。」
 冠者「くちなはもでかしまして御ざる。まづきりりきりりと輪になりまして、鎌首をもっ立てまして『をのをの是に御ざれども、私は夜咄に参るによって、此の御座敷をいぬるです』と申して御ざる。」
 主「いぬるです、くちなはが秀句に『いぬる』、いぬ、是は犬の秀句じゃ。くちなはの秀句を早う言へ。」
 冠者「くちなはのしゅうくは、ものと。」
 主「何と。」
 冠者「『石ぐらの中へぬらぬらです』と申して御ざる。」
 主「あのやくたいもない、しさをろ。」
 冠者「はっ。」
 主「糸い。」
 冠者「はっ。」

(終わり)

※竹生嶋：琵琶湖北部に浮かぶ信仰の島。弁才天社・宝巖寺がある。

庭鳥聳 (にわと)

狂言記外五十番 卷二の八
 登場人物：舅、冠者、聳

舅 (長袴 (なかま)、小刀 (ちいさな)) 「これはこの所の大名、今日 (けふ) は聳入 (むり) がある、太郎冠者あるか。」

S: Certe salutis Serpento!
 M: La plej sprita kaj amuza devas esti la saluto de Serpento!
 S: Mi nur papage imitis ies rakonton. Sed, ho ve, mi forgesis la saluton de Serpento. Kion mi povus fari?
 M: Hej, Kiel salutis Serpento?
 S: Tre amuze salutis Serpento. Ĝi ringigis la korpon kaj levis la kapon. ♪ Jen saluto Serpenta:
 Estos babilo abunda en nokto profunda.
 M: Jen saluto Serpenta: Estos babilo abunda... Vi eraras! Tio estas saluto de Hundo! Kiel salutis Serpento?
 S: Serpento salutis tiel...
 M: Kiel?
 S: ♪ Serpento serpentume kaŝis sin inter rokojn. (foriras)
 M: Ba, sentaŭgulo!
 S: ♪ Pardonon!
 M: Sentaŭgulo!
 S: ♪ Pardonon!

(fino)

※ Ĉikubu: Insulo en la lago Biŭako. Pilgrimejo por adorantoj de Sarasvato.

Kokeriko!

el “Kyōgenki Gai 50 Ban” vol. 2.8
 tradukis SIMATANI Takesi 2017

Sinjoro: (Kun longa *KAMISIMO* kaj mallonga glavo) Mi estas Sinjoro en ĉi tiu loko. Hodiaŭ unuafoje vizitos la edzo de mia filino por saluti min. Kie estas Tarookazya?

冠者(半袴(はんかま)、腰帯(こしおび))「御前に。」

舅「今日は智殿の御いでじゃほどに、御いでの時分、この方へ申せ、糸い。」

冠者「はあ。」

智(烏帽子、素袍袴、小さ刀)「これは花智で御ざる、今日智入致そうと存ずる、舅はこれで御ざる、物申。」

冠者「や、誰(た)そ、どなたで御ざる。」

智「智です。」

冠者「はあ、これへ御通りなされませ。」

智「心得た。謡へ智は舅の内へ行き〜御座敷までは歴〜成(成)とてかゝりの許(もと)にぞ立ったりけり。」(庭で)「くわっ〜。」

舅「謡へ舅はこれを見るよりも広縁より飛んで下(を)り、羽だたきしてぞ立ったりけり。」

冠者「申、何事で御ざりますぞ。」

舅「やい、そうじて智の恥は舅(しゅう)の恥、舅の恥は智の恥、かまへて笑ふな。」

冠者「はあ。」

(舅と智はまた庭鳥の蹴合うまねをする)

智・舅「こくわっ〜。」

(智は鳴きながら退場。舅が追い込む)

舅「やるまいぞ〜。」

冠者「心得た〜。」

(終わり)

Tarookazy: (Kun Kyoogen-stila *KAMISIMO* kaj zono) ♪Jen antaŭ vi!

S: Hidiaŭ la bofilo bonvolos unuafoje viziti min. Anoncu min, kiam li venos.

T: Laŭ via ordono!

Bofilo: (Kun ĉapo, hakamo kaj mallonga glavo) Mi estas la bofilo atendata! Hodiaŭ unuafoje mi vizitos la bopatron. Jen estas lia domo. Saluton, Sinjoro, saluton.

T: Kiu bonvolas viziti nin?

B: La bofilo mi estas!

T: Bonvenon! Bonvolu veni en la domon.

B: Koran dankon. ♪Ne decas al bofilo la salono. Jam sufiĉas korto por dispono. (En la korto) Ko, ko, koke, koke, kokeriko!...

S: ♪Ankaŭ patro estu en la korto. (Iras en la korton) Per flugiloj frapu sen vorto.

T: Hej, Sinjoroj! Kio okazis?.

S: Honto de filo estas honto de patro. Honto de patro estas honto de filo. Nepre ne ridu pri ni.

T: Laŭ via ordono!

(S kaj B kokerikas kaj imitas piedbati)

S kaj B: Ko, ko, ko, kokeriko!

(Bofilo eliras kokerikante. Sinjoro sekvas lin)

S: Kien vi iras? Kaptu lin, kaptu lin!

T: Konsentite!

(fino)

※ 酉年の祝賀狂言として演じられる。

※ Jen programero por celebri birdan jaron de zodiakaj signoj.

附子 (ぶす)

狂言記 卷三の四 登場人物：
大名、太郎冠者、次郎冠者

大名 (長袴 (ながかま)、小さ刀 (ちいさな)) 「此辺 (このあた) りの大名で御ざる。今日は (こゝに) さる方 (かた) へ参る、太郎冠者を呼び出 (いだ) し申付 (まうし) る事がある。太郎冠者有 (ある) か。」

太郎冠者 (半袴 (はんかま)、腰帯 (こしおび)) 「はあ。」

大名 「あたか。」

太郎 「御前に。」

大名 「念なふ早かった。次郎冠者も呼べ。」

太郎 「畏 (かしこ) くて御ざる。次郎冠者、召すは。」

次郎冠者 「心得た。御前に。」

大名 「なんじらと呼ば出すは別 (べ) の事でない。今日 (け) はさる方 (かた) へ行 (ゆ) く、兩人ともに留守をせい。」

二人 「畏て御ざる。」

大名 「それに待て。」

二人 「はあ。」

主 (腰桶 (こしおけ) を持ち出る) 「やい、此 (こゝ) あなたに附子 (ぶす) が有程 (ほど) に、そふ心得 (こゝろえ) 。」

太郎 「それならば、兩人ともに御供致しませう。」

大名 「そふではない、此あなたに附子と言ふて毒が有、この方から吹く風が当たってさへ滅却 (めつじやく) する程に、そふ心得。」

二人 「畏て御ざる。」 (大名を見送り座る)
太郎 「やい〜次郎冠者、今日のような御留守は有まいぞ。」

次郎 「おふ〜、そなたが供に行 (ゆ) ば身どもが留守をする、身どもが供に行ばそなたが留守をする、今日のやうな言ひ合 (あ) せた留守は有まいぞ、

Akonito

el “Kyôgenki” vol. 3.4
tradukis SIMATANI Takesi 2017

Sinjoro: (Kun longa KAMISIMO kaj mallonga glavo) Mi estas Sinjoro en ĉi tiu loko. Hodiaŭ mi ekskursos kaj ion ordonos al la servistoj. Mi voku: Kie estas Tarookazyza?

Tarookazyza: (Kun KYOGEN-stila KAMISIMO k zono) ♪ Jen!

S: Kie vi estas.

T: Antaŭ vi!

S: Bone! Venu ankaŭ Zirookazyza.

T: Laŭ via ordono! Zirookazyza! Tuj venu!

Zirookazyza: ♪ Jen, antaŭ vi!

S: Mi havas ion ordoni: Hodiaŭ mi iros ekskursi. Vi ambaŭ bone gardu la domon dum mia foresto.

Ambaŭ: Laŭ via ordono!

S: Tie atendu momenton!

Ambaŭ: Jes, Sinjoro!

S: (Alportas nigran tinon) Ĉi tie mi metis akoniton. Restu for kaj gardu vin.

T: Jes, ni ambaŭ estos akompanantoj kaj gardos vin.

S: Vi eraras! Ne akompananto, sed akonito, la plej danĝera veneno. Eĉ vento de ĝia direkto tuj pereigos vin. Nepre restu for dum gardado.

Ambaŭ: Laŭ via ordono! (eksidas)

T: Hej, Zirookazyza! Hodiaŭ strange ni restas hejme.

Z: Kiam li iras kun vi, mi restas hejme. Kiam li iras kun mi, vi restas hejme. Hodiaŭ strange ni ambaŭ restas hejme! Ve, Danĝere!

そりゃあ。」(と、飛びのく)
 太郎「何事じゃ。」
 次郎「附子の方から風が来た、爰(ㇿ)にて話せ。」(座る場所を変える)
 太郎「身どもはあの附子を見やうと思ふ」
 次郎「やくたいもない事を、をけ。」
 太郎「あの方から吹く風が当たらねば苦
 しくない、あをいでくれ。」
 次郎「心得た。」
 太郎「あをげ〜。」
 次郎「心得た、ぬかるな。」
 太郎「ぬかる事ではない、さあ、紐(ひも)は解いたぞ、扱(ぢ)蓋(ふた)を明きよ
 ふほどに、あをげ。」
 次郎「心得た。」
 太郎「扱蓋を明けたぞ、身どもはあの附
 子を見て来(こ)う。」
 次郎「一段とよからふ。」
 太郎「やい〜、見て来たは。」
 次郎「いかやうな物じや。」
 太郎「何じゃは知らぬが、黒い物がどっ
 みりとして有、むまそうな物じゃほど
 に、身どもは食ふてみよふ。」
 次郎「やくたいもない事を、をけ。」
 太郎「身どもは附子に領じられたか、食
 いたふてならぬ、行て食て来う。」
 次郎「身どもがゐるからは、やる事はな
 らぬ。」
 太郎「へ名残の袖(そで)を振り切りて、
 へ附子のそばへぞ歩み行。」(食ふ)
 太郎「む〜。」
 次郎「やい太郎冠者、何とした。」
 太郎「砂糖じゃ。」
 次郎「何じゃ砂糖じゃ。」
 太郎「中〜。」
 次郎「どれ〜。」
 太郎「まづ食ふてみよ。」
 次郎「心得た(なめる)、まことに砂糖
 じゃ。」
 太郎「これを食はすまいと思ふて、附子

(Iras al Ponto)
 T: Kio okazis?
 Z: Vento venis de ĝia direkto! Ni
 babilu ĉi tie. (Residas en alia loko)
 T: Mi nun volas vidi tiun akoniton.
 Z: Kion vi diras! Ne faru absurdaĵon.
 T: Vento pereigos min. Vi do kontraŭ-
 ventumu, dum mi vidos ĝin!
 Z: Bona ideo!
 T: Ventumu, ventumu! (Iras ŝtelpaŝe)
 Z: Ventumas, ventumas!
 T: Malligos, malligos! Jen, mi malligis
 la tinon! (Reiras) Mi do forigis la
 kovrilon. Vi ventumu forte!
 Z: Konsentite!
 T: Jen, mi forigis la kovrilon! (reiras)
 Nun mi vidu bone.
 Z: Bone. Vi vidu la enhavon
 T: Jen, mi vidis! Mi ja vidis!
 Z: Kion vi vidis?
 T: Ion nebule nigran kaj masivan.
 Ĝi ŝajnas bongusta. Nun mi volas
 manĝi akoniton.
 Z: Kian absurdaĵon vi eldiris!
 T: Jam mi estas obsedita de akonito.
 Nepre mi iru kaj manĝu ĝin!
 Z: Ne faru absurdaĵon! Mi ne lasos
 vin iri! (kaptas la manikon.)
 T: ♪ Forskuinte la manikon, ♪ mi
 rapidu al akonito! (manĝas)
 T: Toleri mi ne povas!
 Z: Ve, Tarookazy! Kiel vi sentas?
 T: En la tino estas... sukero!
 Z: Ĉu sukero?
 T: Jes, sukero!
 Z: Ankaŭ mi volas manĝi.
 T: Ankaŭ vi povas manĝi.
 Z: Mi manĝos... Vere ĉi tio estas
 sukero!
 T: Por forigi nin de la sukero, Sinjoro

じゃの毒だのおしやった。」
次郎「なんぢばかり食てよいものか。」
太郎「それならば、ちとやらふ。」
次郎「そのように取らずとも、ちっと取れ。」
二人「扱むまい事かな。」(中を見る)
太郎「ほゝを、よい事召さった。頼ふだ御方の、附子じゃの毒じゃのおしやったに、『皆お食やった』と、頼ふだ御方の、お帰り被成(なされ)たらば、申上ぐる。」
次郎「身どもが『をけ』と言ふたに明けた、それがしがまっすぐに申上ぐる。」
太郎「やい〜、これはじゃれ事じゃ、此言ひ分けは、あの掛け物を破ればよい。」
次郎「心得た、さらり〜。」
太郎「よい事を召さった、あれは頼ふだお方の牧谿和尚の墨絵の観音で、ご秘蔵だ人の被成(なされ)たものを、あのやうに召さった、御帰りなされたら、きつと申上ぐる。」
次郎「『破れ』と言ふたによって破った、身どもが申上ぐる。」
太郎「やい〜、これもじゃれ事じゃ。」
次郎「さて、此言ひ分どもは何とするぞ。」
太郎「この台天目(だいてんもく)※も割れば言ひ分がたつ。」
次郎「いかな〜、また迷惑をさせうで。」
太郎「身どもも手をかける、そちらを持って。」
次郎「心得た。」
太郎「ぐわらり。」
次郎「ちん」(二人笑う)
太郎「扱お帰りなされたらば、泣いてみよ。」
次郎「泣けばよいか。」
大名「只今罷り帰る、やい〜戻ったぞ。」

diris, ke ĝi estas akonito.
Z: Ne manĝu vi sola. Donu ĝin al mi.
T: Iomete mi donos al vi.
Z: Ne manĝu tiel multe! Transdonu ĝin al mi.
Ambaŭ: Bonguste!(vidas en la tinon)
T: Vi ja faris: La tino estas tute malplena! Sinjoro deadmonis nin de la tino, ĉar en ĝi estas veneno. Kiam li revenos, senkaŝe mi diros, kion vi faris.
Z: Vi mem malfermis la tinon, kvankam mi malaprobis! Mi diros ĉion al Sinjoro!
T: Mi ŝercis! Por senkulpigi nin, disŝiru tiun bildon en la tokonomo.
Z: Volonte mi disŝiru. Riĉ-raĉ, riĉ-raĉ!
T: Vi ja faris! Tio estis altvalora bildo de Avalokiteŝvaro tuĉe pentrita de fama Bonzo MOKKEI. Kiam revenos Sinjoro, senkaŝe mi diros, kion vi faris.
Z: Vi mem ordonis disŝiri la bildon! Mi diros ĉion al Sinjoro!
T: Mi ŝercis!
Z: Kiel ni senkulpigu nin, kiam revenos Sinjoro.
T: Nun, volu disrompi ankaŭ tiun tason de TENMOKU KUN SUBPLADO.
Z: Kia absurdaĵo! Tian trezoron mi ne povas disrompi!
T: Ĉifoje mi helpos vin; ni kune disrompu la tason.
Z: Mi do volonte disrompu!
T: Krak, krak!
Z: Kraŝ! (Ambaŭ ridas)
T: Kiam revenos Sinjoro, ni ploru kun senĉesaj larmoj.
Z: Mi do ploros!
Sinjoro: Hej, mi estas hejme!

太郎「泣け〜。」

大名「心許ないが何事じゃ。」

太郎「次郎冠者、申上げ。」

次郎「わごれ、申し上げませ。」

太郎「お留守を大事と存じて、次郎冠者と相撲(すま)を取りましてござれば、次郎冠者は手取りで御ざり、わたくしが小股を取ってこかしますを、こけまいと存て、掛け物に取り付いたれば、あのやうになりました。」(二人泣く)

大名「これはいかな事。あれは身どもが秘蔵の観音をあのやうにしをった。」

太郎「返しざに天目の上糸投げられまして、あのやうに微塵になりました。」

大名「これはいかな事、をのれを何としたものであらふぞ。」

太郎「かやうに大事の御道具を損ないまして、生(い)けてはおかせられまいと存(ぞん)じて、附子を食べて死のふと存じて、くだされたれども、まだ死にませぬ。」

大名「おのれら今の間に滅却しよふぞ。」

太郎「へ一口(ひとくち)食へども死なれもせず。」

次郎「へ二口食へども死なれもせず。」

太郎「へ三口四口。」

次郎「へ五口六口。」

二人「へ十口(とち)あまりみなになるまで食ふたれども、死なれぬ命めでたさよ、なんぼう…」

大名「やい、そこなやつ。」

次郎「はあ。」

太郎「これは何としたものであらふ。」

大名「まだをのれはそれにをる。」

二人「許さっしやれ〜。」(逃げ入る)

大名「やるまいぞ〜。」(終わり)

※ 床の掛け物: 床の間に吊るした絵や書。

※ 台天目(たいてんもく): 天目台がついた天目茶碗。黒い鉄釉をかけた陶器。

※ 〜【お返し、くの字点(横書き用)】。

※ へ = 歌記号, いおり点。

T: Li revenis! Ploru, ploru!

S: Kio okazis? Kial vi ploras!

T: Vi klarigu ĉion al Sinjoro.

Z: Ne mi, sed vi klarigu.

T: Mi do klarigos: Dum via foresto ni luktis sumoon. Zirookazy a kaptis min ĉe brako kaj levis mian piedon. Mi faletis, kaptis tiun kakemonon en la tokonomo kaj tiel... disŝiris ĝin! (Ambaŭ ploras)

S: Ha, vi disŝiris altvaloran bildon de Avalokiteŝvalo!

T: Li ĵetis min sur la tason de TENMOKU. Kaj disrompis ĝin!

S: Vi ja disrompis la tason! Kio estu via puno?!

T: Ĉar ni estis certaj, ke vi ne lasos nin vivaj, ni volis morti kaj manĝis la venenon nomatan akonito. Ni tamen ne mortis kaj ankoraŭ nun vivas.

S: Akonito certe mortigos vin!

T: ♪ La unua manĝo ne mortigis nin.

Z: ♪ La dua manĝo ne mortigis nin.

T: ♪ La tria, la kvara,

Z: ♪ La kvina kaj la sesa manĝo...

Ambaŭ: ♪ Eĉ la deka manĝo ne mortigis nin, dum malpleniĝis la tino kaj restas ni tute sanaj.

S: Vi restas tute sanaj?! (batas)

Z: Pardonon!

T: Senkulpigo ne sukcesis!

S: Kiaj ruzuloj! Trompuloj!

Ambaŭ: Pardonon! (Forkuras)

S: Mi ne pardonos vin! (fino)

※ Bildo en tokonomo: Bildo aŭ kaligrafajo en niĉo por eksponaĵo.

※ TENMOKU KUN SUBPLADO: Nigra taso kun fera (nigra)glazuro kaj Subplado.

池田エスペラント会の関西エスペラント大会等での狂言上演

初演	日本語名	読み	エスペラント名	大会開催地など
1995年	棒縛り	ぼうしばり	Baston-Ŝnurado	宇治
1996年	居杭	いぐい	Igui	豊中
1997年	附子(諸流)	ぶす	Akonito	高槻
1997年	縄緬	なわない	Ŝnurumo	12月北摂ザメンホフ祭
1998年	しびり	しびり	Podagro	林間学校
1998年	抜殻	ぬけがら	Ŝelo	奈良
1999年	樋の酒	ひのさけ	Sakeo pere de tubo	神戸
1999年	武悪	ぶあく	Buaku	未上演
1999年	こんくわい		Onklo-Vulpo	未上演
2000年	貫智	もらいむこ	Bofilo	堺(大阪府立大学)
2000年	二千年紀	じせんねんき	Du Jarmiloj	10月熊本の日本大会
2001年	伯母ケ酒	おばがさけ	Sakeo de Onklino	田辺
2002年	棒縛り	ぼうしばり	Baston-Ŝnurado	大阪
2003年	附子(再演)	ぶす	Akonito	吹田
2004年	仏師	ぶっし	Statu-metiisto	滋賀県草津
2005年	いろは	いろは	ABCCĈ	4月合宿(六甲山YMCA)
2005年	しびり(再演)		Podagro	9月第37回林間学校
2005年	柿山伏	かきやまぶし	Jamabuŝo sur persimon-arbo	京都
2006年	針立雷	はりたていかづち	Tondro kaj akupunkturo	尼崎(英知大学)
2006年	蝸牛	かぎゅう	Heliko	9月林間学校(新大阪)
2007年	関西大会(枚方)では狂言なし			
2008年	抜殻(再演)	ぬけがら	Ŝelo	宇治城陽
2008年	附子(再演)	ぶす	Akonito	第95回日本大会(和歌山)
2009年	いろは(再演)		ABCCĈ	2月冬季合宿狂言クラス
2009年	布施無経	ふせないきょう	Almozo	2月冬季合宿、6月関西大会
2010年	鬼清水	おにしみず	Fonto	奈良
2011年	川上地蔵	かわかみじぞう	Kawakami	神戸
2011年	盆山	ぼんさん	Miniaturro	12月北摂ザメンホフ祭
2012年	関西大会(大阪)では狂言なし			
2012年	口真似	くちまね	Imito	12月北摂ザメンホフ祭
2013年	盆山	ぼんさん	Miniaturro	和歌山(関西大会では初演)
2014年	ザメンホフ(新作狂言)		Zamenhof	姫路
2015年	鈍根草	どごんそう	Miogo kaj Akvopipro	京都
2016年	鬼の養子	おにのようし	Adoptito de Démono	堺
2016年	竹生島詣	ちくぶしまもうで	Ĉikubu	第103回日本大会(滋賀)
2017年	附子(狂言記)	ぶす	Akonito	豊中(大阪大学会館)

